

KONYA İLİ UYGUN YATIRIM ALANLARI

Hazırlayanlar:

Filiz Keskin – Kıdemli Uzman
M. Oğuzhan ÖNEN – Kıdemli Uzman

Koordinasyon:

Mustafa ŞİMŞEK – Müdür Yardımcısı
DR. FARUK CENGİZ TEKİNDAĞ – MÜDÜR

Bu Rapor T.C. Mevlana Kalkınma Ajansı'nın desteklediği "Konya İli Yatırım Ön Fizibilite Raporu"
Projesi kapsamında hazırlanmıştır. İçerik ile ilgili tek sorumluluk "Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş."ye aittir ve

T.C. MEVLANA KALKINMA AJANSI'NIN GÖRÜŞLERİNİ YANSITMAZ.

KONYA TİCARET ODASI

Vatan Caddesi No:1 Selçuklu-Konya

Santral: 0332 221 52 52

Basın ve Halkla İlişkiler: 0332 221 52 94-95

Etüd Araştırma Servisi: 0332 221 52 24

Faks: 0332 353 05 46

Kapak: M.Fatih Özsoy

Baskı: İnci Ofset

Yeni Matbaacılar Sitesi Hacıbayram Cad. No:3 Karatay-KONYA

Tel: 0332 342 01 67

Baskı Yeri ve Yılı:

Konya – Haziran 2012

ISBN: 978-605-137-114-6

İÇİNDEKİLER TABLOSU

	Sayfa No:
I. MEVCUT DURUM	12
1. KONYA İLİ EKONOMİK VE SOSYAL GÖSTERGELERİ	12
2. İLİN PROFİLİ	15
2.1. Coğrafi Yapısı	15
2.2. İklim Özellikleri ve Bitki Örtüsü	19
2.3. Doğal Kaynaklar	20
2.3.1. Maden ve Enerji Kaynakları	20
2.3.2. Su Kaynakları	26
2.3.3. Orman Alanları	27
3. ALT YAPI	28
3.1. Ulaşım Altyapısı	28
3.1.1. Karayolları	28
3.1.2. Demiryolları ve Lojistik Merkezi	30
3.1.3. Havayolları.....	32
3.2. Enerji	32
3.2.1. Elektrik Enerjisi.....	32
3.2.2. Rüzgâr Enerjisi	34
3.2.3. Güneş Enerjisi	36
3.3. Sosyo-Ekonomik Altyapı	38
3.3.1. Nüfus.....	38
3.3.2. İstihdam.....	42
3.3.3. Sosyal Güvenlik	44
3.3.4. Eğitim.....	46
3.3.5. Sağlık	51
3.3.6. Turizm	53
3.3.6.1. Tarihi ve Kültürel Değerler	54
3.3.6.2. Doğa Potansiyeli	59
3.3.6.3. Turizm Arz ve Talebi.....	60
3.3.6.4. Turizm Sektörüne Sağlanan Teşvik ve Destekler	65
4. TARIM VE HAYVANCILIK	65
4.1. Tarım Hasılası	67
4.2. Tarım Arazisinin Kullanımı	72
4.3. Bitkisel Üretim	78
4.4. Organik Tarım	88
4.5. Tarımsal Araç ve Gereç Durumu.....	89
4.6. Gübre ve Tarımsal İlaç Kullanımı	91

4.7. Hayvancılık.....	92
4.7.1. Hayvan Varlığı	93
4.7.2. Hayvan Varlığının Bölge ve Türkiye İçindeki Yeri	100
4.7.3. Hayvansal Ürünler Üretimi	102
4.7.4. Su Ürünleri Üretimi	105
5. SANAYİ	106
5.1. Sanayi Hasılası	106
5.2. İmalat Sanayinin Yapısı	112
5.3. Sanayi Altyapısı.....	113
5.4. TR52 Bölgesi İktisadi Yapı ve Performans Analizi	115
5.4.1. TR52 Bölgesi Sanayi Yoğunlaşması ve Kümelenmesi.....	119
5.4.2. Sektörel Bazda Yatırım Konularının Belirlenmesi.....	136
5.4.2.1. Bölgede Öne Çıkan ve Yükselme Potansiyeli Gösteren Sektörlerin Değerlendirilmesi.....	137
5.4.2.2. Sektörlerin Üretim Yapısı ve Sektörlerarası Etkileşim.....	137
5.4.2.3. Sektörlerarası Etkileşim ve “Kısmî Bağlantı Katsayıları”	141
5.4.2.4. Sektörel Bazda Yatırım Konularının Değerlendirilmesi	147
6. TİCARET	152
6.1. İç Ticaret	152
6.2. Dış Ticaret.....	153
6.2.1. Dış Ticaret Hacmi.....	153
6.2.2. İhracat	155
6.2.3. İthalat	157
6.3. Dış Ticarete Yoğunlaşma	160
6.3.1. İhracatta Sektör ve Ülke Yoğunlaşması	160
6.3.1.1. İhracatta Ülke Yoğunlaşma Oranları	161
6.3.1.2. İhracatta Sektörel Yoğunlaşma Oranları	164
6.3.1.3. İhracatta Yoğunlaşma ve Herfindahl Endeksi	168
6.3.1.4. İhracatta Yoğunlaşma Katsayısı ve İl İhracatında Öne Çıkan Sektörlerin Belirlenmesi	170
6.3.2. İthalatta Sektör ve Ülke Yoğunlaşması	173
6.3.2.1. İthalatta Ülke Yoğunlaşma Oranları	173
6.3.2.2. İthalatta Sektörel Yoğunlaşma	176
6.3.2.3. İthalatta Yoğunlaşma ve Herfindahl Endeksi	179
6.4. İl İl Dış Ticaret Potansiyeli ve Konya'nın Yeri	181
7. BANKACILIK	184
7.1. Mevduat	185
7.2. Kredi	187
7.3. Kredi/Mevduat Oranı	189
8. GELİR.....	190

9. SOSYO-EKONOMİK GELİŞİMİŞLİK DURUMU	193
10. İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ (İGE) AÇISINDAN KONYA İLİ	199
II. YATIRIM ORTAMI ANALİZİ	202
1. Coğrafi Durum Analizi	202
2. Demografik Durum Analizi	203
3. Alt Yapı Olanakları Analizi	204
4. Turizm Analizi	208
5. Ticaret Analizi	210
6. Bankacılık Analizi	212
7. Konya İlinin Yatırım Teşviklerinden Yararlanma Durumu	213
8. Güçlü ve Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler (GZFT) Analizi	216
8.1. Güçlü Yönler	217
8.2. Zayıf Yönler	218
8.3. Fırsatlar	219
8.4. Tehditler	219
9. Gelişim Bileşenlerinin Bulunabilirliği	220
III. ÖNERİLEN YATIRIM KONULARININ DEĞERLENDİRME KRİTERLERİNE GÖRE SINIFLANDIRILMASI	223
1. Değerlendirme Kriterleri	223
2. Önerilen Yatırım Konuları	224
2.1. Madencilik Sektörüne Yönelik Yatırımlar	225
2.2. Enerji Sektörüne Yönelik Yatırımlar	225
2.3. Tarım Sektörüne Yönelik Yatırımlar	226
2.4. İmalat Sanayi Sektörüne Yönelik Yatırımlar	226
2.5. Hizmetler Sektörüne Yönelik Yatırımlar	230
3. Değerlendirme Kriterlerine Göre Önerilerin Sınıflandırılması	230
IV. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	254
EK: YENİ TEŞVİK SİSTEMİ KAPSAMINDA KONYA İLİNİN YARARLANACAĞI TEŞVİK UNSURLARI	256
KAYNAKLAR	265

	Sayfa No:
TABLO 1: KONYA İLİ MADEN VARLIĞININ DAĞILIMI VE NİTELİĞİ	21
TABLO 2: KONYA LİNYİT VARLIĞININ DAĞILIMI VE NİTELİĞİ	25
TABLO 3: KONYA'DAKİ JEOTERMAL ENERJİ KAYNAKLARI	26
TABLO 4: TÜRKİYE'DE VE BÖLGEDE ORMAN ALANLARI (HA)	28
TABLO 5: TÜRKİYE'DE VE BÖLGEDE KARAYOLU AĞI (KM)	29
TABLO 6: İL MERKEZİNİN DİĞER İLÇELERE VE ÖNEMLİ MERKEZLERE UZAKLIĞI	30
TABLO 7 :TÜRKİYE'DE VE BÖLGEDE DEMİRYOLLARI.....	30
TABLO 8: İL ELEKTRİK TÜKETİMİNİN TÜRKİYE VE TR52 DÜZEY 2 BÖLGESİ İÇİNDEKİ YERİ (BİN MWH).....	33
TABLO 9: TR52 DÜZEY 2 BÖLGESİ ELEKTRİK ÜRETİM SANTRALLARI	34
TABLO 10: KONYA İLİ POTANSİYEL RES KAPASİTESİ	36
TABLO 11: ADNKS'YE GÖRE ÜLKE VE İL NÜFUSU İLE YILLIK NÜFUS ARTIŞ HIZLARI	38
TABLO 12: NÜFUSUN YAŞ GRUPLARINA GÖRE SIRALANMASI (2011)	39
TABLO 13: İL NÜFUSUNUN YERLEŞİM MERKEZLERİNE GÖRE DAĞILIMI (2011)	40
TABLO 14:TÜRKİYE VE KONYA ŞEHİR VE KÖY NÜFUS ORANLARI (%)	41
TABLO 15: NET GÖÇ VE NET GÖÇ HIZI.....	42
TABLO 16: İŞSİZLİK VE İSTİHDAM ORANLARI (2010)	43
TABLO 17: KONYA İLİ İŞSİZLİK VE İSTİHDAM ORANLARI.....	43
TABLO 18: TÜRKİYE İŞ KURUMU'NA YAPILAN BAŞVURULAR VE İŞE YERLEŞTİRİLENLER (2010)	44
TABLO 19: TÜRKİYE'DE VE KONYA'DA SOSYAL GÜVENLİK	45
TABLO 20: KONYA'DA SOSYAL GÜVENLİK KAPSAMINDAKİ İŞYERİ SAYISININ ÖLÇEK BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE DAĞILIMI (2011).....	46
TABLO 21: OKUR-YAZARLIK VE BİTİRİLEN SON ÖĞRETİM KURUMUNA GÖRE NÜFUS (2011)	47
TABLO 22: OKUL GRUPLARINA VE CİNSİYETE GÖRE OKULLAŞMA ORANLARI (%)(2011)	48
TABLO 23: EĞİTİM KADEMELERİNE GÖRE OKUL ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN SAYILARI (2010-2011)	49
TABLO 24: ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM ELEMANLARI VE ÖĞRENCİ SAYISI (2010).....	50
TABLO 25: TÜRKİYE, TR52 BÖLGESİ VE KONYA'YA İLİŞKİN BAZI SAĞLIK GÖSTERGELERİ (2010).....	52
TABLO 26: KONYA'DA DÖNEMLER İTİBARIYLA TARİHİ ESERLER	57
TABLO 27: KONYA İLİNDEKİ TURİZM İŞLETME BELGELİ OTELLER (2011).....	60
TABLO 28: TESİSLERE GELİŞ VE GECELEME SAYILARI (2010)	61
TABLO 29: TESİSLERDE ORTALAMA KALİŞ SÜRESİ VE DOLULUK ORANLARI (2010)	62
TABLO 30: KONYA'YA GELEN YABANCI TURİSTLERİN ÜLKELERİNE GÖRE DAĞILIMI	62
TABLO 31: KONYA MÜZELERİNİN ZİYARETÇİ SAYILARI.....	64
TABLO 32: KONYA İLİ TOPLAM TARIMSAL İŞLETME SAYISI VE İŞLEDİKLERİ ARAZİ MİKTARI	67
TABLO 33: TARIMSAL HASILANIN YILLAR İTİBARIYLA GELİŞİMİ*	68
TABLO 34: GSYİH VE TARIM SEKTÖRÜ GELİŞME HIZLARI (1987 YILI SABİT FİYATLARIYLA)	69
TABLO 35: TARIM SEKTÖRÜ GAYRİ SAFİ KATMA DEĞERİ (GSKD), (CARİ FİYATLARLA, BİN TL.)	71
TABLO 36: KONYA İL ARAZİSİNİN İLÇELER İTİBARIYLA DAĞILIMI (HA) (2011)	73

TABLO 37: KONYA İLİ TARIM ALANLARININ KULLANIŞ AMAÇLARINA GÖRE DAĞILIMI (HA) (2011)	74
TABLO 38: KONYA İLİ TARIM ALANLARINDA SULANAN ALAN (HA) (2011)	76
TABLO 39: KONYA İLİ BİTKİSEL ÜRETİM DEĞERİ (1000 TL.)	79
TABLO 40: BİTKİSEL ÜRÜNLER ÜRETİM DEĞERİ (2007) (BİN TL)	81
TABLO 41: TARLA ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ VE VERİM DURUMU (2010).....	84
TABLO 42: SEBZE ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ (2010).....	86
TABLO 43: MEYVE ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ VE AĞAÇ SAYISI (2010)	87
TABLO 44: KONYA İLİ ORGANİK TARIM ÜRETİMİ	89
TABLO 45: İL TARIMSAL ARAÇ VE GEREÇ SAYISI (2010).....	90
TABLO 46: KONYA İLİ KİMYEVİ GÜBRE TÜKETİMİ (TON)	92
TABLO 47: HAYVANCILIK ÜRETİM DEĞERİ (MİLYON TL.).....	93
TABLO 48: KONYA İLİ BÜYÜKBAŞ HAYVAN VARLIĞI (2010).....	94
TABLO 49: SIĞIR VARLIĞININ GELİŞİMİ	95
TABLO 50: KONYA İLİ KÜÇÜKBAŞ HAYVAN VARLIĞI (2010).....	96
TABLO 51: KONYA İLİ KÜÇÜKBAŞ HAYVAN VARLIĞININ GELİŞİMİ.....	97
TABLO 52: İLÇELER İTİBARIYLA KÜMES HAYVANLARI VARLIĞI (ADET) (2010)	97
TABLO 53: İLÇELER İTİBARIYLA ARICILIK FAALİYETLERİ (2010).....	99
TABLO 54: HAYVAN VARLIĞININ ÜLKE VE BÖLGE İÇİNDEKİ YERİ (2010).....	101
TABLO 55: KESİLEN VE SAĞILAN HAYVAN SAYILARI (2009)	103
TABLO 56: SÜT ÜRETİMİ VE HAYVAN BAŞINA VERİM (2010)	104
TABLO 57: ET ÜRETİMİ VE HAYVAN BAŞINA KARKAS AĞIRLIĞI (2009)	104
TABLO 58: KONYA İLİ BALIKÇILIK HASILASININ BÖLGE VE TÜRKİYE İÇİNDEKİ YERİ (*).....	106
TABLO 59: 2010 YILI SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ (TON).....	106
TABLO 60: SANAYİ HASILANIN YILLAR İTİBARIYLA GELİŞİMİ*	108
TABLO 61: TOPLAM GSYİH VE SANAYİ GSYİH GELİŞME HIZLARI (1987 YILI SABİT FİYATLARIYLA).....	109
TABLO 62: SANAYİ GAYRİ SAFİ KATMA DEĞERİ (GSKD)'NİN YILLAR İTİBARIYLA GELİŞİMİ*	110
TABLO 63: KONYA ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ	114
TABLO 64: TR VE TR52 İÇİN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARI BAZINDA SABİT SERMAYE YATIRIMLARI (% PAY) ...	116
TABLO 65: TR VE TR52 İÇİN İMALAT SANAYİ ANA SEKTÖRLERİ YATIRIMLARI (% PAY)	118
TABLO 66: TR VE TR52 İÇİN İKTİSADİ FAALİYETİN ANA SEKTÖRLER İTİBARIYLA DAĞILIMI (2009, % PAY)	120
TABLO 67: TR VE TR52 İÇİN İMALAT SANAYİ YOĞUNLAŞMA (2009, YÜZDE PAY)	121
TABLO 68: TR52 BÖLGESİ İLE TÜRKİYE İMALAT SANAYİ KARŞILAŞTIRMASI (2009, ENDEKS).....	124
TABLO 69: TR52 BÖLGESİNDE İMALAT SANAYİİNDE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER	125
TABLO 70: TÜRKİYE VE TR52 BÖLGESİ İÇİN SEKTÖRLERİN YOĞUNLAŞMASI (2009)	129
TABLO 71: TR52 BÖLGESİ İÇİN İMALAT SANAYİ ALT SEKTÖRLERİNİN KÜMELENME ANALİZİ (2009, YÜZDE)..	133
TABLO 72: TR52 BÖLGESİ SEKTÖRLERİN KÜMELENMESİ	134
TABLO 73: TOPLULAŞTIRMA SONRASI SEKTÖRLER	138
TABLO 74: SEKTÖRLERİN BAĞLANTI KATSAYILARI	140

TABLO 75: İMALAT SANAYİ KISMİ DOĞRUDAN GERİ BAĞLANTI KATSAYILARI	142
TABLO 76: İMALAT SANAYİ SEKTÖRLERİNİN KISMİ TOPLAM GERİ BAĞLANTI KATSAYILARI	144
TABLO 77: İMALAT SANAYİ SEKTÖRLERİNİN TOPLAM KISMİ İLERİ BAĞLANTI KATSAYILARI	146
TABLO 78: TR52 BÖLGESİNDE POTANSİYEL GÖSTEREN İMALAT SANAYİ SEKTÖRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	148
TABLO 79: KURULAN, TASFİYE EDİLEN VE KAPANAN ŞİRKET SAYILARI (BİRİKİMLİ)	153
TABLO 80: TÜRKİYE, TR52 BÖLGESİ VE KONYA'NIN DIŞ TİCARET HACMİ (BİN USD)	154
TABLO 81: İHRACATIN GELİŞİMİ (BİN USD)	155
TABLO 82: KONYA İHRACATININ SEKTÖREL DAĞILIMI (BİN USD)	156
TABLO 83: KONYA İHRACATININ ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI (2011)	157
TABLO 84: İTHALATIN GELİŞİMİ (BİN USD)	158
TABLO 85: KONYA İTHALATININ SEKTÖREL DAĞILIMI (BİN USD)	158
TABLO 86: KONYA İTHALATININ ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI (2011)	159
TABLO 87: KONYA İHRACATININ ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI (BİN USD VE % PAY)	162
TABLO 88: KONYA'NIN İHRACATINDA ÜLKE YOĞUNLAŞMA ORANLARI (2007, 2009, 2011)	163
TABLO 89: KONYA İHRACATININ SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI (BİN USD VE % PAY)	165
TABLO 90: KONYA'NIN İHRACATINDA SEKTÖR YOĞUNLAŞMA ORANLARI (2007, 2009, 2011)	166
TABLO 91: KONYA İHRACATINDA ÜLKELERE GÖRE YOĞUNLAŞMA (HERFİND AHL ENDEKSİ)	168
TABLO 92: KONYA İHRACATINDA SEKTÖRLERE GÖRE YOĞUNLAŞMA (HERFİND AHL ENDEKSİ)	169
TABLO 93: KONYA'DA SEKTÖRLERE GÖRE İHRACAT YOĞUNLAŞMA KATSAYILARI VE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER	171
TABLO 94: KONYA İTHALATININ ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI (BİN USD VE % PAY)	174
TABLO 95: KONYA'NIN İTHALATINDA ÜLKE YOĞUNLAŞMA ORANLARI (2007, 2009, 2011)	175
TABLO 96: KONYA İTHALATININ SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI (BİN USD VE % PAY)	176
TABLO 97: KONYA'NIN İTHALATINDA SEKTÖR YOĞUNLAŞMA ORANLARI (2007, 2009, 2011)	177
TABLO 98: KONYA İTHALATINDA ÜLKELERE GÖRE YOĞUNLAŞMA (HERFİND AHL ENDEKSİ)	180
TABLO 99: KONYA İTHALATINDA SEKTÖRLERE GÖRE YOĞUNLAŞMA (HERFİND AHL ENDEKSİ)	180
TABLO 100: TÜRKİYE, TR52 BÖLGESİ VE KONYA'DA MEVDUATIN GELİŞİMİ (BİN TL)	185
TABLO 101: MEVDUATIN TÜRLERİNE GÖRE DAĞILIMI (2010, BİN TL)	186
TABLO 102: KİŞİ BAŞINA DÜŞEN MEVDUAT MİKTARI (2010 BİN TL)	187
TABLO 103: TÜRKİYE, TR52 BÖLGESİ VE KONYA'DA KREDİLERİN GELİŞİMİ (BİN TL)	187
TABLO 104: KREDİLERİN TÜRLERİNE GÖRE DAĞILIMI (2010, BİN TL)	188
TABLO 105: KONYA'DA KREDİLERİN DAĞILIMI (2010)	189
TABLO 106: KİŞİ BAŞINA DÜŞEN KREDİ MİKTARI (2010 BİN TL)	189
TABLO 107: KREDİ / MEVDUAT ORANI (%)	189
TABLO 108: CARİ FİYATLARLA GAYRİ SAFİ KATMA DEĞER (BİN TL)	191
TABLO 109: KİŞİ BAŞINA GAYRİ SAFİ KATMA DEĞER	192
TABLO 110: SEÇİLMİŞ GÖSTERGELERLE TÜRKİYE VE KONYA	194
TABLO 111: TR52 BÖLGESİ İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ (2004)	201

TABLO 112: DÜZEY 2 BÖLGELERİ BAZINDA İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ	201
TABLO 113: KAMU YATIRIM TAHSİSLERİ (CARİ FİYATLARLA, BİN TL)	207
TABLO 114: KAMU YATIRIM HARCAMALARININ SEKTÖREL DAĞILIMI (2011, BİN TL)	208
TABLO 115: KONYA İLİ YATIRIM TEŞVİK BELGELERİ*	213
TABLO 116: TÜRKİYE, TR52, KONYA YATIRIM TEŞVİK BELGELERİ	214
TABLO 117: KONYA VE TR52 DÜZEY 2 BÖLGESİ YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI (01.01.2000-29.02.2012 DÖNEMİ)	214
TABLO 118: KONYA VE TR52 DÜZEY 2 BÖLGESİ YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN TÜRLERİNE GÖRE DAĞILIMI (01.01.2000-29.02.2012 DÖNEMİ)	216
TABLO 119: TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖRÜNDE ÖNERİLEN YATIRIM KONULARININ KURULUŞ YERİ FAKTÖRLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	232
TABLO 120: MADENCİLİK SEKTÖRÜNDE ÖNERİLEN YATIRIM KONULARININ KURULUŞ YERİ FAKTÖRLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	233
TABLO 121: ENERJİ SEKTÖRÜNDE ÖNERİLEN YATIRIM KONULARININ KURULUŞ YERİ FAKTÖRLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	235
TABLO 122: İMALAT SANAYİİ SEKTÖRÜNDE ÖNERİLEN YATIRIM KONULARININ KURULUŞ YERİ FAKTÖRLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	236
TABLO 123: HİZMETLER SEKTÖRÜNDE ÖNERİLEN YATIRIM KONULARININ KURULUŞ YERİ FAKTÖRLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	248
TABLO 124: ÖNERİLEN YATIRIM KONULARININ TAHMİNİ YATIRIM TUTARI VE İSTİHDAM DURUMU.....	251

GRAFİKLER

	Sayfa
	No:
GRAFİK 1: ELEKTRİK TÜKETİMİNİN ABONELERE GÖRE DAĞILIMI	33
GRAFİK 2:TÜRKİYE VE KONYA NÜFUS PİRAMİDİ (2011) (BİN KİŞİ)	39
GRAFİK 3: İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI (2010)	43
GRAFİK 4: NÜFUSUN SOSYAL GÜVENLİĞE GÖRE DAĞILIMI (2010).....	45
GRAFİK 5: NÜFUSUN EĞİTİM DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI (2011).....	48
GRAFİK 6: KONYA'YA GELEN YABANCI TURİSTLERİN ÜLKELERİNE GÖRE DAĞILIMI (2010-2011 TOPLAMI).....	63
GRAFİK 7: TARIMSAL İŞLETMELERİN ARAZİ BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE DAĞILIMI (%)	66
GRAFİK 8: KONYA VE TÜRKİYE TARIM SEKTÖRÜ BÜYÜME HIZI (%) (SABİT FİYATLARLA).....	69
GRAFİK 9: TÜRKİYE VE TR52 BÖLGESİ TARIM SEKTÖRÜ GSKD GELİŞİMİ (2004=100)	71
GRAFİK 10: KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GAYRİ SAFİ TARIM KATMA DEĞERİNİN GELİŞİMİ	72
GRAFİK 11: DÜZEY 2 BÖLGELERİ KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GAYRİ SAFİ TARIM KATMA DEĞERİ (2008).....	72
GRAFİK 12: İL ARAZİSİNİN KULLANIMA GÖRE DAĞILIMI	73
GRAFİK 13: KONYA İLİ BİTKİSEL ÜRETİM DEĞERİNİN DAĞILIMI (2007).....	78
GRAFİK 14: KONYA BUĞDAY ÜRETİMİNİN GELİŞİMİ	82
GRAFİK 15: KOYUN VARLIĞININ GELİŞİMİ	100
GRAFİK 16: YUMURTA TAVUKÇULUĞUNUN GELİŞİMİ	102
GRAFİK 17: YUMURTA ÜRETİMİNİN GELİŞİMİ	105
GRAFİK 18: ÇEŞİTLİ GÖSTERGELER BAZINDA TR52 BÖLGESİNDE KONYA'NIN PAYI.....	107
GRAFİK 19: KONYA, TR52 VE TÜRKİYE SANAYİ SEKTÖRÜ BÜYÜME HIZLARI (%), (1987 SABİT FİYATLARIYLA).....	109
GRAFİK 20: TÜRKİYE VE TR52 SANAYİ SEKTÖRÜ GSKD'NİN GELİŞİMİ (2004=100)	111
GRAFİK 21: TR52 VE TÜRKİYE KİŞİ BAŞI SANAYİ GAYRİ SAFİ KATMA DEĞERİNİN GELİŞİMİ	111
GRAFİK 22: DÜZEY 2 BÖLGELERİ İTİBARIYLA KİŞİ BAŞI GAYRİ SAFİ SANAYİ KATMA DEĞERİ (2008)	112
GRAFİK 23: KONYA'DA SANAYİ SİCİLİNE KAYITLI SANAYİ İŞLETMELERİNİN DAĞILIMI (2012)	113
GRAFİK 24: TÜRKİYE VE KONYA'NIN DIŞ TİCARETİ.....	154
GRAFİK 25: İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANLARI (%).....	155
GRAFİK 26: KONYA İHRACATININ ANA SEKTÖRLER İTİBARIYLA DAĞILIMI (2002-2011 ORTALAMASI) (%)	156
GRAFİK 27: KONYA İTHALATININ ANA SEKTÖRLER İTİBARIYLA DAĞILIMI (2002-2011 ORTALAMASI) (%)	159
GRAFİK 28: KONYA İHRACATINDA ÜLKE YOĞUNLAŞMA ORANI, 2011	164
GRAFİK 29: KONYA İHRACATINDA SEKTÖREL YOĞUNLAŞMA ORANI, 2011	167
GRAFİK 30: H-I ENDEKSİNE GÖRE KONYA İHRACATINDA ÜLKE VE SEKTÖR YOĞUNLAŞMASI (2002=100).....	170
GRAFİK 31: KONYA İTHALATINDA ÜLKE YOĞUNLAŞMA ORANI, 2011	176
GRAFİK 32: KONYA İTHALATINDA SEKTÖREL YOĞUNLAŞMA ORANI, 2011	179
GRAFİK 33: H-I ENDEKSİNE GÖRE KONYA İTHALATINDA ÜLKE VE SEKTÖR YOĞUNLAŞMASI (2002=100)	181
GRAFİK 34: TÜRKİYE VE KONYA'DA MEVDUATIN GELİŞİMİ.....	185
GRAFİK 35: TÜRKİYE VE KONYA'DA KREDİLERİN GELİŞİMİ	187
GRAFİK 36: KREDİ/MEVDUAT ORANININ GELİŞİMİ.....	190
GRAFİK 37: KİŞİ BAŞINA GAYRİ SAFİ KATMA DEĞERİN GELİŞİMİ.....	192

GRAFİK 38: DÜZEY 2 BÖLGELERİ İTİBARIYLA KB KATMA DEĞER (2008)	193
GRAFİK 39: KAMU YATIRIMLARININ GELİŞİMİ	207
GRAFİK 40: KAMU YATIRIMLARININ SEKTÖREL DAĞILIMI (2011, %).....	208

HARİTALAR

	Sayfa
	No:
HARİTA 1: KONYA İLİ FİZİKİ HARİTASI	19
HARİTA 2: KONYA İLİ MADEN HARİTASI	24
HARİTA 3: KONYA ORMAN VARLIĞI HARİTASI.....	27
HARİTA 4: TR52 DÜZEY 2 BÖLGESİ KARAYOLU ULAŞIM HARİTASI.....	29
HARİTA 5: TÜRKİYE LOJİSTİK MERKEZLERİ	32
HARİTA 6: KONYA İLİ RÜZGÂR HIZ DAĞILIMI	35
HARİTA 7: KONYA İLİ RÜZGÂR ENERJİSİ KURULABİLİR ALANLAR	35
HARİTA 8:TÜRKİYE GÜNEŞ HARİTASI	36
HARİTA 9: KONYA İLİ GÜNEŞ ATLASI.....	37
HARİTA 10 KONYA İLİ DEPREM HARİTASI	203

I. MEVCUT DURUM

1. KONYA İLİ EKONOMİK VE SOSYAL GÖSTERGELERİ

COĞRAFİ VE DEMOGRAFİK GÖSTERGELER	Türkiye	Konya
Yüzölçümü (km ²)	774,815	38,257
Nüfus 2011 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine Göre	74,724,269	2,038,555
Yıllık Ortalama Nüfus Artış Hızı (2010–2011) (Binde)	13.49	12.20
Nüfus Yoğunluğu (2011) (kişi/ km ²)	96	53
Şehirleşme Oranı (2011) (Yüzde)	76.8	75.0
Net Göç Hızı (2010–2011) (Yüzde)	-	-1.18
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	Türkiye	Konya
Okur-Yazar Nüfus Oranı (2011) (Yüzde)	92.31	94.05
İlköğretimde Okullaşma Oranı (2011) (Yüzde)	98.67	98.75
Erkek	98.77	98.89
Kız	98.56	98.60
Ortaöğretimde Okullaşma Oranı (2011) (Yüzde)	67.37	64.25
Erkek	68.53	64.53
Kız	66.14	63.95
İSTİHDAM GÖSTERGELERİ	Türkiye	TR52
Tarımda Çalışanların Toplam İstihdama Oranı (2010) (Yüzde)	25.2	35.1
Sanayide Çalışanların Toplam İstihdama Oranı (2010) (Yüzde)	26.2	24.6
Hizmetlerde Çalışanların Toplam İstihdama Oranı (2010) (Yüzde)	48.6	40.3
SOSYAL GÜVENLİK GÖSTERGELERİ	Türkiye	Konya
Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Nüfus/Toplam Nüfus (2010) (Yüzde)	83.43	89.55
SAĞLIK GÖSTERGELERİ	Türkiye	Konya
Yüz Bin Kişiye Düşen Yatak Sayısı (2010) (Adet)	250	319
Hastane Sayısı (2010) (Adet)	1.397	37
Sağlık Personeli Sayısı (2010) (Adet)	430,943	11,188
SANAYİ SEKTÖRÜ GÖSTERGELERİ	Türkiye	Konya
Sanayi Hasılasının GSYİH İçindeki Payı (Cari Fiyatlarla) (2001)	%24.2	%18.3
Sanayi GSYİH Ortalama Yıllık Artış Oranı (1987 Sabit Fiyatlarla) 1989-2001 Dönemi	%3.6	%1.3
	Türkiye	TR52
GSKD İçinde Sanayinin Payı (Cari Fiyatlarla) (2008)	%27.2	%22.3
Kişi Başına Düşen Sanayi Katma Değeri (2008) TL	3,251	2,054
Sabit Sermaye Yatırımları İçinde İmalat Sanayinin Payı (2008)	%35.7	%47.9
Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Sanayinin Payı (2008)	%45.5	%61.3
İmalat Sanayi İşyeri Sayısının Toplam İşyeri Sayısı İçindeki Payı (2009)	%13.1	%14.3

İmalat Sanayi İstihdamının Toplam İstihdam İçindeki Payı (2009)	%27.1	%29.1
İmalat Sanayi Cirosunun Toplam Ciro İçindeki Payı (2009)	%27.3	%27.7
Sanayi İşyeri Sayısının Toplam İşyeri Sayısı İçindeki Payı (2009)	%13.2	%14.4
Sanayi İstihdamının Toplam İstihdam İçindeki Payı (2009)	%28.8	%30.4
Sanayi Cirosunun Toplam Ciro İçindeki Payı (2009)	%32.7	%30.9
TARIM SEKTÖRÜ GÖSTERGELERİ	Türkiye	Konya
Ortalama İşletme Büyüklüğü (2001)	60 dekar	131 dekar
Tarımsal Hasılanın GSYİH İçindeki Payı (Cari Fiyatlarla) (2001)	%12.2	%18.9
Tarım GSYİH Ortalama Yıllık Artış Oranı (1987 Sabit Fiyatlarla) 1997-2001 Dönemi	% 0.8	%-4.2
Traktör Başına Düşen Arazi (2010)	22 ha	44 ha
Hektar Başına Düşen Kimyevi Gübre (2011)	372 kg.	167 kg.
Tarımsal İşletme Başına Düşen Küçükbaş Hayvan Sayısı (2001)	9	14.9
Tarımsal İşletme Başına Düşen Büyükbaş Hayvan Sayısı (2001)	3.6	2.4
	Türkiye	TR52
GSKD İçinde Tarımın Payı (Cari Fiyatlarla) (2008)	%8.5	%20.0
Kişi Başına Tarım Katma Değeri (2008) TL	1,011	1,844
BANKACILIK GÖSTERGELERİ	Türkiye	Konya
Banka Sayısı (2011)	48	21
Banka Şube Sayısı (2011)	9,833	212
Şube Başına Düşen Ortalama Nüfus (2010)	7,843	10,489
Şube Başına Düşen Ortalama Mevduat (2010) (Bin TL)	59,520	30,875
Şube Başına Düşen Ortalama Kredi (2010) (Bin TL)	47,928	32,289
Kişi Başına Düşen Banka Mevduatı (2010) (Bin TL)	8.34	2.94
Kişi Başına Düşen Banka Kredisi (2010) (Bin TL)	6.88	3.08
Banka Mevduatı (2010) (Bin TL)	614,486,214	5,928,158
Banka Kredileri (2010) (Bin TL)	506,994,403	6,199,580
Kredi/Mevduat Oranı (2010) (Yüzde)	82.5	104.6
TURİZM SEKTÖRÜ GÖSTERGELERİ	Türkiye	Konya
Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisi Sayısı (Türkiye 2010, Konya 2011)	3,687	24
Turizm İşletme Belgeli Tesislerin Yatak Sayısı (Türkiye 2010, Konya 2011)	649,256	4,032
Doluluk Oranı (2010) (Yüzde)	49.17	45.14
DIŞ TİCARET GÖSTERGELERİ	Türkiye	Konya
İhracat (2011) (Bin USD)	134,971,545	1,167,763
İthalat (2011) (Bin USD)	240,834,392	1,170,266
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (2011) (%)	56.04	99.78
DİĞER GÖSTERGELER	Türkiye	Konya
Yatırım Teşvik Belgesi Sayısı (2007-2011) (Adet)	19,405	893

Teşvik Belgelerinin Sabit Yatırım Tutarı (2007-2011) (Bin TL)	227,156,998	3,711,180
Teşvik Belgelerindeki Toplam İstihdam Sayısı (2007-2011)	721,424	21,531
Kamu Yatırım Harcamaları (2011) (Bin TL)	36,400,287	426,031
Kamu Yatırım Harcamasının Türkiye İçindeki Payı (2011) (%)	-	1.17
Elektrik Tüketimi (2010) (MWh)	172,050,628	4,776,247
Kişi Başına Elektrik Tüketimi (2010) (kwh)	2,333	2,371

2. İLİN PROFİLİ

2.1. Coğrafi Yapısı

Konya ili İç Anadolu bölgesinin güneyinde, $36^{\circ} 41'$ ve $39^{\circ} 16'$ kuzey enlemleri ile $31^{\circ} 14'$ ve $34^{\circ} 26'$ doğu boylamları arasında yer almaktadır. İl topraklarının büyük bir kısmı İç Anadolu Bölgesinde, güney ve güneybatısından küçük bir kesimi ise Akdeniz Bölgesinde kalmaktadır.

Kuzeyden Ankara, batıdan Isparta-Afyonkarahisar-Eskişehir, güneyden İçel-Karaman-Antalya, doğudan Niğde-Aksaray illeri ile çevrili olan Konya ili göl dahil $40,814 \text{ km}^2$ yüzölçümüyle Türkiye'nin en büyük ili olup ülke topraklarının yaklaşık olarak %5'ini kaplamaktadır.

Konya ili doğal açıdan kuzeyinde Haymana Platosu, kuzeydoğuda Cihanbeyli Platosu ve Tuz Gölü'ne, batısında Beyşehir Gölü ve Akşehir Gölü'ne, güneyinde Sultan Dağları'ndan başlayan Karaman ilinin güneyine kadar devam eden Toros Dağlarının iç yamaçları önünde bir fay hattı boyunca oluşmuş volkanik dağlara, doğusunda ise Obruk Platosuna kadar uzanır. Kuzeyde Kulu ilçesinin Köşkler Köyü, batıda Akşehir'e bağlı Değirmen Köyü, güneyde Taşkent'in Beyreli Köyü, doğusunda ise Halkapınar'a bağlı Delimahmutlu Köyü ilin uç noktalarını oluşturmaktadır.

Yüksek bir plato olan Konya il topraklarının büyük bir bölümü “Konya Kapalı Havzası” içinde kalmakta olup, Hadim ilçesi Doğu Akdeniz, Yunak ilçesi ise Sakarya Havzasına girmektedir.

Konya Kapalı Havzası; eski göl ve deniz tortulları ile püskürük kayalar üzerinde oluşmuş, düz ya da az dalgalı bir alandır. Doğu Akdeniz Havzası'na giren bölümü ise görel olarak sarp ve vadilerle parçalanmış durumdadır.

Çok sayıda göl ve bataklık havzalarının bir araya gelmesinden oluşan Konya Kapalı Havzası'nda önemli vadi oluşumları bulunmamaktadır. Dağlık kesimlerden doğan akarsuların açtığı vadiler de yükseltinin azalmasıyla genişleyerek vadi olma özelliğini yitirirler. Eskiden bir iç deniz olan Konya Kapalı Havzası'nın tabanı sular çekildikten sonra neojen tortullarla kaplanmıştır. Daha sonra akarsuların taşıdığı alüvyonlarla örtülen çok sayıda küçük vadi tabanları birleşmiş ve böylece ildeki ovalar oluşmuştur. İldeki belli başlı ovalar; Konya Ovası, Ereğli Ovası, Çumra Ovası, Karapınar Ovası, Altınekin Ovası, Cihanbeyli Ovası, Yeniceoba Ovası, Kulu Ovası, Beyşehir-Seydişehir Ovası'dır.

Konya Ovası: Obruk ve Cihanbeyli Platolarının birleşme yeri olan Bozdağ ve uzantılarıyla, kuzeyde Sarayönü ve Zıvarık (Altınekin) düzlüğünden ayrılan, batısı ve güneyi dağlarla çevrili olan Konya Ovası yaklaşık 4.000 km²'lik bir alana yayılmıştır. Türkiye'nin en büyük ovası olan Konya Ovası, deniz yüzeyinden yaklaşık olarak 1,000 m yükseltide olup kalın bir alüvyal tabakayla kaplıdır. Ova tektonik çöküntüler sonucu oluşmuştur.

Ereğli Ovası: Konya Kapalı Havzasının en çukur yeri olan Ereğli Ovası kuzeyde Obruk Platosunun kenarlarına, güney ve güneydoğuda Bolkar Dağlarına kadar uzanır. Doğuda Bor Ovası, batıda ise Hotamış Ovasıyla birleşen Ereğli Ovası Konya ilinin en verimli ve en önemli tarım alanlarından biridir. Yörenin en geniş ovalarını oluşturan Konya ve Ereğli ovaları arasında geniş düzlükler biçiminde uzanan bir dizi ova mevcuttur. Bu ova dizisi içinde Çumra Ovası, Karapınar Ovası diğer ovalardır.

Yeryüzü şekilleri bakımından il yüzölçümünün büyük bir bölümünü oluşturan platolar zengin bozkırlarla kaplı olup, il hayvancılığı ve tarımı açısından çok önemli bir yer tutar. İlde bulunan başlıca platolar Cihanbeyli Platosu ve Obruk Platosudur. Ayrıca Taşeli Platosunun Bozkır ve Hadim Bölgeleri Konya il sınırları içinde kalmaktadır.

Cihanbeyli Platosu ilin en önemli platosudur. Ankara ilinin güneydoğusunu kapsayan Haymana Platosu'nun devamı durumunda olan ve Kulu'nun batısında Haymana Platosu'ndan

ayrılan Cihanbeyli Platosu Tuz Gölü'nün batısını tümüyle kaplar ve Sarayönü, Kadınhanı, Iğın ilçelerine kadar uzanır. Deniz seviyesinden 1,000 m. yükseklikte bulunan Cihanbeyli Platosu genellikle kalker yapılıdır.

Topraklarının bir kısmı Konya il sınırları içinde kalan Obruk Platosu Altınekin ve Konya ovaları arasındadır. Cihanbeyli Platosuna göre daha engebeli bir yapı arzeden Obruk Platosu'nun yükseltisi 1,000-1,050 m. arasında değişmektedir. Niğde-Aksaray'a kadar uzanan Obruk Platosu üzerinde tektonik hareketler sonucu volkanik dağlar oluşmuştur. Karapınar'daki Karacadağ ile batıda Bozdağ bu şekilde oluşan en önemli volkanik dağlardır.

Konya ilinin güneyi Toros Dağları'yla çevrilmiştir. İlin kuzeyinde yer alan yükseltiler genel olarak doğu-batı doğrultusunda uzanır. Doğru-batı uzantılı dağların en önemlisi Bozdağlar olup üzerinde yer yer tepeler yükselir. Bu tepelerin en yüksek olanı Karadağ Tepedir (1,919 m.). İlin batısında yer alan sıradağlar kuzeyden güneye doğru uzanırlar. Bu sıradağlar üzerinde Kuzeyde Sultan Dağları (2,169 m.), Aladağlar (2,339 m.), Loras (2,040 m.), Eşenler (1,951 m.) en önemli yükseltilerdir. Güneyde Toros sıradağlarının üzerinde ise Geyik (3,130 m.), Bolkar dağları (3,154 m.), Aydos (3,240 m.) yer almaktadır. İl sınırları içinde kalan volkanik dağlar ise Karapınar yöresindeki Karacadağ (2,025 m.) Kulu'nun batısında il sınırında yer alan 1,736 metre yükseltili Karacadağ (Kırklar Tepe) püskürme sonucu oluşmuş dağlardır.

Konya Kapalı havzasında çok sayıda akarsu, göl ve bataklık bulunmaktadır. Havza yüksek dağlarla çevrili olduğundan ildeki dere ve çayların büyük bölümü denizlere ulaşamaz. İldeki akarsular daha çok mevsimlik ve sel rejimli olup fazla uzun değildir. Kar ve yağmur suları ile beslenen bu akarsuların birçoğu yaz aylarında kurur. Sakarya ırmağına ulaşan Gökpınar deresi ile Göksu ırmağının kuzey kolu olan Hadim Çayı ve Manavgat çayının su toplama havzasında yer alan dere ve çaylar ise açık havza niteliğinde olup Konya ilinden kaynaklanıp denize ulaşabilen nadir akarsulardır.

Konya ilindeki en büyük akarsu Çarşamba Suyu'dur. Bozkır'ın batısındaki dağlardan doğan Çarşamba Suyu, Beyşehir Gölü'nden açılan, sulama kanalıyla birleşerek Çumra Ovası'na ulaşır. Bu sulama kanalı Türkiye'de devlet tarafından kurulan ilk sulama şebekesi olma özelliğine sahip olup Çumra sulamasının en önemli akarsu kaynağıdır. Konya'daki bir diğer önemli akarsu İvriz Suyu'dur. Orta Toros Dağlarının kuzeyindeki Aydos Dağı ve Bozdağ'dan doğan İvriz Suyu, Delimahmutlu Çayı ile birleştikten sonra İvriz Barajına dökülür. İvriz Barajı 83 milyon m³ su tutma kapasitesi ile Ereğli ovasının en önemli su depolama merkezidir.

Bunların dışında İnsuyu Deresi, Uluçay Deresi, Balkı Deresi, Takke Deresi, Argıthanı Deresi, Göksu (Hadim), Adıyan Çayı, Meram Çayı ve Sille Deresi ildeki diğer önemli akarsulardır.

Konya ili göl ve bataklık açısından zengin bir ilimizdir. Bunların başlıcaları Tuz Gölü, Beyşehir Gölü, Akşehir Gölü, Suğla Gölü, İlgin Çavuşçu Gölü, Ereğli Akgöl, Yunak Akgöl, Ereğli Bataklığı, Hotamış Bataklığı, Alakova Bataklığı, Aslım Bataklığı, Beşgöz ve İnsuyu Bataklıklarıdır. İlin en büyük barajı ise 13 km² alanıyla Apa Barajı'dır.

Tuz Gölü Ankara-Konya-Aksaray il sınırlarının kesiştiği bölgede olup, bir kısmı Konya il sınırları içinde kalan bir gölümüzdür. 1,620 km²'lik bir alana yayılan gölün suyu çok tuzlu olup sulama amaçlı kullanılamaz. Türkiye tuz ihtiyacının büyük bir kısmı Tuz Gölü'nden karşılanmaktadır.

Konya'nın ikinci büyük gölü olan Beyşehir Gölü 650 km²'lik bir alanı kaplar ve büyük bölümü Konya ili sınırları içindedir. Beyşehir Gölü'nün suları tatlı olup, su ürünleri açısından ekonomik değeri yüksektir. İl tarımsal sulamasında da kullanılan göl aynı zamanda ülkemizdeki önemli kuş üreme ve barınma merkezlerinden biridir.

Akşehir Gölü 105 km² büyüklüğünde ülkemizin önemli tatlı su göllerinden biri olup, Akşehir çevresinde tarımsal sulama amaçlı da kullanılmaktadır. Ereğli Akgöl, Ereğli ilçesi sınırları içinde çok sığ bir göldür. Tatlı sulara sahip olan göl İvriz Suyu'ndan beslenmektedir. Akgöl sazlıklarında 200'ün üzerinde kuş türü yaşamakta olup koruma alanı olarak belirlenmiştir. Söz konusu göllerin dışında Konya ilinin karstik sahalarında obrukların sularla dolması ile oluşmuş Kızören Obruğu, Timras Obruğu, Obruk Gölü, Çirali Gölü, Meyil Gölü gibi göller ile volkanik olaylarla oluşmuş küçük göller bulunmaktadır. Volkanik olaylarla oluşmuş göllerden Acı Göl ve Meke Gölü Karapınar ilçesindedir. Özellikle Meke Gölü turizm açısından potansiyel taşımaktadır.

Konya ili Beyşehir ilçesi sınırları içerisinde bir Milli Park bulunmaktadır. 1993 yılında milli park olarak ilan edilen Beyşehir Gölü Milli Parkı, 88,750 hektar olup içinde irili ufaklı 33 adet ada bulunmaktadır. Su sporları aktiviteleri için potansiyel kaynakları olan park ve çevresinde günübirlik kullanım ve kamp olanağı mevcuttur. Milli parkın önemli ağaç türleri; ardıç, karaçam, göknar, sedir ve meşe, hayvan türleri; keklik, bıldırcın, çil keklik, tavşan, sansar, kurt, balık türleri; sazan, alabalık, çiçek balığı, levrek, gövce ve sarıbalık olarak mevcut bulunmaktadır.

2.2. İklim Özellikleri ve Bitki Örtüsü

İç Anadolu Bölgesi'nde hüküm süren karasal iklim Konya'da da egemendir. Konya ilinin yüksek ovalarında, kışları soğuk, yazları ise gündüzleri sıcak, geceleri serin, gece-gündüz ısı farkı yüksek, az yağışlı bir iklim yaşanmaktadır. Yağış şekli çoğunlukla kar şeklindedir. Konya'nın büyük bölümü kapalı havza durumundadır. Yağışların azlığı nedeniyle dağlardan inen az miktardaki su, bu havzada buharlaşıp kaybolmaktadır.

Karasal iklimin egemen olduğu İç Anadolu Bölgesi'nin bozkır kuşağında yer alan Konya ilinde doğal bitki örtüsü otsu bitkilerden oluşan bozkır (step) görünümündedir. Türkiye'nin en kurak yörelerinden biri olan Karapınar ilçesinin de içinde yer aldığı Konya ilinin tuzlu topraklarında tuzcul bitkiler, ova kenarlarında ve dağ yamaçlarında çalı kümeleri görülür. Ayrıca il alanının büyük bölümünde tarla tarımı yapıldığından bu kesimlerde doğal bitkilerin yerini kültür bitkileri almıştır. İl arazisinin büyük bir kesimini oluşturan ovalarda görülen çayır ve meralar aşırı otlatma nedeniyle önemli ölçüde azalmıştır.

İl toplam alanının yaklaşık %12'sini oluşturan ormanlar, ova kenarlarında çalılıklar tepelerde ise yüksek ağaçlar biçiminde görülür. Ormanlık alan daha çok ilin güneyindeki dağlık alanlarda bulunmakta olup, ilin kuzeyinde ise yok denecek kadar azdır. Çeşitli ağaç türlerini barındıran güneydeki ormanlar, koruluk ve baltalık ormanlardan oluşmaktadır. Karaçam, ardıç, titrek kavak, sedir, göknar, Lübnan sediri, mavi sedir, kasnak meşesi, mazı meşesi, tüylü meşe, fındık, palamut meşesi ve sarıçam yöre ormanlarında görülen ağaç türleridir.

Harita 1: Konya İli Fiziki Haritası

Kaynak: Konya Orman Bölge Müdürlüğü

2.3. Doğal Kaynaklar

2.3.1. Maden ve Enerji Kaynakları

Konya ili, maden kaynakları açısından Orta Anadolu Bölgesi'nin önemli illerinden birisidir. Türkiye'nin en büyük alüminyum (boksit) ve manyezit yataklarının yanı sıra kömür, kil, çimento hammaddeleri, kurşun, çinko, barit madenleri ile önemli oranda yeraltı suyu rezervleri bulunmaktadır. Son yıllarda Karapınar'da bulunan linyit yatakları (rezervuar arama ve hesaplama çalışmaları devam etmektedir.), Konya için önemli potansiyel enerji kaynağıdır.

Konya ilinde büyük rezervlere sahip pek çok madenin varlığı bilinmesine rağmen il ekonomisine katkısı bakımından boksit, manyezit, barit ve linyit en önemli madenlerdir. Boksit alüminyumun hammaddesi olup, Türkiye'nin en zengin boksit rezervleri ve tek alüminyum fabrikası, Seydişehir ilçesinde bulunmaktadır. Seydişehir Alüminyum Tesisleri özelleştirilmiş olup, tesiste modernizasyon, yenileme ve kapasite artırıcı yatırımlara gerek duyulmaktadır. İlde alüminyum kaynağı olarak işletilen 8 adet boksit yatağı yer almaktadır. En önemli boksit rezervleri Seydişehir-Morçukur ve Doğanlıkuzu sahaları olup, toplam %50-69 Al₂O₃ tenörlü 38 milyon ton boksit rezervi bulunmaktadır. Seydişehir yöresindeki boksit madenleri rezerv ve üretim standartları açısından, alüminyum tesislerini boksit ithaline gerek kalmadan uzun süre besleyecek miktardadır.

Konya-Doğanhisar'da 900 bin ton rezervli seramik (bağlama) kil yatağı işletilmektedir. Sağlık'ta 6.9 milyon ton rezervli kaolen ve bentonit sahası, Ilgın'da 2 milyon ton mümkün rezervli kil sahası bulunmaktadır.

Konya'da Kurulu bulunan krom-manyezit fabrikası, Çayırbağ, Meram manyezitlerini kullanmaktadır. Bölgenin 9 milyon ton görünür, 40 milyon ton muhtemel+mümkün manyezit rezervi bulunmaktadır. Bölgede Akşehir-Beyşehir ilçelerinde bir kısmı işletilen 3 milyon ton görünür, 30 milyon ton mümkün rezervli barit yatakları bulunmaktadır. Geçmiş yıllarda işletilen Sarayönü, Sızma ve Ladik cıva sahaları da bu bölgede bulunmaktadır. Ayrıca, Akşehir ve Beyşehir bölgesinde zengin mermer yatakları bulunmakta olup, Beyşehir ilçesindeki mermer yatakları önemli bir potansiyel arz etmektedir.

Konya ili maden varlığının dağılımı ve niteliğine ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Konya İli Maden Varlığının Dağılımı ve Niteliği

MADEN CİNSİ	BULUNDUĞU YER	TENÖR	REZERV (Ton)	DİĞER BİLGİLER
Alüminyum (Boksit)	Seydişehir-Morçukur	%50 Al ₂ O ₃ %6.40 SiO ₂ %16.25Fe ₂ O ₃ %2.55 TiO ₂	6,335,720 Ton cevher üretimiştir. Yatağın metal içeriği 1,776,682 tondur.	-
Alüminyum (Boksit)	Seydişehir-Kurna	%53.53 Al ₂ O ₃ %11.9 SiO ₂	67,500 Ton cevher üretilmiştir. Yatağın metal içeriği 12,657 tondur.	-
Alüminyum (Boksit)	Seydişehir-Kovacak	-		İşletiliyor
Alüminyum (Boksit)	Seydişehir-Ağaçyolu	%66 Al ₂ O ₃ %6-11 SiO ₂	300,321 Ton cevher üretimiştir. Yatağın metal içeriği 91,045 tondur.	İşletiliyor
Alüminyum (Boksit)	Seydişehir-Doğankuzu	%65-69 Al ₂ O ₃ %9-8 SiO ₂	12,599,762 Ton cevher üretimiştir. Yatağın metal içeriği 3,863,128 tondur.	-
Alüminyum (Boksit)	Seydişehir-Çatmakaya	-	820,700 Ton cevher üretimiştir. Yatağın metal içeriği 254,414 tondur.	-
Asbest (Asb)	Bozkır-Dutlu	%15-25 asbest	4,464 Ton Görünür+Muhtemel	-
Bakır-Kurşun-Çinko	Hadım-Kızılgemiş	%25-30 Zn %0.1 Pb %0.1-0.3 Cd	200,000 Ton Görünür+Muhtemel	-
Bakır-Kurşun-Çinko	Bozkır- Küçüksu sahası	%25-30 Zn %3 Pb %0.1-0.3 Cd	48,000 Ton Muhtemel	Yatak geçmişte işletilmiştir
Barit	Akşehir Sahası	%90 Ba So ₄	3,000,000 ton Görünür 20,000,000 ton Mümkün	-

Tablo 1'in Devamı

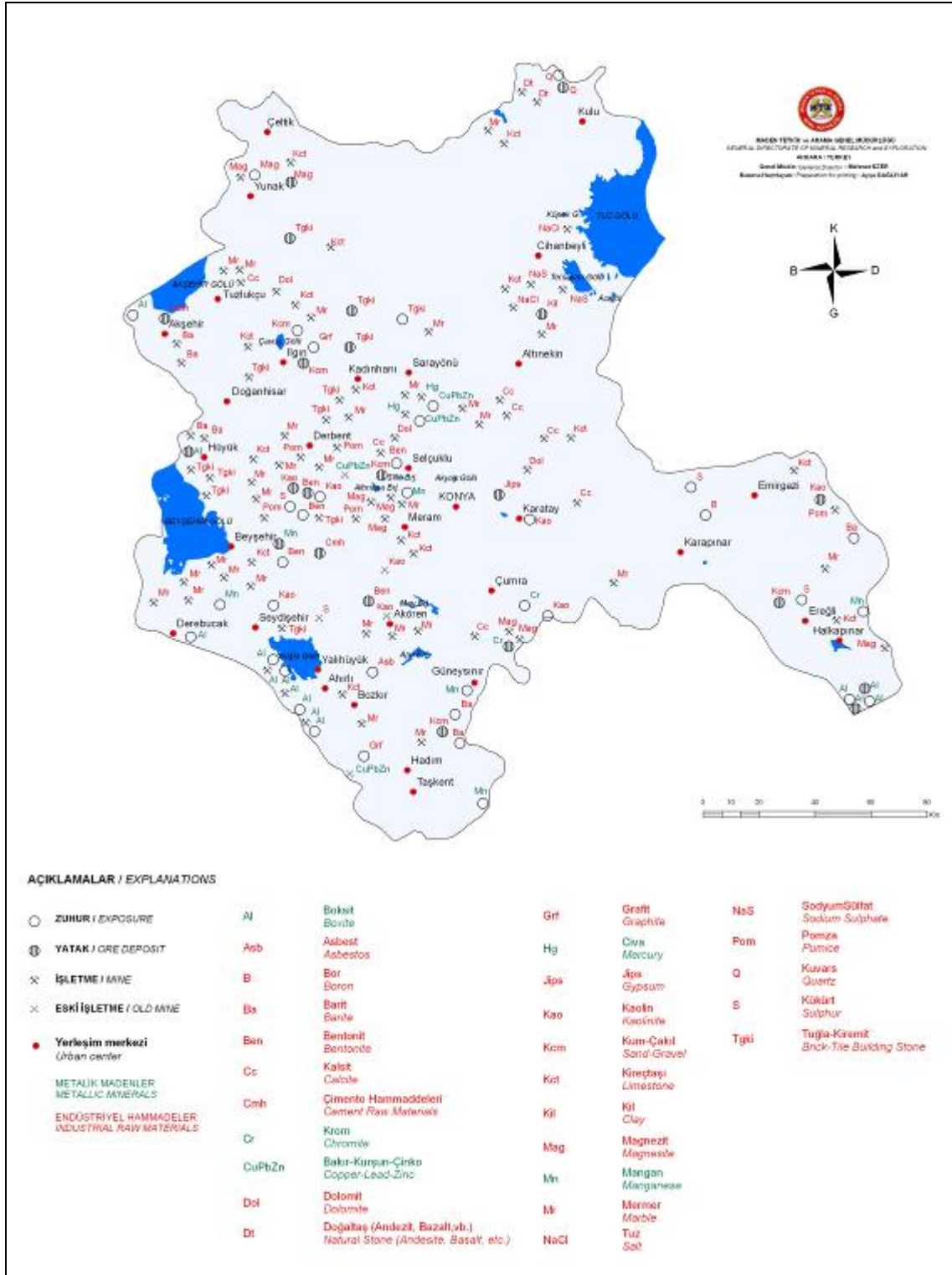
MADEN CİNSİ	BULUNDUĞU YER	TENÖR	REZERV (Ton)	DİĞER BİLGİLER
Barit	Beyşehir Sahası	%95.50 Ba So ₄	84,960 ton Görünür 13,064,000 Muhtemel	-
Barit	Doğanhisar-Fırınlık	%96 Ba So ₄	100,000 ton Görünür+Muhtemel	-
Barit	Karaman-Habipler	%92.40 Ba So ₄	6,000 ton Görünür	-
Barit	Karaman-Alanözü	%89.10 Ba So ₄	4,000 ton Görünür	-
Bentonit	Merkez-Sağlık	-	6,900,000 ton Mümkün	Yer ve duvar karosuna uygun.
Bentonit	Seydişehir-Çavuşköy	-	740,000 ton Mümkün	Ağartma toprağına uygun.
Bentonit	Sille	-	24,000 ton Mümkün	Yer karosu hammaddesi.
Bentonit	Beyşehir-Doğanbey	-	3,098,000 ton Mümkün	Ağartma toprağı hammaddesi.
Bentonit	Akören-Çamaklar	-	1,825,383 ton Görünür	Ağartma toprağına uygun.
Cıva	Sille-Sızma	%0.15-0.28 Hg	900,330 ton Görünür+Muhtemel+Mümkün	Yatak geçmişte işletilmiştir.
Cıva	Sarayönü-Kurşunlu, Ladik	%0.15-0.2 Hg	21,478 ton Mümkün	-
Cıva	Sarayönü-Ardıçlı	%0.2 Hg	8,965 ton Mümkün	-
Cıva	Ladik-Topraklı-Böğürme	% 0.179 Hg	40,000 ton Mümkün	Yatak geçmişte işletilmiştir
Jips	Cihanbeyli-Yeniceoba	%99 CaSo ₄ 2H ₂ O	Bilinmiyor.	-
Kaolen	Beyşehir-Damlapınar, Tocek Yaylası	%20-26 Al ₂ O ₃ %1.6-4 Fe ₂ O ₃	2,136,188 ton Görünür	-
Kil	Ilgın-Gavurdağ, Sivritepe	%30.26 Al ₂ O ₃ %2.64 Fe ₂ O ₃	2,280,000 ton Mümkün	-
Kireçtaşı	Ilgın Şeker Fabrikasına ait yatak	%98.2 CaCO ₃	23,625,000 ton Muhtemel	-
Kireçtaşı	Halkapınar-Kızılkaya	%96.21-99.00 CaCO ₃	8,306,000 ton Muhtemel	-
Krom	Çumra (Sudurköy, Küçükören)	%35 Cr ₂ O ₃	2,000 ton Görünür 1,000 ton Muhtemel	-
Krom	Beyşehir-Kayabaşı	%35-36 Cr ₂ O ₃	20,000 ton Görünür+Muhtemel	-
Kum-Çakıl	Merkez-Kayacık Köyü	İnşaat ve stabilize malzeme	Bilinmiyor.	-
Kum-Çakıl	Sille-Sille Dere	İnşaat ve yol malzemesi.	Küçük rezervli bir yatak.	-
Kum-Çakıl	Akşehir-Maruf Köyü	Orta	Büyük potansiyel vardır.	-
Kum-Çakıl	Ilgın-Cemedek	İnşaat ve stabilize malzeme.	Büyük potansiyel vardır.	-
Kum-Çakıl	Ereğli-Hortu Köyü	İyi	Potansiyel vardır.	-

Tablo 1'in Devamı

MADEN CİNSİ	BULUNDUĞU YER	TENÖR	REZERV (Ton)	DİĞER BİLGİLER
Manyezit	Merkez (Çayırbağ-Kazanardıç)	%46-47 MgO	842,000 ton Görünür 3,803,639 ton Muhtemel	-
Manyezit	Çayırbağ (Küçükincesi, Bacağın Kayak Yatakları)	-	18,000 ton Mümkün	-
Manyezit	Çayırbağ Keklikpınarı Yatağı	-	842,804 ton Görünür 462,547 ton Muhtemel 738,369 ton Mümkün	-
Manyezit	Çayırbağ (Beşğılın Dere, Belikmeşe)	%46 MgO	199,243 ton Görünür 2,092 ton Görünür+Muhtemel	-
Manyezit	Meram Kırankaya Yatağı	%46.97 MgO	3,078,767 ton Görünür 4,930,511 ton Muhtemel 13,664,119 ton Mümkün	-
Manyezit	Yunak Meşelik ve Karataş Yatakları	%45-47 MgO	158,591 ton Görünür 159,352 ton Muhtemel	-
Manyezit	Meram Helvacıbabası Yatağı	%45.80 MgO	3,273,714 ton Görünür 7,590,236 ton Muhtemel 7,872,621 ton Mümkün	İşletilmektedir.
Manyezit	Meram (Rüştübey)	%45.80 MgO	998,750 ton Görünür 1,719,888 ton Muhtemel 7,494,871 ton Mümkün	İşletilmektedir.
Manyezit	Ereğli-Delimahmutlu	%44.3 MgO	60,600 ton Görünür+Muhtemel 249,660 ton Potansiyel	-
Mermer	Akşehir- Akşehir siyahı	-	36,000,000 m ³	Gri, siyah renkte olan mermerler beyaz kalsit damarları ve kahverengi stiyolitler içerirler. Sertliği 4, Yoğunluğu 2.72g/cm ³ , porozitesi %0.4
Talk	Ereğli (Ayrancı-Melikli, Üçharman)	% 53-57 SiO ₂ %25-25.40 MgO %7 Fe ₂ O ₃	Zuhur	-
Tuğla-Kiremit	Sarayönü, Beyşehir, Kadınhanı	İyi	50,000,000 ton Jeolojik	-

Kaynak: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), Nisan 2012.

Harita 2: Konya İli Maden Haritası

Kaynak: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), Nisan 2012.

Bu madenlerin dışında ilde; Beyşehir, Seydişehir, Ilgın, Ermenek ve Karapınar ilçelerinde olmak üzere çeşitli linyit sahaları bulunmaktadır. Türkiye toplam linyit rezervlerinin yaklaşık %10'u bölgede bulunmaktadır. Bölgedeki linyitler termik santrallarda ve ısınma amaçlı

kullanılmaktadır. Beyşehir-Karadiken ve Aydancık linyit sahalarında kaliteleri 1,108 Kcal/kg ve 1,155 Kcal/kg olan linyitlerin görünür rezervleri (Karadiken) 107 milyon ton ve (Aydancık) 52 milyon tondur. Seydişehir-Akçalar sahasında da 59.9 milyon ton görünür rezerv ve 1,083 Kcal/kg kalitesinde linyit oluşumları bulunmaktadır. Ilgın-Haramiköy ve Kurugöl linyit sahaları da ildeki diğer önemli linyit kaynaklarıdır. Teshin (ısıtma) amaçlı olarak kullanılan linyitlerin kaliteleri Haramiköy’de 2,239 Kcal/kg, Kurugöl’de 2,180 Kcal/kg olup, sahaların toplam görünür rezervi 21.3 milyon tondur. Son yıllarda MTA tarafından bulunan Karapınar linyit sahası ise 1.28 milyar tonluk rezervi ile termik santralde elektrik üretiminde kullanılacak niteliktedir. İlde bulunan linyit sahaları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Konya Linyit Varlığının Dağılımı ve Niteliği

Bulunduğu Yer	Rezerv (1,000 Ton)					KCal/kg	Durumu
	Görünür	Muhtemel	Mümkün	Potansiyel	Toplam		
Beyşehir-Karadiken	107,000	-	-	-	107,000	1,108	Açık İşletme
Beyşehir-Avdancık	52,000	-	-	-	52,000	1,155	Açık İşletme
Beyşehir-Avdancık	-	80,000	-	-	80,000	1,282	Kapalı
Seydişehir-Akçalar	59,000	-	-	-	59,000	1,083	Açık İşletme
Seydişehir-Akçalar	-	10,000	-	-	10,000	1,430	Kapalı
Akburun-Eğirler	-	-	-	140,000	140,000	700	Kapalı
Ilgın-Haramiköy	12,269	763	-	-	13,032	2,239	Açık İşletme
Ilgın-Kurugöl	9,142	-	-	-	9,142	2,180	Açık İşletme
Ermenek-Boyalık	-	1,700	-	-	1,700	3,262	Açık Kapalı
Ermenek-Tepebaşı	2,010	3,908	-	-	5,918	4,063	Açık Kapalı
Karapınar	530,000	250,000	500,000	Çalışılıyor	1,280,000	1,300	Açık
						2,100	
TOPLAM	771,421	346,371	500,000	140,000	1,757,792	-	-

Kaynak: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), Nisan 2012.

Konya ilinin yer altı zenginliklerinden bir diğeri de jeotermal kaynaklardır. Ilgın İlçesinde bulunan jeotermal kaynak 40 °C sıcaklıkta olup 30 lt/sn debiye sahiptir. Sondaj ile çıkarılan suyun ısı 41.6-42 °C arasında sıcaklığa ve 160 lt/sn debiye ulaşmaktadır. Bu kaynak kaplıca ve kaynağa yakın yerleşim merkezinin ısıtılmasında kullanılmaktadır. Ilgın Çavuşçugöl’de bulunan jeotermal kaynak 30 °C sıcaklık ve 10.5 lt/sn debiye sahiptir. Kaplıca amaçlı kullanılmaktadır. Beyşehir Köşkköy’de bulunan jeotermal kaynağın ise sıcaklığı 35 °C ve debisi 7.1 lt/sn’dir. Bu kaynakta yapılan sondajda debi 11 lt/sn’ye ulaşmaktadır. Bu kaynak da kaplıca amaçlı kullanılmaktadır. Bunların dışında İsmil’de bulunan sıcak su kaynağı üzerine yapılan termal tesislerde kullanılmaktadır. Hüyük-Çavuşköy, Cihanbeyli, Ereğli-Kükürtlü ve Seydişehir jeotermal kaynakları olan diğer bölgelerdir.

Tablo 3: Konya'daki Jeotermal Enerji Kaynakları

Jeotermal Alan Adı	Sıcaklık (°C)	Debi (lt/sn)	Kullanım Alanı	Kurulu Tesis
ILGIN	40	30	Kaplıcada, kaplıca tesisinde, yerleşim bölgesinin ısıtılmasında	Kaplıca
ILGIN- Çavuşçugöl	25.5-29	10.5	Termal turizm	Termal oteller
BEYŞEHİR- Köşkköy	35	7.1	Kaplıcada	Kaplıca
BEYŞEHİR- Yeşildağ	35.1	0.25	-	-
TUZLUKÇU	46	60	Termal turizm	-
DEMİRKENT- İsmil	42-42.7	100	Termal turizm	Termal oteller
HÜYÜK- Çavuşköy	25-26	4	Kaplıcada	-
CİHANBEYLİ	29-33	1.7	Termal turizm	-
EREĞLİ- Kükürtlü	28	0.45	-	-
SEYDİŞEHİR	27.1-32.1	1.8	Termal turizm	-

Kaynak: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), Nisan 2012.

2.3.2. Su Kaynakları

Dünya genelindeki toplam su miktarı 1.4 milyar km³ olup, su varlığına göre ülkeler su fakirliği (yıllık kişi başına kullanılabilir su miktarı 1,000 m³'ten az), su azlığı (yıllık kişi başına kullanılabilir su miktarı 2,000 m³'ten az) ve su zenginliği (yıllık kişi başına kullanılabilir su miktarı 8,000 m³-10,000 m³) yaşayan ülkeler şeklinde sınıflandırılmaktadır. Türkiye'de kişi başına düşen yıllık kullanılabilir su miktarı 1,652 m³ dolayında olup, Türkiye su azlığı yaşayan bir ülke konumundadır.

Türkiye'nin toplam su potansiyeli; brüt yer üstü su potansiyeli 193 milyar m³ ve yer altı suyu potansiyeli 41 milyar m³ olmak üzere brüt 234 milyar m³ olarak hesaplanmaktadır. TR52 Düzey 2 Bölgesi'nin toplam su potansiyeli ise 6.4 milyar m³ olup Türkiye'nin toplam yıllık potansiyelinin %2.7'sini oluşturmaktadır. TR52 Bölgesi'nin alt illerine bakıldığında, Konya'nın su potansiyelinin 4.4 milyar m³ ve Karaman'ın su potansiyelinin ise 2.0 milyar m³ olduğu görülmektedir. Konya ilinin su potansiyeli 2.9 milyar m³ yer üstü ve 1.5 milyar m³ yer altı suyu olarak dağılmaktadır.

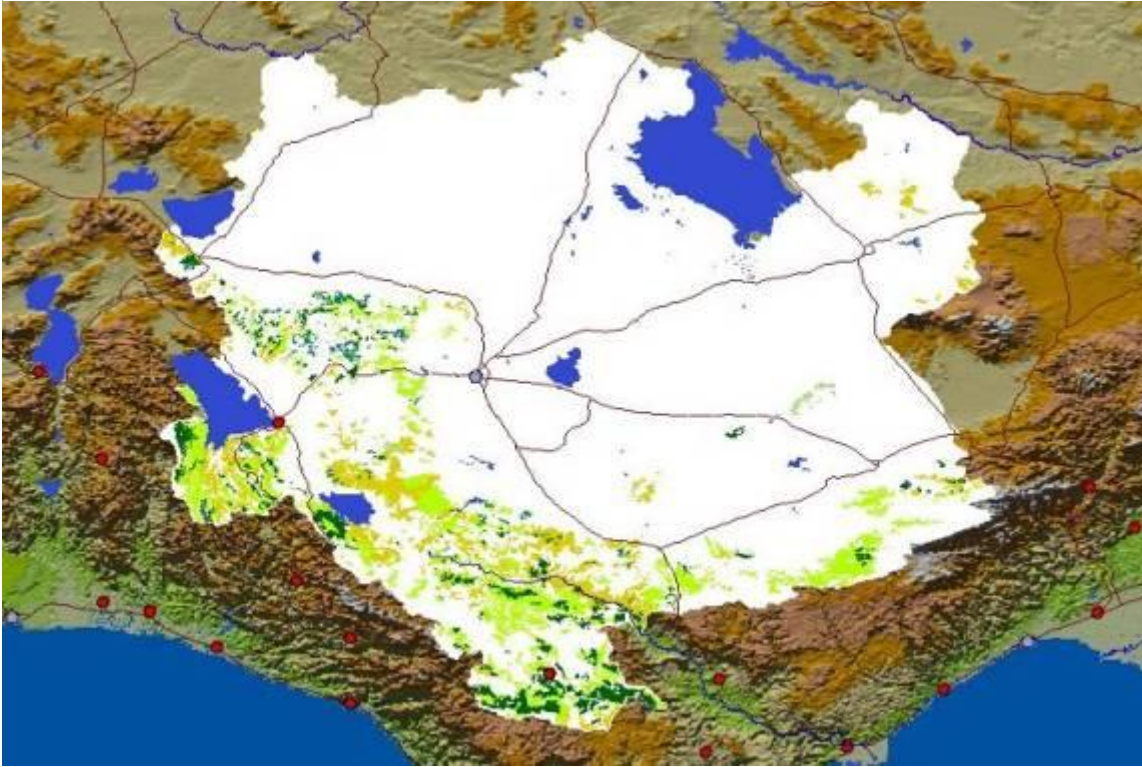
Görüldüğü gibi Türkiye, dünya genelinde su azlığı yaşayan bir ülke konumunda iken Konya yöresinin de Türkiye su potansiyelinin küçük bir bölümüne sahip olması, bölge için suyun son derece değerli bir kıt kaynak olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bölgedeki su kaynaklarının çok iyi korunup, su kullanımının optimum şekilde gerçekleştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Karasal iklime sahip Konya Ovası'nda yağışların yetersizliği tarımda sulamayı zorunlu kılmaktadır. Bölgede sulama suyu kaynakları, yer altı ve yer üstü suları olup, yer altı suları DSİ, Sulama Kooperatifleri ve çiftçi olanakları ile açılan kuyulardan temin edilmektedir. Yer üstü su kaynakları ise Beyşehir Gölü ve Çarşamba Çayı'dır. Sulu tarıma açılan alanların

arttığı ilde, su kaynaklarının akılcı ve dengeli tüketimi yeterli ölçüde olmamaktadır. Sulama yapılan alanlarda kontrollü sulamaya yönelik, su dağıtım planlaması ve işletmeciliğinin geliştirilmesi gerekmektedir.

2.3.3. Orman Alanları

Konya ili topraklarını güney, güneybatı ve güney doğudan çevreleyen Batı ve Orta Toroslar tür ve orman varlığı bakımından oldukça zengindir. İlin diğer kesimleri İç Anadolu Bölgesinin bozkır kuşağı içinde kalmakta olup, bozkır bitkileriyle kaplıdır. İlin orman varlığı daha çok Toroslar üzerinde yer almaktadır. İldeki normal (verimli) orman ve bozuk orman alanı toplam olarak 492,829.5 hektar olup, il topraklarının %12.6'sını kaplamaktadır. Türkiye topraklarının %27.2'sinin orman varlığı olduğu dikkate alındığında, ilin orman varlığı açısından oldukça fakir olduğu görülmektedir.

Harita 3: Konya Orman Varlığı Haritası

Kaynak: Konya Orman Bölge Müdürlüğü

Tablo 4: Türkiye’de ve Bölgede Orman Alanları (Ha)

	Normal Orman Alanı	Bozuk Orman Alanı	Toplam Orman Alanı	Genel Alan	Orman Alanı/ Genel Alan (%)
Konya	138,907.5	353,922.0	492,829.5	3,899,567.5	12.6
Karaman	57,716.5	172,066.5	229,783.0	815,350.0	28.2
TR52	196,624.0	525,988.5	722,612.5	4,714,917.5	15.3
Türkiye	10,621,221.0	10,567,526.0	21,188,747.0	780,576,000.0	27.2

Kaynak: Orman Genel Müdürlüğü, Nisan 2012

Konya orman varlığının %71.8’i bozuk, %28.2’si normal orman alanlarından oluşmaktadır. Konya’da ova kenarlarından itibaren, çalılık formasyondan sonra ormanlık saha bulunmaktadır. Orman varlığını oluşturan ağaç türleri; karaçam, meşe, kızılçam, ardıç, sedir, Lübnan sediri, mavi sedir, kaskak meşesi, mazı meşesi, tüylü meşe, fındık, palamut meşesi, göknar ve plantasyonla gelen sarıçamdan oluşmaktadır. Orman sahalarında bazı bölümler “Tabiat Ormanı” şeklinde tescil edilerek koruma altına alınmıştır. Konya’da 1981 yılından itibaren gerek orman varlığının artırılması gerekse bozuk orman alanlarının iyileştirilmesi amacıyla ağaçlandırma çalışmaları yapılmaktadır.

3. ALT YAPI

3.1. Ulaşım Altyapısı

3.1.1. Karayolları

Konya, kuzey ve güney illeri ile doğu ve batı illeri arasında ulaşımı sağlayan önemli karayollarının geçtiği bir il olup Konya il merkezi coğrafi konumu nedeniyle tarih boyunca önemli bir ticaret ve konaklama merkezi olmuştur.

İl merkezinden kuzey, kuzeybatı, batı, güney, doğu ve kuzeydoğu yönünde çıkan yollar Konya’yı diğer illere bağlamaktadır. Bu yollardan Konya-Afyonkarahisar, Eskişehir-Bursa-İstanbul, Konya-Ankara karayolları Ankara ve Kuzeybatıda bulunan illerle, Konya-Aksaray yolu Nevşehir ili ve kuzeydoğu illeriyle, batıya uzanan Konya-Beyşehir yolu ilin Isparta-Denizli-Aydın üzerinden İzmir bağlantısını sağlamaktadır. Güneydeki Konya-Karaman yolu ilin Mersin ve Adana’ya ulaşımını sağlar. Ayrıca Ereğli üzerinden Ankara-Adana karayoluna bağlanan yol ile de hem Adana ve güneydoğu illerine hem de Kayseri üzerinden Karadeniz illerine ulaşım sağlanmaktadır. 1996 yılında açılan Konya-Seydişehir yolu ise Konya ve İç Anadolu Bölgesini en kısa mesafeden güney kıyılarına ulaştırmaktadır.

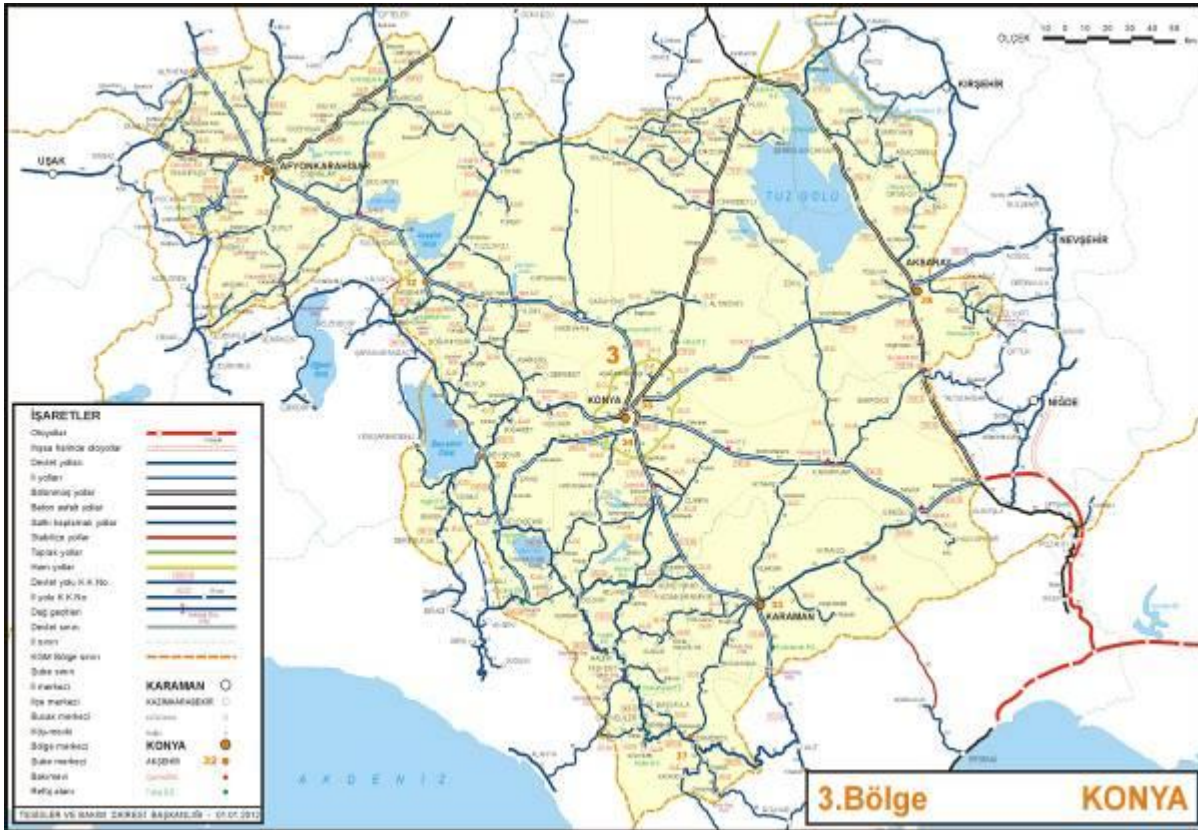
İl genelinde 1,421 km'si devlet yolu, 1,631 km'si il yolu, 7,230 km'si köy yolu olmak üzere toplam 10,282 km karayolu ağı mevcuttur. Konya, Karayolları Genel Müdürlüğü Devlet ve İl Yolları Ağı içerisinde 3,052 km ile en uzun paya sahip il konumundadır. Konya ve Karaman'ı da içeren TR52 Düzey 2 bölgesinde otoyol bulunmamaktadır.

Tablo 5: Türkiye'de ve Bölgede Karayolu Ağı (Km)

	Devlet Yolu	İl Yolu	Köy Yolu	Toplam
Konya	1,421	1,631	7,230	10,282
Karaman	245	408	1,915	2,568
TR52	1,666	2,039	9,145	12,850
Türkiye	31,372	31,558	302,398	365,328

Kaynak: Devlet ve il yolları için Karayolları Genel Müdürlüğü, köy yolları için TÜİK, Nisan 2012.

Harita 4: TR52 Düzey 2 Bölgesi Karayolu Ulaşım Haritası

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

Konya il merkezinin ilçelerine ve bazı il merkezlerine olan uzaklıkları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: İl Merkezinin Diğer İlçelere ve Önemli Merkezlere Uzaklığı

İl Adı	Uzaklık (km)	İlçe Adı	Uzaklık (km)	İlçe Adı	Uzaklık (km)
Adana	356	Ahırlı	134	Güneysınır	76
Afyonkarahisar	223	Akören	35	Hadim	120
Aksaray	148	Akşehir	132	Halkapınar	168
Ankara	258	Altınekin	57	Hüyük	127
Antalya	323	Beyşehir	92	İlgın	87
Burdur	315	Bozkır	119	Kadınhanı	60
Bursa	484	Cihanbeyli	97	Karapınar	96
Eskişehir	336	Çeltik	219	Kulu	149
Isparta	264	Çumra	48	Sarayönü	50
İstanbul	665	Derbent	80	Seydişehir	134
İzmir	546	Derebucak	140	Taşkent	134
Kayseri	327	Doğanhisar	122	Tuzlukçu	160
Mersin	343	Emirgazi	136	Yalıhüyük	166
Niğde	255	Ereğli	145	Yunak	189

Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından yapılan Konya-Ankara Yolu, Konya-Karaman Yolu, Konya-Akşehir-Afyon İl Hd. Yolu, Konya-Ereğli Ulukışla Ayrım Yolu, Konya-Aksaray Yolu, Konya-Seydişehir, Konya-Beyşehir Yolu bölünmüş yol projeleri devam etmektedir. Yapım aşamasında olan söz konusu yollar tamamlandığında, diğer şehirlere ulaşım daha hızlı ve güvenli olabilecektir. Özellikle Ankara-Pozantı Otoyolu'nun tamamlanması bölgenin Şanlıurfa, Diyarbakır, Ankara ve İstanbul illeri ile ulaşımında büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

3.1.2. Demiryolları ve Lojistik Merkezi

Karayolu ile ulaşımın yanı sıra demiryolu ulaşımı olanağına da sahip olan Konya ilinde il sınırları içinden geçen demiryolu uzunluğu 2010 yılı itibariyle 590 km'dir. Türkiye genelinde 9,594 km'lik demiryolu ağı bulunup, bunun %6.1'i Konya iline aittir. TR52 Düzey 2 Bölgesi'nin toplam demiryolu ağı ise 696 km olup Türkiye demiryollarının %7.3'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 7 :Türkiye'de ve Bölgede Demiryolları

	Demiryolu (km)	Pay (%)
Konya	590	6.1
Karaman	106	1.1
TR52	696	7.3
Türkiye	9,594	100.0

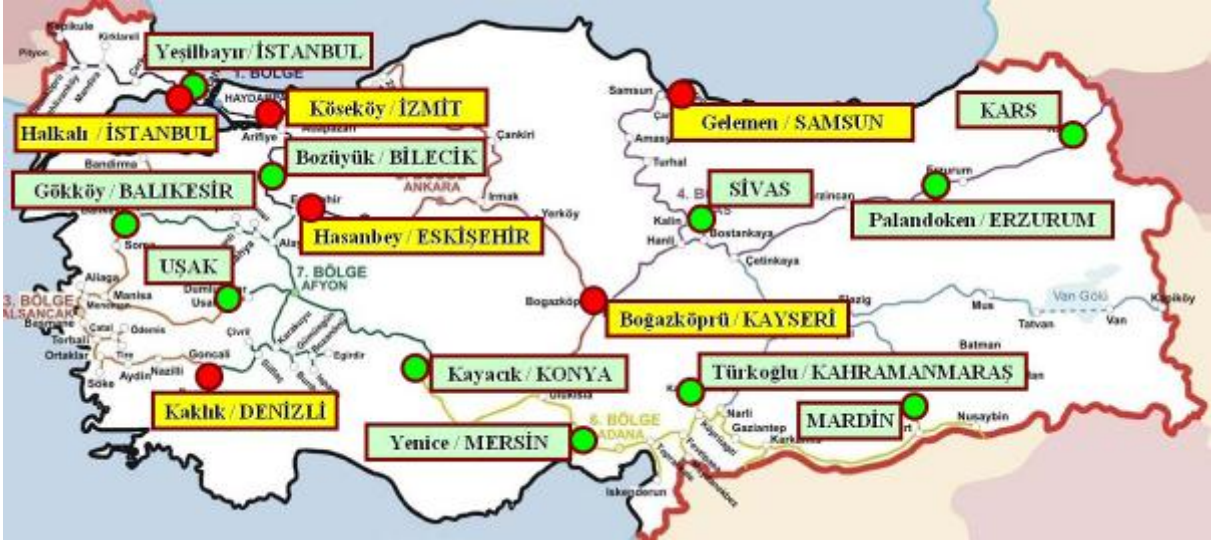
Kaynak: TÜİK, Nisan 2012.

Güney ve güneydoğuyu batı illerine ve İstanbul'a bağlayan demiryolu aksı TR52 Bölgesi Karaman ilinde bulunmaktadır. Konya'dan ise demiryolu ulaşımı Yüksek Hızlı Tren (Konya-Ankara), Toros Ekspresi (İstanbul-Konya-Gaziantep), İç Anadolu Mavi Treni (Ereğli-Konya-İstanbul) ve Meram Ekspresi (İstanbul-Konya) hatları ile sağlanmaktadır. Mevcut demiryolları ile yapılan yük ve yolcu taşımacılığı uzun zaman aldığından, Ankara, İstanbul ve İzmir gibi şehirlere daha hızlı ulaşım amacıyla Ankara-Konya hızlı tren hattı hizmete girmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları tarafından yürütülen lojistik merkezleri projesi içinde, Konya ili de Kayacık mevkiinin lojistik merkez olarak yapılandırılması şeklinde yer almıştır. Lojistik merkezler, farklı işletici ve taşıyıcılarla ulusal ve uluslararası yük taşımacılığı, dağıtımı, depolama ve diğer tüm hizmetlerin yapıldığı alan olarak tanımlanmaktadır. Karayolu, demiryolu, denizyolu ve gerektiğinde havayolu erişimi ile kombine taşımacılık olanaklarının olduğu depolama ve ulaştırma hizmetlerinin birlikte sunulduğu lojistik merkezlerin önemi giderek artmaktadır. Lojistik merkezleri, Türkiye genelinde TCDD tarafından, kent merkezi içinde kalmış olan yük garlarının, etkin karayolu ulaşımı olan ve müşteriler tarafından tercih edilebilir bir alanda, yük lojistik ihtiyaçlarını karşılayacak özellikte, teknolojik ve ekonomik gelişmelere uygun, modern ve farklı ölçeklerde 16 noktada kurulmaktadır. Konya-Kayacık Lojistik Merkezi de 27.05.2011 tarih ve 27946 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmaya başlanmıştır. Konya-Kayacık Lojistik Merkezi'nin faaliyete geçmesiyle birlikte, kent içindeki mevcut yük ve depo merkezleri kent dışına çıkarılacak, lojistik merkezde taşımacılık ve depolamada entegre ve modern tesisler kurulacaktır. Kayacık Lojistik Merkezi kapsamında 700,000 m²lik alanın kamulaştırma çalışmaları devam etmekte olup yatırım tamamlandığında Konya iline ekonomik ve ticari alanda büyük avantajlar sağlanacaktır.

Ayrıca TCDD tarafından, Konya Gar'da bulunan TCDD alanlarının, kentsel dönüşüm projeleri çerçevesinde "TCDD Özel Proje Alanı" ilan edilerek, yolcu taşıma faaliyetleri dışındaki faaliyetlerin Gar dışına çıkartılması, yük operasyonlarının Kayacık Lojistik Merkezi'ne aktarılması planlanmaktadır.

Harita 5: Türkiye Lojistik Merkezleri

Kaynak: T.C. Devlet Demiryolları

3.1.3. Havayolları

Konya ilinde bir adet askeri-sivil havaalanı bulunmaktadır. Uluslararası trafiğe hudut kapısı olarak açık olan havaalanı şehir merkezine 20 km uzaklıktadır. 29.10.2000 tarihinden itibaren askeri-sivil havaalanı olarak işletilmeye başlanılan havaalanından, yolcu sayısının artması ve talebin yoğunlaşması üzerine her gün Konya-İstanbul-Konya uçak seferleri yapılmaktadır.

3.2. Enerji

3.2.1. Elektrik Enerjisi

Konya ilinin 2010 yılı itibariyle elektrik tüketimi, 4,776,247 MWh olup Türkiye toplam elektrik tüketiminin %2.8'ini oluşturmaktadır. Türkiye genelinde ve Konya ilinde elektrik tüketimi 2009 yılına göre 2010 yılında sırasıyla %9.7 ve %21.9 oranlarında artmıştır. Konya'da 2010 yılı itibariyle kişi başına elektrik tüketimi 2,371 kwh olarak gerçekleşmiş olup 2,333 kwh olan Türkiye kişi başına elektrik tüketiminin üzerinde kalmıştır.

Konya İli elektrik tüketiminin 2010 yılı itibariyle abonelere göre dağılımı incelendiğinde, en fazla elektrik tüketiminin %49.8 pay ile sanayi kesimine ait olduğu, bunu sırasıyla %18.2 ile meskenler, %13.2 ile tarımsal sulama, %10.1 ile ticarethaneler, %5.1 ile resmi daireler, %2.1 ile aydınlatma ve %1.5 ile diğerleri grubunun izlediği görülmektedir.

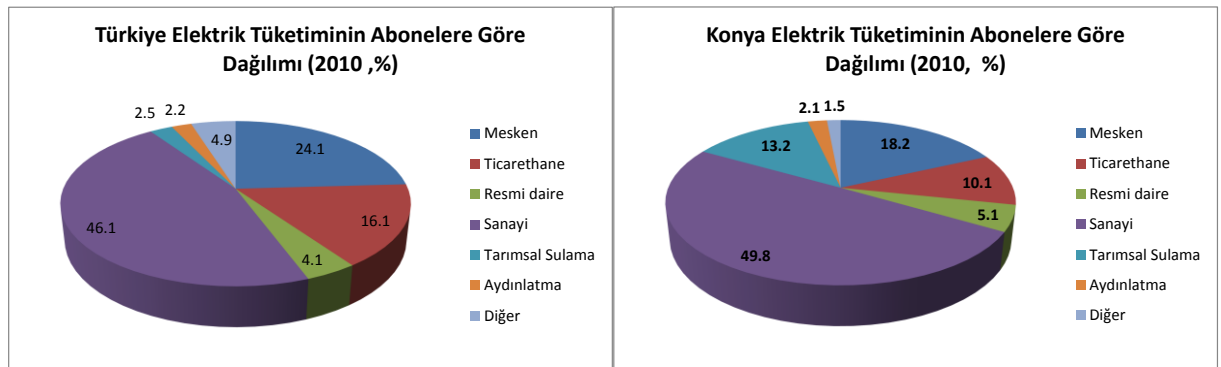

Tablo 8: İl Elektrik Tüketiminin Türkiye ve TR52 Düzey 2 Bölgesi İçindeki Yeri (Bin Mwh)

Abone Türü	2009			2010			Pay (%)	
	Türkiye	TR52 Bölgesi	Konya	Türkiye (1)	TR52 Bölgesi (2)	Konya (3)	3/1	3/2
	Mesken	39,148	900	808	41,411	966	869	2.1
Ticarethane	25,019	441	407	27,732	537	482	1.7	89.8
Resmi daire	6,990	247	222	7,102	251	241	3.4	96.0
Sanayi	70,470	1,864	1,703	79,331	2,534	2,377	3.0	93.8
Tarımsal Sulama	3,661	734	608	4,360	747	632	14.5	84.6
Aydınlatma	3,845	114	97	3,768	117	102	2.7	89.5
Diğer	7,761	83	73	8,347	110	74	0.9	66.9
TOPLAM	156,894	4,383	3,919	172,051	5,258	4,776	2.8	90.8

Kaynak: TÜİK, Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.

Grafik 1: Elektrik Tüketiminin Abonelere Göre Dağılımı

Türkiye elektrik tüketiminin abonelere göre dağılımı incelendiğinde ise sıralamanın; %46.1 ile sanayi, %24.1 ile mesken, %16.1 ile ticarethane, %4.9 ile diğer, %4.1 ile resmi daire, %2.5 ile tarımsal sulama ve %2.2 ile aydınlatma olduğu görülmektedir. Türkiye geneli ile Konya'nın elektrik tüketiminin abonelere göre dağılımında en büyük fark, tarımsal sulamada görülmektedir. Geniş toprakları ile Türkiye'nin en önemli tarımsal arazilerine sahip olan ilde, tarımsal sulamada kullanılan elektrik, abonelere göre elektrik tüketiminin dağılımında 3. sırayı alırken, Türkiye genelinde 6. sıraya yerleşmektedir.

Konya ilinde 13 adet elektrik üretim tesisi bulunmakta olup, bunların 4'ü hidrolik santral, 9'u termik santraldır. Elektrik üretim santrallarının 12 adeti işletmededir; işletmede olan santralların 4'ü üretim şirketi, 8'i otoprodüktör santraldır. Çumra TES Termik Santrali ise yatırım aşamasında olup, otoprodüktör olarak faaliyette bulunacaktır.

Karaman ilinde ise 6 adet hidrolik santral bulunmaktadır. Hepsi de üretim şirketi olan bu HES'lerin 4'ü işletmede olup 2 tesis ise işletmeye hazırlık aşamasındadır.

Tablo 9: TR52 Düzey 2 Bölgesi Elektrik Üretim Santralleri

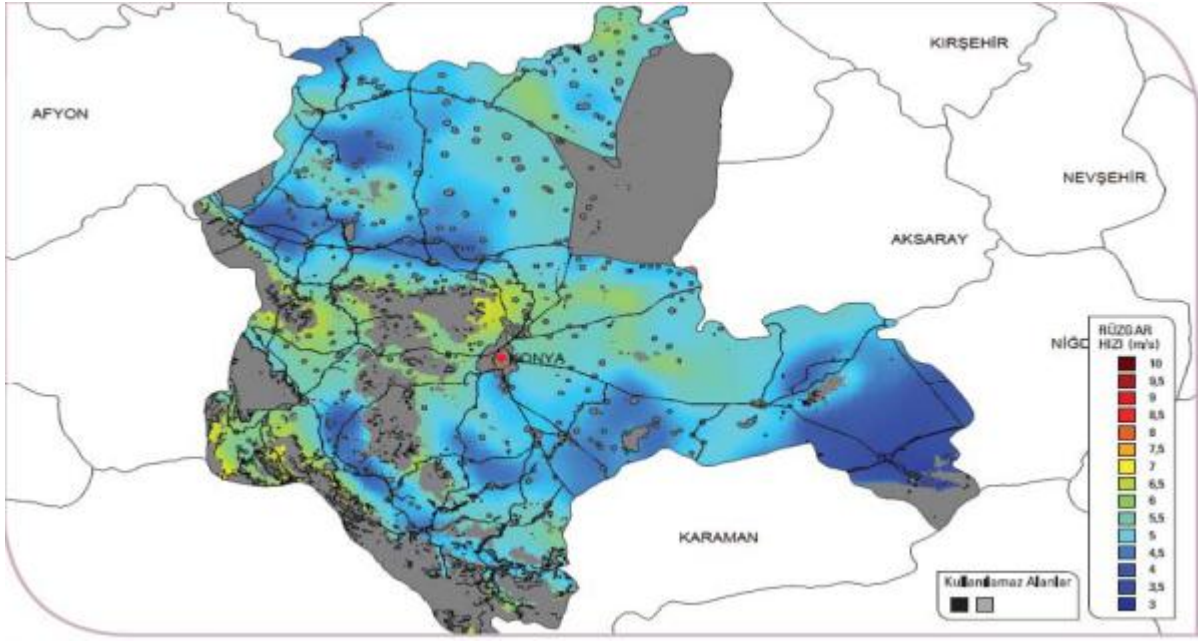
İli	Santral Adı	Kaynağı	Ünite Gücü (MW)	Durumu	Türü
Konya	Göksu HES	Hidrolik	3*4.4	İşletmede	Üretim Şirketi
Konya	İvriz HES	Hidrolik	2*0.5	İşletmede	Üretim Şirketi
Konya	Dere HES	Hidrolik	2*0.25	İşletmede	Üretim Şirketi
Konya	Bozkır HES	Hidrolik	2*0.075	İşletmede	Üretim Şirketi
Konya	Alkim Kimya	Termik	2,208	İşletmede	Otoprodüktör
Konya	Eti Alüminyum	Termik	11.9	İşletmede	Otoprodüktör
Konya	Kombassan	Termik	5.5	İşletmede	Otoprodüktör
Konya	Ereğli Şeker	Termik	10.4	İşletmede	Otoprodüktör
Konya	İlgın Şeker	Termik	14.4	İşletmede	Otoprodüktör
Konya	Konya Şeker	Termik	17.4	İşletmede	Otoprodüktör
Konya	ITC-KA Aslım E.	Termik	56.6	İşletmede	Otoprodüktör
Konya	Selva Gıda	Termik	1,712	İşletmede	Otoprodüktör
Konya	Çumra TES	Termik	37	Yatırımda	Otoprodüktör
Karaman	Kepezkaya	Hidrolik	28	İşletmede	Üretim Şirketi
Karaman	Damlapınar	Hidrolik	16.4	İşletmede	Üretim Şirketi
Karaman	Balkusan	Hidrolik	38.8	İşletmede	Üretim Şirketi
Karaman	Ermenek HES	Hidrolik	2*0.5	İşletmede	Üretim Şirketi
Karaman	Günder HES	Hidrolik	28.8	İşletmeye hazır	Üretim Şirketi
Karaman	Ermenek HES	Hidrolik	300	Test aşaması	Üretim Şirketi

Kaynak: TEİAŞ, 9. İletim Tesis ve İşletme Grup Müdürlüğü.

3.2.2. Rüzgâr Enerjisi

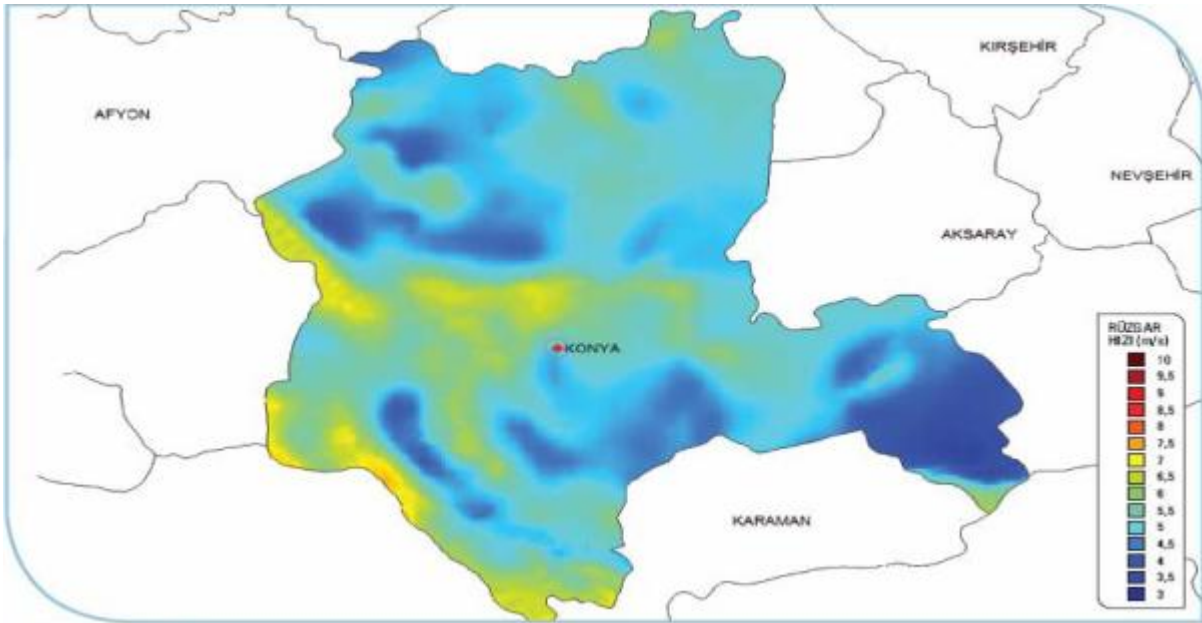
Konya ilinde alternatif enerji kaynaklarından yenilenebilir enerji kaynağı olan rüzgâr enerjisi (RES) potansiyeli Elektrik İşleri Etüt İdaresi (EİEİ) ve Selçuk Üniversitesi tarafından yapılan çalışmalarla belirlenmeye çalışılmıştır. Ekonomik RES yatırımı için 7 m/s veya üzerinde rüzgâr hızı ve %35 veya üzerinde kapasite faktörü gerekmektedir. Bu kısıtlara göre EİEİ tarafından yapılan Konya ili rüzgâr hız dağılımı ve rüzgar enerjisi santrali kurulabilir alanları gösteren haritalar aşağıda verilmiştir.

Harita 6: Konya İli Rüzgâr Hız Dağılımı

Kaynak: Elektrik İşleri Etüt İdaresi

Harita 7: Konya İli Rüzgâr Enerjisi Kurulabilir Alanlar

Kaynak: Elektrik İşleri Etüt İdaresi

Konya ilinde rüzgâr enerjisinden yararlanılabilir alanlar; il merkezi, Seydişehir, Derebucak, Taşkent, Akşehir ilçeleri olarak belirlenmiştir. RES kurulabilecek potansiyel alan 372 km² ve potansiyel toplam kurulu güç 1,860 MW olarak hesaplanmıştır (Tablo 10).

Tablo 10: Konya İli Potansiyel RES Kapasitesi

50 m'de Rüzgâr Gücü (W/m ²)	50 m'de Rüzgâr Hızı (m/s)	Toplam Alan (km ²)	Toplam Kurulu Güç (MW)
300-400	6.8-7.5	320.98	1,604.88
400-500	7.5-8.1	46.72	233.60
500-600	8.1-8.6	4.32	21,60
600-800	8.6-9.5	0.00	0.00
800+	9.5+	0.00	0.00
Toplam	-	372.02	1,860.08

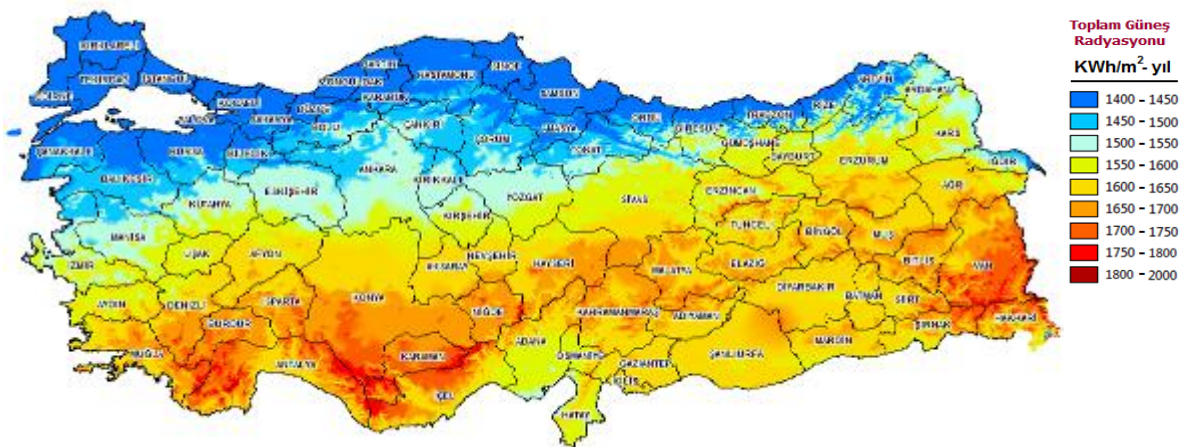
Kaynak: Elektrik İşleri Etüt İdaresi

Rüzgar elektrik santrali yatırımlarında, rüzgar potansiyeli ve proje alanının uygunluğu yanında, projenin enterkonnekte sisteme bağlantısının olabilirliği de önemlidir. Yatırımcıların, rüzgâr potansiyeli ile birlikte o bölgenin sisteme bağlantı olanaklarını da dikkate almaları gerekmektedir.

3.2.3. Güneş Enerjisi

Türkiye güneş enerjisi potansiyeli açısından verimli bir ülke olup en verimli bölgeler güneye en yakın bölgelerdir. Güneş enerjisi yatırıma uygunluk açısından, alanın yeryüzündeki konumu ve iklim özellikleri dikkate alınması gereken kriterlerdir. Harita 8'de Türkiye'nin bölgelere ve illere göre güneşlenme potansiyelini gösteren Türkiye Güneş haritası verilmiştir.

Harita 8:Türkiye Güneş Haritası

Kaynak: Elektrik İşleri Etüt İdaresi

Türkiye'nin ortalama yıllık toplam güneşlenme süresi 2,741 saattir. Konya ili için yıllık toplam güneşlenme süresi 2,902.5 saat ve Karaman için 3,011.4 saat değerinde olup, her iki il de

Türkiye ortalamasının üzerinde değerlere sahiptir. TR52 Düzey 2 Bölgesi, Türkiye'nin güneş enerjisi yatırımları için en önemli potansiyele sahip bölgelerindedir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından açıklanan ve 08.01.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan karar ile 2013 yılı sonuna kadar toplam 600 MW'lık kapasite ile sınırlandırılan güneş enerjisinden elektrik üretimi yatırımları için lisans verilebilecek bölgeler belirtilmiştir. Toplam 27 bölgeye yatırım izni verilmiş, bu bölgeler arasında da Konya en fazla yatırım izni verilen bölge olarak belirlenmiştir. Konya için toplam 13 trafo merkezi belirlenmiş, 600 MW'lık toplam yatırımların 92 MW'lık bölümü Konya'ya tahsis edilmiştir. Karaman için ise 3 trafo merkezi belirlenmiş, 38 MW'lık yatırım kapasitesi tahsis edilmiştir. Böylece TR52 Bölgesi, Türkiye'de 2013 yılı sonuna kadar yapılacak toplam güneşten elektrik enerjisi yatırımları için verilecek lisanslarda %22'lik paya sahip olmuştur. Konya, yüksek miktarda sahip olduğu düz, engebesiz ve tarıma elverişsiz alan kapasitesi ile güneş enerjisinden elektrik üretimi yatırımları için önemli bir cazibe merkezi konumundadır.

Harita 9: Konya İli Güneş Atlası

Kaynak: Elektrik İşleri Etüt İdaresi

Konya'da özellikle Karapınar bölgesinde geniş ve tarıma elverişsiz araziler bulunmaktadır. Güneş enerjisi yatırımları için bölge seçimini etkileyen kriterler birlikte dikkate alındığında, Karapınar İlçesi Türkiye'nin en fazla yatırım potansiyeline sahip bölgelerinden biri olarak değerlendirilmektedir. "Konya Valiliği, Karapınar İlçesi'nde Güneş Enerjisine Dayalı Elektrik

Üretim Tesisi Yatırımları İçin Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi Kurulmasına Yönelik Fizibilite Çalışması Raporu’na göre, Konya’nın güneyinde kalan ve geniş arazilere sahip olan Karapınar İlçesi gerek güneşlenme değerleri gerekse arazi stoğu açısından yüksek potansiyele sahiptir. Söz konusu fizibilite çalışmasında, Karapınar Bölgesi, Almanya’nın en büyük güneş enerjisi yatırımlarına sahip Bavyera Bölgesi ile karşılaştırılmış ve güneşten elektrik enerjisi üretimi değerlendirme ölçütlerine göre Karapınar’ın özellikle güneş ışınım miktarları açısından daha iyi değerlere sahip olduğu belirtilmiştir.

3.3. Sosyo-Ekonomik Altyapı

3.3.1. Nüfus

Konya nüfus varlığı bakımından Türkiye’nin en büyük illerinden biridir. 2011 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre 2,038,555 olan il nüfusu, ülke nüfusunun %2.73’ünü, TR52 Düzey 2 Bölgesi nüfusunun %89.7’sini oluşturmaktadır. İller arası nüfus sıralamasında ülke genelinde yedinci sırada, bölge illeri arasında birinci sırada yer almaktadır. 38,257 km² yüzölçümüne sahip olan Konya ilinde kilometre kareye yaklaşık 53 kişi düşmektedir. 2010-2011 yılları itibariyle Konya il nüfusunun yıllık artış hızı %12.20, Türkiye’nin nüfus artış hızı %13.49 olup il nüfus artış hızı ülke geneli nüfus artış hızının altında kalmıştır.

Tablo 11: ADNKS’ye Göre Ülke ve İl Nüfusu ile Yıllık Nüfus Artış Hızları

Yıllar	Türkiye (1)		Konya (2)		Pay (%) (2) / (1)
	Nüfus	Artış Hızı (%) (*)	Nüfus	Artış Hızı (%) (*)	
2007	70.586.256	-	1.959.082	-	2,78
2008	71.517.100	13.10	1.969.868	5.49	2,75
2009	72.561.312	14.50	1.992.675	11.51	2,75
2010	73.722.988	15.88	2.013.845	10.57	2,73
2011	74.724.269	13.49	2.038.555	12.20	2,73

(*) : Yıllık Nüfus Artış Hızını kapsamaktadır.

Kaynak: TÜİK

Türkiye genelinde 2011 yılı itibariyle nüfusun %50.2’si erkek, %49.8’i kadın nüfus iken Konya ilinde nüfusun %49.5’i erkek, %50.5’i kadın nüfustan oluşmaktadır. Konya ve Türkiye için nüfus piramitleri incelendiğinde, Konya ve Türkiye’de 10-14 yaş nüfus grubunun toplam nüfus içinde en büyük payı aldığı görülmektedir. Konya’da 15-19 yaş grubu 2. sırada, 5-9 yaş

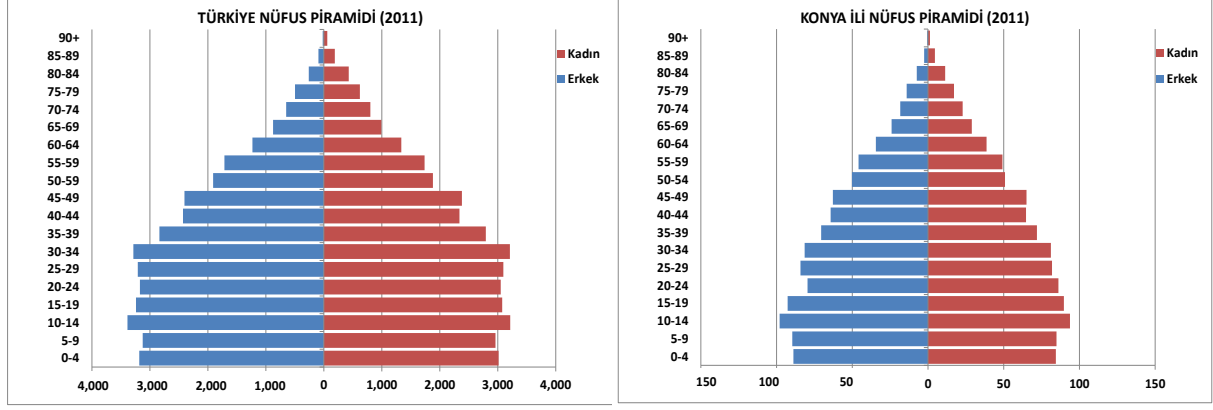
grubu 3. sırada, 0-4 yaş grubu 4. sırada ve 25-29 yaş grubu 5. sırada yer almaktadır. Türkiye’de ise 30-34 yaş grubu 2. sırada, 15-19 yaş grubu 3. sırada, 25-29 yaş grubu 4. sırada ve 20-24 yaş grubu 5. sırada yer almaktadır. Görüldüğü gibi Türkiye genelinde öğrenim çağındaki genç grup ve çalışma çağındaki gruplar nüfusun önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Konya’da farklı olarak, öğrenim çağındaki genç grup ve çocuk yaş grupları nüfusun önemli bir bölümünü oluşturmakta, çalışma çağındaki yaş grupları çocuk ve öğrenci yaş gruplarının ardından gelmektedir. Nüfus piramidinin tepe noktasına doğru ilerleyen yaş gruplarında ise Türkiye ve Konya’da benzerlikler görülmektedir.

Tablo 12: Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Sıralanması (2011)

Yaş Grubu	Türkiye		Konya	
	Nüfus	Yaş Grubu Sırası	Nüfus	Yaş Grubu Sırası
0-4	6,199,824	6	173,324	4
5-9	6,084,146	7	174,467	3
10-14	6,602,605	1	191,833	1
15-19	6,317,583	3	182,493	2
20-24	6,224,591	5	165,779	6
25-29	6,306,233	4	166,163	5
30-34	6,495,634	2	162,690	7
35-39	5,632,742	8	142,457	8
40-44	4,770,774	10	129,016	9
45-49	4,786,084	9	127,900	10
50-54	3,792,436	11	101,088	11
55-59	3,454,415	12	95,023	12
60-64	2,566,487	13	73,134	13
65-69	1,868,175	14	52,973	14
70-74	1,451,368	15	41,234	15
75-79	1,118,310	16	31,272	16
80-84	688,840	17	18,777	17
85-89	284,594	18	7,126	18
90+	79,428	19	1,806	19
Toplam	74,724,269	-	2,038,555	-

Kaynak: TÜİK

Grafik 2: Türkiye ve Konya Nüfus Piramidi (2011) (Bin Kişi)

Nüfusun yerleşim yerlerine göre dağılımı incelendiğinde, Konya il nüfusunun %75.0'inin şehirlerde, %25.0'inin köy ve beldelerde yaşadığı görülmektedir (Tablo 13).

Tablo 13: İl Nüfusunun Yerleşim Merkezlerine Göre Dağılımı (2011)

İlçe Adı	Şehir		Köy+Belde		Toplam Nüfus	İl Nüfusu İçindeki Payı (%)
	Nüfus	(%)	Nüfus	(%)		
Ahırılı	825	16.4	4,191	83.6	5,016	0.25
Akören	3,296	46.8	3,746	53.2	7,042	0.35
Akşehir	61,557	64.9	33,329	35.1	94,886	4.65
Altınekin	3,640	25.3	10,722	74.7	14,362	0.70
Beyşehir	34,741	49.7	35,225	50.3	69,966	3.43
Bozkır	7,343	24.5	22,571	75.5	29,914	1.47
Cihanbeyli	15,689	26.4	43,653	73.6	59,342	2.91
Çeltik	4,125	38.2	6,666	61.8	10,791	0.53
Çumra	30,011	46.5	34,586	53.5	64,597	3.17
Derbent	2,633	52.5	2,387	47.5	5,020	0.25
Derebucak	2,930	31.3	6,425	68.7	9,355	0.46
Doğanhisar	5,820	27.8	15,120	72.2	20,940	1.03
Emirgazi	5,079	52.9	4,530	47.1	9,609	0.47
Ereğli	97,610	71.6	38,736	28.4	136,346	6.69
Güneysinır	4,656	45.7	5,525	54.3	10,181	0.50
Hadim	3,064	19.9	12,310	80.1	15,374	0.75
Halkapınar	1,589	32.9	3,242	67.1	4,831	0.24
Hüyük	3,637	20.0	14,575	80.0	18,212	0.89
İlgin	31,464	54.2	26,541	45.8	58,005	2.85
Kadınhanı	13,298	39.5	20,361	60.5	33,659	1.65
Karapınar	32,449	67.5	15,645	32.5	48,094	2.36
Karatay	251,272	92.6	20,163	7.4	271,435	13.31
Kulu	22,844	41.1	32,729	58.9	55,573	2.73
Meram	305,331	95.1	15,727	4.9	321,058	15.75
Sarayönü	8,819	32.1	18,614	67.9	27,433	1.34
Selçuklu	517,188	97.7	12,326	2.3	529,514	25.97
Seydişehir	40,375	63.0	23,713	37.0	64,088	3.14
Taşkent	1,622	20.9	6,131	79.1	7,753	0.38
Tuzlukçu	3,776	50.5	3,701	49.5	7,477	0.37
Yalıhüyük	1,854	91.4	175	8.6	2,029	0.10
Yunak	9,400	35.3	17,253	64.7	26,653	1.31
Toplam	1,527,937	75.0	510,618	25.0	2,038,555	100.00

Kaynak: TÜİK

2011 ADNKS sonuçlarına göre nüfus büyüklüğü açısından, en büyük ilçe Selçuklu olup Konya ilinin toplam nüfusunun %25.97'si bu ilçede yaşamaktadır. Nüfusunun %97.7'sinin şehirde yaşadığı Selçuklu ilçesi büyükşehir belediyesi sınırları içindedir. Yine büyükşehir belediyesine bağlı olan ilçelerden Meram İlçesi ikinci, Karatay İlçesi üçüncü büyük ilçelerdir. Meram'da nüfusun %95.1'i, Karatay'da nüfusun %92.6'sı şehirde yaşamaktadır. Nüfus büyüklüğü açısından en küçük ilçe Yalılıyüyük olup, Yalılıyüyük'te nüfusun %91.4'ü şehirde yaşamaktadır. Oransal olarak şehir nüfusunun en düşük olduğu diğer ilçeler Ahırlı (%16.4), Hadim (%19.9), Hüyük (%20.0) ve Taşkent (20.9)'tir.

Türkiye genelinde ve Konya'da nüfusun şehir ve köy+belde dağılımında, zamanla dağılımın şehir lehine trend izlediği görülmektedir. Türkiye'de 1960 yılında nüfusun %31.9'u şehirlerde, %68.1'i köy ve beldelerde yaşarken, 2011 yılında nüfusun %76.8'inin şehirlerde, %23.2'sinin köy ve beldelerde yaşadığı görülmektedir. Konya ili nüfusunun şehir ve köy dağılımına bakıldığında benzer gelişmenin ilde de yaşandığı görülmektedir. Konya'da 1960 yılında nüfusun %28.5'inin şehirlerde, %71.5'inin köy ve beldelerde yaşarken, 2011 yılında nüfusun %75'inin şehirlerde, %25'inin köy ve beldelerde yaşadığı görülmektedir.

Tablo 14:Türkiye ve Konya Şehir ve Köy Nüfus Oranları (%)

Yıllar	Türkiye		Konya	
	Şehirler	Köyler	Şehirler	Köyler
1960	31.9	68.1	28.5	71.5
1970	38.5	61.5	35.6	64.4
1980	43.9	56.1	43.1	56.9
1990	59.0	41.0	55.0	45.0
1997	65.0	35.0	59.0	41.0
2007	70.5	29.5	72.1	27.9
2008	75.0	25.0	72.3	27.7
2009	75.5	24.5	72.8	27.2
2010	76.3	23.7	73.8	26.2
2011	76.8	23.2	75.0	25.0

Kaynak: TÜİK

Nüfusun şehir ve köy+beldelere göre dağılımında şehir lehine izlenen bu gelişim, kırsal kesimden kentlere göç olgusunun göstergesi olmaktadır. Göç kırsal kesimden kent merkezlerine doğru bir hareketle sınırlı kalmayıp, nüfusun sanayinin daha gelişkin olduğu batı illerinde yoğunlaşmasına neden olmuştur. Bunun sonucu olarak da Türkiye'nin batı illeri

göç alan, diğer bölgelerde yer alan iller ise göç veren hale gelmiştir. Konya ili de bu gelişmelerden etkilenmiş tarımda mekanizasyonun artması, veraset ve intikal nedeniyle arazinin parçalanması gibi olguların da etkisiyle kırsal kesimde işsizlik artmış ve yurtiçi-yurtdışına doğru bir göç hareketine maruz kalmıştır.

Net göç ve net göç hızı verilerine bakıldığında Konya ilinin net göç veren il pozisyonunda olduğu görülmektedir. 2010-2011 dönemi itibariyle il, 52,134 kişi göç almış, 54,533 kişi göç vermiş olup net göç 2,399 kişi ve net göç oranı da %1.18 olmuştur.

Tablo 15: Net Göç ve Net Göç Hızı

	Nüfus	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (%)
2007-2008					
Türkiye	71,517,100	2,273,492	2,273,492	0	0
TR52	2,200,013	49,646	60,145	-10,499	-4,76
Konya	1,969,868	45,502	56,760	-11,258	-5,70
2008-2009					
Türkiye	72,561,312	2,069,262	2,069,262	0	0
TR52	2,224,547	49,397	54,932	-5,535	-2,49
Konya	1,992,675	46,042	51,006	-4,964	-2,49
2009-2010					
Türkiye	73,722,988	2,360,079	2,360,079	0	0
TR52	2,246,478	50,725	61,002	-10,277	-4,56
Konya	2,013,845	47,901	56,729	-8,828	-4,37
2010-2011					
Türkiye	74,724,269	2,420,181	2,420,181	0	0
TR52	2,272,560	55,041	59,212	-4,171	-1,83
Konya	2,038,555	52,134	54,533	-2,399	-1,18

Kaynak: TÜİK

3.3.2. İstihdam

TÜİK tarafından istihdama ilişkin veriler, kurumsal olmayan (15 + yaş grubu) nüfus üzerinden yayınlanmakta olup, kurumsal olmayan nüfus, okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduvinde ikamet edenler dışında kalan nüfus olarak tanımlanmıştır. İşgücü, istihdam edilenler ve işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsamaktadır. İstihdam edilenler ise işbaşıda olanlar ve işbaşıda olmayanlar grubuna dahil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfusu kapsamaktadır. Buna göre Türkiye, TR52 Düzey 2 Bölgesi ve Konya için işgücüne katılma oranı, işsizlik oranı ve istihdam oranına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 16: İşsizlik ve İstihdam Oranları (2010)

	Nüfus (15+, bin kişi)	İşgücü (bin kişi)	İstihdam (bin kişi)	İşgücüne Katılma Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)	İstihdam Oranı (%)
Türkiye	52,541	25,641	22,594	48.8	11.9	43.0
TR52	1,592	820	751	51.5	8.4	47.2
Konya	1,474	747	685	50.7	8.2	46.5

Kaynak: TÜİK

Tablodan görüldüğü gibi, 2010 yılı itibarıyla 15 yaş ve üzeri nüfus grubu üzerinden hesaplanan Türkiye genelinde işsizlik oranı %11.9 ve istihdam oranı %43.0 olmuştur. Konya ve Karaman illerini kapsayan TR52 Düzey 2 Bölgesi'nde ve Konya ilinde işsizlik oranının Türkiye ortalamasının altında, istihdam oranının ise Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. İşsizlik oranı TR52 Bölgesi için %8.4 ve Konya için %8.2, istihdam oranı ise TR52 Bölgesi için %47.2 ve Konya için %46.5 olmuştur. Konya ilinin 2010 yılı itibarıyla, 15 yaş ve üzeri nüfusu 1,474 bin kişi, işgücü 747 bin kişi ve istihdamı ise 685 bin kişi olmuştur.

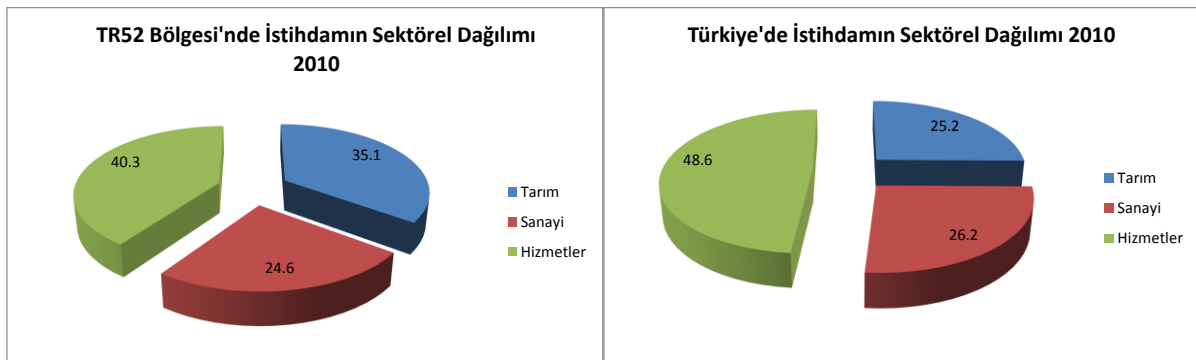
Konya İli için istihdam oranı, işsizlik oranı ve işgücüne katılma oranının yıllara gelişimi aşağıdaki gibidir:

Tablo 17: Konya İli İşsizlik ve İstihdam Oranları

Yıllar	İstihdam Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)	İşgücüne Katılma Oranı (%)
2008	45.0	10.7	50.3
2009	46.1	10.8	51.6
2010	46.5	8.2	50.7

Kaynak: TÜİK

Tablodan görüldüğü gibi Konya'da 2008 yılında %45.0 olan istihdam oranı artarak 2010'da %46.5 olmuş, işsizlik oranı ise 2008 yılında %10.7 iken 2010'da %8.2'ye düşmüştür.

Grafik 3: İstihdamın Sektörel Dağılımı (2010)

Türkiye’de 2010 yılı itibariyle, istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında, birinci sırayı %48.6 ile hizmetler sektörünün aldığı, bunu sırasıyla %26.2 ile sanayi ve %25.2 ile tarım sektörünün izlediği görülmektedir. Konya ve Karaman illerinden oluşan TR52 Düzey 2 Bölgesi’nde ise istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında, birinci sırayı %40.3 ile yine hizmetler sektörünün aldığı görülmektedir. Ancak tarımsal faaliyetlerin daha yoğun olduğu Konya ve Karaman illerinde %35.1 ile tarım ikinci sırayı alırken, %24.6 ile sanayi üçüncü sıraya yerleşmektedir.

Türkiye İş Kurumu’na yapılan başvurular ve işe yerleştirmelere bakıldığında, 2010 yılında Konya ilinde 22,587 kişinin kuruma başvurduğu ve 2,711 kişinin işe yerleştirildiği görülmektedir. Türkiye İş Kurumu’na yapılan başvuru ve işe yerleştirmeler dikkate alındığında, iş yaratma kapasitesinin Türkiye genelinde %16.9, TR52 Bölgesi’nde %12.9 ve Konya’da %12.0 olduğu görülmektedir.

Tablo 18: Türkiye İş Kurumu’na Yapılan Başvurular ve İşe Yerleştirilenler (2010)

	TÜRKİYE	TR52 BÖLGESİ	KONYA
YIL İÇİNDE YAPILAN BAŞVURU	1.217.936	27.825	22.587
- Erkek	759.316	18.416	15.546
- Kadın	458.620	9.409	7.041
YIL İÇİNDE ALINAN AÇIK İŞ	368.636	4.348	3.334
- Erkek	-	-	-
- Kadın	-	-	-
YIL İÇİNDE İŞVERENE YAPILAN TAKDİM	1.092.120	17.331	14.385
- Erkek	866.567	15.036	12.726
- Kadın	225.553	2.295	1.659
YIL İÇİNDE İŞE YERLEŞTİRME	205.231	3.588	2.711
- Erkek	155.534	2.728	2.098
- Kadın	49.697	860	613
KAYITLI İŞGÜCÜ	1.604.355	37.630	31.757
- Erkek	1.149.625	30.279	26.144
- Kadın	454.730	7.351	5.613
KAYITLI İŞSİZLER	1.414.541	33.169	28.042
- Erkek	999.569	26.265	22.746
- Kadın	414.972	6.904	5.296

Kaynak: Türkiye İş Kurumu

3.3.3. Sosyal Güvenlik

Konya İli, sosyo-ekonomik açıdan sosyal güvenlik kriterine göre değerlendirildiğinde, Türkiye ortalamasının üzerinde bir görünüm arz etmektedir. Tablo 19’dan görüldüğü gibi 2010 yılı

itibariyle, Türkiye’de toplam sosyal güvenlik kapsamında olan nüfusun toplam nüfusa oranı %83.43 iken, Konya’da bu oran %89.55’e yükselmektedir. Bu da sosyal güvenlik açısından Konya’nın Türkiye ortalamasına göre daha iyi durumda olduğunu ifade etmektedir. Yine 2010 yılı itibariyle Türkiye’de yeşil kartlı sayısı 9,395,185 kişi iken, Konya’da yeşil kartlı sayısı 185,593 kişi olup, Türkiye genelinin %1.98’ini oluşturmaktadır. Türkiye’de yeşil kartlı nüfusun toplam nüfusa oranı %12.74 iken Konya’da bu oran %9.22’dir.

Tablo 19: Türkiye’de ve Konya’da Sosyal Güvenlik

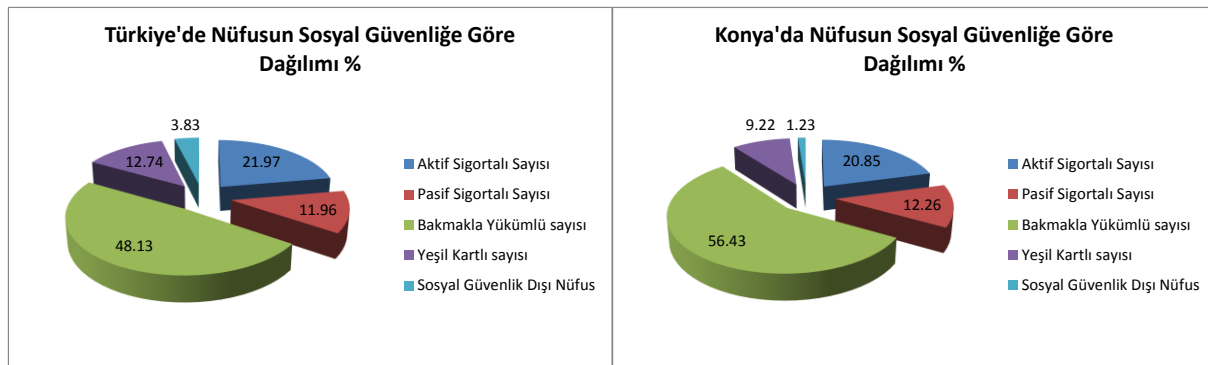
	TÜRKİYE (2010)	KONYA (2010)	KONYA (2011)
Nüfus (kişi)	73,722,988	2,013,845	2,038,555
Aktif Sigortalı Sayısı (kişi)	16,196,304	419,926	419,617
Pasif Sigortalı Sayısı (kişi)	8,820,679	246,955	248,546
Bakmakla Yükümlü Sayısı (kişi)	35,470,436	1,136,486	1,190,043
Top. Sosyal Güvenlik Kapsamı *	61,506,194	1,803,367	1,858,206
Top. Sosyal Güvenlik Kapsamı/Nüfus (%)	83.43	89.55	91.15
Yeşil kartlı sayısı (kişi)	9,395,185	185,593	181,282
Yeşil kartlı / Nüfus	12.74	9.22	8.89

(*)Yeşil kartlılar hariç.

Kaynak: SGK, SGK Konya İl Müdürlüğü

Konya ilinde 2011 yılı itibariyle sosyal güvenlik kapsamında aktif sigortalı sayısı (SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı kapsamında) 419,617 kişi, pasif sigortalı sayısı (SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı’ndan aylık alanlar) 248,546 kişidir. İlin, toplam sosyal güvenlik kapsamında bulunan nüfusu (yeşil kartlılar hariç) 1,858,206 kişi olup toplam nüfusa oranı ise %91.2’dir. Konya’da, 2011 yılında 2010 yılına göre toplam sosyal güvenlik kapsamında bulunan nüfusun toplam nüfusa oranında 1.6 puanlık bir artış olurken, yeşil kartlı nüfusun toplam nüfusa oranında 0.3 puan oranında azalma kaydedilmiştir.

Grafik 4: Nüfusun Sosyal Güvenliğe Göre Dağılımı (2010)

Konya ilinde 2011 yılı itibariyle Sosyal Güvenlik Kurumu'na kayıtlı işyeri sayısı ve işyerlerinin çalışan sayısına göre ölçek büyüklükleri aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 20: Konya'da Sosyal Güvenlik Kapsamındaki İşyeri Sayısının Ölçek Büyüklüğüne Göre Dağılımı (2011)

Ölçek Büyüklüğü (kişi)	İşyeri Sayısı	Pay (%)
1	13,713	39.03
2-3	9,517	27.08
4-6	5,182	14.75
7-9	2,355	6.70
10-19	2,337	6.65
20-29	840	2.39
30-49	664	1.89
50-99	324	0.92
100-249	158	0.45
250-499	30	0.09
500-749	14	0.04
750-999	3	0.01
Toplam İşyeri Sayısı	35,137	100.00

Kaynak: SGK Konya İl Müdürlüğü

Tablodan görüldüğü gibi, toplam işyeri sayısı içinde en büyük pay %39.03 ile 1 kişi çalıştıran işyerlerine ait olup, 2-3 kişi çalıştıran işyerlerinin payı %27.08, 4-6 kişi çalıştıran işyerlerinin payı, %14.75 ve 7-9 kişi çalıştıran işyerlerinin payı da %6.70 'tir. Toplam işyeri sayısı içinde 10-99 kişi çalıştıran işyeri sayısının toplam payı %11.85, 100-999 kişi çalıştıran işyeri sayısının toplam payı ise %0.59'dur. Konya ekonomisinde ticari, sınai, tarımsal ve diğer sosyal güvenlik kapsamındaki işletmelerin ölçek büyüklüğü açısından daha çok küçük ölçekli işletmelerden oluştuğu görülmektedir.

3.3.4. Eğitim

Konya ilinde okur-yazarlık oranı, 1935 yılında %17.96, 1990 yılında %84.15 iken 2011 yılında %94.05'e yükselmiştir. 2011 yılı ADNKS Sayımı sonuçlarına göre, 6 yaş ve üzeri nüfus toplamı üzerinden, kadın nüfusun okuma-yazma oranı %91.46, erkek nüfusun okuma-yazma oranı %96.71'dir. Konya İli okur-yazarlık oranı bakımından Türkiye ortalamasının (%92.31) üzerinde bir değere sahiptir.

İl nüfusunun eğitim düzeyi ve okur-yazarlık durumu TR52 Düzey Bölgesi ve Türkiye ile karşılaştırmalı olarak Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21: Okur-Yazarlık ve Bitirilen Son Öğretim Kurumuna Göre Nüfus (2011)

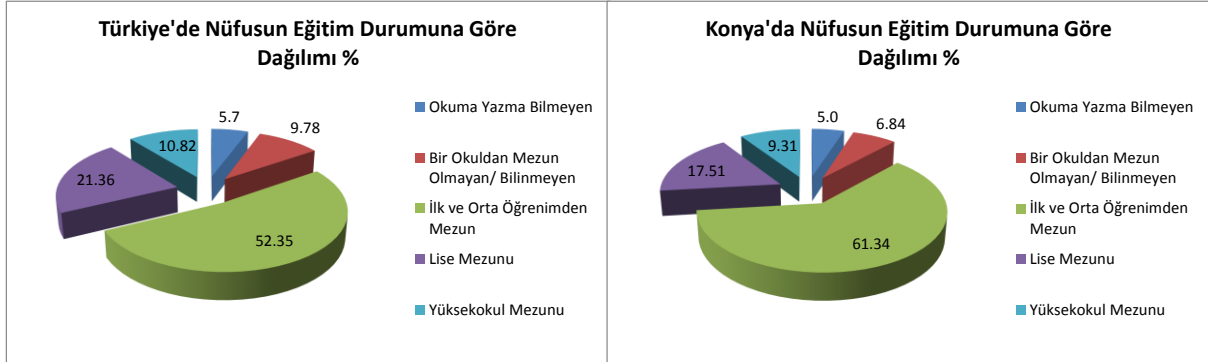
	TÜRKİYE		TR52 BÖLGESİ		KONYA	
	Nüfus	%	Nüfus	%	Nüfus	%
Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus	3,171,270	4.73	83,756	4.11	74,820	4.10
Okuma Yazma Bilen Nüfus	61,889,739	92.31	1,915,421	94.07	1,715,916	94.05
Okuma Yazma Bilip Bilmediği Bilinmeyen	1,984,626	2.96	37,004	1.82	33,708	1.85
OKUMA-YAZMA YAŞINDAKİ NÜFUS 6+	67,045,635	100.00	2,036,181	100.00	1,824,444	100.00
Bir Öğretim Kurumundan Mezun Olmayan	3,493,589	6.28	76,245	4.57	69,408	4.65
Mezun Olup Olmadığı Bilinmeyen	1,946,146	3.50	35,892	2.15	32,699	2.19
Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus	3,163,396	5.69	83,651	5.01	74,722	5.00
Bir Öğretim Kurumundan Mezun Olan	47,015,308	84.53	1,473,605	88.27	1,272,043	88.16
İlkokul Mezunu	15,333,800	27.57	596,535	35.73	535,245	35.82
İlköğretim Mezunu	10,922,320	19.64	358,654	21.48	316,250	21.17
Ortaokul veya Dengi Mezunu	2,856,407	5.14	71,770	4.30	65,038	4.35
Lise veya Dengi Mezunu	11,883,336	21.36	293,011	17.55	261,770	17.51
Yüksekokul veya Fakülte Mezunu	5,495,749	9.88	140,985	8.45	127,199	8.52
Yüksek Lisans Mezunu	401,773	0.72	9,157	0.55	8,496	0.57
Doktora Mezunu	121,923	0.22	3,493	0.21	3,328	0.22
EĞİTİM DURUMUNA GÖRE NÜFUS 15+	55,618,439	100.00	1,669,393	100.00	1,494,155	100.00

Kaynak: TÜİK

Konya ilinde 15 yaş ve üzeri nüfus toplamı üzerinden, bir öğretim kurumundan mezun olanların oranı %88.16 olup, %84.53 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir. Eğitim durumuna göre nüfus incelendiğinde; nüfusun %35.82’sinin ilkokul, %21.17’sinin ilköğretim, %4.35’inin ortaokul veya dengi, %17.51’inin lise veya dengi, %8.52’sinin yüksekokul veya fakülte, %0.57’sinin yüksek lisans ve %0.22’sinin doktora mezunu olduğu görülmektedir. Mezun olunan okullara göre karşılaştırma yapıldığında, ilde, ilkokul ve ilköğretim mezunu olanların oranının, Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu ve ortaokul, lise, üniversite ve yüksek lisans mezunu oranlarının Türkiye ortalamalarının altında olduğu görülmektedir. Bu da göstermektedir ki, temel eğitim açısından Konya Türkiye ortalamasına göre daha iyi durumda iken, daha üst öğrenim kurumlarına doğru gidildikçe Türkiye ortalamalarının altında değerlere sahip olmaktadır. Herhangi bir öğretim kurumundan mezun olmayan nüfusun eğitim durumuna göre okuma çağındaki nüfusa oranına bakıldığında ise Türkiye’de

%6.28 olan bu oranın, Konya’da %4.65’e düştüğü görülmektedir. Konya ve TR52 Düzey 2 Bölgesi nüfusun eğitim durumu açısından benzer özellikler arz etmektedir.

Grafik 5: Nüfusun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (2011)

İlde eğitim-öğretim çağındaki nüfusun okullaşma oranı (2011 yılı), ilköğretimde %98.75, ortaöğretimde %64.25'tir. Okullaşma oranı cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkek nüfusta okullaşma oranının bütün eğitim kademelerinde kadın nüfusun okullaşma oranından daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Konya'da ilköğretimde okullaşma oranları Türkiye ortalamalarının (%98.67) biraz üzerinde iken ortaöğretimde okullaşma oranlarında Türkiye ortalamalarının (%67.37) altında kalmaktadır.

Tablo 22: Okul Gruplarına ve Cinsiyete Göre Okullaşma Oranları (%) (2011)

	TÜRKİYE	KONYA
İLKÖĞRETİM	98.67	98.75
- Erkek	98.77	98.89
- Kız	98.56	98.60
ORTAÖĞRETİM	67.37	64.25
- Erkek	68.53	64.53
- Kız	66.14	63.95

Kaynak: TÜİK

Konya ilinde, 2010-2011 öğretim yılı itibariyle 859 okul öncesi eğitim, 930 ilköğretim, 119 genel ortaöğretim ve 168 tane de mesleki ve teknik eğitim kurumu bulunmaktadır. Söz konusu okullarda toplam 462,797 öğrenci öğrenim görmekte ve 22,520 kadrolu ve sözleşmeli öğretmen görev yapmaktadır.

İlde bulunan eğitim kurumlarındaki okul, öğrenci, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Türkiye ve TR52 Bölgesi ile karşılaştırmalı olarak Tablo 23'de verilmiştir. Türkiye genelinde

toplam olarak öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 22, TR52 Düzey 2 Bölgesi'nde 20 ve Konya'da 21'dir. Eğitim kademelerine göre okul, öğrenci ve öğretmen sayıları bakımından Konya, Türkiye ile karşılaştırıldığında önemli farklılıklar görülmemektedir.

Tablo 23: Eğitim Kademelerine Göre Okul Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (2010-2011)

	TÜRKİYE	TR52	KONYA
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM			
-Okul Sayısı	27,606	1,003	859
-Öğrenci Sayısı	1,115,818	36,807	32,141
-Öğretmen Sayısı	48,330	1,341	1,144
-Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	23	27	28
İLKÖĞRETİM			
-Okul Sayısı	32,797	1,098	930
-Öğrenci Sayısı	10,981,100	340,450	305,955
-Öğretmen Sayısı	503,328	17,022	15,149
-Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	22	20	20
GENEL ORTAÖĞRETİM			
-Okul Sayısı	4,102	143	119
-Öğrenci Sayısı	2,676,123	69,922	60,437
-Öğretmen Sayısı	118,378	3,359	2,932
-Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	23	21	21
MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM			
-Okul Sayısı	5,179	188	168
-Öğrenci Sayısı	2,072,487	70,197	64,264
-Öğretmen Sayısı	104,327	3,625	3,295
-Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	20	19	20
TOPLAM			
-Okul Sayısı	69,684	2,432	2,076
-Öğrenci Sayısı	16,845,528	517,376	462,797
-Öğretmen Sayısı	774,363	25,347	22,520
-Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	22	20	21

Kaynak: TÜİK

Konya ili, yükseköğretim alanında Türkiye ve Konya için nitelikli eleman yetiştiren bir il konumundadır. İlde iki adet devlet iki adet vakıf üniversitesi olmak üzere dört adet üniversite bulunmaktadır.

2009-2010 öğretim yılında ildeki üniversite öğrencileri ve öğretim elemanları Türkiye ve TR52 Bölgesi ile karşılaştırmalı olarak Tablo 24 'de verilmiştir.

Tablo 24: Üniversite Öğretim Elemanları ve Öğrenci Sayısı (2010)

	TÜRKİYE	TR52 BÖLGESİ	KONYA
Ön Lisans ve Lisans			
Yeni Kayıt	764,042	21,434	11,694
Öğrenci	3,322,559	75,417	38,505
Mezun Olan (2009-2010)	447,132	17,614	6,019
Öğretim Elemanları*			
Profesör	14,571	422	416
Doçent	7,827	244	238
Yardımcı Doçent	19,783	662	636
Diğer	63,246	2,128	1,986

(*) Kendi Biriminde Görevli Olanlar

Kaynak: TÜİK

Devlet üniversitelerinden *Selçuk Üniversitesi*, Konya'nın ilk üniversitesi olup 1975 yılında kurulmuştur. Ancak ilde yükseköğretim 1962 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak açılan Selçuk Eğitim Fakültesi ve İslam Enstitüsü ile başlamış, 1970-1971 öğretim döneminde Mühendislik-Mimarlık Yüksek Okulu'nun açılmasıyla devam eden süreç 1975 yılında Selçuk Üniversitesi'nin kuruluşunu beraberinde getirmiştir. 2000'li yılların sonuna kadar bilimsel alanda ve fiziki, sosyal, kültürel ve sportif alanlarda hızlı bir ilerleme kaydeden üniversitenin 2011 yılında fakülte sayısı 24'e yükselmiştir. 2011 yılının sonunda ise, Meram Tıp Fakültesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi ve İlahiyat Fakültesi Konya'da ikinci bir devlet üniversitesi olarak kurulan Konya Üniversitesi'ne bağlanmıştır. Selçuk Üniversitesi'nin bünyesinde, 21 fakülte, 6 enstitü, 6 yüksekokul, 23 meslek yüksekokulu, 1 devlet konservatuvarı bulunmakta olup, 65,000'i aşkın öğrenci sayısı ile Türkiye'nin büyük eğitim kurumları arasında yer almaktadır.

Konya Üniversitesi, bir devlet üniversitesi olarak 2010 yılında kurulmuştur. Üniversite bünyesinde, 9 fakülte, 3 enstitü ve 1 yüksekokul bulunmaktadır. Üniversite, toplam 821 akademik personel sayısı ile faaliyetlerine devam etmektedir.

Konya'nın vakıf üniversitelerinden olan *Mevlana Üniversitesi*, 2009 yılında kurulmuştur. 2010-2011 öğretim yılında eğitime başlayan üniversite, 6 fakülte, 3 yüksekokul, 4 enstitü, 5 araştırma merkezi ve hazırlık okulu ile eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetlerini yürütmektedir.

Konya'nın diğerk vakıf üniversitesi *Konya Ticaret Odası Karatay Üniversitesi*, 2009 yılında kurulmuştur. KTO Karatay Üniversitesi, 3 fakülte, 1 yüksekokul ve 1 enstitü ile eğitime devam etmekte olup, üniversitenin fakülte sayısı ve diğerk birimler açısından gelişim süreci de devam etmektedir.

3.3.5. Sağlık

Konya İl Sağlık Müdürlüğü'nden alınan verilere göre, Mart 2012 tarihi itibariyle Konya'da, 23'ü kamu, 10'u özel ve 4'ü üniversite hastanesi olmak üzere toplam 37 hastane bulunmaktadır. Hastanelerdeki fiili yatak kapasitesi ise 3,646'sı kamu, 519'u özel ve 2,469'u üniversite olmak üzere toplam 6,634'tür. İldeki poliklinik sayısı (5'i kamu ve 21'i özel) 26'dır. Konya'da sağlık hizmeti veren 192 aile sağlığı merkezi, 251 sağlık evi, 5 ana ve çocuk sağlığı, 5 verem savaş dispanseri bulunmaktadır. İlde 3 adet ağız ve diş sağlığı merkezi bulunmakta olup, Konya ADSM 54 ünite, Beyhekim ADSM 62 ünite ve Ereğli ADSM 15 ünitedir. Konya'da faaliyette bulunan toplam 718 eczanenin, 416'sı il merkezinde ve 302'si ilçelerde yer almaktadır.

Türkiye'deki toplam hastane sayısının %2.6'sı ve yatak sayısının %3.5'i Konya'ya aittir. Tablodan da görülebileceği gibi Konya ilinde yüzbin kişi başına hastane yatak sayısı 319 olup, 250 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir. Bu da sağlık hizmetleri açısından Konya ilinin Türkiye geneline göre daha iyi durumda olduğuna bir gösterge oluşturmaktadır. Türkiye'deki toplam sağlık personelinin %2.6'sı Konya'da bulunmakta olup doktor sayısı açısından da bu oran %2.5 olmaktadır.

Türkiye, TR52 Bölgesi ve Konya'ya ilişkin, karşılaştırmalı sağlık göstergeleri 2010 yılı itibariyle aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 25: Türkiye, TR52 Bölgesi ve Konya'ya İlişkin Bazı Sağlık Göstergeleri (2010)

	TÜRKİYE	TR52 BÖLGESİ	KONYA
Hastane Sayısı	1,397	42	37
Sağlık Bakanlığı	843	25	22
Üniversite	62	3	3
Özel	489	14	12
Diğer Kamu (*)	3	-	-
Yatak Sayısı	184,050	7,015	6,419
Sağlık Bakanlığı	119,891	3,954	3,428
Üniversite	35,001	2,395	2,395
Özel	28,063	666	596
Diğer Kamu	1,095	-	-
Yüzbin Kişi Başına Hastane Yatak Sayısı	250	312	319
Sağlık Personeli Sayısı	430,943	12,524	11,188
Uzman Hekim	63,563	1,669	1,515
Pratisyen Hekim	38,818	1,211	1,059
Asistan Hekim	21,066	485	485
Toplam Hekim	123,447	3,365	3,059
Diş Hekimi	21,432	514	466
Eczacı	26,506	786	689
Sağlık Memuru	94,443	3,366	3,030
Hemşire	114,772	2,965	2,592
Ebe	50,343	1,528	1,352

(*) Diğer kamu kuruluşları ve yerel idarelere ait hastaneler.

Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı hastaneler ve sağlık personeli dahil değildir.

Kaynak: TÜİK

Sağlık sektörü konusunda Türkiye geneline göre görece olarak iyi durumda olan Konya'da, Konya İl Sağlık Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre devam etmekte olan ve planlanan sağlık yatırımları da şöyledir:

- Selçuklu Beyhekim Sağlık Kampüsü'nde, Akıl ve Ruh Sağlığı Hastanesi (200 yatak kapasiteli) tamamlanarak hasta kabulüne başlanmıştır. Ayrıca 100 yataklı Yüksek Güvenlikli Adli Psikiyatri Hastanesi yapılacaktır. 200 yatak kapasiteli Onkoloji Hastanesi'nin hastane inşaatı tamamlanmıştır. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi'nin (100 yatak kapasiteli) inşaatı ve tefrişatı bitirilmiş, hasta kabulüne başlanmıştır. Numune Hastanesi yanında 500 yatak kapasiteli yeni bir hastane yapılacaktır.
- Selçuklu İlçesi'ne 60 ünitelik Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi yapılacaktır. Ayrıca 112 Acil Çağrı Merkezi yapılmaktadır.

- Akşehir İlçesi'nde 200 yatak kapasiteli hastane inşaatı devam etmektedir.
- Ilgın İlçesi'nde 75 yatak kapasiteli hastane inşaatına başlanılacaktır.
- Seydişehir'de 50 yatak kapasiteli hastane inşaatına başlanılacaktır.
- Ereğli'de 200 yatak kapasiteli hastane inşaatına başlanılacaktır.
- Karapınar İlçesi'nde 50 yatak kapasiteli hastane yapılacaktır.
- Çumra İlçesi'ne 75 yataklı hastane yapılması planlanmaktadır.
- Karatay İlçesi'ne 400 yataklı bölge hastanesi ve 400 yataklı kadın-doğum, çocuk hastanesi olmak üzere 800 yataklı entegre sağlık tesisi kurulacaktır.
- Emirgazi ve Çeltik ilçelerine hastane yapılması Sağlık Bakanlığı'nın yatırım programına alınmıştır.
- Beyşehir İlçesi'nde yapılacak hastane için arsa, proje çalışmaları devam etmektedir.
- Ayrıca Konya İl Özel İdaresi'nce Yunak Ortakıyla Sağlık Evi ve Karatay Yağlıbayat Sağlık Evi yaptırılmaktadır. Beyşehir ve Emirgazi'ye de sağlık evi yapılması planlanmıştır.

3.3.6. Turizm

Konya İli, tarih boyunca farklı kültür ve uygarlıkların etkisinde kalmış, birçok uygarlığa beşiklik etmiştir. Konya ve çevresinde yerleşik düzen, tarih öncesi (Prehistorik) döneme rastlar. Bu dönemin iskan yeri olan höyükler, Konya il sınırları içindedir. M.Ö.7000-5500 Neolitik Devre ait buluntular Çatalhöyük'teki arkeolojik kazılarda ortaya çıkarılmıştır. Konya il merkezinde bulunan Karahöyük'te Hitit iskanı görülmektedir. Hititlerden sonra Konya'da (Kavania) Frigyalıların izlerine rastlanmış, Alaaddin Tepesi ve Karapınar, Gıcıkışla ve Sızma gibi yerlerden MÖ 7. yüzyıla ait buluntular elde edilmiştir. Friglerden sonra Konya, Lidyalılar ve Büyük İskender'in istilasına uğramış, daha sonra Anadolu'da Roma egemenliği sağlanınca Iconium olarak varlığını devam ettirmiştir. İslamiyet'in Anadolu'da yayılması ile Emeviler ve Abbasiler Konya üzerinden Bizans'a akınlar yapmışlardır. Malazgirt Savaşı'ndan (1071) sonra Selçuklular Konya'yı Bizanslılardan almış ve 1076 yılında Konya Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti olmuştur. 1076-1080 ve 1097-1277 dönemleri Konya'nın Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti olduğu dönemlerdir. 1277 yılında Karamanoğulları Devleti'nin egemenliğine giren Konya, 1442'de Osmanlı Padişahlarından 2. Murat'ın Karamanoğulları

egemenliğine son vermesiyle Osmanlı döneminde de şöhret ve itibarını devam ettiren önemli illerden biri olmuştur. Cumhuriyet döneminde de hızla büyüyen ve gelişen Konya, günümüzde tarihi uygarlıklara sahne olmuş bir yerleşim yeri olarak, tarihi eserleri ve kalıntıları ile açık hava müzesi görünümünde bir şehirdir.

Konya İli zengin tarihi geçmişinden miras kalan tarihi ve kültürel eserlerin yanı sıra göl, termal ve doğa turizmi potansiyeli bakımından da Türkiye'nin önemli merkezlerinden biridir. Ancak, bu potansiyelin yeterince değerlendirilmediği görülmekte, bunda da turizm sektörünün daha çok kıyı turizmine dönük olarak planlanması ve desteklenmesinin etkili olduğu düşünülmektedir.

Konya ilinin sahip olduğu turistik değerler, tarihi ve kültürel değerler ile doğa potansiyeli olmak üzere iki başlık altında incelenmeye çalışılacaktır.

3.3.6.1. Tarihi ve Kültürel Değerler

Türk egemenliğinden önceki döneme ait en önemli eserler, Çatalhöyük, İvriz Kaya Anıtı, Siyata, Ak Manastır, Sille Aya-Elena Kilisesi, Eflatunpınar Hitit Anıtı, Kilistra Antik Kenti, Karahöyük, Bolat Ören Yeri, Nekropol Alanıdır.

Çatalhöyük; Çumra ilçesinin 10 km. doğusunda olan höyük farklı yükseltideki iki tepe düzü olan bir tepe biçimindedir. 1958 yılında bulunan Çatalhöyük, 9000 yıllık geçmişi olan ve yaklaşık 8,000 insanın yaşamış olduğu neolitik bir kasabadır. İnsanlık tarihi açısından yeryüzündeki önemli merkezlerden biri olan Çatalhöyük ilk yerleşim, ilk ev mimarisi ve ilk kutsal yapılara ilişkin özgün kalıntılarla uygarlık tarihine ışık tutmaktadır. 1961 yılından beri aralıklı olarak kazılara devam edilen höyükten bulunan eserler Konya Arkeoloji müzesinde sergilenmektedir.

İvriz Kaya Anıtı; Ereğli ilçesinin 17 km güneyinde Halkapınar'a bağlı Aydınkent köyünde bulunan İvriz Kaya Kabartması, Tuvana Krallığından günümüze ulaşan en önemli kültür varlıklarından biridir. M.Ö. 800 yılına tarihlenen İvriz Kaya Kabartması 4.20x2.40 metre boyutlarında olup, günümüze oldukça iyi korunmuş olarak ulaşmıştır.

Siyata Ören Yeri; İl merkezinin 8 km kuzeybatısında bulunan ören yeri, erken Hristiyanlık döneminin önemli merkezlerinden biridir. Yörede bulunan Ak Manastır başta olmak üzere birçok manastır kayalara oyulmuştur.

Aya-Elena Kilisesi ve Sille; İl merkezine 7 km uzaklıktaki Sille’de bulunan kilise milattan sonra 327 yılında yapılmış olup, avlusunda kayalara oyulmuş odalar bulunmaktadır. İçinde ahşaptan içi alçı süslü bir vaaz kürsüsü, kubbe geçişlerinde ve taşıyıcı ayaklarda Hz. İsa, Hz. Meryem ve Havarilere ait resimler bulunmaktadır. Sille, doğal silüetiyle ve bu silüetle bütünleşen tarihi izleri, sivil mimarisi, yerleşim dokusu, örf, adet ve gelenekleriyle, bağ ve bahçeleriyle farklı bir yaşam tarzına sahip bir beldedir.

Eflatunpınar Hitit Anıtı: Beyşehir ilçesinde bulunan anıt, dikdörtgen taşlar üzerinde kabartmalardan oluşmaktadır. Hitit Krallığı dönemine tarihlenen anıtın blok taşları üzerindeki figürler; üstte güneş kursu ortada tanrıça ve tanrı figürleri ile alttaki diğer figürlerden oluşmaktadır.

Kilistra Antik Kenti: Konya’ya 55 km mesafedeki Gökyurt köyünde bulunan antik yerleşim merkezinin tarihi, M.Ö. üçüncü yüzyıla kadar gitmektedir. Yapılan kazılarla bulunan ve yumuşak kayaların oyulması ile oluşturulmuş kaya yerleşmelerinin M.S. 7. yüzyılda yapıldığı tahmin edilmektedir. İncil’de sözü edilen Aziz Paulos (St.Paul)’un, seyahatleri sırasında uğradığı LYSTRA’ya 15 km. mesafedeki Kilistra köyünde, Haç Planlı Şapel, Sümbül Kilise, Büyük Su Sarnıcı ve Şirahaneler’de restorasyon ve çevre düzenlemeleri yapılmıştır. Çok geniş bir alana yayılan Kilistra antik kenti kaya oyuğu yerleşmelerinde kazı ve temizlik çalışmaları sürdürülmektedir.

Karahöyük; İl merkezinin 15 km güneydoğusunda olup, M.Ö. 3000 Eski Tunç Devri-M.Ö.2000 Asur ticaret kolonileri devrinde yapıldığı tahmin edilmektedir. Karahöyük kazılarında bulunan eserler, devrinin kültürel ve ticari ilişkilerini anlatan önemli belgelerdir. Kazılarda bulunan eserler Konya Arkeoloji müzesinde sergilenmektedir.

Türk tarihi bakımından çok büyük bir öneme sahip olan Konya ili; Selçuklular, Karamanoğulları ve Osmanlı İmparatorluğu döneminde yapılmış çok sayıda camii, medrese, kervansaray, türbenin bulunduğu bir ildir. Konya, Selçuklulara iki yüzyıldan fazla başkentlik yapmış ve bu dönemde Türk mimarisinin gözde eserlerinin yapılmasına sahne olmuştur.

Mevlana Müzesi; Mevlana Celaleddin Rumi’nin babası Bahaeddin Veled’e Selçuklu Sultanı tarafından hediye edilen gül bahçesine 1274 yılında bir türbe, 1396 yılında da çini kaplı külah-kubbe yaptırılmıştır. Mimar Bedrettin Tebrizi tarafından yapılan ve Konya’nın sembolü olan Mevlana Müzesi 1927 yılında müze olarak ziyarete açılmıştır. İçinde dergâh zamanından beri

korunan Mevlana'ya ve Mevleviliğe ait eserler, Mevlevi musiki aletleri, hat, kumaş örnekleri ve halılar sergilenmektedir.

Mevlana Celaleddin, Yeni Eflatuncu düşüncelerden kaynaklanan tasavvuf akımının, Anadolu'da yayılmasına öncülük eden, Mevlevi düşünce akımının öncüsü, Türk-İslam Edebiyatının önemli şahsiyetlerinden biridir. Düşünce tarihinde Mevlana'nın önemi geliştirdiği, yaydığı tasavvuf kökenli sevgiden kaynaklanmaktadır. Mevlana'ya göre sevgi, insanla Tanrı'yı birbirine yaklaştıran, insan ruhunu Tanrı varlığında ölümsüzleştiren başlıca öğedir. Tanrı bütün varlıkların özü, varoluşun kaynağı olup evrende bütün varlıklar Tanrı'da, Tanrı bütün varlıklardadır. Tanrı ile varlık türleri gerçekte özdeştir, birdir, ayrılık yalnız görünüştedir. Bütün insanlar özdeştir, taşıdıkları ruh nedeniyle tanrısaldir. Bu nedenle din ayrılıkları, inanç değişiklikleri geçersizdir. Önemli olan Tanrı'yı sevmek, tanrısal özlerle donanmış olan insanlarla uyum, barış, kardeşlik içinde yaşamaktır. Mevlana'nın özde sevgiye dayalı bu anlayışı, onu tarihsel bir kimlik olarak evrenselleştirmiş, görüş ve düşüncelerinin Türk-İslam sınırlarını da aşarak tüm dünya tarafından tanınmasını sağlamıştır.

Konya ilinde yaşamış ve dünyanın pek çok ülkesinde tanınan diğer bir tarihi şahsiyet ise Nasreddin Hoca'dır. Akşehir ilçesinde 13. yüzyılda yaşadığı tahmin edilen Nasreddin Hoca dilden dile dolaşan fıkralarıyla yaşamı ve kişiliği efsaneleşmiş bir halk bilgesidir. 13. Yüzyılda sanat iki kaynaktan beslenmektedir. İçeride dönük, din kökenli tasavvuf düşüncesi ile umut ve iyimserliğe dayanan halk mizahı. Nasreddin Hoca'da halk mizahının dünyadaki en büyük kişilerinden biridir. Fıkralarında yaşadığı dönemin çelişkileri, halkın yaşadığı güçlükler, ince bir alay ve evrensel bir umutla anlatılır.

Nasreddin Hoca Türbesi Akşehir ilçesinde olup günümüzdeki görünümünü 1905 yılındaki restorasyonla kazanmıştır. Eski yapıdan yalnızca ortadaki ana türbe bölümü kalmıştır.

Tarihi kültürel zenginliklerle dolu olan ve pek çok uygarlığa mekan olmuş Konya ilinde, Türklerin egemenliğinde geçen döneme ait pek çok eser mevcuttur. Bu döneme ait başlıca tarihi eserler Tablo 26'da verilmektedir:

Tablo 26: Konya’da Dönemler İtibariyle Tarihi Eserler

Tarihi Eser adı	Dönemi	Mevki
Sahip Ata Külliyesi	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Alaeddin Camisi	12. Yüzyıl	Merkez İlçe
Sadrettin Konevi Cami ve Türbesi	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
İplikçi Cami ve Medresesi	12-13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Dursunoğlu Camisi	15. Yüzyıl	Merkez İlçe
Selimiye Camisi	16. Yüzyıl	Merkez İlçe
Kapı (İhyaiyye) Camisi	17. Yüzyıl	Merkez İlçe
Aziziye Camisi	17. Yüzyıl	Merkez İlçe
Taş Mescit	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Beşarebey (Ferhuniye) Mescidi	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Erdemşah Mescidi	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Hoca Hasan Mescidi	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Sırçalı Mescit	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Karatay Mescidi	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Tahir ile Zühre Mescidi	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Beyhekim Mescidi	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Has Bey Darülhuffazı	15. Yüzyıl	Merkez İlçe
Nasuh Bey Darülhuffazı	15. Yüzyıl	Merkez İlçe
Gömeç Hatun (Kız Kulesi) Türbesi	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Şeyh Aliman (Alaman) Türbesi	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Kalender Baba (Şeyh Ebubekir) Türbesi	15. Yüzyıl	Merkez İlçe
Fakih Dede Türbesi	15. Yüzyıl	Merkez İlçe
Şeyh Şücaeddin Türbesi		
Şeyh Halili Türbesi	16. Yüzyıl	Merkez İlçe
Ali Gav Medresesi	12-13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Tacül Vezir Medresesi ve Türbesi	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Sırçalı Medrese	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Küçük Karatay Medresesi	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
İnce Minareli Medrese	13. Yüzyıl	Merkez İlçe
Argıt Han (Altınapa Hanı)	13. Yüzyıl	Akşehir Karayolu
Kızılviran (Kızılören) Hanı	13. Yüzyıl	Beyşehir Karayolu
Sultan Han	13. Yüzyıl	Aksaray Karayolu
Zazadin Han	13. Yüzyıl	Aksaray Karayolu
Horozlu Han	13. Yüzyıl	Merkez İlçe

Tablo 26'nın Devamı

Tarihi Eser adı	Dönemi	Mevki
Ulu Cami	13. Yüzyıl	Akşehir
Altunkalem Mescidi	13. Yüzyıl	Akşehir
Güdük Minare Mescidi	13. Yüzyıl	Akşehir
Küçük Ayasofya Mescidi	13. Yüzyıl	Akşehir
Taş Medrese ve Mescidi	13. Yüzyıl	Akşehir
Kileci Mescidi	13. Yüzyıl	Akşehir
Kızılca Mescidi	13. Yüzyıl	Akşehir
Seyyid Mahmud Hayran Zaviyesi	13. Yüzyıl	Akşehir
Emir Yavtaş Türbesi	13. Yüzyıl	Akşehir
Şeyh Hasan Türbesi	14. Yüzyıl	Akşehir
Ishaklı Han	13. Yüzyıl	Akşehir
Eşrefoğlu Camisi	12. Yüzyıl	Beyşehir
Demirli Mescit	13-14. Yüzyıl	Beyşehir
İsmail Aka Medresesi (Taş Medrese)	14. Yüzyıl	Beyşehir
Büyük Hamam	13. Yüzyıl	Beyşehir
Kubadabad Sarayı	13. Yüzyıl	Beyşehir
Kuruçeşme Han	13. Yüzyıl	Beyşehir
Bedestan	15. Yüzyıl	Beyşehir
Karabaş Veli Külliyesi	15. Yüzyıl	Ereğli
Ulu Cami ve Minaresi	12-15. Yüzyıl	Ereğli
Ağalar Mescidi	16. Yüzyıl	Ereğli
Şeyh Şahabeddin Zaviyesi	14. Yüzyıl	Ereğli
Rüstem Paşa Kervansarayı	16. Yüzyıl	Ereğli
Lala Mustafa Paşa Külliyesi	16. Yüzyıl	İlgın
Pir Hüseyin Camisi	15. Yüzyıl	İlgın
İlgın Kaplıcası	13. Yüzyıl	İlgın
II. Selim Külliyesi	16. Yüzyıl	Karapınar
Seyyid Harun Camisi ve Türbesi	14. Yüzyıl	Seydişehir
Muallimhane	16. Yüzyıl	Seydişehir

Yukarıda sayılan eserlerin dışında, başta merkez ilçe olmak üzere ilde irili ufaklı çok sayıda köprü, çeşme vb. tarihi eser mevcuttur. Ayrıca ilde bulunan höyüklerden ve antik kentlerden çıkarılan pek çok tarihi eser ilde bulunan müzelerde sergilenmektedir. Bu müzelerin başında Konya Arkeoloji Müzesi gelmekte olup, diğer müzeler şunlardır. Atatürk Müzesi, Mevlana

Müzesi, Karatay Çini Eserleri Müzesi, Etnografya Müzesi, Koyunoğlu Müzesi, İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesi, Sırçalı Mezar Anıtlar Müzesi, Akşehir Müzesi ve Ereğli Müzesi.

3.3.6.2. Doğa Potansiyeli

Konya ili, turizmde değerlendirilebilecek doğal kaynaklar açısından da oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Bunların başında ilde bulunan milli parklar, doğal göller ve jeotermal kaynaklar gelmektedir. Türkiye'nin en büyük tatlı su gölü olan Beyşehir Gölü, Konya il sınırları içindedir. Türkiye'nin en büyük doğa anıtı niteliğinde olan Meke Gölü, av ve yaban hayatı bakımından çok büyük öneme sahip Ereğli Sazlığı, Akşehir Gölü, Çavuşçu Gölü, Maden Gölü, Düden Gölü, Samsam Gölü il sınırları içinde bulunmaktadır. Avrupa kıtasında yaşayan 500 kuş türünden 450'si Türkiye'de yaşamakta ve bunlardan 240'ı, ildeki sulak alanlarda yaşamaktadır. Doğanın korunması bilinçsiz avcılığın önlenmesi, av yaban hayatının korunması ve ıslahı, sahip olunan bu güzelliklerin gelecek kuşaklara aktarılabilmesinin açısından vazgeçilmez koşuludur. İldeki sulak alanların korunması amacıyla, Beyşehir Gölü Milli Parkı, Akgöl Tabiatı Koruma Alanı, Fosil Ardıç, Titrek Kavak olmak üzere ilde dört adet Milli Park kurulmuştur. Bu milli parkların yanı sıra ilde özellikle yörede yaşayanların yararlandığı çok sayıda orman içi dinlenme ve piknik alanları bulunmaktadır. Ayrıca içinde düden ve şelalelerin bulunduğu mağaralar görülmeye değer güzelliktedir. Bu mağaraların en önemlileri Balatini Mağarası (Beyşehir), Körükini Mağarası (Beyşehir), Suluin Mağarası (Beyşehir), Sakaltutan Mağarası (Seydişehir), Susuz Mağarası (Seydişehir), Tınaztepe Mağarası (Seydişehir), Pınarbaşı Mağarası (Beyşehir), Büyükdüden Mağarası (Derebucak), Yerköprü (Hadim) Mağarası'dır.

Konya il toprakları kapalı bir havza olması ve yoğun karstik oluşumların ortaya çıkması nedeniyle sahip olduğu soğuksu kaynakları ve göllerin yanı sıra ilde pek çok sıcak su kaynağı da mevcuttur. Bunlardan **Ilgın** kaplıcalarının bulunduğu jeotermal kaynak çok eski tarihlerden beri bilinmekte ve yöre halkı tarafından kullanılmaktadır. 42⁰C sıcaklığa sahip olan Ilgın kaplıcalarında, mevcut tesisler yakın bir gelecekte büyük bir kaplıca kompleksine dönüşecektir. Üzerinde termal tesis ve tatil köyü kurulan **İsmil** jeotermal kaynağı, Konya-Karapınar yolu üzerindedir. Yerli ve yabancı konukların yararlandığı kaplıca, şifa, rehabilitasyon ve dinlenme tesisi olarak önemli bir termal merkezi olma yolundadır.

Çavuşçuköyü Açık Ilıcası, Seydişehir Ilıcası, Hadim Yerköprü Ilıcası ve Aşağı Çiğil Kaynak Suyu ildeki diğer jeotermal kaynaklardır.

3.3.6.3. Turizm Arz ve Talebi

Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre, Konya ilinde toplam 24 adet turizm işletmeli belgeli otel bulunmaktadır. Bu otellerin 17'si il merkezinde olup, 7'si Akşehir, Seydişehir, Beyşehir, Ilgın ve Ereğli ilçelerinde yer almaktadır. Beş yıldızlı ve dört yıldızlı otellerin tamamı, şehir merkezinde bulunan, Selçuklu ve Karatay ilçelerinde bulunmaktadır. Konya'nın turizm işletme belgeli otellerinin toplam oda sayısı 1,977, yatak kapasitesi 4,032 ve ortalama doluluk oranı %33.9'dur. Beş yıldızlı üç otelin toplam yatak kapasitesi 1,368, ortalama doluluk oranı %46.7 ve dört yıldızlı altı otelin toplam yatak kapasitesi 1,464, ortalama doluluk oranı %41.6'dır.

Tablo 27: Konya İlindeki Turizm İşletme Belgeli Oteller (2011)

Türü	Otel Sayısı	Oda	Yatak	Ortalama Doluluk Oranı (%)
5 Yıldız	3	672	1,368	46.7
4 Yıldız	6	709	1,464	41.6
3 Yıldız	9	384	770	22.9
2 Yıldız	4	135	268	22.6
Özel Belgeli	2	77	162	69.1
TOPLAM	24	1,977	4,032	33.9

Kaynak: Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Konya ilinde 78 adet turizm işletme belgeli seyahat acentesi bulunmakta olup, bunların 61 adedi A grubunda, 4 adedi B grubunda yer almaktadır. İlde, turizm belgesine sahip 15 adet restaurant bulunmakta olup, bunların da 6'sı özel restaurant, 6'sı 1. sınıf, 2'si 2. sınıf ve 1 adedi de mola noktası olarak sınıflandırılmaktadır.

Konya ilinde beş ve dört yıldızlı otellerle, restaurant ve seyahat acentesi türünde nitelikli turizm arzı kent merkezinde yoğunlaşmıştır. Konya'ya yönelik turizm aktiviteleri Mevlana Müzesi ve etkinlikleri odaklı olduğu için, turizm faaliyetleri il merkezinde yoğunlaşmış, bunun sonucunda da gerek konaklama tesisleri, gerekse konaklama dışındaki yeme-içme, eğlence vb. diğer aktivitelere yönelik tesisler de merkez ilçelerde yer almıştır. Ayrıca Konya'ya yönelik turizm talebinin başlıca faktörünün Mevlana olması, Konya turizminde, transit geçişlerin ve günübirlik konaklamaların da ağırlığını artırmaktadır. Ancak bu tip turizmin yarattığı katma

değer de sınırlı olmaktadır. Konya-Ankara bağlantılı yüksek hızlı tren hattının, İstanbul-Konya-Antalya ekseninde genişlemesi halinde ilde, kongre turizmi, kültür turizmi, sağlık turizmi ve ilçeler ağırlıklı termal turizmi de canlanacaktır. İl turizminin il genelinde canlandırılması için, turizm altyapısının önemli ögeleri olan nitelikli tesis arzı açısından merkez ilçeler dışında kalan ilçelerdeki turizm potansiyeli de değerlendirilmelidir. İlin kültürel ve tarihi değerleri ile birlikte dağ, doğal göl, orman ve yaban hayatı vb. ile bunların kombinasyonları gibi doğal kaynaklar açısından sahip olunan potansiyelin değerlendirilebileceği turizm yatırımlarına gerek vardır.

Türkiye, TR52 Düzey 2 Bölgesi ve Konya için, tesislere geliş, geceleme, ortalama kalış süresi ve doluluk oranlarına ilişkin 2010 yılına ait veriler Tablo 28’de karşılaştırmalı olarak verilmektedir.

Tablo 28: Tesislere Geliş ve Geceleme Sayıları (2010)

	Tesis Geliş Sayısı			Geceleme Sayısı		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
TÜRKİYE	17,415,364	12,338,602	29,753,966	74,325,670	23,832,337	98,158,007
TR52	164,610	257,109	421,719	203,195	375,021	578,216
KONYA	164,335	244,361	408,696	202,830	358,265	561,095
Karatay	14,913	83,759	98,672	22,814	119,811	142,625
Meram	569	8,249	8,818	748	11,180	11,928
Selçuklu	148,472	133,116	281,588	177,894	199,966	377,860
Akşehir	123	14,512	14,635	237	16,492	16,729
Beyşehir	94	1,127	1,221	146	1,272	1,418
İlgin	164	3,598	3,762	991	9,544	10,535

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı

Tablodan görüldüğü gibi, 2010 yılı itibariyle Türkiye genelinde toplam tesise geliş sayısı 29,753,966 olup, bunun %1.4’ü (408,696) Konya’ya aittir. Tesise geliş sayısında yerli ve yabancı dağılımına bakıldığında, Türkiye’de tesislere gelen yabancı turist sayısında %1.0’lık payın, yerli turist sayısında ise %2.0’lık payın Konya’ya ait olduğu görülmektedir.

Türkiye genelinde 2010 yılı itibariyle geceleme sayısı toplam 98,158,007 olup, bunun %0.6’sı (561,095) Konya’ya aittir. Geceleme açısından Konya’nın Türkiye genelinden aldığı pay, yerli turistlerde %1.5 olurken yabancı turistlerde bu pay %0.3’e düşmektedir. Tesislerde ortalama kalış süreleri açısından karşılaştırma yapıldığında, Türkiye’de yabancı turistlerin ortalama

kalış süresinin 4.3 gün iken Konya’da 1.2 gün ve yerli turistlerin Türkiye’de kalış süresinin 1.9 gün iken Konya’da 1.5 gün olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde tesislerin doluluk oranının %49.2 olduğu görülürken, Konya’da bu oranın %45 olduğu görülmektedir. Turizm açısından, Türkiye geneli ve Konya karşılaştırıldığında, en büyük farklılığın yerli ve yabancı turistlerin tesise geliş, geceleme ve ortalama kalış sürelerinde olduğu, Konya turizminin ağırlıklı olarak yerli turizme dayalı bir yapı sergilediği görülmektedir. TR52 Bölgesi olarak bakıldığında ise, bölge turizminin %100’e yaklaşan oranlarda Konya turizminin verilerini içerdiği görülmektedir.

Tablo 29: Tesislerde Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranları (2010)

	Ortalama Kalış Süresi			Doluluk Oranı (%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
TÜRKİYE	4.3	1.9	3.3	37.2	11.9	49.2
TR52	1.3	1.4	1.4	8.4	26.9	35.3
KONYA	1.2	1.5	1.4	16.3	28.8	45.1
Karatay	1.5	1.4	1.4	7.4	38.9	46.4
Meram	1.3	1.4	1.4	1.6	23.9	25.5
Selçuklu	1.2	1.5	1.3	25.6	28.4	53.6
Akşehir	1.9	1.1	1.1	0.5	32.5	33.0
Beyşehir	1.6	1.1	1.2	2.0	17.3	19.3
Ilgın	6.0	2.7	2.8	1.1	10.2	11.2

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı

Konya ili sahip olduğu kültürel ve doğal kaynaklar açısından, yurtiçi ve yurtdışından talep çekebilecek bir potansiyele sahiptir. Ancak ilde konaklamayla sonuçlanan talep düzeyi, turizm sektörünün il ekonomisine katkısını istenen düzeye ulaştırmaya yeterli değildir. İlde talebin büyük bir kısmı yerli ziyaretçilerden oluşmakta ve bunların önemli bir kısmı da iş seyahatleri ve transit geçişten kaynaklanmaktadır. Konya iline ziyaret amacıyla gelen, gerek yerli gerekse yabancı turist ise merkez ilçeleri (Selçuklu, Karatay, Meram) tercih etmektedir. Çevrede yer alan ilçelere (Akşehir, Beyşehir, Ilgın) yönelik yerli turist ağırlıklı talep ise termal nitelikli olup sağlık amaçlı turizm talebidir. Merkezde yoğunlaşan günü birlik ve geceleme içermeyen yerli-yabancı turizm talebi ise büyük oranda Mevlana Müzesi’ne yöneliktir. Konya’ya yönelik dış turizmin ülkelere göre dağılımı Tablo 30’da verilmektedir.

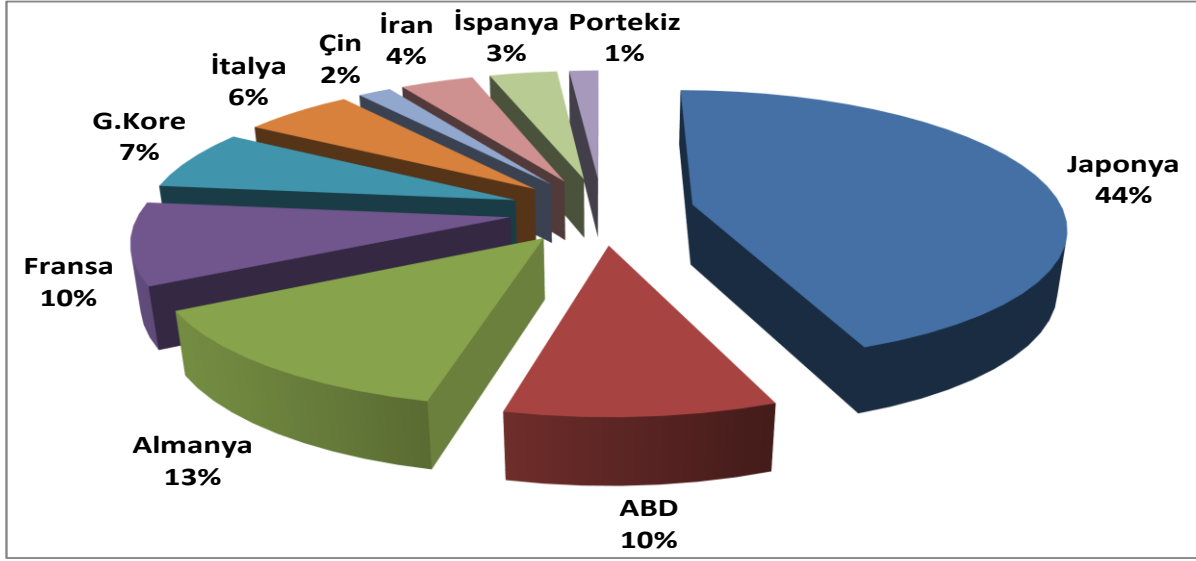
Tablo 30: Konya’ya Gelen Yabancı Turistlerin Ülkelerine Göre Dağılımı

Ülke Adı	2010	2011
----------	------	------

Japonya	51,637	54,536
Almanya	19,874	12,387
Fransa	12,687	10,527
ABD	10,592	12,922
Güney Kore	8,399	8,576
İtalya	6,122	7,643
İran	5,025	4,094
İspanya	5,013	3,403
Portekiz	3,615	-
Çin	-	4,143
TOPLAM	122,964	118,231

Kaynak: Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Grafik 6: Konya'ya Gelen Yabancı Turistlerin Ülkelerine Göre Dağılımı (2010-2011 Toplamı)

Konya'ya gelen yabancı turistlerin 2010-2011 yılları toplamında ülkelerine göre dağılımına bakıldığında, toplam yabancı turist sayısının %44'ünün Japonlardan oluştuğu görülmektedir. Konya dış turizm talebinde Japonya'dan sonra gelen diğer ağırlıklı ülkeler %13'le Almanya, %10'arla ABD ve Fransa şeklinde sıralanmaktadır. İlk beş ülkeden gelen turist sayısı toplam yabancı turist sayısının %77'ini oluşturmaktadır. Konya ilinin yabancı turist portföyünde yer alan diğer ülkeler sırasıyla; Güney Kore, İtalya, İran, İspanya, Çin ve Portekiz'dir. Konya'ya gelen yabancı turistlerin ortalama kalış süresi ise 2010 yılında 1.2 gece olup, Konya'daki tesislerin doluluk oranının %16.3'ü de yabancı turistlere aittir.

Tablo 31'de Konya'da bulunan müzelerin 2010 ve 2011 yıllarına ait ziyaretçi sayıları verilmektedir:

Tablo 31: Konya Müzelerinin Ziyaretçi Sayıları

Müze Adı	2010	Pay (%)	2011	Pay (%)
KONYA MERKEZ MÜZELERİ				
Mevlana	1,644,426	91.2	1,733,315	92.8
Karatay	71,558	3.9	62,934	3.3
İ. Minare	56,690	3.1	42,523	2.3
Atatürk	5,740	0.3	2,211	0.1
Arkeoloji	6,758	0.4	14,375	0.8
Etnografya	8,298	0.5	5,673	0.3
Çatalhöyük	9,905	0.6	7,060	0.4
Toplam Ziyaretçi	1,803,375	100.0	1,868,091	100.0
Yerli	1,311,815	73.0	1,469,141	79.0
Yabancı	491,560	27.0	398,947	21.0
AKŞEHİR – EREĞLİ MÜZELERİ				
Akşehir B. Cephesi	17,293	48.0	16,401	51.0
Akşehir Nasreddin Hoca	13,910	39.0	12,389	38.0
Ereğli	4,650	13.0	3,525	11.0
Toplam Ziyaretçi	35,853	100.0	32,315	100.0

Kaynak: Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Konya turizminin Mevlana odaklı olduğu, müze ziyaretçi sayılarında belirgin bir şekilde görülmektedir. 2011 yılı itibariyle Konya merkezde bulunan müzelerin toplam ziyaretçi sayısı 1,868,091 kişi olup, bunun %92.8'i Mevlana Müzesi'ne aittir. Müze ziyaretçilerinin, %79'unu yerli ziyaretçiler, %21'ini yabancı ziyaretçiler oluşturmaktadır.

Konya ili turizm açısından değerlendirildiğinde, gelişmiş bölgelerin yol güzergâhında olması, Mevlana markalı inanç turizminin merkezi olması, zengin tarihi ve kültürel varlıkları ile doğal kaynak potansiyeline sahip olması turizm açısından avantajlarını oluşturmaktadır. İl turizm potansiyelinin daha etkin değerlendirilerek, turizm gelirlerini artırıcı bir yapıya kavuşması, şehrin planlanmasında koordinasyonun sağlanması ile birlikte, turizm altyapısının geliştirilmesi, turizmde arz ve talebin nicelik ve niteliğinin artırılmasına yönelik planların yapılması ve uygulanmasını gerektirmektedir.

Turizm altyapısının geliştirilebilmesi için; doğal çevrenin geliştirilmesi ve rekreasyon turizminde kullanılması, tarih ve kültür varlıklarının korunması ve kültür turizminde daha etkin değerlendirilmesi, insan kaynaklarının eğitim ve kültür düzeylerinin yükseltilmesi, turizmin geliştirilmesine yönelik, altyapı, plan-proje gereksiniminin, nitelik ve önceliklerinin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır.

3.3.6.4. Turizm Sektörüne Sağlanan Teşvik ve Destekler

Türkiye’de 1982 yılında yürürlüğe giren, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ile turizm sektöründe önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Kanunun yürürlüğe girdiği zamandan günümüze, Türkiye’ye gelen turist sayısında yaklaşık 22 kat, turizm gelirlerinde ise 62 kat artış sağlanmıştır. Turizm sektörünün bu gelişiminde, turizm işletmelerine sağlanan teşvik ve desteklerin önemli bir payı vardır.

Turizm sektörüne yönelik teşvik ve destek unsurları aşağıdaki gibi gruplandırılmaktadır:

- KOSGEB kapsamında sağlanan destek ve hizmetler, 2009 yılında KOBİ’lere ilişkin 3624 sayılı Kanun’da, KOBİ tanımından sanayi ibaresi kaldırılarak, yerine işletme ibaresinin kullanılması ile kapsama hizmet sektörü de alınmış, dolayısıyla turizm işletmeleri de KOSGEB destek ve hizmetleri kapsamında yer almıştır.
- Yatırımlarda Devlet Yardımı Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında sağlanan teşvikler,
- 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ile sağlanan teşvikler,
- 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu’nda yer alan muafiyetler,
- Türkiye İhracat Kredi Bankası (EXİMBANK) tarafından sağlanan kredi olanakları,
- Yabancı sermaye yatırımlarının teşviki kapsamında teşvik ve destekler,
- Yurtdışı turizm fuarlarına katılım destekleri,

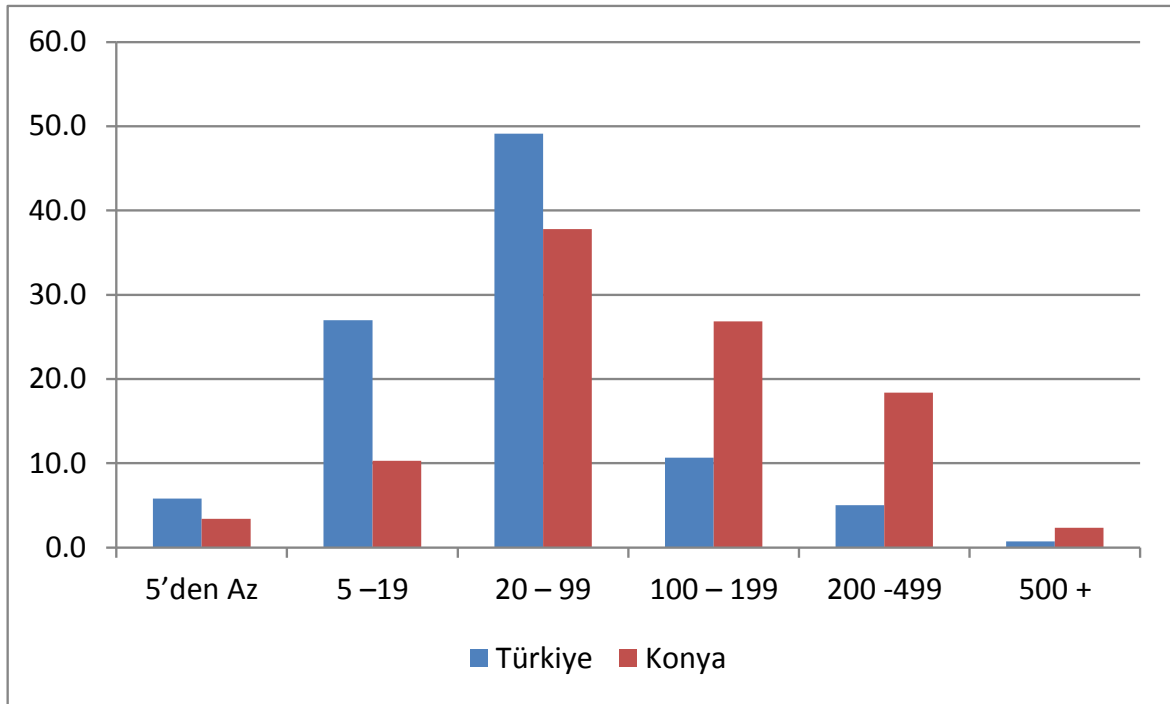
4. TARIM VE HAYVANCILIK¹

Konya ili 40,814 km² (gölleri hariç 38,873 km²) yüzölçümü ile ülke yüzölçümünün %5.2’sini oluştururken, yüzölçümünün büyüklüğü açısından iller arası sıralamada birinci sırada yer almaktadır. Konya ili arazisinin %55.1’ini tarım arazisi, %18.7’sini çayır-mera, %13.2’sini orman-fundalık ve %13’ünü de tarım dışı arazi oluşturmaktadır. Deniz seviyesinden yüksekliği 570-1,700 metre arasında değişen il topraklarının büyük bölümü yer yer engebelerle kesilen geniş düzlüklerden oluşur. İlin kuzey-doğu ve batı bölgelerinde oldukça büyük ve düz ovalar yer alırken güney bölgesi engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Doğuda Ereğli, Karapınar

Ovaları, kuzeyde Tuz Gölünün batısında uzanan Cihanbeyli, batıda Beyşehir Gölü'nün doğusunda Beyşehir, güneyde Çumra ovaları ile ilin ortasında yer alan Konya Ovası en önemli düzlüklerdir.

Tarıma elverişli arazinin büyük bir bölümünde tarla tarımı yapılan Konya ilinde çoğunlukla orta ve büyük ölçekte tarım işletmeleri mevcut olup işletme başına ortalama arazi büyüklüğü Türkiye genelinin üzerindedir. 2001 Genel Tarım Sayımı sonuçlarına göre ilde ortalama işletme büyüklüğü 131 dekar iken ortalama arazi büyüklüğü Türkiye genelinde 60 dekadır.

Grafik 7: Tarımsal İşletmelerin Arazi Büyüklüğüne Göre Dağılımı (%)

Grafikten de görüleceği gibi Konya ilinde tarımsal üretimde küçük-orta işletmelerin oranı Türkiye geneline kıyasla daha düşük düzeydedir. Türkiye genelinde 5 dekardan az işletme arazisine sahip işletmelerin toplam işletme sayısı içindeki payı %5.8, 5-19 dekar arazi genişliğine sahip işletmelerin oranı %27 iken, Konya'da 5 dekardan az araziye sahip küçük işletmeler toplam işletmelerin %3.4'ünü, 5-19 dekar araziye sahip işletmeler ise toplam işletme sayısının %10.3'ünü oluşturmaktadır. Bununla birlikte 100 dekardan büyük arazi varlığına sahip işletmelerin oranı Türkiye ortalamasının oldukça üzerindedir. Nitekim Konya'da 100-199 dekar arazi genişliğine sahip işletmelerin oranı %26.8, 200-499 dekar arazi

¹ Raporun bu bölümün genel olarak tasarlanması ve hazırlanması Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdür Yardımcısı Ömür Genç tarafından yapılmıştır.

genişliğine sahip işletmelerin oranı %18.4 ve 500 dekarın üzerindeki arazi genişliğine sahip işletmelerin oranı %2.3 iken bu oranlar sırasıyla Türkiye genelinde %10.6, %5 ve %0.7'dir.

Tablo 32'de arazi genişliğine göre Konya ili tarımsal işletme sayısı ve işledikleri arazi miktarı verilmektedir.

Tablo 32: Konya İli Toplam Tarımsal İşletme Sayısı ve İşledikleri Arazi Miktarı

Arazi Büyüklüğü (da)	İşletme Sayısı		İşletme Arazisi	
	Adet	%	Dekar	%
Arazisi Olmayan	969	1.0	0	0.0
5'den Az	3,367	3.4	7,917	0.1
5 – 9	3,448	3.5	21,816	0.2
10 – 19	6,802	6.8	94,165	0.7
20 – 49	19,102	19.2	645,691	5.0
50 – 99	18,524	18.6	1,306,012	10.0
100 – 199	26,722	26.8	3,682,115	28.2
200 -499	18,271	18.4	4,880,462	37.4
500-999	2,153	2.2	1,567,991	12.0
1.000-2.499	175	0.2	176,201	1.4
2.500-4.999	0	0.0	0	0.0
5.000 ⁺	3	0.0	654,483	5.0
Toplam	99,536	100.0	13,036,853	100.0

Kaynak: 2001 Genel Tarım Sayımı, TÜİK

2001 Genel Tarım Sayımı sonuçlarına göre, Konya ilinde toplam tarımsal işletme sayısı 99,536 olup bu işletmelere ait toplam arazi büyüklüğü 13,036,853 dekadır. Toplam arazinin 9,800,483 dekarı işlenmekte olup, bunun 2,924,138 dekarı sulanan 6,876,345 dekarı sulanmayan araziden oluşmaktadır. İlde arazisi olmadan tarım faaliyetinde bulunan işletme sayısı %1 iken, 5 dekardan az araziye sahip işletmelerin oranı ise %3.4'tür. Konya'daki tarımsal işletmeler daha ziyade 20-499 dekar arazi büyüklüğüne sahip işletmelerden oluşmaktadır. Konya'da 20-499 dekar arazi büyüklüğüne sahip işletmelerin sayısı 82,619 olup, toplam işletme sayısının %83'ünü oluşturmaktadır. İlde 500 ve daha üzerindeki işletme sayısı ise 2,331 olup toplam işletme sayısının %2.3'ünü teşkil etmektedir.

2001 Genel Tarım Sayımı sonuçlarına göre Konya ili tarım kesiminde faaliyet gösteren işletmelerin %39.5'i yalnızca bitkisel üretim yapan işletmelerden oluşurken, %1.2'si yalnızca hayvancılık faaliyeti yapan işletmelerden oluşmaktadır. İldeki tarımsal işletmelerin %59.2'si ise hem bitkisel üretim hem de hayvancılık faaliyetleriyle uğraşmaktadır.

4.1. Tarım Hasılası

Konya ili Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) rakamları incelendiğinde ise, 2000 yılına kadar olan dönemde il GSYİH'sı (cari fiyatlara göre) içinde en yüksek payın tarım sektörüne ait olduğu

görülmektedir. Bununla birlikte 1987 yılında il GSYH'sı içinde %35.2 olan tarım sektörünün payının yıllar itibariyle sürekli azalarak 2001 yılında %18.9 düzeyine kadar gerilediği dikkati çekmektedir. 2001'de tarım sektörü bu pay ile GSYİH içinde ulaştırma ve haberleşme sektöründen sonra ikinci en yüksek paya sahip olan sektör olmuştur.

Konya tarım sektörü hasılasının yıllar itibariyle gelişimi bölge ve ülke ile karşılaştırmalı olarak Tablo 33'de verilmiştir. ²

Tablo 33: Tarımsal Hasılanın Yıllar İtibariyle Gelişimi*

	1987	1990	1999	2000	2001
Çiftçilik ve Hayvancılık	727	2,641	478,589	712,470	788,777
Ormancılık	10	16	3,124	5,655	6,512
Balıkçılık	2	10	1,969	2,683	3,998
İl Toplam Tarımsal Hasılası (1)	739	2,667	483,682	720,808	799,287
Türkiye Tarımsal Hasılası (2)	13,314	68,692	11,851,055	17,540,631	21,521,043
TR 52 Bölgesi Tarımsal Hasılası (3)	-	3,184	651,357	952,517	1,102,549
(1) / (2) (%)	5.6	3.9	4.1	4.1	3.7
(1) / (3) (%)	-	83.8	74.3	75.7	72.5
Türkiye Tarım Hasılasının GSYİH İçindeki Payı (%)	17.7	17.3	15.1	14.0	12.2
İl Tarım Hasılasının GSYİH İçindeki Payı (%)	35.2	27.5	25.0	23.3	18.9

(*): Cari Fiyatlarla, Milyar TL.

Kaynak: TÜİK

Tablodan da görüldüğü gibi Konya ili tarımsal hasılasının %98'den fazlası çiftçilik ve hayvancılıktan sağlanmaktadır. 2001 yılı itibariyle tarımsal hasılanın %98.7'sini çiftçilik ve hayvancılık hasılası oluştururken, %0.8'ini ormancılık, %0.5'ini de balıkçılık hasılası oluşturmaktadır.

Konya ilindeki tarımsal hasılasının GSYİH içindeki payının yıllar itibariyle düşüş göstermesine karşın tarım sektörü halen il ekonomisi içerisinde önemli sektörlerden birini oluşturmaktadır. Nitekim tarım sektörünün GSYİH içindeki payı Türkiye geneli ile mukayese edildiğinde, 2001 yılı itibariyle Konya ilinde tarım sektörünün GSYİH'den aldığı payın Türkiye geneline göre 6.7 puan daha fazla olduğu dikkati çekmektedir. Konya ilinde yaratılan tarımsal hasılanın Türkiye toplam tarımsal hasılası içindeki payı incelendiğinde, ilin Türkiye içindeki payının 1987-2001 döneminde gerilediği dikkati çekmektedir. 1987 yılında Türkiye tarımsal hasılası içinde %5.6 olan Konya'nın payı, tarımsal üretimde yaşanan düşüş nedeniyle, 2001'de %3.7'ye gerilemiştir (Konya tarımsal hasılasının Türkiye tarımsal hasılası içindeki payının düşmesinin bir diğer nedeni de 1989'da Karaman ilçesinin il statüsüne geçerek Konya'dan ayrılmasıdır.

Konya ve Karaman illerinin oluşturduğu TR52 bölgesinin toplam tarımsal hasılası dikkate alındığında, 2001 yılı itibariyle, Türkiye tarımsal hasılası içinde bölgenin payı %5.1 olmaktadır).

Konya ili tarımsal hasılanın büyüme hızı incelendiğinde, büyüme hızının dalgalı bir seyir izlediği dikkati çekmektedir. Bununla birlikte, 1987-2001 dönemi bir bütün olarak dikkate alındığında dönem itibariyle il tarımsal hasılasının düşüş kaydettiği görülmektedir. Nitekim 1987-2001 döneminde Konya tarımsal GSYİH'si yıllık ortalama %4.2 oranında azalış gösterirken (1987 sabit fiyatlarıyla 739 milyar TL olan tarım GSYİH'si 2001 yılında 413 milyar TL düzeyine gerilemiştir) Türkiye tarımsal hasılasının ortalama yıllık artış oranı %0.8 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönem itibariyle Konya ili toplam GSYİH'sinin ortalama yıllık artış hızı ise %0.6 olarak gerçekleşmiştir. Tarım sektöründe yaşanan bu gelişmeler neticesinde 1987 yılı itibariyle Türkiye tarımsal hasılası içinde %5.6 olan Konya'nın payı, 2001'de %3.7 düzeyine inmiştir.

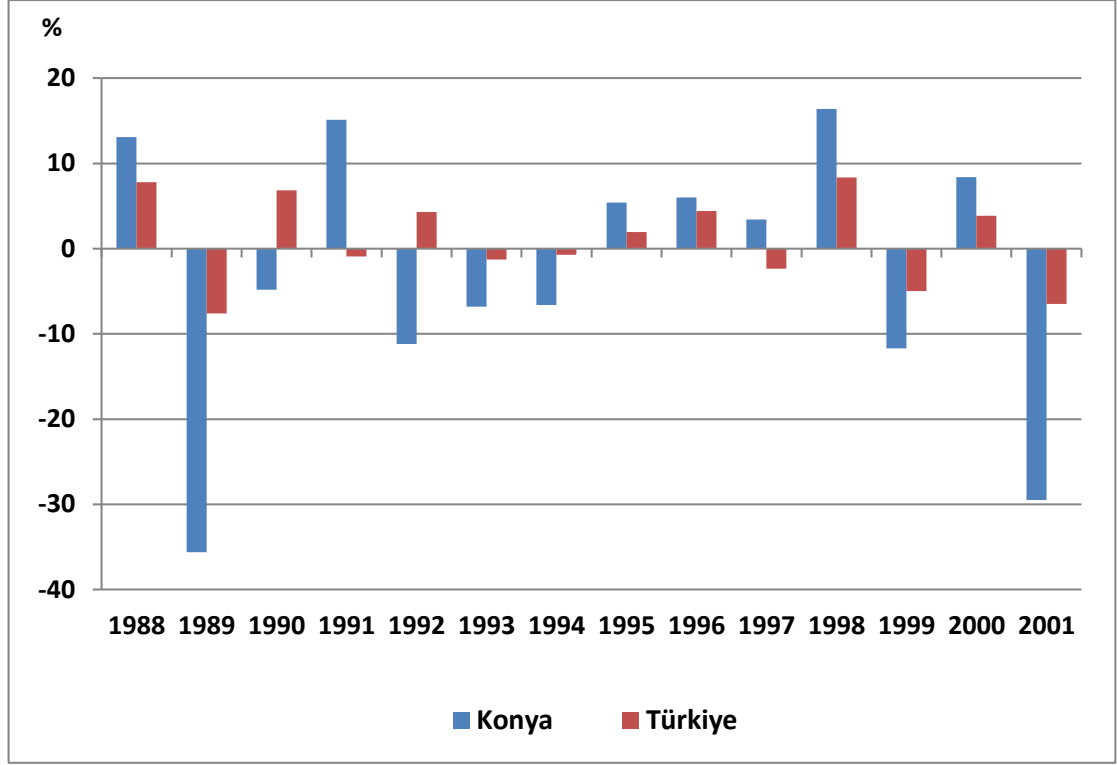
Tablo 34: GSYİH ve Tarım Sektörü Gelişme Hızları (1987 Yılı Sabit Fiyatlarıyla)

Yıllar	Konya Gelişme Hızı		Türkiye Gelişme Hızı	
	Tarım GSYİH	Toplam GSYİH	Tarım GSYİH	Toplam GSYİH
1988	13.1	7.4	7.8	2.1
1989	-35.6	-12.8	-7.6	0.3
1990	-4.8	-0.65	6.82	9.26
1991	15.1	4.81	-0.9	0.93
1992	-11.2	6.49	4.29	5.98
1993	-6.8	-3.55	-1.28	8.04
1994	-6.6	-5.53	-0.72	-5.46
1995	5.4	3.05	1.96	7.19
1996	6.0	8.14	4.4	7.01
1997	3.4	7.56	-2.34	7.53
1998	16.4	8.64	8.37	3.09
1999	-11.7	-6.98	-4.99	-4.71
2000	8.4	9.47	3.86	7.36
2001	-29.5	-13.92	-6.51	-7.5
1987-2001 Dönemi				
Ortalama Yıllık Artış Oranı (%)	-4.2	0.6	0.8	2.8

Kaynak: TÜİK

Grafik 8: Konya ve Türkiye Tarım Sektörü Büyüme Hızı (%) (Sabit fiyatlarla)

² Raporda yer alan 2001 yılı ve öncesi Gayri Safi Yurt İçi Hasıla rakamlarında ve buna bağlı olarak yapılan yorumlarda yeni TL ve/veya TL dönüşümü yapılmamıştır.

1987-2001 dönemi geneli itibariyle Konya ili tarımsal hasılasının ortalama yıllık artış hızı negatif gerçekleşmesine rağmen, 1991, 1995, 1996, 1997, 1998 ve 2000 yıllarında Konya ilinde tarım sektöründeki gelişme hızı Türkiye tarım sektörünün gelişme hızından yüksek gerçekleşmiştir. İl tarım hasılasında en yüksek hasıla kaybı, 1989 ve 2001 yıllarında yaşanmıştır. 1989 yılında il tarım hasılası bir önceki yıla göre %35.6 gibi yüksek bir oranda düşüş yaşarken, 2001'deki düşüş %29.5 oranında gerçekleşmiştir. Aynı yıllar Türkiye genelinde tarım sektörü hasılası sırasıyla %7.6 ve %6.5 oranında düşüş kaydetmiştir.

Tarım sektörü Gayri Safi Katma Değer (GSKD) istatistikleri incelendiğinde ise, Konya ve Karaman illerinden oluşan TR52 bölgesi tarım sektörü katma değerinin Türkiye içindeki payının %5.6 düzeyinde olduğu görülmektedir. İller düzeyinde GSKD istatistikleri yayınlanmamakla birlikte bölge bazında yayınlanan istatistikler, Konya ili açısından önemli bir veri kaynağı olarak değerlendirilebilir. Konya GSYİH rakamları incelendiğinde tarım sektörüne ait GSYİH tutarının TR52 bölgesinin yaklaşık olarak %72-75'ini oluşturduğu görülmektedir. Dolayısıyla üretim yapısının değişmediği varsayıldığında bölgesel düzeyde açıklanan GSKD rakamlarının, ortalama olarak %75'inin Konya tarafından yaratıldığını söylemek mümkündür. Bu bağlamda bölgesel düzeyde sektörel GSKD rakamları ile ilgili değerlendirmeler aşağıdaki gibidir:

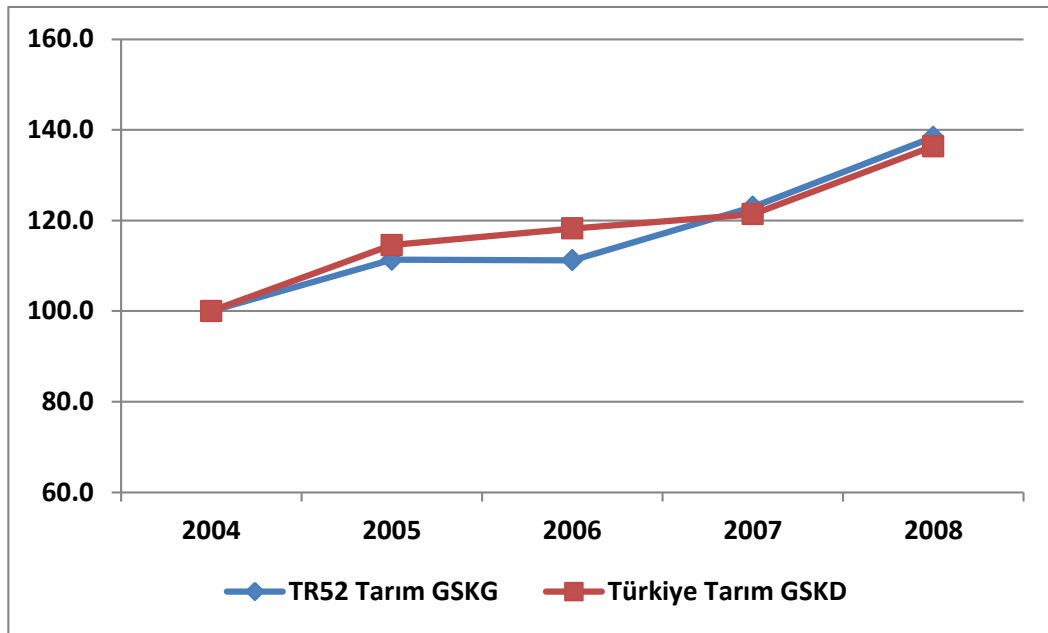
Tablo 35: Tarım Sektörü Gayri Safi Katma Değeri (GSKD), (Cari Fiyatlarla, Bin TL.)

	Türkiye		TR52 Bölgesi		(3)/(1) (%)	(4)/(2) (%)	Türkiye GSKD içinde Tarımın Payı (%)	TR52 Bölgesi GSKD içinde Tarımın Payı (%)
	Tarım GSKD (1)	Toplam GSKD (2)	Tarım GSKD (3)	Toplam GSKD (4)				
2004	52,997,645	494,884,058	2,931,178	11,895,953	5.5	2.4	10.7	24.6
2005	60,713,747	571,714,470	3,263,435	13,648,959	5.4	2.4	10.6	23.9
2006	62,662,754	668,418,265	3,260,428	15,503,281	5.2	2.3	9.4	21.0
2007	64,331,717	754,384,542	3,605,921	17,707,924	5.6	2.3	8.5	20.4
2008	72,274,585	854,585,214	4,056,912	20,270,377	5.6	2.4	8.5	20.0

Kaynak: TÜİK

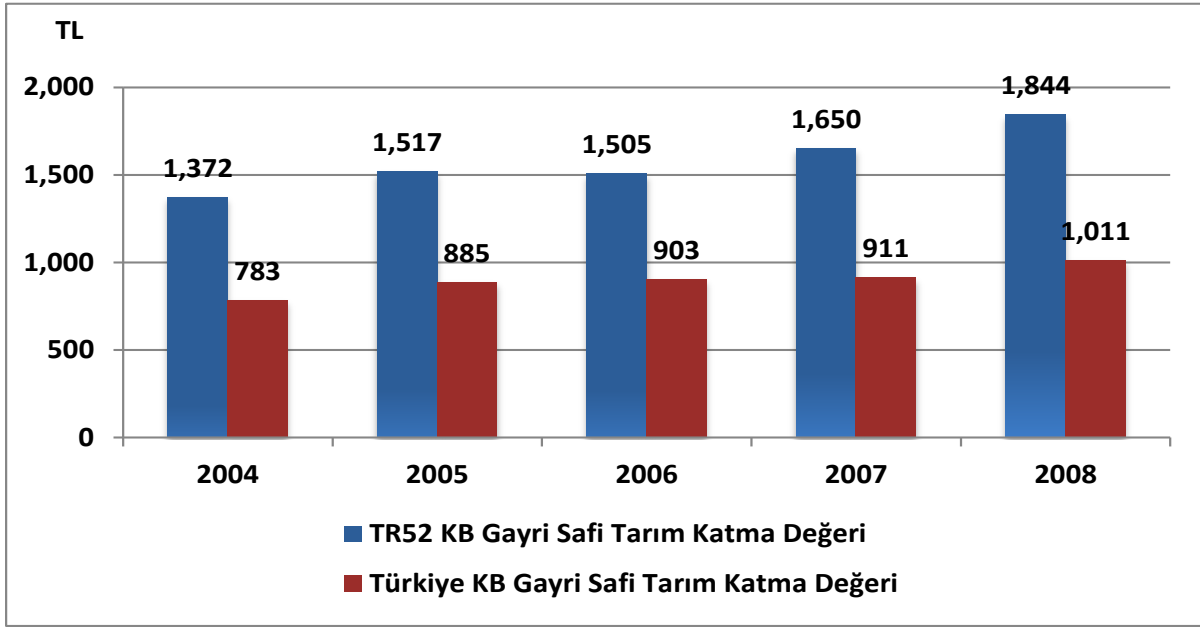
Tablodan da görüldüğü gibi, 2004-2008 döneminde TR52 bölgesinde tarım sektörünün GSKD tutarı yaklaşık olarak %38 oranında artış göstererek, 2008 yılı itibariyle 4.1 Milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Tarım sektörü bu katma değer ile bölge genelinde yaratılan gayri safi katma değer in %20'sini oluşturmaktadır. Aynı dönemde Türkiye genelinde tarım sektörü GSKD'si bölge geneline paralel bir artış gösterirken (%36), toplam GSKD içinde tarım sektörünün payı ise %8.5'dir.

Grafik 9: Türkiye ve TR52 Bölgesi Tarım Sektörü GSKD Gelişimi (2004=100)

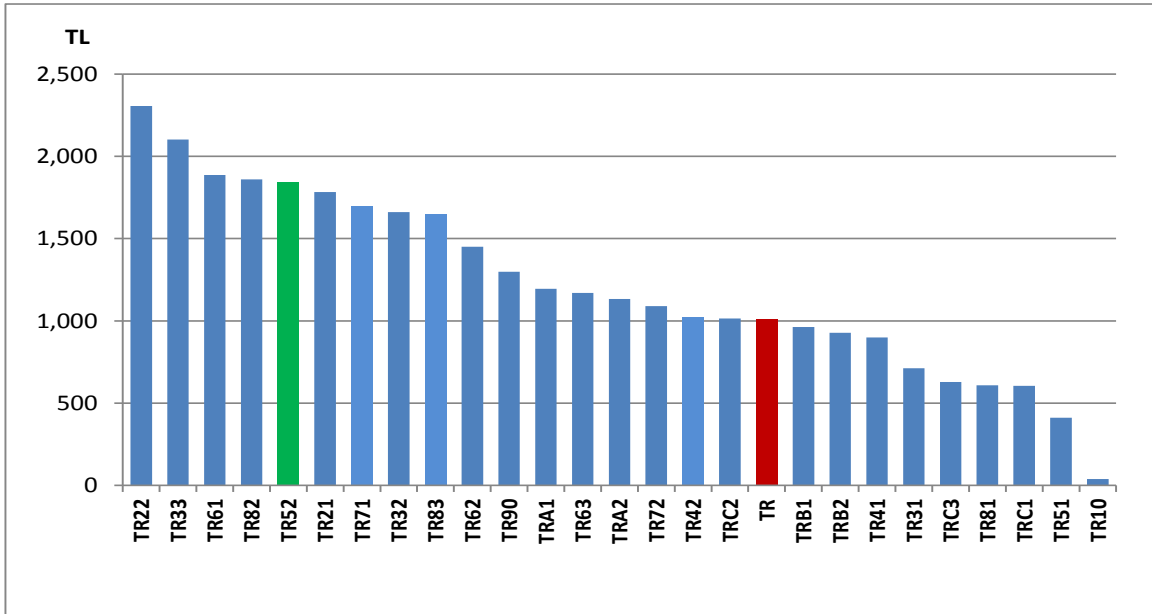
Kişi başına gayri safi tarım katma değeri açısından bakacak olursak, 2004 yılı itibariyle 1,372 TL seviyesinde olan TR52 Bölgesi kişi başına tarım katma değerinin 2004-2008 döneminde %34.4 oranında artarak 2008 yılında 1,844 TL düzeyine ulaştığı görülmektedir. Aynı dönemde Türkiye tarım sektörü kişi başına düşen katma değerindeki artış %29.1 düzeyinde olmuş ve 2008 yılında 1,011 TL olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 10: Kişi Başına Düşen Gayri Safi Tarım Katma Değerinin Gelişimi

Kişi başına düşen tarım sektörü gayri safi katma değerine Düzey 2 bölgeleri sıralaması açısından bakacak olursak, 2008 yılı itibariyle TR52 Konya, Karaman bölgesi kişi başı gayri safi katma değerinin 26 bölge içinde beşinci sırada yer aldığı görülmektedir.

Grafik 11: Düzey 2 Bölgeleri Kişi Başına Düşen Gayri Safi Tarım Katma Değeri (2008)

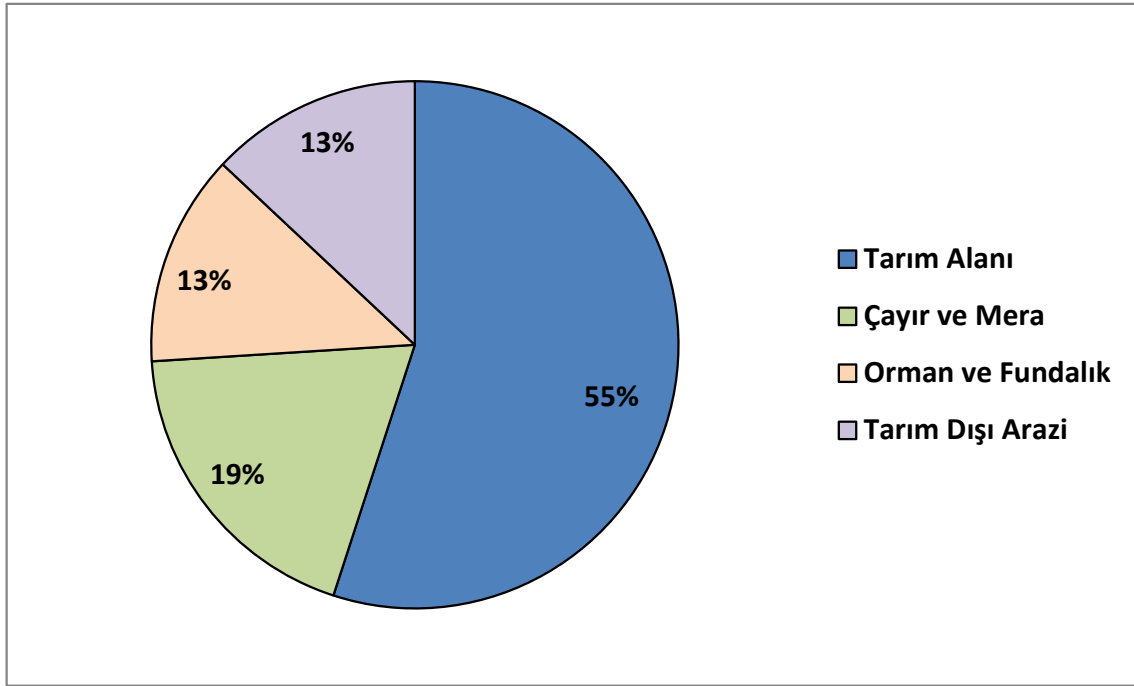

4.2. Tarım Arazisinin Kullanımı

40,814 km² kaplayan Konya ili arazisinin yaklaşık %55.1'i tarım arazisi olarak kullanılmaktadır. %18.7'si çayır ve mera, %13.2'si ormanlık ve fundalık olan il arazisinin yaklaşık %13'ü ise tarım dışı arazidir.

Grafik 12: İl Arazisinin Kullanıma Göre Dağılımı

İl arazisinin ilçeler itibariyle dağılımı Tablo 36'da verilmiştir. En geniş tarım arazisine sahip olan ilçeler Cihanbeyli, Yunak, Karatay ve Çumra'dır. Çayır ve Mera olarak Karapınar, Cihanbeyli, Karatay ilçeleri, Orman ve Fundalık alan olarak ise Beyşehir, Seydişehir ve Hadim ilçeleri öne çıkmaktadır. Hadim, Taşkent, Bozkır, Güneysınır, Yalılıyük, Seydişehir, Derebucak, Ahırlı, Akören gibi il merkezinin güney, güneybatısında kalan ilçelerde tarım alanının payı diğer ilçelere göre daha düşüktür. İlin kuzey ve kuzeydoğusundaki ilçelere göre daha dağlık olan bu bölgede ormanlık ve tarım dışı arazinin payı daha yüksektir. Geniş düzlüklerden oluşan Ereğli, Cihanbeyli, Sarayönü, Yunak gibi ilçelerde ise orman ve fundalık ya hiç yoktur ya da yok denecek kadar azdır.

Tablo 36: Konya İl Arazisinin İlçeler İtibariyle Dağılımı (Ha) (2011)

İlçe Adı	Tarım Alanı	Çayır ve Mera	Orman ve Fundalık	Tarım Dışı Arazi	Toplam Alan
Karatay	171,960	89,000	663	20,195	281,818
Meram	62,064	17,000	40,901	48,056	168,021
Selçuklu	89,942	28,000	14,397	51,292	183,631
Ahırlı	5,736	352	21,444	6,206	33,738
Akören	22,323	6,200	20,416	7,116	56,055

Akşehir	34,382	5,266	23,467	22,185	85,300
Altınekin	77,966	33,572	0	5,000	116,538
Beyşehir	65,373	19,133	77,263	50,404	212,173
Bozkır	20,054	10,900	46,699	32,200	109,853
Cihanbeyli	219,992	98,484	0	45,000	363,476
Çeltik	39,338	10,916	0	8,829	59,083
Çumra	151,698	33,529	7,837	16,000	209,064
Derbent	15,488	511	11,636	2,583	30,218
Derebucak	2,792	0	41,581	5,452	49,825
Doğanhisar	23,794	3,136	20,757	4,000	51,687
Emirgazi	75,168	7,754	1,441	3,964	88,327
Ereğli	131,384	76,835	7,981	9,800	226,000
Güneysinır	29,000	1,500	11,438	10,300	52,238
Hadim	20,000	4,000	54,258	30,108	108,366
Halkapınar	7,500	19,563	11,414	8,363	46,840
Hüyük	21,022	3,000	15,074	15,847	54,943
İlgın	119,055	13,690	23,262	9,568	165,575
Kadınhanı	149,134	27,000	4,416	6,000	186,550
Karapınar	150,000	130,444	2,013	11,460	293,917
Kulu	138,139	32,500	0	35,000	205,639
Sarayönü	115,480	30,700	1,605	7,744	155,529
Seydişehir	40,333	4,790	62,182	28,952	136,257
Taşkent	5,900	7,200	16,650	13,013	42,763
Tuzlukçu	50,799	6,672	0	4,132	61,603
Yalıhüyük	4,024	14	1,206	6,980	12,224
Yunak	188,020	39,800	188	6,098	234,106
Toplam	2,247,860	761,461	540,189	531,847	4,081,357

Kaynak: Konya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

İl tarım alanlarının büyük bir bölümü (%97.6) tarla alanı olarak kullanılmaktadır. Tarla alanı olarak kullanılan alanın yaklaşık %61'inde ekim yapılmakta %39'u ise nadasa bırakılmaktadır. Ekim yapılan alanların önemli bir bölümünde ise tahıl tarımı söz konusudur. İlde tarla tarımı dışında kalan meyvelik alan %1.4, sebzelik alan ise %1 gibi çok küçük bir yer kaplamaktadır.

Tablo 37'de il tarım alanlarının ilçeler itibariyle kullanıma göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 37: Konya İli Tarım Alanlarının Kullanış Amaçlarına Göre Dağılımı (Ha) (2011)

İlçe Adı	Tarım Alanı	Sebzelik	Meyvelik	Tarla Alanı		
				Ekilen	Nadas	Toplam
Karatay	171,960	585	260	102,761	68,354	171,115
Meram	62,064	4,375	642	32,455	24,592	57,047
Selçuklu	89,942	5,312	181	44,811	39,638	84,449
Ahırlı	5,736	9	911	3,867	949	4,816
Akören	22,323	53	110	17,400	4,760	22,160

Akşehir	34,382	693	2,808	30,450	431	30,881
Altınekin	77,966	278	31	69,706	7,951	77,657
Beyşehir	65,373	475	1,000	33,171	30,727	63,898
Bozkır	20,054	15	3,844	6,451	9,744	16,195
Cihanbeyli	219,992	250	7	153,635	66,100	219,735
Çeltik	39,338	235	287	31,967	6,849	38,816
Çumra	151,698	3,068	1,058	101,139	46,433	147,572
Derbent	15,488	257	102	6,182	8,947	15,129
Derebucak	2,792	0	33	1,043	1,716	2,759
Doğanhisar	23,794	194	1,328	14,700	7,572	22,272
Emirgazi	75,168	0	24	34,320	40,824	75,144
Ereğli	131,384	3,341	4,415	68,563	55,065	123,628
Güneysınır	29,000	65	1,790	10,230	16,915	27,145
Hadim	20,000	100	7,600	885	11,415	12,300
Halkapınar	7,500	0	819	2,831	3,850	6,681
Hüyük	21,022	167	521	12,321	8,013	20,334
Ilgın	119,055	421	513	67,698	50,423	118,121
Kadınhanı	149,134	50	95	104,010	44,979	148,989
Karapınar	150,000	1,205	203	92,879	55,713	148,592
Kulu	138,139	15	36	67,007	71,081	138,088
Sarayönü	115,480	71	73	79,998	35,338	115,336
Seydişehir	40,333	733	539	29,676	9,385	39,061
Taşkent	5,900	50	850	2,294	2,706	5,000
Tuzlukçu	50,799	55	236	31,092	19,416	50,508
Yalıhüyük	4,024	8	356	2,986	674	3,660
Yunak	188,020	121	606	92,148	95,145	187,293
Toplam	2,247,860	22,201	31,278	1,348,676	845,705	2,194,381

Kaynak: Konya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Konya'da tarım alanlarının önemli bir bölümü başta Cihanbeyli ilçesi olmak üzere Yunak, Karatay, Çumra, Karapınar, Kadınhanı, Kulu ve Ereğli ilçelerinde yer almaktadır. Bu 8 ilçe, il genelindeki tarım alanlarının yaklaşık olarak %60'ını oluşturmaktadır. İlde tarım alanlarının en düşük olduğu ilçeler ise başta Derebucak olmak üzere Yalıhüyük, Ahırlı, Halkapınar ve Taşkent'tir.

İlde sebzelik ve meyvelik alanlar daha ziyade Meram, Karatay, Akşehir, Beyşehir, Çumra, Ereğli, Güneysınır, Bozkır, Hadim, Ilgın, Seydişehir gibi nispeten sulanabilir arazinin daha çok olduğu ilçelerde yoğunlaşmıştır.

Konya ili toprakları genellikle yüksek pH'li, fazla kireçli, düşük organik maddeli ve killidir. Uygun olmayan fiziksel özellikler ve bilinçsiz toprak işleme toprağın verimli kullanımını azaltmaktadır. Toprak kaynakları geniş olmasına karşın Konya Ovası'nda su kaynakları

sınırlıdır. Tarla bitkileri alanlarında daha çok kuru tarım yapılmaktadır. Tahılın yanı sıra alternatif bitki türlerinin gelişmesi tarım sektörünün gelişmesi için büyük önem taşımaktadır. Konya Kapalı Havzası için geliştirilen KOP Eylem planının tamamlanması ile Konya ilinde tarım sektöründeki sulama problemi önemli ölçüde azalacaktır. ³

Konya ilinde sulanabilir arazi miktarı yaklaşık olarak 1.6 milyon ha. olup toplam tarım arazisinin %74'ünü oluşturmaktadır. Ancak sulanabilir arazinin küçük bir kısmı sulanmaktadır. 2011 yılı itibariyle 377 bin ha. sulanmakta olup sulanabilir arazinin %23'üne, toplam tarım arazisinin de %16.8'ine tekabül etmektedir. İlde tarım alanları en çok sulanan ilçeler Meram, Altınekin, Seydişehir ve Taşkent'tir. İlçeler itibariyle tarım alanı ve bunun sulanan miktarı Tablo 38'de verilmiştir.

Tablo 38: Konya İli Tarım Alanlarında Sulanan Alan (Ha) (2011)

İlçe Adı	Toplam Tarım Alanı (Ha)	Sulanan Alan (Ha)	Pay (%)
Karatay	171,960	26,400	15.4
Meram	62,064	28,600	46.1
Selçuklu	89,942	13,850	15.4
Ahırlı	5,736	810	14.1
Akören	22,323	1,475	6.6
Akşehir	34,382	8,140	23.7
Altınekin	77,966	34,357	44.1
Beyşehir	65,373	12,900	19.7
Bozkır	20,054	2,480	12.4

³ GAP'tan sonra Türkiye'nin en önemli sulama projesi Konya Ovası Sulama Projesi (KOP)'dir. Konya, Aksaray, Karaman ve Niğde illerini de kapsayan KOP, Türkiye yüzölçümünün %8'ini, sulanabilir tarım arazilerinin %13'ünü teşkil etmektedir. KOP, 14'ü sulama, 1'i hizmet ve 1'i de enerji projesi olmak üzere toplam 16 projeden oluşmaktadır.

KOP; sulama, içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyacını karşılamak, aşırı yeraltı suyu kullanımının önüne geçerek yeraltı su seviyesini dengelemek, toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri ile teknolojik ziraat yapmak ve üretim artışı sağlamak ve hayvancılığı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bağbaşı Barajı ve Mavi Tünel projesi ile Göksu havzasından Konya Ovasına yılda 414 milyon m³ su aktarılması planlanmaktadır. Sulama Projelerinin; %54'ü işletmeye açılmış iken %3'ünün inşaatı devam etmekte ve %21'i ise Planlama ve Proje aşamasındadır.

Projenin tamamlanması ile Konya Ovasının yüzde 70'i sulanabilir hale gelecek ve projeye birlikte yılda 100 GWh' lik enerji üretilebilecektir.

Cihanbeyli	219,992	22,500	10.2
Çeltik	39,338	10,800	27.5
Çumra	151,698	56,200	37.0
Derbent	15,488	1,200	7.7
Derebucak	2,792	429	15.4
Doğanhisar	23,794	3,100	13.0
Emirgazi	75,168	255	0.3
Ereğli	131,384	26,300	20.0
Güneysınır	29,000	1,450	5.0
Hadim	20,000	2,390	12.0
Halkapınar	7,500	675	9.0
Hüyük	21,022	1,600	7.6
İlgın	119,055	27,850	23.4
Kadınhanı	149,134	18,200	12.2
Karapınar	150,000	31,500	21.0
Kulu	138,139	1,900	1.4
Sarayönü	115,480	6,350	5.5
Seydişehir	40,333	14,600	36.2
Taşkent	5,900	1,850	31.4
Tuzlukçu	50,799	1,095	2.2
Yalılıyük	4,024	670	16.7
Yunak	188,020	17,500	9.3
Toplam	2,247,860	377,426	16.8

Kaynak: Konya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Kullanabilir su kaynağı potansiyeli Konya’da yıllık 2,848 hm³ olup, bunun 1,340 hm³’ü yerüstü suyu, 1,508 hm³’ü yeraltı suyudur. Konya’da tarımsal alanlar ağırlıklı olarak yer altından çekilen sularla yapılmaktadır. Konya ilinde yeraltı suyundan faydalanan 60,073 kuyu mevcuttur. Bunun 19,002’si ruhsatlı, 41,071 kuyu ise ruhsatsızdır. Bölgede emniyetli yeraltı suyu rezervi aşıldığı için yeni kuyu tahsisi yapılamamaktadır. Bu yasağa rağmen izinsiz açılan sondaj kuyuları ile belgeli kuyulara yapılan tahsislerin çok üzerinde çekim yapılarak yeraltı suyu seviyelerinde aşırı düşüşler yaşanmıştır. Damla sulama gibi modern sulama tekniklerinin yaygınlaşmaması, yanlış ve bilinçsiz sulamalar ve yetersiz drenaj nedeniyle Konya’da tarımsal alanlarda tuzlanma görülmüştür. Bu topraklar zamanla çoraklaşarak tarımsal üretim dışı kalma tehdidi ile karşı karşıyadır. Suyun belirli bir düzeyin üzerinde tutarak, hızla derinlere süzülmesini önleyerek bitkilerin taban suyundan daha fazla yararlanması denetimli ve kontrollü bir drenaj uygulaması ile mümkündür. Konya ilinde kontrollü drenaj sisteminin yaygınlaşması tuzlanma sorununun azalması için büyük önem taşımaktadır. Aksaray yolu üzerinde tuzlanma görülmekte olup, şu anda tarım dışı alan bulunmamasına karşılık Konya tarımı için tuzlanma bir tehdit oluşturmaktadır. Karapınar ilçesinin güneybatı kısmında yer alan İnoba yaylasında yeraltı sularındaki azalma sonucu, yerkabuğunun aniden çökmesiyle obruk oluşumu gözlenmiştir. Konya Ovası Projesinin tam olarak devreye girmesi ildeki tarım

alanlarında gerek tuzlanma gerekse bilinçsiz yer altı suyu kullanımından kaynaklı obruk oluşumlarının önüne geçeceği beklenmektedir.

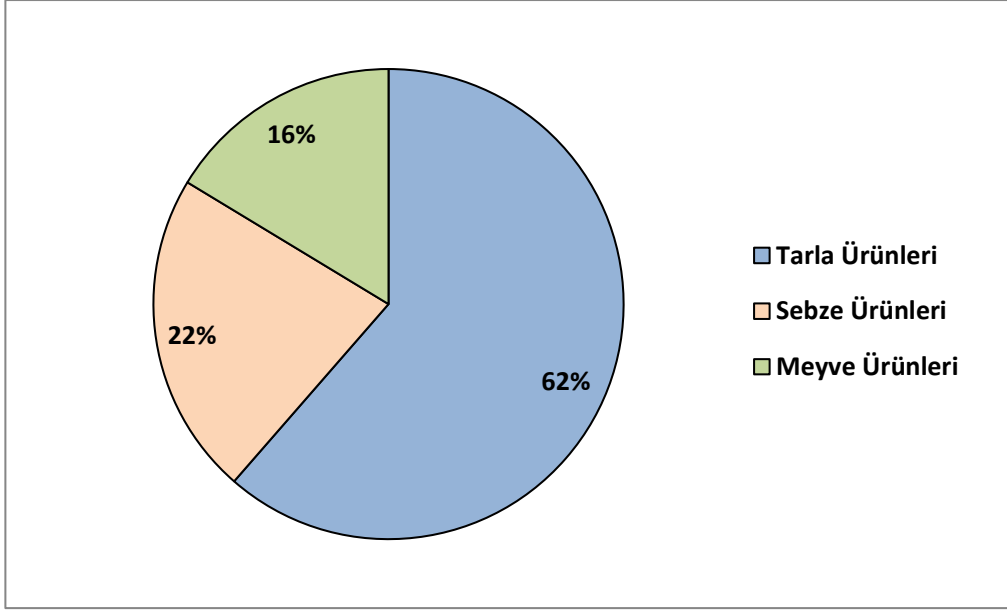
4.3. Bitkisel Üretim

İl tarımının en gelişkin kolu bitkisel üretimdir. Konya’da en çok tarla bitkileriyle sebze ürünleri yetiştirilmektedir. İlde yetiştirilen kültür bitkilerinden buğday, arpa, mısır, çavdar, fasulye, şekerpancarı, haşhaş, kimyon, ve patates tarla bitkilerinin başlıklarını oluşturmaktadır. Tahıl tarımı ve endüstriyel ürünlerden şekerpancarı üretimine dayalı bitkisel üretim, Konya tarımının temel ürün grubunu teşkil etmektedir. İlde tahıl ve endüstriyel ürünler dışında sebze ve meyve ürünleri üretimi de önemli bir tarımsal uğraş alanıdır.

2007 yılı itibariyle Konya’da üretilen bitkisel ürünlerin üretim değerinin %62’sini tarla ürünleri oluştururken, %22’sini sebze ürünleri ve %16’sını da meyve ürünleri oluşturmaktadır. İl bitkisel üretim değerinin yapısı, Türkiye geneli itibariyle değerlendirildiğinde; il bitkisel üretim yapısının Türkiye bitkisel üretiminden farklı bir görünüm arz ettiği dikkati çekmektedir. Türkiye genelinde gerek tarla ürünleri gerekse sebze ve meyve ürünleri üretimi bitkisel üretim içinde eşit bir ağırlığa sahip iken (yaklaşık olarak %30-35) Konya’da tahıl ve şekerpancarı başta olmak üzere tarla ürünleri üretiminin ağırlıklı olduğu bir yapı söz konusudur.

2007 yılı itibariyle Konya ilinde gerçekleşen bitkisel üretim değeri TR52 Bölgesi’nin %66’sını, Türkiye genelinin ise %3.6’sını oluşturmaktadır. Konya ilinde gerçekleşen tarla ürünleri üretim değeri, Türkiye genelinde üretilen tarla ürünleri üretim değerinin %6.3’ünü, bölge üretiminin de %82,7’sini karşılarken, sebze üretiminde Türkiye’nin %2.6’sını, TR52 Bölgesi’nin %65’ini oluşturur. İl meyve üretim değeri ise Türkiye toplamının %1.6’sını, bölge üretiminin de %37.6’sını teşkil etmektedir.

Grafik 13: Konya İli Bitkisel Üretim Değerinin Dağılımı (2007)

Bitkisel üretim değerinin gelişimi 2002-2010 dönemi itibariyle incelendiğinde, incelenen dönem içinde Konya bitkisel üretim değerinin yaklaşık olarak %128 oranında artış gösterdiği görülürken, bu artışın Türkiye genelinden daha düşük, bölge ortalama üretim artışından ise daha yüksek olduğu görülmektedir. 2002-2010 döneminde Türkiye bitkisel ürünler üretim değeri %148 oranında artarken, TR52 bölgesindeki üretim artışı %101 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılı itibariyle Konya ilinde elde edilen bitkisel üretim değeri Türkiye bitkisel üretim değerinin %3.7'sini oluştururken, TR52 bölgesinin %80.3'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 39: Konya İli Bitkisel Üretim Değeri (1000 TL.)

Yıllar	Türkiye (1)	TR52 Bölgesi (2)	Konya (3)	(3) / (1)	(3) / (2)
2002	32,264,200	1,813,694	1,281,099	3.97	70.63
2003	40,569,390	2,600,093	1,669,794	4.12	64.22
2004	45,680,438	2,549,540	1,861,604	4.08	73.02
2005	50,939,687	2,725,764	1,916,378	3.76	70.31
2006	54,515,463	2,846,538	2,078,445	3.81	73.02
2007	56,787,424	3,084,862	2,016,446	3.55	65.37
2008	66,010,114	3,631,095	2,476,915	3.75	68.21
2009	68,267,486	4,019,466	2,974,795	4.36	74.01
2010	80,038,126	3,642,573	2,925,989	3.66	80.33

Kaynak: TUIK

Bitkisel üretim pazarlanan malın değeri ile incelendiğinde, 2007 yılı itibariyle Konya'da üretilen bitkisel ürünlerin pazarlanan kısmının değerinin, üretim değerinin %80'ini

oluşturduğu görülürken, pazarlanan bitkisel ürünlerin %59'unun tarla ürünlerinden, %24'ünün sebze ürünlerinden ve %17'sinin de meyve ürünlerinden oluştuğu dikkati çekmektedir.

2007 yılı itibariyle ilde üretilen tarla ürünlerinin pazarlanan kısmının değeri, üretim değerinin %76'sını oluştururken, sebze ürünlerinin pazarlanan değeri üretim değerinin %86'sını, meyve ürünlerinin pazarlanan değeri ise üretim değerinin %83'ünü oluşturmaktadır.

İlde bitkisel üretim, üretilen ve pazarlanan değeri bölge ve ülke ile karşılaştırmalı olarak Tablo 40'da verilmiştir.

Tablo 40: Bitkisel Ürünler Üretim Değeri (2007) (Bin TL)

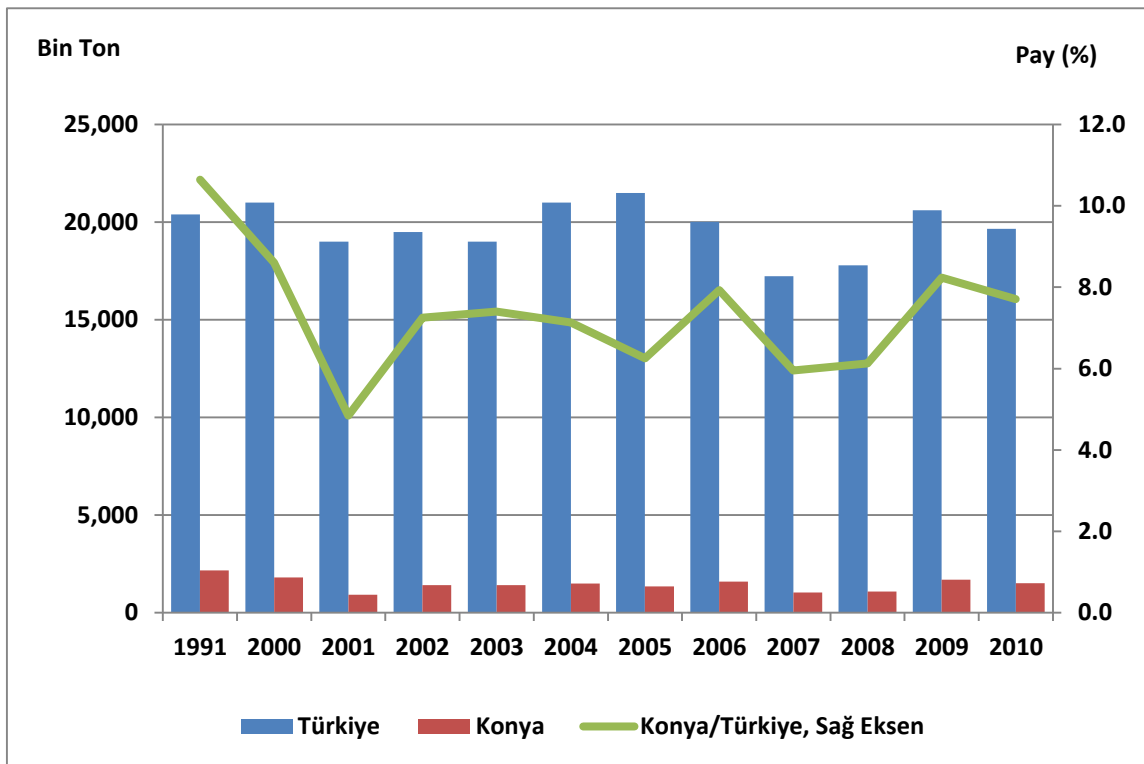
Ürünler	Türkiye				TR52 Bölgesi				Konya			
	Üretim Bin Ton	Değer	Pazarlananın Değeri	%	Üretim Bin Ton	Değer	Pazarlananın Değeri	%	Üretim Bin Ton	Değer	Pazarlananın Değeri	%
Tarla Ürünleri	50,730	19,559,082	14,928,379	31.5	6,373	1,497,676	1,133,809	45.9	5,571	1,238,205	949,091	59.0
Tahıllar	29,257	11,740,428	8,142,916	54.6	2,085	858,341	565,908	49.9	1,727	710,174	469,244	49.4
Patates, kuru baklagiller; yenilebilir kök ve yumrular	5,511	3,456,595	2,645,387	17.7	314	224,354	165,944	14.6	207	148,000	109,877	11.6
Yağlı tohumlar	2,352	926,855	896,791	6.0	40	35,055	34,141	3.0	39	33,646	32,760	3.5
Tütün	75	451,286	446,773	3.0	0	0	0	0.0	0	0	0	0.0
Şeker pancarı	12,415	1,179,398	1,155,810	7.7	3,920	372,440	364,991	32.2	3,594	341,386	334,559	35.3
Diğer yem bitkileri	152	35,599	2,492	0.0	10	3,382	237	0.0	3	895	63	0.0
Tekstilde kullanılan ham bitkiler	868	1,676,318	1,609,247	10.8	0	0	0	0.0	0	0	0	0.0
Parfümeri, eczacılık ve benzeri alanlarda kullanılan bitkiler ve yem bitkileri tohumu	101	92,603	28,963	0.2	3	4,103	2,589	0.0	3	4,103	2,589	0.3
Sebzeler	25,676	17,060,952	15,078,380	31.8	1,110	690,489	598,336	24.2	787	448,861	386,630	24.0
Yumru ve Kök Sebzeler	3,222	2,080,461	1,823,436	12.1	547	320,889	273,103	46.6	457	244,728	206,466	53.4
Meyvesi için yetiştirilen sebzeler	20,855	13,571,290	11,996,059	79.6	504	312,618	275,074	46.0	322	196,469	173,531	44.9
Diğer Sebzeler	1,599	1,409,201	1,258,885	8.4	58	56,981	10,985	1.8	8	7,664	6,633	1.7
Meyveler	15,555	20,179,860	17,386,573	36.7	789	876,698	736,596	29.8	211	329,380	273,312	17.0
Üzüm	3,613	2,939,197	2,468,926	14.2	247	263,997	221,758	30.1	63	88,328	74,196	27.2
Turunçgiller, yumuşak çekirdekli, taş çekirdekli ve diğer meyveler	10,707	16,218,046	14,170,746	81.5	541	610,145	514,838	69.9	147	238,544	199,117	72.9
Baharat Bitkileri	89	289,611	21,226	0.1	1	256	0	0.0	1	2,508	0	0.0
Çay	1,145	733,005	725,675	4.2	0	0	0	0.0	0	0	0	0.0
Toplam	91,960	56,799,894	47,393,333	100.0	8,272	3,064,862	2,468,741	100.0	6,569	2,016,446	1,609,034	100.0

Kaynak: TÜİK

Tarla Ürünleri Üretimi

2010 yılı bitkisel ürünleri üretimi il topraklarının 1,323,776 hektarlık bölümünde gerçekleştirilmiştir. Türkiye genelinde üretilen 92.6 milyon ton tahılın %2.52'si Konya'da üretilmektedir. Konya ili tahıl üretiminde öne çıkan ürün ise buğdaydır. 1991 yılında 2.2 milyon ton üretim düzeyi ile Türkiye buğday üretiminin %10.6'sını karşılayan Konya'da buğday üretimi son yıllarda düşüş göstermekle birlikte, gerek il gerekse Türkiye genelinde önemini korumaktadır. İlde 2010 yılı itibariyle 1.5 milyon ton buğday üretimi yapılmış olup, bu üretim miktarı Türkiye buğday üretiminin %7.7 gibi önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Grafik 14: Konya Buğday Üretiminin Gelişimi

Buğday üretiminde verim durumu incelendiğinde ise, gerek durum buğdayı gerekse diğer buğday üretiminde verim düzeyinin Türkiye genelinin altında olduğu dikkati çekmektedir. 2010 yılı itibariyle durum buğdayı üretiminde Konya'da hektar başına 2,430 kg, diğer buğday üretiminde ise 2,170 kg verim alınırken Türkiye genelinde ortalama verim düzeyi sırasıyla 2,600 kg/ha ve 2,410 kg/ha olarak gerçekleşmiştir. Konya'da tahıl ürünleri üretiminde bir diğer önemli ürün ise arpadır. İlde 2010 yılında yaklaşık olarak 653 bin ton arpa üretilmiş olup, bunun 100 bin tonluk kısmı biralık arpa üretiminden oluşmaktadır. Konya arpa üretiminde Türkiye genelinin %9'unu karşılarken, biralık arpa üretiminde Türkiye üretiminin

%16.5'ni karşılamaktadır. Konya tahıl ürünleri üretiminde diğer bir ürün de çavdardır. İl 48 bin ton çavdar üretimi ile Türkiye üretiminin %13'ünü oluşturmaktadır. Çavdar üretiminde 2,800 kg/ha verim düzeyi ile Konya, Türkiye ortalamasının (2,590 kg/ha) üzerinde bir verim düzeyine sahiptir.

Konya ili tarla ürünleri üretiminde önemli bir ürün grubunu da endüstriyel bitkiler oluşturmaktadır. Endüstriyel bitkiler üretiminde Konya, ülke üretiminin %23.3'ünü, bölge üretiminin de %90'ını oluşturmaktadır. Konya ilinde endüstriyel bitkiler üretiminde ise en önemli ürün şekerpancarıdır. 2010 yılında ilde şekerpancarı üretimi 4.9 milyon ton olup, bu üretim miktarı Türkiye genelinin %27.5'ini, bölge üretiminin de %90'ını karşılamaktadır. Şekerpancarı üretiminde hektar başına düşen verim, ülke genelinin yaklaşık olarak %20 daha üzerindedir.

Konya ili tarla ürünleri üretiminde baklagiller üretimi ise gerek ekilen alan gerekse üretim değeri açısından pek önem taşımamaktadır. Baklagiller içinde ise daha ziyade fasulye, bezelye, nohut ve mercimek üretimi yapılmaktadır. İlde üretilen baklagiller üretim miktarı, Türkiye genelinin de %7.8'ini, bölge üretiminin de %70'ini oluşturmaktadır.

Konya'da yağlı tohum üretimi de tarla ürünleri üretiminde önemli bir ürün grubunu teşkil etmektedir. Yağlı tohum üretiminde ise ağırlıklı olarak ayçiçeği (yağlık), haşhaş (tohum) ve aspir üretimi yapılmaktadır. 2010 yılı itibarıyla, Türkiye ayçiçeği (yağlık) üretiminin %4'ü, haşhaş (tohum) üretiminin %18.2'si ve aspir üretiminin ise %16.2'si Konya'da üretilmiştir.

2010 yılında Konya'daki tarla ürünleri üretiminde yem bitkilerinde yonca (yeşil ot), yumru bitkilerde ise patates (diğer) öne çıkan ürünlerdir. Konya ili tarla ürünleri üretim ve verim durumu TR52 Bölgesi ve Türkiye ile karşılaştırmalı olarak Tablo 41'de verilmiştir.

Tablo 41: Tarla Ürünleri Üretimi ve Verim Durumu (2010)

Ürün Adı	Türkiye (1)		TR52 Bölgesi (2)		Konya (3)		Üretim %	
	Üretim Ton	Verim Kg/Ha.	Üretim Ton	Verim Kg/Ha.	Üretim Ton	Verim Kg/Ha.	(3)/(1)	(3)/(2)
Toplam	71,822,879	-	9,062,647	-	8,123,840	-	11.31	89.64
Tahıllar	32,772,550	-	2,605,470	-	2,336,608	-	7.13	89.68
Çavdar	365,560	2,590	53,240	2,640	48,275	2,800	13.21	90.67
Yulaf (Dane)	203,870	2,330	18,010	2,150	14,212	2,240	6.97	78.91
Mısır (Dane)	4,310,000	7,260	128,039	6,790	103,430	6,680	2.40	80.78
Buğday (Durum)	3,450,000	2,600	565,906	2,270	488,043	2,430	14.15	86.24
Buğday (Diğer)	16,224,000	2,410	1,081,685	2,140	1,027,260	2,170	6.33	94.97
Arpa (Biralık)	600,000	2,520	149,463	2,060	99,108	2,410	16.52	66.31
Arpa (Diğer)	6,650,000	2,380	606,324	2,150	554,870	2,190	8.34	91.51
Baklagiller	1,356,982	-	149,801	-	105,288	-	7.76	70.29
Bezelye	3,200	2,770	532	400	532	400	16.63	100.00
Nohut	530,634	1,190	44,333	1,290	28,843	1,370	5.44	65.06
Fasulye (Kuru)	212,758	2,060	97,916	3,220	69,446	3,400	32.64	70.92
Mercimek (Yeşil)	25,400	1,110	2,787	1,350	2,682	1,370	10.56	96.23
Mercimek (Kırmızı)	422,000	2,000	2,416	1,990	2,254	2,080	0.53	93.29
Fiğ (Dane)	121,676	1,270	1,465	1,400	1,339	1,370	1.10	91.40
Burçak (Dane)	12,100	1,200	175	800	15	790	0.12	8.57
Buy (Çemen Otu)	200	1,210	177	1,240	177	1,240	88.50	100.00
Endüstriyel Bitkiler	21,221,667	-	5,522,179	-	4,945,964	-	23.31	89.57
Şekerpancarı	17,942,112	54,590	5,511,508	6,372	4,935,320	63,840	27.51	89.55
Haşhaş (Kapsül)	33,555	650	6,122	780	6,122	780	18.24	100.00
Acıbakla	381	1,000	370	1,000	370	1,000	97.11	100.00
Kimyon	12,587	740	4,179	910	4,152	910	32.99	99.35
Yağlı Tohumlar	2,969,477	-	65,166	-	63,278	-	2.13	97.10
Haşhaş (Tohum)	36,910	710	6,734	850	6,734	850	18.24	100.00
Soya	86,540	3,550	141	2,610	141	2,610	0.16	100.00
Aspir	26,000	1,930	5,496	2,540	4,199	2,650	16.15	76.40
Kolza (Kanola)	106,450	3,410	276	2,230	226	2,290	0.21	81.88
Ayçiçeği (Yağlık)	1,170,000	2,120	46,874	1,990	46,764	2,000	4.00	99.77
Ayçiçeği (Çerezlik)	150,000	1,670	5,545	1,950	5,165	2,070	3.44	93.15
Susam	23,460	740	64	370	49	300	0.21	76.56
Yem Bitkileri	6,843,914	-	360,793	-	336,351	-	4.91	93.23
Yonca (Yeşil ot)	11,676,115	-	944,883	-	918,113	-	7.86	97.17
Korunga	1,508,930	22,470	34,292	-	29,912	-	1.98	87.23
Fiğ	4,018,984	-	99,306	-	94,502	-	2.35	95.16
Burçak	80,005	43,980	13,406	-	2,506	-	3.13	18.69
Mısır	12,446,450	-	471,467	44,060	433,602	44,420	3.48	91.97
Yumru Bitkiler	6,658,289	-	359,238	-	336,351	-	5.05	93.63
Soğan (Kuru)	1,900,000	30,310	20,511	19,830	13,411	19,310	0.71	65.38
Sarımsak (Kuru)	76,936	8,090	4,450	8,210	751	1,373	0.98	16.88
Hayvan Pancarı	132,970	49,370	1,157	45,730	707	6,864	0.53	61.11
Patates (Diğer)	4,513,453	3,251	332,870	36,430	321,482	3,740	7.12	96.58

Kaynak: TÜİK

Sebze Ürünleri Üretimi

Konya ilinde sebze ekimi ve üretimi diğer ürünlerle kıyaslandığında oldukça düşük düzeylerde. Sebze ekiliş alanı 2010 yılında 17,854 hektardır. 2,247,860 hektar toplam tarım arazisine sahip olan Konya ilinde sebzeçilik yapılan arazinin payı %0.8 gibi çok küçük bir

yer tutmaktadır. Son yıllarda sulama olanaklarının artmasına bağlı olarak sebze üretiminde az da olsa bir gelişme olmakla birlikte yeterli düzeyde değildir. İlde sebzeçilik daha çok sulama olanaklarının bulunduğu, ilçe merkezlerinin çevresindeki arazilerde yapılmaktadır. İlde bilindiği üzere karasal iklim hüküm sürmektedir. İklimsel koşullar nedeniyle yörede ilkbahar aylarının sonuna doğru don olayı görülmekte ve sonbahar aylarıyla birlikte soğuklar erken başlamaktadır. Bu nedenle üretim dönemi kısaltmakta sebzeler olgunlaşma olanağı bulamadan zarar görmektedir. Bu durum ilde sebzeçiliğin gelişmesini engelleyen önemli faktördür.

Konya'da sebzeçilik daha çok iç tüketime yönelik olarak yapılmaktadır. İl sebze üretimi içinde kök ve yumru sebzeler ilk sırada yer alırken meyvesi için yetiştirilen sebzeler ikinci, diğer sebzeler üçüncü sırada yer almaktadır. 2010 yılında Konya'da 371,205 ton kök ve yumru sebze üretilmiştir. Bu üretim ülke genelinin %9.5'ini, bölge üretiminin ise %91.8'ini oluşturmaktadır. 2010 yılında 353,020 ton üretim ile kök ve yumru sebzeler içinde ülke genelinin %66.2 sini oluşturan havuç, sebze üretimi içinde öne çıkan üründür. 430 ton üretim ile taze sarımsak ikinci sırada yer almaktadır.

2010 yılında Konya'da 254,920 ton meyvesi için yetiştirilen sebzeler üretilmiştir. Bu üretim miktarı ülke genelinin %1.3'ünü, TR 52 bölgesinin ise %64.8'ini oluşturmaktadır. İlde meyvesi için yetiştirilen sebzeler arasında 74,935 ton sofralık domates, 43,620 ton salçalık domates, 44,601 ton karpuz, 41,917 ton kavun, 26,310 ton üretim ile sofralık hıyar öne çıkan ürünlerdir.

Diğer sebzeler içinde üretim miktarları çok fazla olmamakla birlikte mantar (kültür), ıspanak, kırmızı ve beyaz lahana öne çıkan sebzelerdir.

Konya ili sebze ürünleri üretiminin TR52 Bölgesi ve Türkiye sebze ürünleri üretimi içindeki yeri Tablo 42'de verilmiştir.

Tablo 42: Sebze Ürünleri Üretimi (2010)

	Üretim (Ton)			Pay (%)	
	Türkiye (1)	TR52 Bölgesi (2)	Konya (3)	(3) / (1)	(3) / (2)
Toplam	25,667,195	849,809	634,170	2.47	74.63
Diğer Sebzeler	1,655,747	52,168	8,045	0.49	15.42
Lahana (Beyaz)	491,228	15,824	1,415	0.29	8.94
Lahana (Kırmızı)	118,170	1,464	1,352	1.14	92.35
Marul (Kıvırcık)	131,952	5,231	144	0.11	2.75
Marul (Göbekli)	226,144	6,977	649	0.29	9.30
Marul (Aysberg)	61,202	2,311	540	0.88	23.37
Ispanak	218,291	12,718	1,608	0.74	12.64
Maydanoz	56,332	5,680	374	0.66	6.58
Tere	2,380	17	17	0.71	100.00
Nane	11,772	9	9	0.08	100.00
Mantar (Kültür)	21,559	1,937	1,937	8.98	100.00
Kök ve Yumru Sebzeler	3,897,843	404,206	371,205	9.52	91.84
Soğan (Taze)	165,478	11,351	676	0.41	5.96
Soğan (Kuru)	1,900,000	20,511	13,411	0.71	65.38
Sarımsak (Taze)	21,234	572	430	2.03	75.17
Sarımsak (Kuru)	76,936	4,450	751	0.98	16.88
Pırasa	244,812	10,046	2,361	0.96	23.50
Havuç	533,253	354,846	353,020	66.20	99.49
Şalgam	1,693	60	60	3.54	100.00
Turp (Bayır)	16,130	809	39	0.24	4.82
Turp (Kırmızı)	139,543	1,561	457	0.33	29.28
Meyvesi için Yetiştirilen Sebzeler	20,113,605	393,435	254,920	1.27	64.79
Domates (Sofralık)	7,173,188	114,330	74,935	1.04	65.54
Domates (Salçalık)	2,878,812	44,120	43,620	1.52	98.87
Hıyar (Sofralık)	1,593,844	40,352	26,310	1.65	65.20
Hıyar (Turşuluk)	145,347	238	150	0.10	63.03
Acur	25,621	236	125	0.49	52.97
Biber (Dolmalık)	387,626	3,861	680	0.18	17.61
Biber (Sivri)	816,901	8,428	3,972	0.49	47.13
Bamya	36,748	303	303	0.82	100.00
Patlıcan	846,998	6,003	1,817	0.21	30.27
Kabak (Sakız)	314,340	12,063	5,811	1.85	48.17
Balkabağı	89,368	3,007	678	0.76	22.55
Kabak (Çerezlik)	26,694	2,130	1,160	4.35	54.46
Bezelye (Taze)	90,191	29	29	0.03	100.00
Fasulye (Taze)	587,967	19,890	8,673	1.48	43.60
Bakla (Taze)	41,929	14	14	0.03	100.00
Barbunya Fasulye (Taze)	70,614	125	125	0.18	100.00
Kavun	1,611,695	54,437	41,917	2.60	77.00
Karpuz	3,683,103	82,471	44,601	1.21	54.08

Kaynak: TÜİK

Meyve Ürünleri Üretimi

Konya ilinde 33,790 hektar alanda meyve üretimi yapılmaktadır. Toplam tarım arazisi içinde meyvelik arazinin payı yaklaşık olarak %1.5'dir. Meyve yetiştiriciliği daha çok Torosların eteklerinde bulunan Akşehir, Beyşehir, Ereğli, Bozkır, Hadim, Ilgın, Taşkent ve Seydişehir gibi

ilçelerde yapılmaktadır. Torosların eteklerindeki görece gelişmiş sulama olanakları meyvecilik için elverişli koşullar yaratmıştır.

Konya ilinde üretilen meyvelere ilişkin üretim miktarları, ağaç sayıları TR52 Bölgesi ve Türkiye ile karşılaştırmalı olarak Tablo 43'de verilmiştir.

Tablo 43: Meyve Ürünleri Üretimi ve Ağaç Sayısı (2010)

	Türkiye (1)		TR52 Bölgesi (2)		Konya (3)		Üretim (%)	
	Ağaç Sayısı (Adet)	Üretim (Ton)	Ağaç Sayısı (Adet)	Üretim (Ton)	Ağaç Sayısı (Adet)	Üretim (Ton)	(3)/(1)	(3)/(2)
Toplam	787,934,570	16,354,948	15,708,301	449,927	6,698,659	219,793	1.34	48.85
Baharat Bitkileri (işlenmemiş)	547,092	224,041	45,998	4,179	45,548	4,152	1.85	99.35
Kimyon	171,242	12,587	45,998	4,179	45,548	4,152	32.99	99.35
Diğerleri	375,850	211,454	-	-	-	-	-	-
Çay (Yaş)	-	1,305,566	-	-	-	-	-	-
Taş Çekirdekli ve Yumuşak Çekirdekli	162,772,525	5,629,881	14,312,929	345,072	6,055,694	155,175	2.76	44.97
Elma (Golden)	13,086,421	765,550	2,042,987	64,354	744,626	19,304	2.52	30.00
Elma(Starking)	19,748,770	1,224,431	4,942,426	131,884	822,805	25,018	2.04	18.97
Elma (Amasya)	5,253,293	240,787	264,278	6,955	186,988	4,935	2.05	70.96
Elma (Grannysmith)	2,688,090	74,200	534,754	9,719	217,823	3,520	4.74	36.22
Elma (Diğer)	13,574,624	295,032	1,964,566	19,355	1,024,255	14,450	4.90	74.66
Armut	12,285,512	380,003	486,322	10,742	234,392	5,918	1.56	55.09
Ayva	3,622,125	121,085	68,071	1,259	40,351	875	0.72	69.50
Muşmula	312,829	4,362	3,100	74	3,100	74	1.70	100.00
Şeftali (Nektarin)	1,544,944	49,558	17,245	176	1,065	9	0.02	5.11
Şeftali (Diğer)	15,883,222	489,845	236,403	3,824	119,762	1,865	0.38	48.77
Erik	9,662,964	240,806	393,700	9,262	183,317	4,136	1.72	44.66
Kayısı	16,084,645	450,000	380,080	6,832	250,530	5,017	1.11	73.43
Zerdali	1,218,108	26,132	42,290	667	20,500	406	1.55	60.87
Kiraz	22,149,565	417,905	2,051,030	35,000	1,469,108	27,570	6.60	78.77
Vişne	7,524,076	194,989	743,432	31,788	662,642	30,257	15.52	95.18
İğde	398,955	4,600	51,060	702	33,900	422	9.17	60.11
Çilek	116,792	299,940	5,855	10,976	5,855	10,976	3.66	100.00
Dut	2,986,657	75,096	46,295	640	33,575	417	0.56	65.16
Nar	12,110,150	208,502	37,710	801	1,100	6	0.00	0.75
Muz-İncir-Avacado-Kivi	1,057,728	237,939	16,020	610	-	-	-	-
Turunçgiller	35,500,349	3,572,376	-	-	-	-	-	-
Üzüm	4,040,250	3,793,492	141,510	84,169	99,454	53,662	1.41	63.76
Üzüm (S.-Çekirdekli)	2,344,519	1,695,727	83,390	43,622	61,254	28,270	1.67	64.81
Üzüm (S.-Çekirdeksiz)	355,089	553,803	193	67	193	67	0.01	100.00
Üzüm (K.-Çekirdekli)	687,504	431,326	57,837	40,448	37,917	252,293	5.86	62.53
Üzüm (K.-Çekirdeksiz)	653,138	1,112,636	90	32	90	32	0.00	100.00
Üzüm (Diğer)	737,606	461,508	4,555	3,188	1,015	812	0.18	25.47
Üzüm (Şaraplık)	737,606	461,508	4,555	3,188	1,015	812	0.18	25.47
Zeytin ve Diğer Sert Kabuklular	583,279,020	2,435,711	1,187,289	12,709	496,948	5,992	0.25	47.15
Badem	6,272,525	55,398	367,738	2,378	220,636	1,165	2.10	48.99
Ceviz	9,084,431	178,142	444,631	7,994	235,782	4,542	2.55	56.82
Antep Fıstığı	40,179,589	128,000	133,230	466	40,530	285	0.22	61.16

S: Sofralık; K: Kurutmalık

Kaynak: TÜİK

İl meyve üretiminde taş çekirdekliler ve yumuşak çekirdekli meyvelerin payı %70.6, üzümün payı %24.4, zeytin ve diğer sert kabukluların payı %2.7, baharat bitkilerin payı %1.9, şaraplık üzümün payı ise %0.4'dür. İlde sıcak iklim kuşağında yetişen turunçgiller ve Doğu Karadeniz Bölgesine özgü çay üretimi ise yapılmamaktadır. İl meyve üretiminde miktar olarak elma, üzüm, vişne ve kiraz öne çıkan meyvelerdir. 2010 yılında 67,227 ton elma, 53,662 ton üzüm, 30,257 ton vişne ve 27,570 ton kiraz üretilmiştir.

Konya ili meyve üretiminin Türkiye içindeki payına bakıldığında, %33 ile kimyon ve %15.5 ile vişne ürünlerinde, ülke üretiminin önemli bir kısmının ilde gerçekleştirildiği dikkat çekmektedir. Bölge açısından değerlendirildiğinde ise TR52 Bölgesi çilek, muşmula, çekirdeksiz sofralık üzüm üretiminin tamamı, kimyon üretiminin %99.4'ü, elma (diğer), ayva, kayısı, kiraz, vişne üretiminin %70 ve üstü Konya ili tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Konya ili toplam meyve üretiminin TR52 Bölgesine oranı %48.9'dur.

4.4. Organik Tarım

Konya, sulanamayan geniş tarım alanlarının varlığı nedeniyle potansiyel rakımı yüksek, bozulmamış ve doğal mineral özelliklerini kaybetmemiş organik tarıma müsait topraklara sahiptir. Konya'da organik tarım faaliyetinde Ereğli, Akşehir, Yunak ve Doğanhisar öne çıkan ilçelerdir. İlde organik tarım faaliyetleri 1997 yılından itibaren hızla gelişmekle birlikte özellikle 2008 yılından itibaren organik tarımla uğraşan çiftçi sayısında önemli oranda azalmalar yaşanmış ve buna bağlı olarak ekilen alanlarda ve üretimde düşüşler yaşanmıştır. 2004 yılında 4,191 hektar alanda yapılan organik tarım faaliyetleri sonucunda 14,053 ton üretim yapılırken, 2010'da ekilen alan miktarı 1,196 hektara düşmüş ve üretim miktarı da 9,680 tona gerilemiştir. 2004 yılı itibariyle Türkiye üretiminin %3.8'ini karşılayan Konya'nın payı, 2010'da %0.7 düzeyine gerilemiştir.

Tablo 44: Konya İli Organik Tarım Üretimi

Yıllar	Türkiye (1)			TR52 (2)			Konya (3)			Üretim Payı (%)	
	Çiftçi Sayısı	Ekilen Alan (Ha)	Üretim (Ton)	Çiftçi Sayısı	Ekilen Alan (Ha)	Üretim (Ton)	Çiftçi Sayısı	Ekilen Alan (Ha)	Üretim (Ton)	(3)/(1)	(3)/(2)
2004	12,806	209,573	378,803	1,046	4,287	14,127	1,044	4,191	14,053	3.7	99.5
2005	14,401	203,811	421,934	992	3,459	11,297	988	2,698	11,164	2.7	98.8
2006	14,256	192,789	458,095	1,360	2,915	17,642	1,330	2,034	15,782	3.5	89.5
2007	16,276	174,283	568,128	1,470	3,653	41,461	1,395	2,746	39,239	6.9	94.6
2008	14,926	166,883	530,224	1,045	2,691	22,488	954	1,772	20,664	3.9	91.9
2009	35,565	501,641	983,715	1,137	2,540	17,987	1,049	1,631	15,990	1.6	88.9
2010	42,097	510,033	1,343,737	828	1,459	10,567	714	1,196	9,689	0.7	91.7

Kaynak: TÜİK

4.5. Tarımsal Araç ve Gereç Durumu

Konya ilinde tarımsal verimlilik yakın zamanlara kadar doğal etkenler tarafından belirlenmiştir. 1970'lerin ortasından itibaren durum değişmeye başlamakla birlikte tarımsal mekanizasyon ve modernizasyonun tam olarak sağlandığını ifade etmek zordur. Konya'nın başlıca doğal özelliği daha önceki bölümlerde de belirtildiği üzere, su kaynakları yetersiz, topraklar geniş ve düz bir kapalı havza olmasıdır. İl tarımında verimliliği belirleyen ana etken su olanakları olmaktadır. Sulama olanakları yeterince geliştirilemediği için çok miktarda toprak nadasa bırakılmakta ve verim artışı da yavaş olmaktadır.

İlde 1948 yılında yalnızca 54 traktör bulunurken, traktör sayısı 1961'de 3,282'ye 1970'de 6,699'a, 1980 yılında ise 25,979'a yükselmiştir. (Karaman ve Ermenek dahil). Karaman ve Ermenek ilçesinin ilden ayrılmasına rağmen traktör sayısı 2010 yılında 51,382 adete çıkmıştır. İl topraklarının düz ve traktörle işlemeye elverişli olmasının yanı sıra ülke genelinde tarımsal üretimde makineleşme ve modernizasyon çalışmalarının hızlı bir şekilde gelişmesi ilde traktör sayısı ile birlikte diğer tarımsal araç ve gereç sayısında da ciddi artışlar yaşanmıştır. İlde traktör sayısındaki hızlı artışın doğal sonucu olarak traktör başına düşen ekili-dikili arazi miktarı da düşmüş, 1970 yılında traktör başına düşen arazi 247 hektar iken, 2010 yılında 44 hektara kadar gerilemiştir. 2010 yılı itibarıyla Türkiye genelinde traktör başına ekili alan arazi miktarı 22 ha iken, TR52 Bölgesi'nde ise 37 hektardır

Diğer modern tarım araçlarındaki mevcut durum incelendiğinde, birçok tarımsal araç kullanımında Konya'nın hem Türkiye hem de bölge ortalamasının altında bir görünüme sahip olduğu dikkati çekerken, biçerdöver, diskli anız pulluğu, diskli traktör pulluğu, kombine

pancar ve patates hasat makinaları, pancar sökme makinası gibi birçok tarımsal araç kullanımında ise Konya'nın gerek bölge gerekse Türkiye ortalamasının üzerinde bir kullanıma sahiptir.

Konya'da 2010 yılı itibariyle 1,305 adet biçerdöver, 51,382 adet de traktör bulunmaktadır. Konya, biçerdöverde Türkiye genelinin %9.5'ini, traktör de ise %4.7'sine sahiptir. Diğer tarımsal araç ve gereçlerin sayısı Türkiye geneli ile mukayese edildiğinde ise derin kuyu pompası, diskli anız pulluğu, diskli traktör pulluğu, karma tırmık, kombine hububat ekim makinası, pancar sökme makinası gibi tarımsal araç ve gereçlerde Türkiye içindeki payının yüksek olduğu dikkati çekmektedir.

Tablo 45'de Konya ilinde bulunan tarım araç-gereçleri ile ilin TR52 Bölgesi ve Türkiye içindeki yeri karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Tablo 45: İl Tarımsal Araç ve Gereç Sayısı (2010)

	MİKTAR (Adet)			(%)	
	Türkiye (1)	TR52 Bölgesi (2)	Konya (3)	(3)/(1)	(3)/(2)
Biçerdöver	13,799	1,417	1,305	9.5	92.1
Traktör	1,096,683	63,375	51,382	4.7	81.1
Anıza Ekim Makinası	633	16	13	2.1	81.3
Ark Açma Pulluğu	63,926	3,953	2,030	3.2	51.4
Atomizör	112,738	831	709	0.6	85.3
Balya Makinesi	13,303	484	431	3.2	89.0
Civciv Ana Makinası	1,390	59	59	4.2	100.0
Çiftlik Gübresi Dağıtma Makinası	2,282	58	56	2.5	96.6
Damla Sulama Tesisi	245,823	13,198	8,212	3.3	62.2
Derin Kuyu Pompa	131,009	16,923	14,998	11.4	88.6
Dip Kazan (Subsoiler)	27,688	1,193	1,090	3.9	91.4
Diskli Anız Pulluğu (Vanvey)	43,642	8,717	6,742	15.4	77.3
Diskli Tırmık (Diskarolar)	213,909	9,839	8,556	4.0	87.0
Diskli Traktör Pulluğu	67,954	11,941	11,069	16.3	92.7
Diskli Tırmık	351,866	11,885	11,206	3.2	94.3
Döven	18,875	1,015	815	4.3	80.3
Elektropomp	174,294	13,299	11,961	6.9	89.9
Hayvan Pulluğu	137,526	4,697	3,607	2.6	76.8
Hayvanla Çekilen Hububat Ekim Makinası	506	109	24	4.7	22.0
Hayvanla veTraktörle Çekilen Çapa Mak.	138,413	7,079	3,826	2.8	54.0
Karabasan	58,695	2,095	480	0.8	22.9
Kepçe (Tarımda Kullanılan)	38,867	3,596	3,488	9.0	97.0
Kimyevi Gübre Dağıtma Makinası	366,781	39,665	31,266	8.5	78.8
Kombikürüm (Karma Tırmık)	25,971	2,812	2,706	10.4	96.2
Kombine Hububat Ekim Makinası	187,459	31,760	26,089	13.9	82.1
Kombine Pancar Hasat Makinası	4,271	1,242	1,026	24.0	82.6
Kombine Patates Hasat Makinası	766	75	75	9.8	100.0
Krema Makinası	214,482	24,042	18,709	8.7	77.8
Kulaklı Anız Pulluğu	36,797	4,789	2,747	7.5	57.4
Kulaklı Traktör Pulluğu	1,014,188	53,539	42,612	4.2	79.6
Kuluçka Makinası	1,000	30	30	3.0	100.0

Tablo 45'in Devamı

	MİKTAR (Adet)			(%)	
	Türkiye (1)	TR52 Bölgesi (2)	Konya (3)	(3)/(1)	(3)/(2)
Kuyruk Milinden Hareketli Pulverizatör	278,761	29,385	22,459	8.1	76.4
Kültüvatör	479,972	22,060	14,488	3.0	65.7
Merdane	81,094	5,921	4,474	5.5	75.6
Mısır Hasat Makinası	863	48	23	2.7	47.9
Mısır Silaj Makinası	16,627	779	598	3.6	76.8
Motopomp (Termik)	193,032	11,104	8,763	4.5	78.9
Motorlu Pulverizatör	73,745	4,527	3,757	5.1	83.0
Orak Makinası	69,411	5,507	2,468	3.6	44.8
Ot Silaj Makinası	3,471	126	58	1.7	46.0
Ot Tırmağı	99,729	2,504	2,264	2.3	90.4
Pancar Sökme Makinası	13,750	4,689	3,561	25.9	75.9
Patates Dikim Makinası	14,006	308	308	2.2	100.0
Patates Sökme Makinası	18,679	313	312	1.7	99.7
Pnömatik Ekim Makinası	25,390	928	738	2.9	79.5
Rototiller	10,760	3,260	996	9.3	30.6
Römork (Tarım Arabası)	1,061,656	74,582	61,125	5.8	82.0
Saman Aktarma-Boşaltma Makinası	13,347	3,556	3,507	26.3	98.6
Santrifüj Pompa	109,155	8,969	6,994	6.4	78.0
Sap Döver ve Harman Makinası (Batöz)	187,978	17,783	10,353	5.5	58.2
Sap Toplamalı Saman Yapma Makinası	13,662	2,199	1,945	14.2	88.4
Sedyeli, Motorlu Pulverizatör, Tozlayıcı Kombine Atomizör	14,188	598	392	2.8	65.6
Selektör (Sabit veya Seyyar)	4,347	422	395	9.1	93.6
Set Yapma Makinası	15,032	2,746	2,740	18.2	99.8
Sırt Pulverizatörü	591,373	254,425	20,078	3.4	7.9
Su Tankeri (Tarımda Kullanılan)	198,031	7,165	5,909	3.0	82.5
Süt Sağım Makinası (Seyyar)	208,457	14,647	13,633	6.5	93.1
Süt Sağım Tesisi	7,280	222	214	2.9	96.4
Tarımsal Mücadele Uçağı	20	0	0	0.0	0.0
Taş Toplama Makinası	530	78	73	13.8	93.6
Tınav Makinası	12,015	392	343	2.9	87.5
Toprak Burgusu	4,920	617	512	10.4	83.0
Toprak Frezesi (Rotovator)	41,685	5,409	3,014	7.2	55.7
Toprak Tesviye Makinası	17,301	1,435	856	4.9	59.7
Traktörle Çekilen Çayır Bıçma Makinası	61,248	2,115	1,891	3.1	89.4
Traktörle Çekilen Hububat Ekim Makinası	117,276	17,804	13,305	11.3	74.7
Üniversal Ekim Makinası (Mekanik)	61,487	623	538	0.9	86.4
Ürün Kurutma Makinası	675	20	18	2.7	90.0
Ürün Kurutma Makinası (Selektör Hariç)	13,215	8	0	0.0	0.0
Yağmurlama Tesisi	229,691	46,854	33,238	14.5	70.9
Yem Hazırlama Makinası	22,140	905	787	3.6	87.0

Kaynak: TÜİK

4.6. Gübre ve Tarımsal İlaç Kullanımı

İlde kimyasal gübre kullanımı 1970'li yıllarda yaygınlaşmaya başlamıştır. 1965 yılında 33,500 ton olan kimyasal gübre kullanımı 2011 yılında 347,445 ton seviyesine çıkmıştır. Türkiye kimyevi gübre tüketiminin %3.8'i Konya'da gerçekleşirken, ilde hektar başına kullanılan gübre miktarı 167 kilogramdır. 2011 yılı itibariyle Türkiye genelinde gübre kullanımı ise hektar başına 372 kg'dır.

Tablo 46: Konya İli Kimyevi Gübre Tüketimi (Ton)

	2010	2011	% Değişim
Türkiye	9,592,752	9,074,308	-5.4
Konya	353,891	347,445	-1.8
Konya/Türkiye (%)	3.7	3.8	-

Kaynak: TÜİK ve Konya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Bitkisel üretimde verimlilikle doğrudan ilişkisi olan bir diğer girdi ise tarımsal mücadele ilaçlarıdır. Yabancı otlar, böcekler ve ilde en çok ekimi yapılan tahıllarda görülen hastalıklarla mücadelede ilaç kullanımı çok önemli bir yer tutmaktadır. Bölgede yabancı otlarla ve diğer zararlılarla ilaçlı mücadele sonucu %40-50'ye varan verim artışları saptanmıştır.

İl Tarım Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre 2011 yılında ilde kullanılan tarımsal mücadele ilaçları tüketimi yaklaşık olarak 2,570 ton düzeyindedir.

4.7. Hayvancılık

Hayvancılık sektörü, yeterli ve dengeli beslenme, milli gelire yaptığı katkı, sağladığı döviz ve döviz tasarrufu, kırsal nüfusun önemli bir kesimi için geçim kaynağı olması itibariyle ülkemiz açısından çok önemli bir yere sahiptir. 2001 Genel Tarım Sayımı sonuçlarına göre Türkiye'de 3.1 Milyon adet tarımsal işletme faaliyette olup, bunun %67.4'ünde bitkisel üretimle birlikte hayvancılık yapılırken, ancak %2.4'lük bölümünde yalnızca hayvancılık faaliyetleri yapılmaktadır.

Konya ili tarımsal faaliyetleri içinde hayvancılık özel bir ağırlığa sahiptir. Geniş bir alana yayılan Konya il toprakları hayvancılık için uygun bir zemin oluşturmaktadır. İlde yağışların yetersiz olması sulama olanaklarının azlığı bitkisel üretim yapan çiftçilerin ikinci bir faaliyet kolu olarak hayvancılığa yönelmelerine neden olmuştur. 2001 Genel Tarım Sayımı sonuçlarına göre Konya'da, tarımsal işletmelerin %1.2 gibi oldukça düşük bir bölümünde yalnızca hayvancılık faaliyetleri yapılmakta iken, %59.2'lik bölümünde bitkisel üretimle birlikte hayvancılık yapılmaktadır. İlde işletme başına düşen küçükbaş hayvan sayısı Türkiye genelinin üzerinde iken, büyükbaş hayvanlarda Türkiye ortalamasının altında bir hayvan sayısına sahiptir. İlde tarımsal işletme başına 14.9 küçükbaş hayvan, 2.4 adet de büyükbaş hayvan düşerken, Türkiye genelinde tarımsal işletme başına 9 adet küçükbaş hayvan düşerken, 3.6 adet de büyükbaş hayvan düşmektedir.

İlde 2010 yılında gerçekleştirilen hayvancılık faaliyetlerine ait toplam üretim değeri 3.8 Milyar TL. olup, bu üretim değerinin %60'ını canlı hayvan, %40'ını da hayvansal ürünler üretimi oluşturmaktadır. Konya, canlı hayvan üretim değeri olarak Türkiye genelinin %4.9'unu oluştururken, hayvansal ürünler üretim değerinin %3.9'unu oluşturmaktadır.

Tablo 47: Hayvancılık Üretim Değeri (Milyon TL.)

	2002			2010		
	Canlı Hayvan	Hayvansal Ürünler	Toplam	Canlı Hayvan	Hayvansal Ürünler	Toplam
Türkiye	10,471	9,400	19,871	46,873	38,128	85,001
TR52	522	627	1,149	2,513	1,706	4,218
Konya	432	468	900	2,277	1,506	3,783
Konya/Türkiye (%)	4.1	5.0	4.5	4.9	3.9	4.5
Konya/TR52 (%)	82.8	74.6	78.3	90.6	88.3	89.7

Kaynak: TÜİK

Konya'da hayvancılık küçük ölçekli aile işletmeciliği şeklinde yapılmakta olup son yıllarda yaşanan gelişmeler neticesinde modern hayvancılık işletmeleri kurulmaya başlamıştır. Hayvansal üretimin yapıldığı işletmelerin, yeni teknolojileri uygulayabildiği, yeterli büyüklükte alt yapıya sahip, uygun bölgelerde planlanarak hayvansal ürünlerin sağlıklı ve yeterli miktarda üretilmesini sağlamak, üretici için karlı bir işletmecilik haline gelmesini amaçlayan Organize Hayvancılık Bölgesi uygulamasının Konya'da kurulmasına 2011 yılında karar verilmiştir. Bu amaçla Karatay ilçesi Saraçoğlu ve Kaşıkhanı mahalleleri arasında bulunan 21.5 milyon m² hazine arazisi tahsis edilmiştir. 18,500 büyükbaş ve 9,000 küçükbaş hayvan kapasiteli 459 kişinin istihdam edileceği bu Organize Hayvancılık Bölgesi için 2011 yılında 9 firma müracaat etmiştir. Konya'da kurulma kararı alınan bu Organize Hayvancılık Bölgesi Türkiye'de bir ilk olacaktır.

4.7.1. Hayvan Varlığı

Konya ili hayvan varlığı içerisinde ağırlıklı olarak küçükbaş hayvanlar bulunmaktadır. Küçükbaş hayvanlar içerisinde ise ilk sırayı koyun yetiştiriciliği almaktadır. İlde bitkisel üretimle birlikte yapılan hayvancılık ve özellikle koyun ve sığır yetiştiriciliği çiftçi aileleri için önemli bir ekonomik uğraştır.

Büyükbaş Hayvan Varlığı

Konya ili büyükbaş hayvan varlığı içinde sığır ağırlıklı bir yer tutmakta olup manda yok denecek kadar azdır. TÜİK 2010 yılı verilerine göre ilde toplam 460,814 baş sığır bulunmaktadır. İl sığır varlığının yapısı incelendiğinde ağırlığın kültür ırk sığırlarda olduğu dikkat çekmektedir. İl sığır mevcudunun yaklaşık olarak %59'u kültür, %33'ü kültür melezi, %8'i de yerli ırk sığırdan oluşmaktadır.

İlçeler itibariyle değerlendirildiğinde kültür ırkı sığırın en çok olduğu ilçe Ereğli ilçesidir. 60,135 adet kültür ırkı sığıra sahip olan Ereğli ilçesi, Konya ili kültür ırkı sığır varlığının %22.3'ünü oluşturmaktadır. Konya ili sığır varlığının ilçeler itibariyle dağılımı Tablo 48'de verilmiştir.

Tablo 48: Konya İli Büyükbaş Hayvan Varlığı (2010)

İlçe Adı	Kültür		Melez		Yerli		Toplam	
	Baş	%	Baş	%	Baş	%	Baş	%
Karatay	13,070	4.84	20,473	13.37	2,850	7.55	36,393	7.90
Meram	14,260	5.28	13,907	9.08	2,437	6.45	30,604	6.64
Selçuklu	2,384	0.88	7,682	5.02	660	1.75	10,726	2.33
Ahırlı	4,020	1.49	1,250	0.82	762	2.02	6,032	1.31
Akören	1,755	0.65	1,298	0.85	533	1.41	3,586	0.78
Akşehir	9,250	3.43	10,750	7.02	3,100	8.21	23,100	5.01
Altınekin	1,970	0.73	5,200	3.39	255	0.68	7,425	1.61
Beyşehir	17,000	6.30	13,000	8.49	1,190	3.15	31,190	6.77
Bozkır	2,730	1.01	4,620	3.02	700	1.85	8,050	1.75
Cihanbeyli	3,295	1.22	7,735	5.05	4,870	12.89	15,900	3.45
Çeltik	1,891	0.70	936	0.61	303	0.80	3,130	0.68
Çumra	34,391	12.74	3,311	2.16	1,199	3.17	38,901	8.44
Derbent	1,340	0.50	875	0.57	690	1.83	2,905	0.63
Derebucak	692	0.26	337	0.22	196	0.52	1,225	0.27
Doğanhisar	4,960	1.84	535	0.35	885	2.34	6,380	1.38
Emirgazi	12,631	4.68	3,121	2.04	149	0.39	15,901	3.45
Ereğli	60,135	22.28	5,758	3.76	958	2.54	66,851	14.51
Güneysinır	5,274	1.95	944	0.62	17	0.05	6,235	1.35
Hadim	984	0.36	701	0.46	922	2.44	2,607	0.57
Halkapınar	3,660	1.36	133	0.09	0	-	3,793	0.82
Hüyük	5,293	1.96	604	0.39	411	1.09	6,308	1.37
İlgin	13,447	4.98	12,727	8.31	3,468	9.18	29,642	6.43
Kadınhanı	12,810	4.75	7,660	5.00	97	0.26	20,567	4.46
Karapınar	18,870	6.99	8,905	5.81	751	1.99	28,526	6.19
Kulu	853	0.32	3,818	2.49	5,780	15.30	10,451	2.27
Sarayönü	4,785	1.77	5,952	3.89	380	1.01	11,117	2.41
Seydişehir	8,155	3.02	5,200	3.39	3,208	8.49	16,563	3.59
Taşkent	563	0.21	427	0.28	269	0.71	1,259	0.27
Tuzlukçu	4,725	1.75	1,875	1.22	32	0.08	6,632	1.44
Yalıhüyük	602	0.22	282	0.18	0	-	884	0.19
Yunak	4,071	1.51	3,159	2.06	701	1.86	7,931	1.72
Toplam	269,866	100.0	153,175	100.0	37,773	100.0	460,814	100.0

Kaynak: TÜİK

Toplam sığır varlığı bakımından ilk sırada, Ereğli, Çumra ve Karatay ilçeleri yer almaktadır. İl sığır varlığı içinde Ereğli ilçesinin payı %14.5, Çumra ilçesinin payı %8.1, Karatay ilçesinin payı %7.9'dur. Konya ili sığır varlığı içinde payı az olan ilçeler ise Yalnhüyük (%0.2), Taşkent (%0.3) ve Derebucak'tır (%0.3).

Sığır varlığının yapısı Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında, 2010 yılı itibariyle il kültür ırkı sığır varlığı oranının Türkiye genelinin (%36.9) üstünde olduğu dikkati çekerken, gerek melez ırk gerekse yerli ırk sığır varlığı oranının Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir

Konya ili büyükbaş hayvan varlığı geçmiş yıllar itibariyle incelendiğinde, sığır sayısının 1991-2010 dönemi boyunca toplam olarak 106,041 baş artış gösterdiği ve dönem boyunca büyükbaş hayvan varlığındaki artışın %30 olduğu görülmektedir. Aynı dönem içinde Türkiye genelindeki sığır varlığı ise %4.5 oranında azalış kaydetmiştir. Konya ili sığır varlığının Türkiye içindeki payına bakıldığında ise 1991 yılı itibariyle Türkiye sığır varlığının%3'ünü oluşturan Konya'nın payının yıllar itibariyle artış gösterdiği ve 2010 yılında %4 seviyesine yükseldiği dikkati çekmektedir (Tablo 49).

Tablo 49: Sığır Varlığının Gelişimi

	Türkiye		Konya		Konya/Türkiye (%)
	Baş	% Değişim	Baş	% Değişim	
1991	11,972,923	-	354,773	-	3.0
1995	11,789,000	-1.5	367,070	3.5	3.1
2000	10,761,000	-8.7	390,640	6.4	3.6
2005	10,526,440	-2.2	334,080	-14.5	3.2
2010	11,433,128	8.6	460,814	37.9	4.0

Kaynak: TÜİK

Küçükbaş Hayvan Varlığı

Konya ili küçükbaş hayvan varlığı içerisinde ağırlıklı olarak koyun yer almaktadır. İlde küçükbaş hayvan varlığının %92'sini koyun, %8'ini de keçi oluşturmaktadır.

2010 yılı itibariyle il genelinde 1,349,248 baş koyun bulunurken, ilde bulunan koyunların %94'ü yerli, %6'sı ise merinos cinsi koyunlardan oluşmaktadır. Koyun varlığının ilçeler itibariyle dağılımı incelendiğinde, merkez ilçeyi oluşturan Karatay, Meram ve Selçuklu ilçesinin en çok koyun varlığına sahip olduğu görülürken bunu Karapınar, Ereğli, Cihanbeyli ve

Çumra ilçelerinin izlediği dikkati çekmektedir. Merkez ilçeyle birlikte bu dört ilçe, il koyun varlığının yaklaşık olarak %60'ını oluşturmaktadır.

2010 yılı itibariyle il genelindeki keçi varlığı ise 115,508 baştır. İlde bulunan keçilerin %97'si kıl keçisi, %3'ü ise tiftik cinsi keçilerden oluşmaktadır. İl keçi varlığı ise başta Ilgın olmak üzere Seydişehir, Taşkent ve Merkez ilçede (Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerinin toplamı olarak) bulunmaktadır. Merkez ilçeyle birlikte bu üç ilçe, il keçi varlığının yaklaşık olarak %40'ını oluşturmaktadır.

Tablo 50'de Konya ili küçükbaş hayvan varlığının ilçeler itibariyle dağılımı verilmektedir

Tablo 50: Konya İli Küçükbaş Hayvan Varlığı (2010)

İlçe	Koyun						Keçi					
	Yerli		Merinos		Toplam		Kıl		Tiftik		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Karatay	116,588	9.21	499	0.60	117,087	8.68	3,825	3.42	0	-	3,825	3.31
Meram	70,357	5.56	0	-	70,357	5.21	5,650	5.04	0	-	5,650	4.89
Selçuklu	78,128	6.17	0	-	78,128	5.79	4,700	4.20	0	-	4,700	4.07
Ahırlı	2,670	0.21	0	-	2,670	0.20	2,005	1.79	0	-	2,005	1.74
Akören	8,950	0.71	0	-	8,950	0.66	3,343	2.98	222	6.34	3,565	3.09
Akşehir	14,850	1.17	2,150	2.57	17,000	1.26	2,440	2.18	60	1.71	2,500	2.16
Altınekin	32,700	2.58	17,180	20.57	49,880	3.70	520	0.46	0	-	520	0.45
Beysşehir	15,000	1.19	0	-	15,000	1.11	5,300	4.73	0	-	5,300	4.59
Bozkır	3,230	0.26	0	-	3,230	0.24	5,100	4.55	0	-	5,100	4.42
Cihanbeyli	99,328	7.85	1,140	1.36	100,468	7.45	1,446	1.29	131	3.74	1,577	1.37
Çeltik	6,640	0.52	9,950	11.91	16,590	1.23	0	-	0	-	0	-
Çumra	88,700	7.01	2,610	3.12	91,310	6.77	3,101	2.77	0	-	3,101	2.68
Derbent	2,550	0.20	0	-	2,550	0.19	2,000	1.79	0	-	2,000	1.73
Derebucak	1,730	0.14	0	-	1,730	0.13	7,000	6.25	0	-	7,000	6.06
Doğanhisar	4,950	0.39	100	0.12	5,050	0.37	1,030	0.92	0	-	1,030	0.89
Emirgazi	34,800	2.75	0	-	34,800	2.58	2,690	2.40	0	-	2,690	2.33
Ereğli	125,600	9.92	0	-	125,600	9.31	2,900	2.59	0	-	2,900	2.51
Güneysinır	9,050	0.72	0	-	9,050	0.67	6,850	6.12	0	-	6,850	5.93
Hadim	5,943	0.47	69	0.08	6,012	0.45	4,829	4.31	0	-	4,829	4.18
Halkapınar	8,047	0.64	0	-	8,047	0.60	1,283	1.15	0	-	1,283	1.11
Hüyük	4,490	0.35	0	-	4,490	0.33	575	0.51	0	-	575	0.50
Ilgın	73,598	5.81	4,296	5.14	77,894	5.77	9,661	8.63	1,895	54.08	11,556	10.00
Kadınhanı	53,800	4.25	16,350	19.57	70,150	5.20	6,280	5.61	0	-	6,280	5.44
Karapınar	183,250	14.48	23,850	28.55	207,100	15.35	3,878	3.46	1,196	34.13	5,074	4.39
Kulu	78,768	6.22	0	-	78,768	5.84	1,160	1.04	0	-	1,160	1.00
Sarayönü	50,936	4.02	0	-	50,936	3.78	1,382	1.23	0	-	1,382	1.20
Seydişehir	37,080	2.93	344	0.41	37,424	2.77	10,590	9.46	0	-	10,590	9.17
Taşkent	6,200	0.49	0	-	6,200	0.46	10,370	9.26	0	-	10,370	8.98
Tuzlukçu	10,276	0.81	2,384	2.85	12,660	0.94	350	0.31	0	-	350	0.30
Yalıhüyük	230	0.02	0	-	230	0.02	0	-	0	-	0	-
Yunak	37,273	2.94	2,614	3.13	39,887	2.96	1,746	1.56	0	-	1,746	1.51
Toplam	1,265,712	100	83,536	100	1,349,248	100	112,004	100	3,504	100	115,508	100

Kaynak: TÜİK

İl küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde gerek koyun gerekse kıl keçisi varlığı yıllar itibariyle devamlı bir şekilde azalış göstermiştir. Nitekim 1991-2010 döneminde Konya ili koyun varlığı %41 azalırken, keçi varlığı %65 oranında azalış kaydetmiştir. Aynı dönemde Türkiye genelinde koyun varlığında %43 oranında azalış yaşanırken, keçi varlığındaki azalış %42 oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 51: Konya İli Küçükbaş Hayvan Varlığının Gelişimi

Yıllar	Koyun			Kıl Keçisi		
	Baş	Değişim		Baş	Değişim	
		Baş	%		Baş	%
1991	2,297,273	-	-	330,273	-	-
1995	1,849,800	-447,473	-19.5	323,960	-6,313	-1.9
2000	1,613,930	-235,870	-12.8	243,860	-80,100	-24.7
2005	1,328,401	-285,529	-17.7	135,552	-108,308	-44.4
2010	1,349,248	20,847	1.6	115,508	-20,044	-14.8

Kaynak: TÜİK

Kümes Hayvanları Varlığı

Konya’da kümes hayvanları yetiştiriciliğinde daha ziyade yumurta tavukçuluğu yapılmaktadır. İlde yumurta tavukçuluğu bütün ilçelerde yapılmakla birlikte, merkez ilçeyi oluşturan Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerinde daha yaygındır. Et tavukçuluğunun zayıf olduğu Konya’da, Akşehir ve Ereğli ilçeleri ön plana çıkmaktadır. Konya ilinde diğer kanatlı hayvan (ördek, hindi, kaz) yetiştiriciliği ise yok denecek kadar azdır (Tablo 52).

Tablo 52: İlçeler İtibariyle Kümes Hayvanları Varlığı (Adet) (2010)

İlçe Adı	Yumurta Tavuğu	Et Tavuğu	Hindi	Kaz	Ördek
Karatay	2,243,594	-	4,000	1,500	520
Meram	3,415,000	-	2,000	1,170	432
Selçuklu	628,255	-	860	305	204
Ahırlı	3,250	-	200	45	15
Akören	37,500	-	260	35	35
Akşehir	205,000	583,300	3,500	1,200	1,400
Altınekin	5,000	-	1,510	1,250	-
Beyşehir	4,500	-	-	-	-
Bozkır	1,750	-	150	300	200
Cihanbeyli	30,000	-	5,600	650	450
Çeltik	6,000	-	500	400	350
Çumra	950,000	-	6,300	4,850	400
Derbent	1,500	-	50	30	50

Tablo 52'nin Devamı

İlçe Adı	Yumurta Tavuğu	Et Tavuğu	Hindi	Kaz	Ördek
Derebucak	5,500	-	-	-	12
Doğanhisar	8,000	-	-	100	-
Emirgazi	10,600	-	16,300	780	290
Ereğli	323,000	150,000	2,750	256	240
Güneysinır	22,200	-	400	-	60
Hadim	7,500	-	50	22	18
Halkapınar	3,200	-	30	12	30
Hüyük	7,350	-	423	76	82
İlgın	64,825	-	3,160	80	245
Kadınhanı	23,616	4,000	3,857	986	278
Karapınar	12,600	-	1,110	173	136
Kulu	23,631	-	2,500	700	250
Sarayönü	650,000	-	170	-	-
Seydişehir	7,200	-	900	770	1,400
Taşkent	2,000	-	-	-	-
Tuzlukçu	8,333	3,148	1,323	195	543
Yalıhüyük	2,400	-	26	38	18
Yunak	10,000	-	5,500	1,100	300
Toplam	8,723,304	740,448	63,429	17,023	7,958

Kaynak: TÜİK

Arıcılık Faaliyetleri

Konya ilinde eskiden beri geleneksel olarak arıcılık faaliyetleri de yapılmaktadır. 1960'ların ortalarında modern kovanlar kullanılmaya ve arıcılıkta modern yöntemler yaygınlaşmaya başlamıştır. 1991'de 64, 000 dolayında arı kovanı varlığına sahip olan Konya'da, kovan sayısı 2000'de 86,522 adet, 2010'da 80,745 adet olmuştur. 1991 yılında Konya ilindeki arı kovanı sayısı Türkiye genelinin %1.9'unu oluştururken, bu oran 2010 yılı itibariyle düşüş kaydederek %1.4 düzeyine gerilemiştir.

İlde arıcılık faaliyetlerinde bulunan köy sayısı 338 olup, arıcılık yapan köyler daha çok merkez ilçeyi oluşturan Karatay, Meram ve Selçuklu ilçeleri ile Beyşehir, Seydişehir ve Hadim ilçesindeki köylerden oluşmaktadır. 2010 yılı itibariyle toplam arı kovanı sayısının %7.4'ü Karatay, %8.9'u Meram, %6.8'i Selçuklu merkez ilçelerinde yer alırken %9.2'si Beyşehir, %8.6'sı Seydişehir ve %8'i de Hadim ilçesinde bulunmaktadır. İldeki kovanların tamamına yakın bölümü (%97'si) yeni kovanlardan oluşmakta iken, %3 gibi düşük kısmı ise eski

kovanlardan oluşmaktadır. Tablo 53’de Konya ili arıcılık faaliyetleri ilçeler itibariyle verilmiştir.

Tablo 53: İlçeler İtibariyle Arıcılık Faaliyetleri (2010)

İlçe Adı	Köy Sayısı	Kovan Sayısı			Bal Üretimi (Ton)	Balmumu Üretimi (Ton)
		Yeni	Eski	Toplam		
Karatay	25	4,215	90	4,305	30,996	3.0
Meram	30	10,950	145	11,095	79,880	7.8
Selçuklu	23	5,985	19	6,004	43,240	4.2
Ahırlı	8	1,000	10	1,010	15,000	0.1
Akören	10	400	205	605	6,000	0.5
Akşehir	19	4,152	0	4,152	40,000	0.5
Altınekin	4	130	0	130	1,500	0.0
Beyşehir	31	2,581	0	2,581	52,800	5.0
Bozkır	13	10,000	360	10,360	164,000	3.6
Cihanbeyli	4	170	11	181	1,800	0.0
Çeltik	2	110	0	110	1,600	0.1
Çumra	14	7,050	90	7,140	107,100	6.5
Derbent	8	900	0	900	11,000	2.0
Derebucak	7	1,300	115	1,415	14,150	1.2
Doğanhisar	7	2,890		2,890	32,500	1.1
Emirgazi	5	45	20	65	1	0.1
Ereğli	10	4,675	0	4,675	65,000	4.5
Güneysinır	12	820	40	860	8,600	0.9
Hadim	27	6,200	1,500	7,700	90,500	7.3
Halkapınar	6	470	0	470	4,230	0.1
Hüyük	10	987	0	987	12,831	0.8
İlgın	7	3,049	0	3,049	51,833	3.0
Kadınhanı	3	200	0	200	5,250	0.2
Karapınar	3	307	0	307	4,890	0.9
Kulu	4	310	0	310	4,650	0.0
Sarayönü	6	450	0	450	9,000	0.1
Seydişehir	29	6,500	0	6,500	56,000	6.2
Taşkent	8	902	62	964	12,100	0.8
Tuzlukçu	2	1,300	0	1,300	20,800	1.2
Yalıhüyük	1	30	0	30	1	0.0
Yunak	0	0	0	0	0	0.0
Toplam	338	78,078	2,667	80,745	947,252	61.5

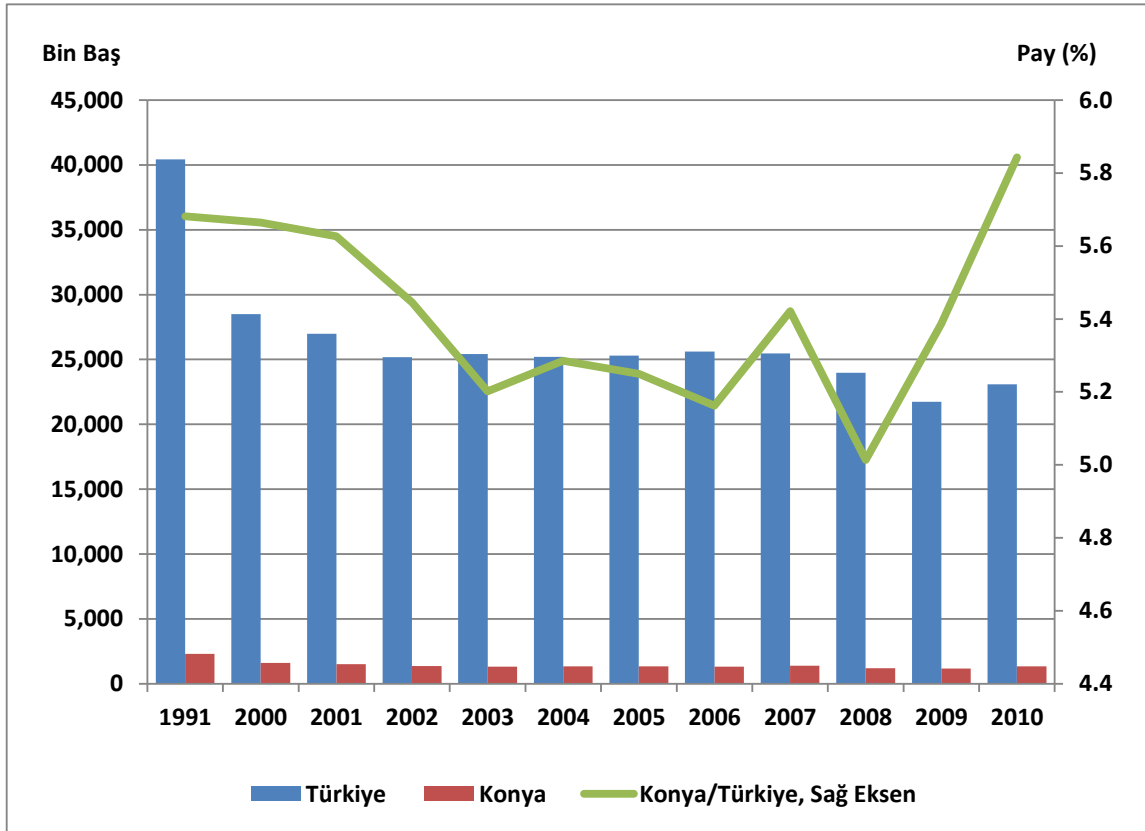
Kaynak: TÜİK

4.7.2. Hayvan Varlığının Bölge ve Türkiye İçindeki Yeri

Konya ili hayvan varlığının TR52 Bölgesi ve Türkiye hayvan varlığı içindeki yeri incelendiğinde; ilde genel olarak bütün hayvan türlerine ait mevcut sayıların gerek Türkiye gerekse bölge içinde önemli bir yer tuttuğu görülürken, küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ile yumurta tavukçuluğu faaliyetlerinin bölge ve Türkiye içindeki payının nispi olarak yüksek olduğu dikkati çekmektedir (Tablo 54).

Küçükbaş hayvan varlığı bakımından Türkiye genelinin %5'ini, TR52 Bölgesinin ise %82.2'sini oluşturan Konya, büyükbaş hayvan varlığında ise Türkiye'nin %4'ünü, TR52 Bölgesi'nin de %92.3'ünü oluşturmaktadır. Küçükbaş hayvan açısından koyunda Türkiye varlığının %5.8'ine sahip olan Konya, merinos koyun varlığında ülke genelinin %7.7'sini, yerli ırk koyun varlığında ise Türkiye'nin %5.8'lik kısmını oluşturmaktadır.

Grafik 15: Koyun Varlığının Gelişimi

Konya'da canlı hayvan yetiştiriciliği geleneksel bir uğraş alanıdır. Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde Konya ilindeki geniş meraların büyük katkısı vardır. Kuru tarım koşullarına bağlı olarak tarıma elverişli arazinin yarısına yakını nadasa bırakılmaktadır. Gerek, nadasa bırakılan alanların çokluğu gerekse geniş mera alanları küçükbaş hayvan yetiştiriciliği için

uygun koşullar oluşturmaktadır. Önceleri büyük oranda mera hayvancılığı biçiminde yapılan koyun yetiştiriciliği, son yıllarda mera alanlarının azalması ve yanlış otlatma nedeniyle kalitesinin düşmesine bağlı olarak besiciliğe dönüşmüştür. Besiciliğin gelişmesinde ilde açılan yem fabrikaları ve şeker fabrikalarının da katkısı olmuştur.

İlde yem fabrikaları ve şeker fabrikalarının açılması, besi materyallerini arttırmış, bunun etkisiyle ilde önceleri önemsiz düzeylerde olan sığır besiciliği de gelişmiştir. Sığır besiciliğinin gelişmesinde bir başka etken ise ilde 1970'lerden sonra sayıları hızla artan mandıralardır. Mandıralardaki bu artış ildeki sığır varlığının niteliğinin de gelişmesine neden olmuş, kültür ve kültür melezinin toplam hayvan varlığı içindeki payını arttırmış, yerli ırk sığır besiciliğinin giderek terk edilmesini sağlamıştır. 2010 yılı TÜİK verilerine göre ildeki sığır varlığı TR52 Bölgesi sığır varlığının %92'sini ülke sığır varlığının ise %4'ünü teşkil etmektedir.

Konya ili hayvan varlığının TR52 Bölgesi ve Türkiye içindeki yeri Tablo 54'de verilmiştir.

Tablo 54: Hayvan Varlığının Ülke ve Bölge İçindeki Yeri (2010)

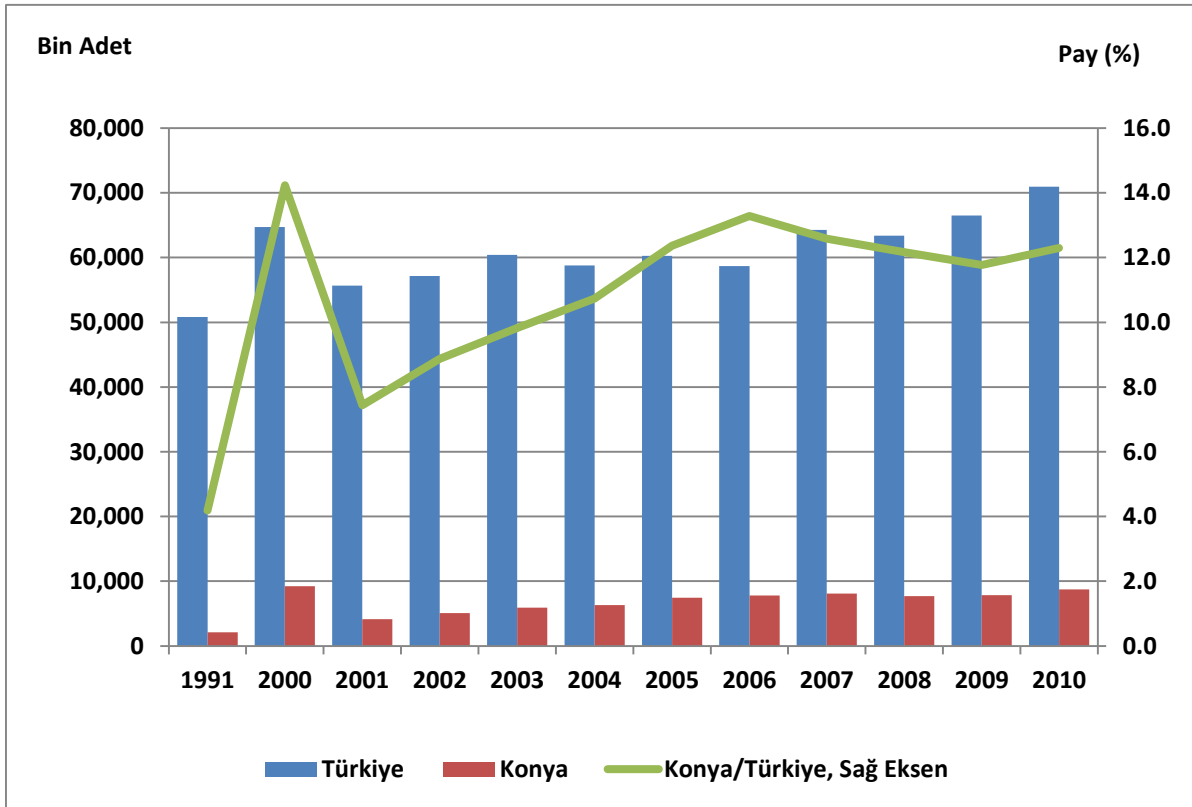
Hayvan Türü	Miktar (Adet)			Payı (%)	
	Türkiye (1)	TR52 Bölgesi (2)	Konya (3)	(3)/(1)	(3)/(2)
Küçükbaş Hayvan	29,382,924	1,782,102	1,464,756	4.99	82.19
Koyun	23,089,691	1,623,949	1,349,248	5.84	83.08
Koyun (Merinos)	1,086,392	156,963	83,536	7.69	53.22
Koyun(Yerli)	22,003,299	1,466,986	1,265,712	5.75	86.28
Kıl keçisi	6,140,627	151,212	112,004	1.82	74.07
Tiftik keçisi	152,606	6,941	3,504	2.30	50.48
Büyükbaş Hayvan	11,454,526	499,278	460,924	4.02	92.32
Sığır	11,369,800	499,128	460,814	4.05	92.32
Sığır(Kültür)	4,197,890	289,705	269,866	6.43	93.15
Sığır(Kültür melezi)	4,707,188	170,505	153,175	3.25	89.84
Sığır(Yerli)	2,464,722	38,918	37,773	1.53	97.06
Manda	84,726	150	110	0.13	73.33
Kümes Hayvanları	238,972,961	10,638,755	9,552,162	4.00	89.79
Tavuk	234,918,385	10,546,033	9,463,752	4.03	89.74
Et Tavuğu	163,984,725	740,448	740,448	0.45	100.00
Yumurta Tavuğu	70,933,660	9,805,585	8,723,304	12.30	88.96
Hindi	2,942,170	66,472	63,429	2.16	95.42
Ördek	396,851	8,438	7,958	2.01	94.31
Kaz	715,555	17,812	17,023	2.38	95.57
Arı Kovanı	5,602,669	1,706,019	948,800	16.93	55.61

Kaynak: TÜİK

İlde büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın yanı sıra kümes hayvanları yetiştiriciliği, özellikle tavukçuluk gelişkin bir yapı arz etmektedir. TÜİK'in 2010 yılı verilerine göre ilde 9.5 milyon tavuk varlığı olup, bu TR52 Bölgesinin %90'unu, ülke tavuk varlığının %4'ünü oluşturmaktadır.

Konya, özellikle yumurta tavukçuluğu açısından ülke genelinde önemli bir merkez konumundadır. İlde 2010 yılı itibariyle 8.7 milyon adet yumurta tavuğu olup, bu ülke genelindeki yumurta tavuğunun %12.3'ünü, TR52 bölgesinin de %89'unu oluşturmaktadır (1991 yılında Konya, yumurta tavuğu sayısında Türkiye genelinin %4'ünü oluştururken, 2000'de %14'ünü, 2005'de ise %12'sini oluşturmaktaydı.).

Grafik 16: Yumurta Tavukçuluğunun Gelişimi

4.7.3. Hayvansal Ürünler Üretimi

Konya ili ülkenin ve bölgenin önemli hayvancılık merkezlerinden biridir. İlin hayvancılık faaliyetlerine ait üretim değeri 2010 yılı itibariyle 3.8 milyar TL olup, bu üretim değerinin %40'ını hayvansal ürünler üretimi, %60'ını da canlı hayvan değeri oluşturmaktadır. Konya hayvansal ürünler üretiminde Türkiye genelinin %3.9'unu, TR52 Bölgesi'nin ise %88.3'lük bölümünü karşılamaktadır.

2010 yılı itibariyle ilde kesilen toplam hayvan sayısı 236,041 baş olup, bunun %91'ini küçükbaş hayvanlar (214,447 baş), %9'unu da büyükbaş hayvanlar (21,594 baş) oluşturmaktadır. İlde kesilen küçükbaş hayvanlar TR52 Bölgesi'nin %92.3'ünü, ülkenin %4.7'sini oluştururken, kesilen büyükbaş hayvan sayısı ise bölgenin %93.6'sını, ülke genelinin

ise %1.4'ünü teşkil etmektedir. 2010 yılında ilde kesilen toplam hayvan sayısı 236,041 olup, ülke genelinin %3.87'sini, TR52 bölgesinin ise %92.46'sını oluşturmaktadır.

2010 yılında Konya ilinde sağılan hayvan sayısı ise 1.1 milyon baş olup, bunun %84'ünü küçükbaş hayvanlar (863,548 baş), %16'sını da büyükbaş hayvanlar (170,626 baş) oluşturmaktadır.

İlde kesilen ve sağılan hayvan sayısı TR52 Bölgesi ve Türkiye ile karşılaştırmalı olarak Tablo 55'de verilmiştir

Tablo 55: Kesilen ve Sağılan Hayvan Sayıları (2009)

	Adet			(%)	
	Türkiye (1)	TR52 Bölgesi (2)	Konya (3)	(3) / (1)	(3) / (2)
Kesilen Hayvan Sayısı	6,098,602	255,301	236,041	3.87	92.46
Büyükbaş	1,495,212	23,076	21,594	1.44	93.58
Küçükbaş	4,603,390	232,225	214,447	4.66	92.34
Sağılan Hayvan Sayısı	17,563,350	1,221,557	1,034,174	5.89	84.66
Büyükbaş	4,397,203	186,201	170,626	3.88	91.64
Küçükbaş	13,166,147	1,035,356	863,548	6.56	83.41

Kaynak: TÜİK

Konya ili hayvansal ürünler üretimi incelendiğinde; 2010 yılı itibariyle ilde 646,419 ton süt üretildiği ve süt üretiminin yaklaşık olarak %90'ının büyükbaş hayvanlardan elde edildiği görülmektedir. İlde üretilen süt miktarı, Türkiye geneli süt üretiminin %4.8'ini, TR52 bölgesi süt üretiminin ise %91.5'ini oluşturmaktadır.

Süt üretiminde hayvan başına verim düzeyi incelendiğinde büyükbaş hayvanlardan elde edilen süt veriminin Türkiye genelinden fazla olduğu, küçükbaş hayvanlardan elde edilen süt veriminin ise Türkiye ortalamasının altında olduğu dikkati çekmektedir. Konya ili süt üretiminin dağılımı ve hayvan başına verim düzeyi aşağıda verilmektedir.

Tablo 56: Süt Üretimi ve Hayvan Başına Verim (2010)

Hayvan Türü	Türkiye		TR52 Bölgesi		Konya	
	Üretim (Ton)	Verim (Kg)	Üretim (Ton)	Verim (Kg)	Üretim (Ton)	Verim (Kg)
Sığır (Yerli)	1,247,644	1,315.5	17,932	1,320.4	17,423	1,322.0
Sığır (Kültür)	6,309,065	3,879.1	437,646	3,961.7	408,691	3,993.0
Sığır (Melez)	4,861,835	2,720.7	171,325	2,759.1	152,789	2,776.0
Manda	35,487	1,003.5	72	1,285.7	72	1,285.7
Koyun (Merinos)	24,710	48.1	3,664	43.4	1,743	40.0
Koyun (Yerli)	792,122	78.7	68,617	78.0	60,678	79.0
Keçi (Kıl)	270,476	107.5	6,982	102.1	4,973	98.0
Keçi (Tiftik)	2,335	35.2	112	42.5	50	43.3

Kaynak: TÜİK

Hayvansal ürünlerin bir diğer kalemi olan et üretimi incelendiğinde; 2009 yılı itibariyle Konya'da 30,918 ton et üretildiği ve et üretiminin yaklaşık %90'ının büyükbaş hayvanlardan elde edildiği görülmektedir. İlde üretilen et miktarı, Türkiye et üretiminin %7.5'ini, TR52 bölgesi et üretiminin %96.2'sini oluşturmaktadır.

Et üretiminde hayvan başına verim düzeyi incelendiğinde, büyükbaş hayvanlarda karkas ağırlıklarının Türkiye genelinden fazla olduğu, küçükbaş hayvanlara ait karkas ağırlıklarının ise Türkiye ortalaması düzeyinde olduğu dikkati çekmektedir. Konya ili et üretimi ve hayvan başına karkas ağırlıkları Tablo 57'de verilmektedir.

Tablo 57: Et Üretimi ve Hayvan Başına Karkas Ağırlığı (2009)

Hayvan Türü	Türkiye		TR52 bölgesi		Konya	
	Üretim (Ton)	Karkas Ağırlığı (kg)	Üretim (Ton)	Karkas Ağırlığı (kg)	Üretim (Ton)	Karkas Ağırlığı (kg)
İnek	57,678	196.6	4,752	215.9	4,536	218.5
Boğa	8,306	257.9	224	341.8	224	341.8
Dana	34,445	195.0	979	138.4	959	138.8
Düve	26,060	178.5	2,215	191.1	2,118	193.4
Tosun	197,337	233.0	19,682	276.1	19,194	278.7
Oğlak	2,049	13.8	15	13.7	11	13.8
Koyun	32,733	22.3	1,591	20.7	1,439	20.6
Kuzu	41,901	16.5	2,384	16.8	2,356	16.8
Keçi	9,626	14.6	286	23.6	81	23.9

Kaynak: TÜİK

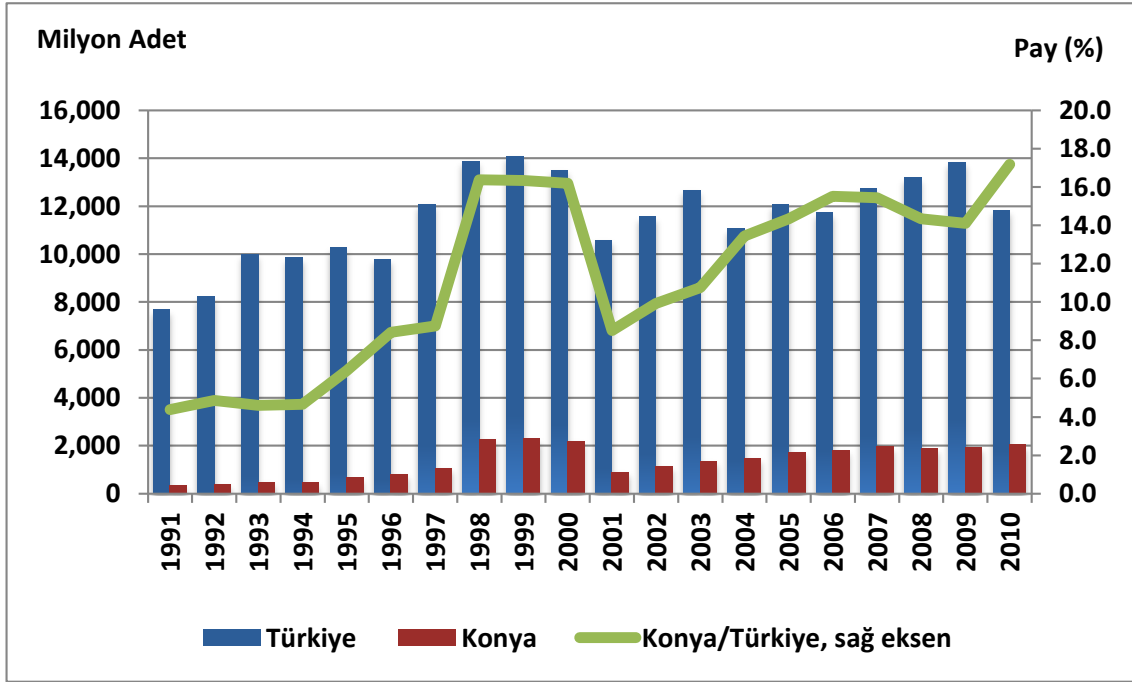
Yumurtaçılık:

Konya ili hayvansal ürünler üretiminde önemli bir üretim konusu da yumurtadır. İlde yumurta tavukçuluğu son yıllarda yüksek düzeyde bir gelişim göstermiş ve buna bağlı olarak yumurta üretiminde de önemli gelişmeler sağlanmıştır. 1991 yılında il genelinde 2.1 milyon adet olan yumurta tavuğu sayısı, 1991-2010 döneminde yaklaşık olarak 3.1 kat artış

göstererek 2009'da 8.7 milyon adet düzeyine yükselmiştir. Yumurta tavukçuluğunda sağlanan bu gelişme üretim düzeyine yansımış ve 1991 yılında 336 milyon adet olan yumurta üretimi, 1991-2010 döneminde yaklaşık 5 kat artarak 2010 yılında 2 milyar adet olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılı itibariyle Konya, yumurta üretiminde Türkiye genelindeki yumurta üretiminin %17.2 gibi önemli bir kısmını karşılarken, iller arası sıralamada ilk sırada yer almaktadır.

Grafik 17: Yumurta Üretiminin Gelişimi

4.7.4. Su Ürünleri Üretimi

İlde ekonomik açıdan işletme değeri olan pek çok göl ve baraj mevcuttur. Bunların en önemlileri Akşehir Gölü, Beyşehir Gölü, Çavuşçu Gölü, Apa Baraj Gölü ve İvriz Baraj Gölüdür.

İl tatlı su göl ve barajlarında; levrek, sazan, alabalık, kefal ve kerevit gibi su ürünleri üretimi yapılmaktadır. Ancak balıkçılıktan elde edilen hasıla önemsiz düzeydedir. 2001 yılında 3,998 milyar TL olan balıkçılık hasılası TR52 bölgesi içinde önemli bir oran (%92) olsa da ülke açısından %0.80 gibi çok küçük bir payı ifade etmektedir. Balıkçılık hasılasının il tarımsal hasıla içindeki payı ise %0.5 gibi oldukça düşük düzeydedir. Konya ili balıkçılık hasılasının gelişimi Tablo 58'de verilmiştir.

Tablo 58: Konya İli Balıkçılık Hasılasının Bölge ve Türkiye İçindeki Yeri (*)

Yıllar	Balıkçılık Hasılası			Payı (%)	
	Türkiye (1)	TR52 Bölgesi (2)	Konya (3)	(3) / (1)	(3) / (2)
1990	2,149	11	10	0.47	90.91
1991	2,981	15	14	0.47	93.33
1992	4,429	29	26	0.59	89.66
1993	12,694	74	69	0.54	93.24
1994	25,556	158	151	0.59	65.57
1995	44,033	262	247	0.56	94.27
1996	72,610	606	570	0.79	94.06
1997	131,094	851	769	0.59	90.36
1998	236,870	1,732	1,560	0.66	90.07
1999	294,393	2,218	1,969	0.67	88.77
2000	386,553	2,989	2,683	0.69	89.76
2001	499,136	4,345	3,998	0.80	92.01

Not (*) : Cari Fiyatlarla Milyar TL

Kaynak: TÜİK

Konya ilinde 2010 yılı itibariyle avlanan tatlı su ürünleri miktarı 2,938 ton olup, daha ziyade levrek, sazan, kadife ve alabalık türlerinden oluşmaktadır. İlde avlanan tatlı su ürünleri Türkiye genelinin %7.3'ünü oluşturmaktadır. Yine ilde iç sularda alabalık yetiştiriciliği de yapılmaktadır. 2010 yılı itibariyle yetiştirilen tatlı su ürünleri 740 ton olup, Türkiye genelindeki üretimin %0.4 gibi küçük bir kısmını oluşturmaktadır.

Tablo 59: 2010 Yılı Su Ürünleri Üretimi (Ton)

	Avlanan Tatlısu Ürünleri	Yetiştirilen Tatlısu Ürünleri
Konya	2,938	740
TR52	3,030	1,825
Türkiye	40,259	167,141
Konya/Türkiye (%)	7.3	0.4
Konya/TR52 (%)	97.0	40.5

Kaynak: TÜİK

5. SANAYİ⁴

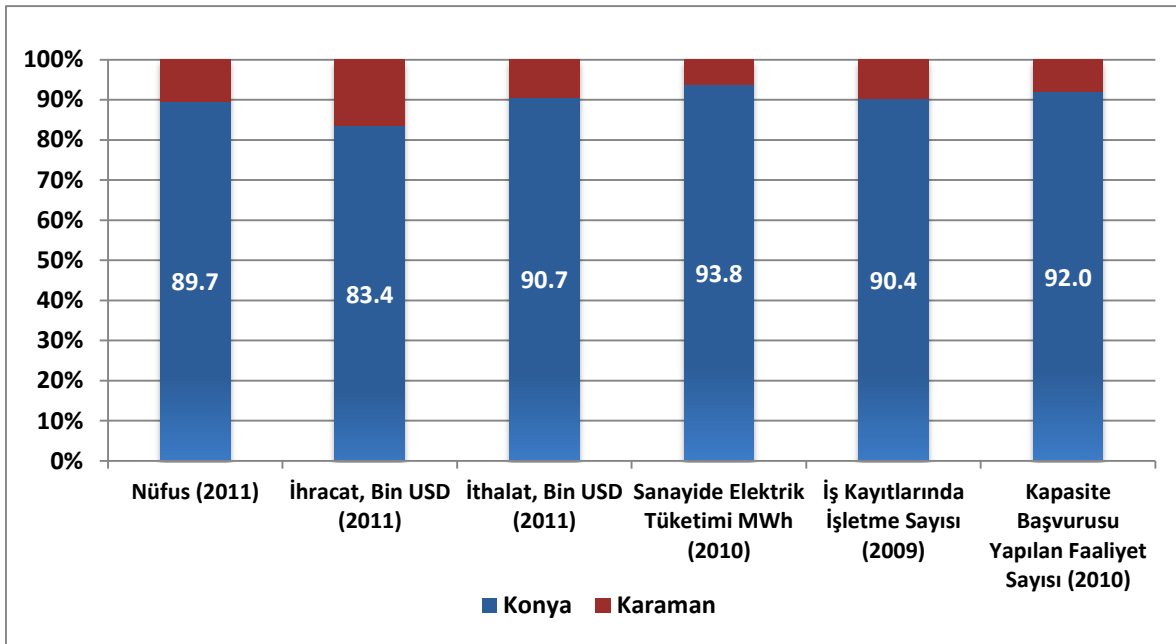
5.1. Sanayi Hasılası

Konya sanayisinin il ekonomisi içindeki payı ve gelişimi, iki farklı dönem ve iki farklı veri seti kullanılarak ele alınacaktır. Birinci dönem; il düzeyinde faaliyet kollarına göre Gayri Safi Yurtiçi Hasıla rakamlarının yayınlandığı 1987-2001 dönemidir. İkinci dönem ise, Düzey 2

⁴ Raporun bu bölümün genel olarak tasarlanması ve hazırlanmasına Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdür Yardımcısı Mustafa ŞİMŞEK tarafından destek verilmiştir.

bölgeleri bazında ana sektörler itibariyle Gayri Safi Katma Değerlerinin yayınlandığı 2004-2008 dönemidir. Düzey 2 bölge sınıflandırmasına göre TR52 bölgesi Konya ve Karaman illerinden oluşmaktadır. Çeşitli göstergeler incelendiğinde, Konya ilinin TR52 bölgesinde %83-94 aralığında paylara sahip olduğu görülmektedir (Grafik 18). Konya için yapılacak katma değer ve imalat sanayi analizlerinde TR52 kullanılacak olmasına rağmen Konya'nın TR52 bölgesindeki yüksek temsil kabiliyetinden hareketle bu veriler kullanılarak yapılacak değerlendirmelerin büyük oranda Konya ilini temsil edeceği düşünülmektedir.

Grafik 18: Çeşitli Göstergeler Bazında TR52 Bölgesinde Konya'nın Payı

Kaynak: TÜİK, TOBB

Konya ili Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) rakamları incelendiğinde, sanayi hasılasının 1987-2001 döneminde il GSYİH'sı (cari fiyatlara göre) içinde yıllık ortalama %18.5 paya sahip olduğu görülmektedir. 1987 yılında il GSYİH'sı içinde %17.3 olan sanayi sektörü payının yıllar itibariyle inişli çıkışlı bir seyir izleyerek 2001 yılında %18.3 düzeyinde gerçekleştiği dikkati çekmektedir. 2001'de sanayi sektörü bu pay ile il GSYİH içinde ulaştırma-haberleşme sektörü ve tarım sektörünün ardından üçüncü en yüksek paya sahip olan sektör olmuştur.

İl sanayi sektörü hasılasının yıllar itibariyle gelişimi bölge ve ülke ile karşılaştırmalı olarak Tablo 60'da verilmiştir.

Tablo 60: Sanayi Hasılanın Yıllar İtibariyle Gelişimi*

	1987	1990	1999	2000	2001
Madencilik ve Taşocakçılığı	33	120	27,451	65,763	26,579
İmalat Sanayi	311	1,652	282,114	428,187	689,821
Elektrik, Gaz ve Su	19	99	16,572	25,766	57,902
Konya Sanayi Hasılası (1)	363	1,871	326,137	519,716	774,302
Türkiye Sanayi Hasılası (2)	18,697	98,369	16,954,221	28,068,846	43,136,288
TR 52 Sanayi Hasılası (3)	363	2,004	358,320	566,324	849,564
(1) / (2) (%)	1.9	1.9	1.9	1.9	1.8
(1) / (3) (%)	100.0	93.4	91.0	91.8	91.1
Türkiye Sanayi Hasılasının GSYİH Payı (%)	25.0	25.0	21.9	22.5	24.2
Konya Sanayi Hasılasının GSYİH Payı (%)	17.3	19.3	16.8	16.8	18.3
Konya İmalat Sanayi/Konya Sanayi Hasılası	85.7	88.3	86.5	82.4	89.1

Not (*): Cari Fiyatlarla Milyar TL

Kaynak: TÜİK

Tablodan da görüldüğü gibi Konya ili sanayi hasılasının %90'a yakını imalat sanayiine aittir. 2001 yılı itibariyle sanayi hasılasının %89.1'ini imalat sanayi hasılası oluştururken, %3.4'ünü madencilik ve taşocakçılığı, %7.5'ini de elektrik, gaz ve su hasılası oluşturmaktadır.

Konya sanayi hasılasının il GSYİH'sinden aldığı pay Türkiye geneli ile mukayese edildiğinde, yıllar itibariyle ortalama 6 puan daha düşük bir paya sahip olduğu görülmektedir. 1987 yılında Konya sanayi sektörü payı Türkiye geneline göre 7.7 puan daha aşağıda iken bu farkın 2001 yılında 5.9 puana düştüğü dikkati çekmektedir.

Konya ilinde yaratılan sanayi hasılasının Türkiye toplam sanayi hasılası içindeki payının 1987-2001 döneminde değişmediği ve yıllık ortalama %1.9 seviyesini koruduğu görülmektedir (1989 yılında Karaman ilçesinin il statüsüne geçerek Konya'dan ayrılmasına rağmen Konya sanayi hasılasının Türkiye sanayi hasılası içindeki payını koruması, Karaman ekonomisinin sanayi özelliklerinin zayıflığı konusunda ipuçları vermektedir. Nitekim 1990 yılında Karaman sanayi hasılasının il GSYİH'si içinde %14.4 olan payı 2001 yılında %12.6 olarak gerçekleşmiştir.).

Konya ili sanayi hasılasının büyüme hızı incelendiğinde, dalgalı bir seyir izlediği dikkati çekmektedir. Bununla birlikte, 1989-2001 dönemi bir bütün olarak dikkate alındığında dönem itibariyle il sanayi hasılasının yıllık ortalama %1.3 artış kaydettiği görülmektedir (1987 sabit fiyatlarıyla 1989 yılında 397 milyar TL olan Konya sanayi GSYİH'si 2001 yılında 462 milyar TL düzeyine yükselmiştir.). Aynı dönemde TR52 bölgesi sanayi hasılasının yıllık

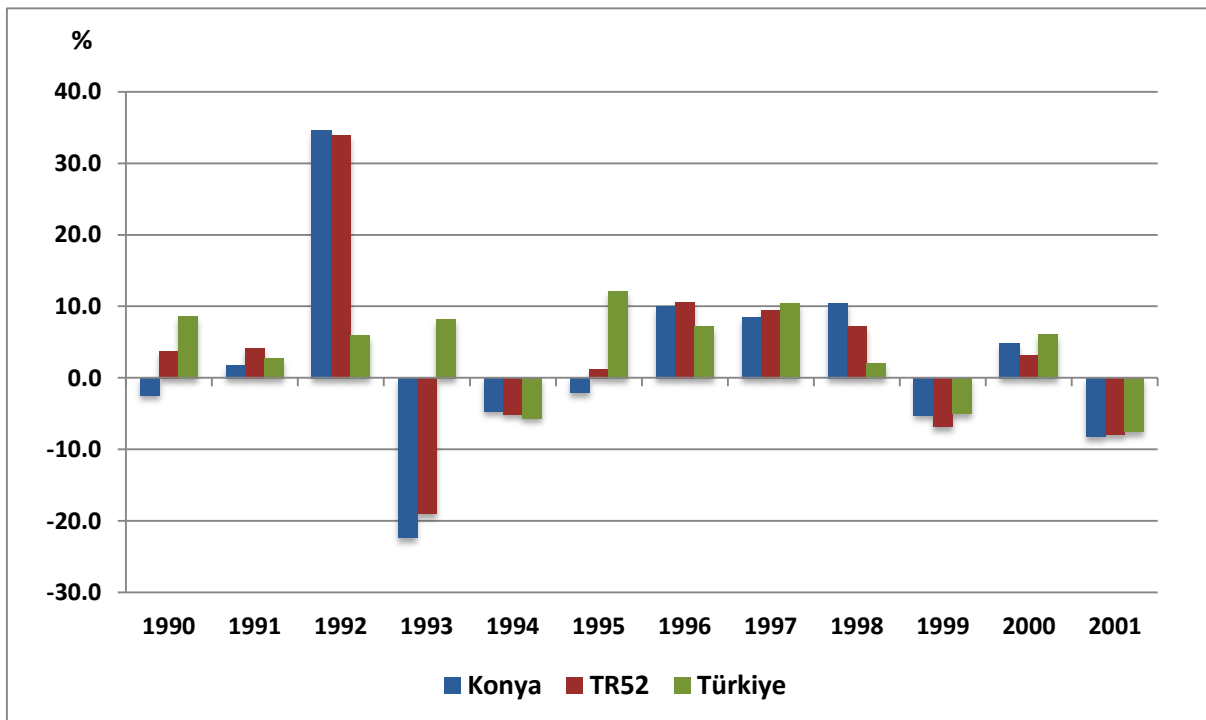
ortalama artış oran %2.2, Türkiye sanayi hasılasının yıllık ortalama artış oranı da %3.6 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 61: Toplam GSYİH ve Sanayi GSYİH Gelişme Hızları (1987 yılı sabit fiyatlarıyla)

Yıllar	Konya		TR52		Türkiye	
	Sanayi	GSYİH	Sanayi	GSYİH	Sanayi	GSYİH
1990	-2.4	-0.7	3.7	11.7	8.6	9.3
1991	1.7	4.8	4.1	7.1	2.7	0.9
1992	34.6	6.5	33.9	7.1	5.9	6.0
1993	-22.4	-3.5	-19.0	-1.7	8.2	8.0
1994	-4.6	-5.5	-5.1	-4.7	-5.7	-5.5
1995	-2.1	3.0	1.1	3.2	12.1	7.2
1996	10.0	8.1	10.6	8.4	7.1	7.0
1997	8.5	7.6	9.4	6.4	10.4	7.5
1998	10.4	8.6	7.2	6.9	2.0	3.1
1999	-5.2	-7.0	-6.8	-6.5	-5.0	-4.7
2000	4.8	9.5	3.2	8.0	6.0	7.4
2001	-8.2	-13.9	-7.9	-12.9	-7.5	-7.5
1990-2001 Dönemi						
Yıllık Ortalama Artış Oranı (%)	1.3	1.2	2.2	2.5	3.6	3.1

Kaynak: TÜİK

Grafik 19: Konya, TR52 ve Türkiye Sanayi Sektörü Büyüme Hızları (%), (1987 Sabit Fiyatlarıyla)

1990-2001 döneminde Konya ili sanayi hasılasının ortalama yıllık artış hızı pozitif olmakla beraber, 1990, 1993, 1994, 1995, 1999 ve 2001 yıllarında Konya ili sanayisinde kayıplar

yaşanmıştır. Buna karşın 1992, 1996 ve 1998 yıllarında ise Konya ili sanayi hasılasının gelişim hızı ülke ortalamasının üstünde gerçekleşmiştir. İl sanayi sektörü en büyük atılımı 1992’de %34.6 büyüme hızıyla yakalarken, en büyük kaybı da %22.4’le 1993’de yaşamıştır.

Sanayi sektörü Gayri Safi Katma Değer (GSKD) istatistikleri incelendiğinde ise, Konya ve Karaman illerinden oluşan TR52 bölgesi sanayi sektörü katma değerinin Türkiye içindeki payının %2’ler seviyesinde olduğu görülmektedir. İller düzeyinde GSKD istatistikleri yayınlanmamakla birlikte bölge bazında yayınlanan istatistikler, Konya ili açısından önemli bir veri kaynağı olarak değerlendirilebilir. 1987-2001 dönemi GSYİH değerlendirmelerinde Konya sanayi sektörü GSYİH rakamlarının TR52 bölgesinin yaklaşık olarak %92’sini oluşturduğu görülmektedir. Buradan hareketle, üretim yapısının değişmediği varsayılarak TR52 bölgesi sanayi GSKD rakamlarının %90’dan fazlasının Konya tarafından yaratıldığı kabul edilmiştir. Sanayi sektörü GSKD rakamlarına ilişkin değerlendirmeler aşağıdaki gibidir:

Tablo 62: Sanayi Gayri Safi Katma Değeri (GSKD)’nin Yıllar İtibariyle Gelişimi*

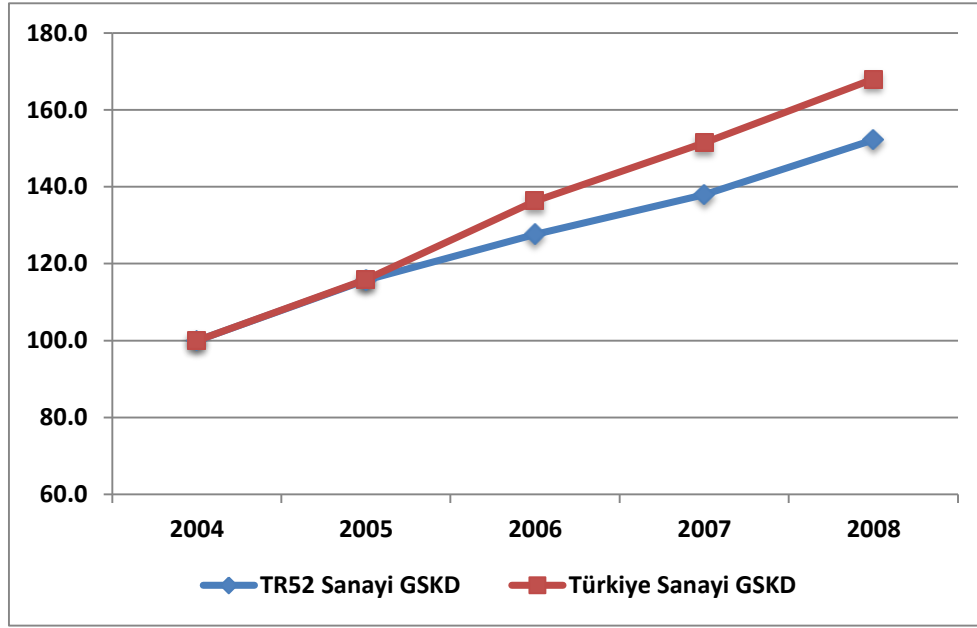
	2004	2005	2006	2007	2008
TR52 Sanayi GSKD (1)	2,970	3,435	3,790	4,096	4,519
Türkiye Sanayi GSKD (2)	138,412	160,331	188,647	209,515	232,475
(1/2) (%)	2.15	2.14	2.01	1.95	1.94
Türkiye Sanayi GSKD Payı (%)	28.0	28.0	28.2	27.8	27.2
Konya Sanayi GSKD Payı (%)	25.0	25.2	24.4	23.1	22.3
TR52 Sanayi GSKD'nin Düzey 2 sırası	13	14	15	16	15

Not (*): Cari Fiyatlarla Milyon TL

Kaynak: TÜİK

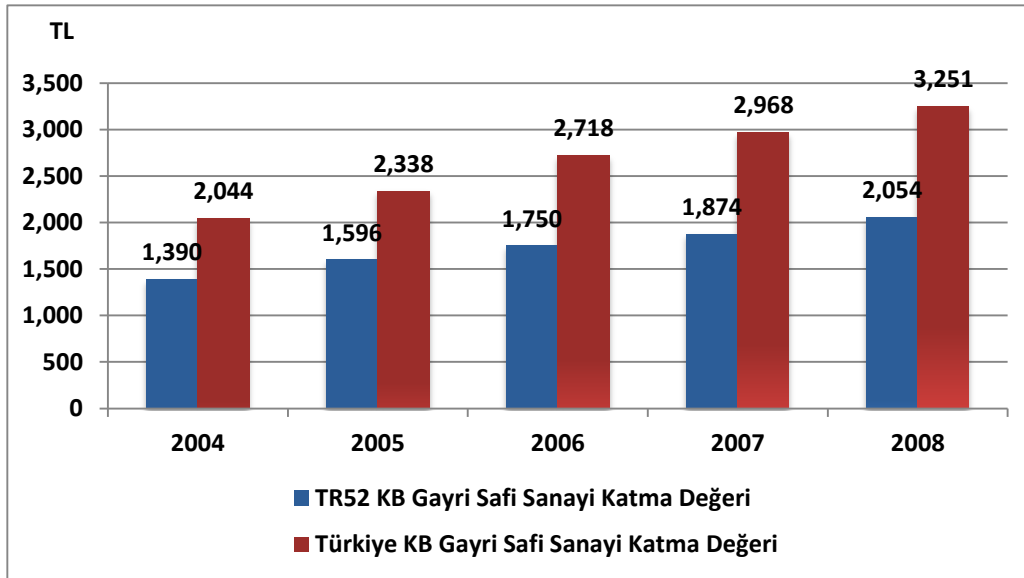
Tablodan da görüldüğü gibi, 2004-2008 döneminde TR52 bölgesinde sanayi sektörünün GSKD tutarı %52.2 oranında artış göstererek, 2008 yılı itibariyle 4.5 Milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Sanayi sektörü bu katma değer ile bölge genelinde yaratılan gayri safi katma değerinin %22’sini oluşturmaktadır. Aynı dönemde Türkiye genelinde sanayi sektörü gayri safi katma değeri %68 oranında artış gösterirken, toplam GSKD içinde sanayi sektörünün payı ise %27’ler seviyesindedir. Yıllar itibariyle TR52 sanayi katma değerinin artış oranı Türkiye sanayi katma değer artış oranının gerisinde kalmıştır. Bu durum TR52 sanayi katma değerinin hem TR52 toplam katma değeri içindeki payının azalmasına (2004’te %25’ten 2008’de %22.3’e) hem de Türkiye sanayi katma değeri içindeki payının azalmasına (2004’te %2.15’ten 2008’de %1.94’e) neden olmuştur. 2004=100 kabul edildiğinde Konya ve Türkiye sanayi katma değerinin gelişimi Grafik 21’de verilmiştir.

Grafik 20: Türkiye ve TR52 Sanayi Sektörü GSKD'nin Gelişimi (2004=100)

Kişi başına gayri safi sanayi katma değeri açısından bakılırsa; 2004 yılı itibariyle 1,390 TL seviyesinde olan TR52 Konya, Karaman bölgesi kişi başına gayri safi sanayi katma değerinin 2004-2008 döneminde %47.9 oranında artarak 2008 yılında 2,054 TL seviyesine ulaştığı görülmektedir. Aynı dönemde TR52 kişi başına gayri safi sanayi katma değeri Türkiye ortalamalarının yaklaşık %35 altında kalmıştır.

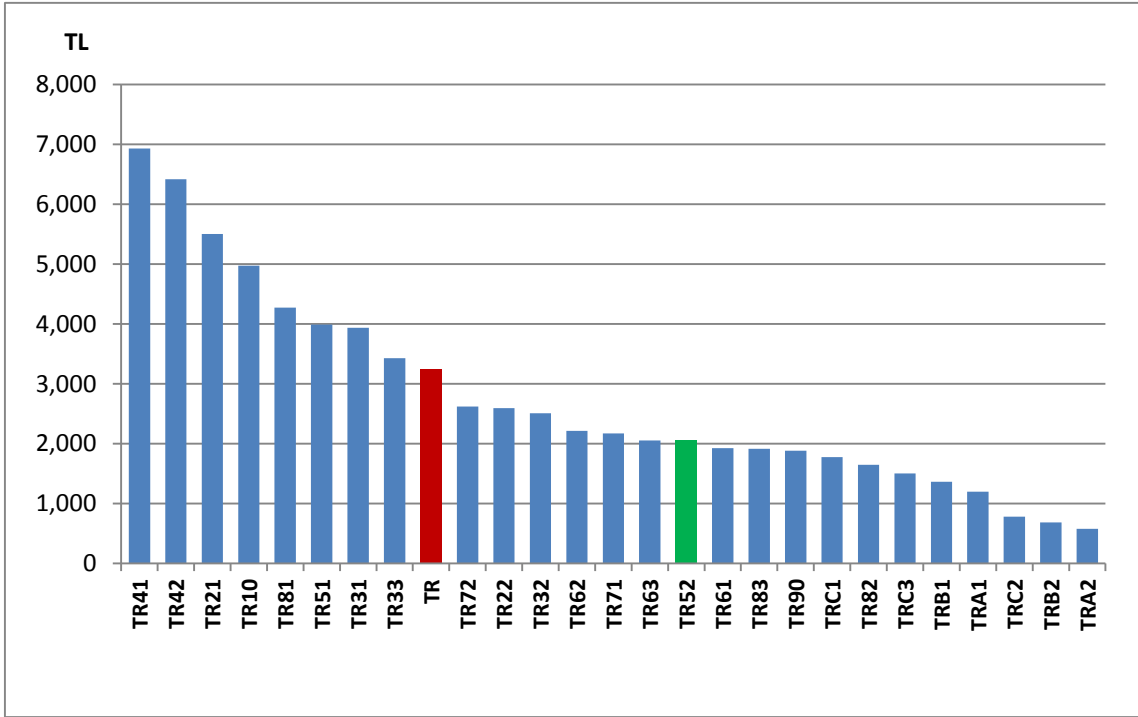
Grafik 21: TR52 ve Türkiye Kişi Başı Sanayi Gayri Safi Katma Değerinin Gelişimi

Kişi başına gayri safi sanayi katma değerine Düzey 2 bölgeleri sıralaması açısından bakılırsa; 2008 yılı itibariyle TR52 Konya, Karaman bölgesi kişi başı gayri safi sanayi katma değerinin 26

bölge içinde 15. sırada yer aldığı görülmektedir. TR52 bölgesi bu sıralamayla; TR61 Antalya, Isparta, Burdur bölgesi, TR83 Samsun, Tokat, Çorum, Amasya bölgesi, TR90 Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane bölgesi ve TR82 Kastamonu, Çankırı, Sinop bölgesi ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerini kapsayan 7 istatistiki bölgenin tamamının daha üzerinde yer almıştır.

Grafik 22: Düzey 2 Bölgeleri İtibariyle Kişi Başı Gayri Safi Sanayi Katma Değeri (2008)

5.2. İmalat Sanayinin Yapısı

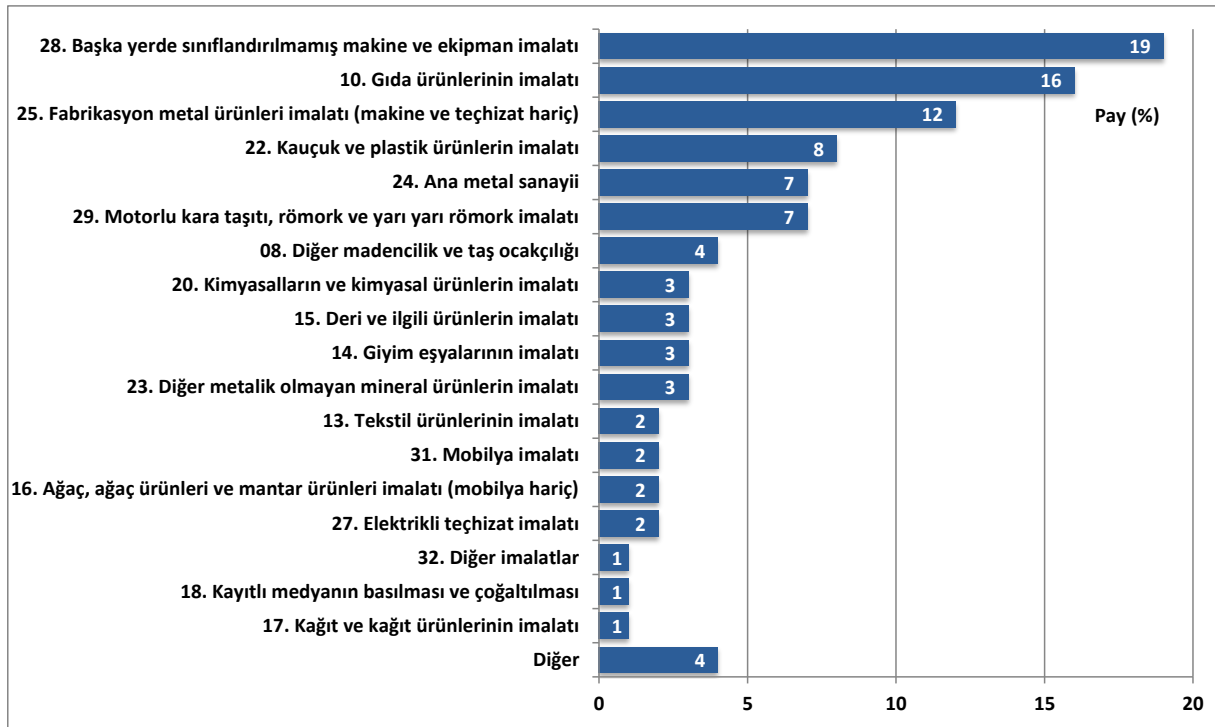
Bir tarım kenti olan Konya'da son yıllarda sanayide de gelişmeler kaydedilmiştir. Bu gelişmelerin bir yansıması olarak, İstanbul Sanayi Odası'nın 2010 yılı *Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu* listesinde Konya'dan ilk 500'de 7 firma, ikinci 500'de de 14 firma yer almıştır.

Konya'da sanayi siciline kayıtlı 2,815 sanayi işletmesi bulunmakta olup bu işletmelerde toplam 58,677 kişiye istihdam imkanı sağlanmaktadır. Konya'daki sanayi işletme sayısı Türkiye genelindeki kayıtlı işletme sayısının %4'ünü oluşturmaktadır. Konya bu pay ile İstanbul, Bursa, Ankara ve İzmir'den sonra beşinci sırada yer almaktadır. İldeki sanayi işletmelerinin dağılımı incelendiğinde; başka yerde sınıflandırılmayan makine ve ekipman imalatının %19'luk payla ilk sırada yer aldığı ve bunu %16'lık payla gıda ürünleri imalatının ve

%12'lik payla fabrikasyon metal ürünleri imalatının takip ettiği görülmektedir. İlde faaliyet gösteren sanayi işletmelerinin işyeri sayısı bakımından sektörel çeşitliliği dikkat çekicidir. Ancak işyeri sayısı açısından görülen bu farklılığın yoğunlaşma ve sektörel risk anlamında yeterli bilgi vermediği, bu anlamda yapılacak değerlendirmelerin başka kriterler de dikkate alınarak yapılması gerektiğinden hareketle, sektörel risk yoğunlaşması analizine ilerleyen bölümlerde yer verilecektir. Konya'da sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmelerinin sektörel dağılımı (NACE Rev.2.) Grafik 23'te verilmiştir.

Grafik 23: Konya'da Sanayi Siciline Kayıtlı Sanayi İşletmelerinin Dağılımı (2012)

Kaynak: Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü

5.3. Sanayi Altyapısı

Sanayi alt yapısının gelişmişliğinin önemli göstergelerinden birisi ildeki Organize Sanayi Bölgelerinin (OSB) nitelik ve nicelik açısından yeterliliğidir. **Organize Sanayi Bölgeleri**, “ulaşım, enerji ve diğer kamu hizmetleri gibi altyapı imkânlarının, sanayilerin büyümesini kolaylaştırmak ve çevre üzerindeki etkilerini en az seviyeye indirmek amacıyla sunulduğu, endüstriyel faaliyetler için tasarlanmış özel alanlar” olarak tanımlanmaktadır. Sanayi bölgeleri, fabrika atığı sıvıların işlem görmesi; katı ve zehirli atıkların toplanması, işleme tabi tutulması ve elden çıkarılması; hava kirliliği ve bunun izlenmesi; kirliliği önlemeye yönelik teknik hizmetler kalite yönetimi (kalite teminatı ve kontrolü) ve laboratuvar hizmetlerini de içerebilir.

Konya’da sanayinin gelişmesinde, yatırım ve üretim aşamasında yatırımcılara uygun ortamlar sağlayan Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Küçük Sanayi Siteleri (KSS)’nin geldiği nokta büyük önem taşımaktadır. 1976 yılında, 134 ha. alanda 150 işyeri ile faaliyete geçen Konya I. Organize Sanayi Bölgesi ile başlayan sanayi altyapı çalışmaları, II. ve III. OSB’lerin birleşmesi sonucu 1,691 ha. alan toplamıyla Konya geniş bir OSB faaliyet alanına ulaşmıştır. Konya I. OSB’de tarım alet ve makinaları, otomotiv yan sanayi, makine ve yedek parça imalatı, sulama sistemleri ve boya-kimya sanayi faaliyetleri yoğunlaşırken, Konya OSB’de otomotiv, döküm, makine, tarım aletleri ve gıda sanayi ön plana çıkmıştır. İlde sanayi için uygun altyapı oluşturma çalışmaları daha sonra Akşehir, Beyşehir, Çumra, Ereğli, Kulu, Karapınar ve Seydişehir ilçelerindeki OSB’ler ile devam etmiştir. Böylece ilde tamamlanan ve yatırımı devam eden OSB’lerin sayısı 9’a ulaşmıştır. OSB’lerde proje, tahsis, inşaa ve üretim aşamaları eşanlı olarak devam etmektedir. Konya’daki 9 organize sanayi bölgesindeki mevcut 1,444 parselin %61’i (878 parsel) tahsis edilmiş olup %18’i proje (155 parsel), %17’si inşaat (149 parsel) ve %65’i de (574 parsel) üretim aşamasındadır. Halen üretim aşamasındaki 574 sanayi tesisinde 23,260 kişi istihdam edilmektedir. İldeki OSB’lerin niteliklerine ilişkin bilgiler Tablo 63’de verilmiştir.

Tablo 63: Konya Organize Sanayi Bölgeleri

	Kuruluş Yılı	Alanı (ha.)	Parsel Sayısı	Tahsis	Üretim	Proje	İnşaat	İstihdam	Bitiş Yılı
Konya I. OSB	1976	134	189	189	156	28	5	2,700	1980
Konya OSB	2001	1,691	644	517	358	36	123	20,000	1994
Konya Ereğli OSB	1996	258	118	61	40	10	11	400	2001
Konya-Beyşehir OSB	2001	105	76	23	12	11	-	100	2006
Konya-Akşehir OSB	1996	159	106	46	3	33	10	30	2008
Konya-Seydişehir OSB	2002	150	53	10	-	10	-	-	2010
Konya-Çumra OSB	2001	100	73	14	5	9	-	30	-
Konya-Kulu OSB	2006	350	-	-	-	-	-	-	-
Konya-Karapınar OSB	-	208	185	18	-	18	-	-	-
Toplam	-	3,155	1,444	878	574	155	149	23,260	-

Kaynak: Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü

Konya’da 3 tane de özel OSB bulunmaktadır. Bunlardan ilki 592 işyerinde yaklaşık 10,000 kişi istihdam eden Büsan OSB’dir. Büsan Özel OSB’deki firmaların %70’i otomotiv yedek parçası üretmektedir. Konya’daki diğer özel organize sanayi bölgeleri ise 121 firmanın yer aldığı Konsan OSB ve 51 firmanın yer aldığı Ketenci OSB’dir.

Küçük Sanayi Siteleri (KSS);

“Kent içinde dağınık şekilde yerleşmiş ve elverişsiz çalışma koşulları altında çalışan yapımcı ve onarımcı küçük sanayicileri çağdaş ve düzenli birer işyerine kavuşturmak, onların çalışma koşullarını iyileştirip aralarında dayanışma ve organizasyonu geliştirerek, ihtiyaçlarının daha kolay ve ekonomik olarak karşılanabilmesini ve işyerlerine yeni teknolojilerin sokulmasını sağlayarak ana sanayi/yan sanayi ilişkilerinin geliştirilmesini teminen benzer iş kollarında çalışan küçük işletmeleri aynı yerde toplayan siteler **Küçük Sanayi Siteleri** olarak isimlendirilmektedir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın verilerine göre; 2011 sonu itibarıyla, Konya merkez ve ilçelerinde bakanlığın sağladığı kredi ile toplam 4,500 işyeri kapasiteli 17 adet küçük sanayi sitesi kurulmuştur. Bu KSS'lerdeki işyerlerinin 383 tanesi boş durumda olup, doluluk oranı yaklaşık olarak %91'dir. Kredi kullanılmadan, yapımı tamamen küçük sanayi sitesi yapı kooperatiflerince gerçekleştirilen KSS'ler de dikkate alındığında Konya merkez ve ilçelerindeki KSS sayısı 38'e çıkmaktadır. Konya'daki 38 adet küçük sanayi sitesinde 6,800 işyeri bulunurken, bu iş yerlerinde 15,330 kişi istihdam edilmektedir.

Konya Teknokent

Konya Teknokent Ar-Ge faaliyeti yürüten, özellikle yeni ve yüksek teknolojilerle uğraşan teknoloji firmalarına uluslararası standartlarda teknopark hizmetleri sunmaktır. Selçuk Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi (Konya Teknokent), bünyesindeki firma sayısı açısından ülkemizdeki 26'sı faal olan 38 Teknoloji Geliştirme Bölgesi arasında en büyük ilk 5 içinde yer almaktadır.

Konya Teknokent, bünyesinde 107 firma bulunmaktadır. Konya bölgesinin özellikleri ve geleceğe yönelik hedefleri göz önüne alınarak Selçuk Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesinde ağırlıklı olarak Bilişim Teknolojisi, Tarımsal Teknolojiler, Biyoteknoloji, Tasarım Teknolojileri, Çevre ve Enerji Teknolojileri, Savunma Sanayi alanlarında ARGE faaliyeti yürütmek isteyen kuruluşların yer almasına öncelik verilmektedir.

5.4. TR52 Bölgesi İktisadi Yapı ve Performans Analizi⁵

Raporun önceki bölümlerindeki analiz ve değerlendirmelerde de ortaya koyulduğu gibi, TR52 bölgesinin iktisadi yapısında Konya ilinin önemli bir temsil gücü bulunmaktadır (TR52 bölgesi

---

⁵ Raporun bu bölümü Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürü Oktay Küçükkiremitçi tarafından hazırlanmıştır.

değerlerinin yaklaşık olarak %90'ı Konya iline, yaklaşık olarak da %10'u Karaman iline aittir). Buradan hareketle bu bölümde TR52 bölgesi bazında yapılacak değerlendirmelerin büyük ölçüde Konya ilini temsil ettiği söylenebilir.

Bu bölümde TR52 bölgesinin üretim yapısı hem genel hem de imalat sanayi alt sektörleri bazında Türkiye ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilerek, bölgenin iktisadi yapısı ile Türkiye'nin iktisadi yapısı arasındaki benzeşme ve/veya farklılıkların tespit edilmesi yanı sıra, bölgede öne çıkan ve üretimde ağırlık kazanan sektörler farklı yaklaşımlarla belirlenmeye çalışılacaktır.

Bir bölgenin üretim yapısını ve bu üretim yapısı içinde hangi bileşenlerin önemli olduğunu ya da önem kazandığını belirlemenin yöntemlerinden birisi, dönemsel olarak sektörlerle yapılan sabit sermaye yatırımlarını incelemektir. Bu sayede bölgede üretim gücünün nerelere kaydığını ve nerelerde yoğunlaştığını (eğilim olarak da) gözlemlemek mümkün olacaktır. Bu amaçla hazırlanan Tablo 64'de Türkiye geneli ile karşılaştırmalı olarak 2003-2008 dönemi için sabit sermaye yatırımlarının genel iktisadi faaliyetler bazında dağılımı verilmektedir.

Tablo 64: TR ve TR52 için İktisadi Faaliyet Kolları Bazında Sabit Sermaye Yatırımları (% Pay)

Ana Faaliyet Kolu	2003		2004		2006		2007		2008	
	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52
Madencilik ve Taşocakçılığı	0.8	0.3	1.4	0.5	1.0	-	1.6	0.7	1.5	0.6
İmalat Sanayi	41.7	65.5	44.1	48.8	38.8	47.2	37.1	57.2	35.7	47.9
Elektrik, Gaz ve Su	13.6	4.7	8.1	4.1	6.5	2.9	6.4	3.8	8.3	12.8

Yapı ve Bayındırlık	3.3	1.3	3.8	1.6	5.4	5.8	6.4	5.6	7.2	3.7
Ticaret ve Onarım	10.8	14.7	18.6	38.3	15.3	23.2	16.6	13.4	16.0	18.6
Otel, Lokanta vb.	4.3	1.9	2.8	0.4	3.8		3.6	0.3	3.2	0.6
Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme	15.4	5.6	15.2	3.7	24.4	14.3	21.0	16.2	21.2	9.4
Gayrimenkul	4.0	1.1	3.0	1.8	2.9	4.1	4.2	0.8	3.6	3.7
Eğitim	3.0	0.5	1.1	0.3	0.6	0.6	0.8	0.9	1.0	0.6
Sağlık İşleri ve Sosyal Hzm.ler	2.7	-	1.3	-	0.9	0.8	1.8	0.9	1.3	1.7
Diğer Sosyal, Toplumsal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri	0.4	-	0.6	0.3	0.4	0.2	0.5	-	0.8	0.3
Dağıtılamayan/Diğer	0.0	4.3	0.0	0.3	0.0	1.0	0.0	0.2	0.0	0.0
Toplam Sektörler	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Kaynak: TÜİK İş İstatistiklerinden kendi hesaplamalarımız

Notlar: 1) 2005 yılına ait veri bulunmamaktadır.

2) " Dağıtılamayan/Diğer" satırı veri gizliliği nedeniyle verisi yayınlanmayan ya da çok küçük değerlere sahip sektörlerin toplamıdır.

Tablo 63'de dikkat çeken ilk husus; TR52 bölgesindeki sanayileşme çabasıdır. İncelenen dönemin tamamında TR52 bölgesindeki imalat sanayi yatırımlarının toplam yatırımlar içindeki payı TR genelinden yüksektir. Yıllar içinde dalgalanmalar gösterse de imalat sanayi yatırımları toplam yatırımların yaklaşık yarısını oluşturmakta, sanayi sektörü olarak bakıldığında (madencilik ve enerji sektörleri de imalat sanayine dahil edildiğinde) toplam yatırımların yaklaşık %60'ının sanayi sektöründe olduğu görülmektedir. Bu yapıyla da bölgede sanayi sektörü yatırımlarının toplam yatırım içindeki payı, son dönemlerde yüzde 45'ler civarında olan Türkiye genelinden daha yüksek değere ulaşarak bölgedeki sanayileşme potansiyelini sergilemektedir.

Toplam yatırımlar içinde ikinci sırayı Ticaret ve Onarım sektörüne yapılan yatırımlar almakta ve bu oran açısından (bilhassa 2007 ve 2008 yıllarında) Türkiye ve TR52 bölgesi benzerlik göstermektedir.

Hizmetler sektörünün alt dalı olarak son yıllarda önemli bir gelişme gösteren Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme sektörünün Türkiye genelinde toplam yatırımlardan aldığı pay önemli bir düzeye ulaşmışken, TR52 bölgesinde Türkiye geneli ile kıyaslandığında daha düşük kaldığı görülmektedir. Bilhassa Lojistik sektörünün gelişimini gösteren bu gösterge, TR52 bölgesi için gelecek dönemlerde de gelişme potansiyeli göstermesi beklenen bir durumu işaret etmektedir.

2003-2008 dönemi için İmalat Sanayi alt sektörlerine yapılan yatırımların toplam imalat sanayi yatırımları içinde aldığı payları Türkiye ve TR52 bölgesi bazında görebilmek amacıyla Tablo 65 hazırlanmıştır.

İmalat sanayi ana sektörlerinin toplam imalat sanayi yatırımları içinde aldıkları yüzde payları gösteren Tablo 65’de en dikkat çekici nokta Gıda ve İçecek sektörünün toplam imalat sanayi yatırımlarından aldığı çok yüksek paydır (dönem ortalaması olarak yüzde 57). Türkiye için bu sektör yatırımları payı yüzde 10’lar civarında iken TR52 bölgesinde diğer sektörlerin toplamından fazla yatırım Gıda ve İçecek Sektörüne yapılmaktadır. Türkiye’nin yatırım panoramasından diğer bir farklılık ise Tekstil sektöründe görülmektedir. Bu sektör Türkiye genelinde en fazla yatırımın yapıldığı sektör özelliği taşırken, TR52 bölgesinde son sıralarda yer almaktadır.

Tablo 65: TR ve TR52 İçin İmalat Sanayi Ana Sektörleri Yatırımları (% Pay)

NACE Rev 1.1. Sektörler	2003		2004		2006		2007		2008		Ortalama	
	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52
15-Gıda&içecek	9.5	70.4	11.7	63.1	8.3	53.0	10.3	60.1	10.8	38.8	10.1	57.1
17-Tekstil	18.7	2.6	17.6	3.1	29.0	0.5	10.2	0.7	6.7	1.5	16.4	1.7

18-Konfeksiyon	5.4	0.6	5.9	0.5	2.5	1.1	2.6	-	2.4	1.0	3.8	0.6
19-Deri Mamul.	0.5	0.5	0.7	0.2	0.6	0.5	0.4	0.2	0.6	0.2	0.6	0.3
20-Ağaç&Mantar	1.8	0.2	2.1	3.0	1.1	0.3	1.4	2.9	2.3	-	1.7	1.3
21-Kağıt	1.3	0.8	2.5	4.5	2.2	2.3	2.8	0.7	1.8	1.1	2.1	1.9
22-Basım&Yayın	5.2	0.2	1.9	1.0	1.5	0.4	1.4	0.6	1.4	0.4	2.3	0.5
24-Kimyasal Mad.	6.1	1.4	5.6	1.2	5.8	2.2	6.8	1.6	6.3	2.0	6.1	1.7
25-Plastik&Kauçuk	18.1	6.5	5.9	5.6	4.5	10.8	4.7	5.0	8.0	6.7	8.2	6.9
26-Mineral Ürünler	5.0	3.6	6.7	2.5	10.6	7.7	10.1	5.2	10.8	5.6	8.7	4.9
27-Ana Metal	6.1	1.7	5.0	1.9	7.5	6.8	9.8	6.3	14.9	22.3	8.7	7.8
28-Metal Eşya	2.5	1.1	3.6	2.9	3.9	3.2	3.9	3.9	5.4	5.3	3.9	3.3
29- Makine	3.6	2.5	6.4	4.9	7.2	5.6	5.0	4.1	5.4	7.0	5.5	4.8
31- Elekt. Mak.	1.3	0.0	2.4	0.1	1.9	0.2	1.9	0.0	2.7	0.5	2.0	0.2
34-Kara Taşıtları	6.3	6.3	6.8	4.6	5.4	4.3	7.5	6.6	9.5	7.0	7.1	5.7
36-Mobilya vd	1.6	-	2.7	0.3	1.8	0.5	2.0	0.3	1.5	0.4	1.9	0.3
Dağıtıl./Diğer	7.1	1.6	12.5	0.6	6.1	0.7	19.1	1.7	9.4	0.2	10.8	1.0
Toplam İmalat	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Kaynak: TÜİK İş İstatistiklerinden kendi hesaplamalarımız

Notlar: 1) 2005 yılına ait veri bulunmamaktadır.

2) "Dağıtılmayan/Diğer" satırı veri gizliliği nedeniyle verisi yayınlanmayan ya da çok küçük değerlere sahip sektörlerin toplamıdır.

Bölgede bilhassa son dönemlerde Ana Metal sanayine yapılan yatırımların önem kazanmaya başladığı ve bu sektör yatırımlarının oranının Türkiye ortalamasına yaklaşarak, bölgede en fazla yatırımın yapıldığı ikinci sektör olarak öne çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra Makine ve Teçhizat sektörü ve Kara Taşıtları İmalatı sektörlerine yapılan yatırımların da Türkiye ortalamasına yaklaştığı diğer dikkat çeken bir husustur.

5.4.1. TR52 Bölgesi Sanayi Yoğunlaşması ve Kümelenmesi

TR52 bölgesindeki yatırımların Türkiye ile karşılaştırmalı olarak kısa bir zaman serisi içindeki (2003-2008 dönemi) gelişimi Tablo 63 ve 64'de verilmiştir. Bu tablolarda kullanılan değişken bir akım değişken olduğu için, bölgedeki sanayileşmenin alt sektörler itibarıyla dağılımını stok değişkenler kullanılarak analiz edilmesi yararlı ve tamamlayıcı olacaktır. Bu cümleden olmak üzere izleyen tablolarda TR52 bölgesindeki yatırımların sektörel dağılımı, yoğunlaşması ve kümelenmesi "İşyeri Sayısı", "İstihdam" ve "Ciro" kriterlerine göre incelenecektir.

TR52 Bölgesi ile Türkiye genelindeki iktisadi faaliyetlerin 2009 yılı itibarıyla işyeri sayısı, istihdam ve ciro bazında dağılımı Tablo 66'da verilmiştir.

Tablo 66: TR ve TR52 için İktisadi Faaliyetin Ana Sektörler İtibariyle dağılımı (2009, % Pay)

NACE Rev. 2 Sektörler	İşyeri Sayısı		İstihdam		Ciro	
	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52
Madencilik ve Taşocakçılığı	0.1	0.1	1.1	1.0	0.8	0.6
İmalat Sanayii	13.1	14.3	27.1	29.1	27.3	27.7
Elektrik, Gaz ve Buhar	0.0	0.0	0.6	0.3	4.6	2.6
Su, Kanalizasyon, Atık	0.1	0.3	0.7	1.3	0.5	0.6
İnşaat	4.5	2.8	7.2	4.4	6.0	2.7
Ticaret ve Taşıt Araç. Onarımı	42.9	49.3	29.2	38.1	46.1	56.3
Ulaştırma ve Depolama	15.9	15.4	9.7	8.8	5.8	5.9
Konaklama ve Yiyecek	8.2	5.9	6.5	3.8	1.6	0.7
Bilgi ve İletişim	1.1	1.2	1.5	0.9	2.1	0.4
Gayrimenkul Faaliyetleri	0.8	0.4	0.4	0.2	0.2	0.2
Mesleki, Bilimsel vb. Faaliyetler	5.0	3.6	3.7	2.5	2.0	0.5
İdari ve Destek Hizmetleri	1.0	0.5	5.9	3.7	1.4	0.6
Eğitim	0.4	0.5	1.8	2.0	0.4	0.3
Sağlık ve Sosyal Hizmetler	1.3	0.6	2.0	1.6	0.7	0.5
Kültür, Sanat, Eğlence, Spor	0.6	0.3	0.4	0.1	0.2	0.0
Diğer Hizmetler	5.1	4.8	2.1	2.1	0.2	0.2
Dağıtılmayan	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Tablo 66'dan her üç kritere göre de TR52 ve Türkiye'nin iktisadi faaliyet yoğunlaşmasının benzerlik gösterdiği görülmektedir.

İşyeri sayısına göre bakıldığında hem bölge hem de Türkiye için en büyük paya sahip faaliyet alanı Ticaret ve Taşıt Araçlarının Onarımıdır. Bu faaliyet dalındaki işyeri sayısının hem bölgede hem de Türkiye'de toplam işyeri sayısının yaklaşık yarısını oluşturduğu görülmektedir. İkinci sırada yine hizmetler ana sektörünün bir alt dalı olan Ulaştırma faaliyetinin yüzde 15 payla yer aldığı ve bu faaliyet dalını da (TR52 ve TR için sırasıyla) yüzde 14 ve yüzde 13'lük payla İmalat sanayiinin takip ettiği görülmektedir.

İstihdam kriterine göre ise, ilk sırayı yine Ticaret ve Taşıtları Onarımı faaliyeti almakta (TR için yüzde 38, TR 52 için yüzde 46 payla), İmalat Sanayi TR52 bölgesi için yüzde 29, TR için ise yüzde 27'lik payla ikinci sırada gelmektedir.

Tablo 65 ciro açısından incelendiğinde, TR52 bölgesinde yaratılan hasılanın yarıdan fazlası (yüzde 56) Ticaret ve Taşıt Araçları Onarımı faaliyetinden gelmekte (TR için yüzde 46), ikinci sırada ise yüzde 28'lik payla İmalat Sanayii gelmektedir. Genelde üç kriter açısından da Türkiye geneli ile paralel bir seri sergileyen Ulaştırma ve Depolama faaliyetlerinin TR52 bölgesinde yaratılan cirodan aldığı pay yüzde 6 civarındadır.

Tablo 66'da bilhassa imalat sanayine dikkat edildiğinde; üç kriter açısından da TR geneli ile paralel bir yapı gösterdiği görülmektedir. Ancak bu paralel yapının alt sektörler bazında farklılaşıp farklılaşmadığını da görmek gerekmektedir. Bu sayede, TR52 bölgesinin üretim yapısı ile, TR'nin üretim yapısının benzeşip benzeşmediği (yine işyeri sayısı, istihdam ve ciro kriterleri bazında) anlaşılabilir.

TR52 bölgesindeki imalat sanayi alt sektörlerinin toplam imalat sanayi içindeki payları Türkiye ile karşılaştırmalı olarak Tablo 66'da verilmektedir. Tablo 67'de üç ayrı kriter (işyeri sayısı, istihdam ve ciro) kullanılarak yoğunlaşmanın farklı açılardan ele alınması hedeflenmiştir.

Tablo 67: TR ve TR52 için İmalat Sanayi Yoğunlaşma (2009, Yüzde Pay)

NACE Rev. 2 Sektörler	İşyeri Sayısı		İstihdam		Ciro	
	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52
10-Gıda	13.0	11.3	13.0	30.3	15.1	53.9
11-İçecek	0.2	0.1	0.5	0.3	1.1	0.4
13-Tekstil	5.8	4.7	11.0	1.6	7.7	1.0
14-Giyim Eşyası	16.0	7.6	14.7	5.3	6.6	1.8

15-Deri ve Ürünleri	2.3	5.4	1.7	2.2	0.8	0.7
16-Ağaç, Ağaç ürünleri	8.1	6.9	2.6	2.6	1.4	0.6
17-Kağıt ve Kağıt Ürünleri	0.7	0.3	1.6	1.3	2.0	2.2
18-Basım Yayın	4.0	1.9	2.1	0.9	1.1	0.3
20-Kimyasal Ürünler	1.2	1.1	2.2	1.7	5.4	2.0
21-Eczacılık	0.1	0.1	1.1	0.5	2.0	0.4
22-Kauçuk&Plastik	5.8	11.1	5.6	7.9	5.0	6.1
23-Mineral Ürünler	4.1	4.2	6.1	3.9	5.7	4.6
24-Ana Metal	0.8	1.8	3.7	5.2	10.1	5.8
25-Metal Eşya	14.9	18.6	8.8	9.1	5.1	4.3
27-Elektrikli Teçhizat	2.3	0.8	4.0	0.7	6.0	0.6
28-Makine ve Ekipman	4.0	5.8	5.1	10.1	3.6	7.7
29-Motorlu kara taşıtı vb.	1.4	7.1	4.8	11.1	8.4	6.0
30-Diğer Ulaşım Araçları	0.3	0.0	1.4	0.0	1.4	0.0
31-Mobilya	10.5	8.4	5.2	4.0	2.0	1.2
32-Diğer	2.4	1.2	1.8	1.0	2.1	0.4
33-Makine Montaj&Onarım	1.7	1.5	1.3	0.3	0.5	0.0
Dağıtılmayan	0.3	0.0	1.8	0.1	6.9	0.1
İmalat Sanayi Toplamı	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Kaynak: TÜİK İş İstatistiklerinden kendi hesaplamalarımız

Not: Tablo hazırlanırken TR52 bölgesinde mevcut olan/verisi yayınlanan ya da temsil gücü taşıyacak büyüklükte verisi olan sektörler dikkate alınmıştır. Bunun dışında kalan sektörlerin değerleri "Dağıtılmayan" satırında toplulaştırılmış olarak verilmiştir.

Tablo 67 verileri bazında sektörlerin yoğunlaşmasına bakıldığında; en dikkat çekici verilerin Gıda sektöründe olduğu görülmektedir. Bu sektör TR52 bölgesinde işyeri sayısı içinde yüzde 11'lik payla ikinci sırada yer almasına karşın istihdam ve ciro kriterlerinde diğer sektörlerin çok ilerisinde bir yoğunlaşma ve temsil gücü sergilemektedir. TR52 bölgesinin toplam imalat sanayi istihdamının yüzde 30'u bu sektörde çalışırken, sektörün cirosu imalat sanayinde yaratılan cironun yüzde 54'ünü oluşturmaktadır. Bu verilerden hareketle, işyeri sayısı açısından önemli bir baskınlık göstermemesine karşın istihdam ve ciro açısından sektörün bu derece yoğunlaşma göstermesi, bölgede bu sektörde faaliyet gösteren firmaların (Türkiye'deki aynı sektör işletmeleri ve bölgedeki diğer sektör işletmelerine kıyasla) büyük ölçekli ve yüksek satış rakamlarına sahip olduklarının göstergesidir.

İşyeri sayısı açısından birinci sırada yer alan Metal Eşya sektöründe ise, Gıda sektörünün tam tersi bir yapı söz konusudur. Bölge imalat sanayi işyerlerinin yüzde 19'una sahip olan sektör, istihdamın yüzde 9'unu, cironun ise yüzde 4'ünü temsil edebilmektedir. Türkiye geneli için de benzerlik gösteren bu yapıdan hareketle, Metal Eşya sektöründe genellikle küçük ölçekli

(muhtemelen küçük sanayi sitelerinde yoğunlaşan), işletme başına az işçi çalıştıran ve düşük ciro üreten işletmelerin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

TR52 bölgesi imalat sanayiinde yoğunlaşmanın görüldüğü diğer bir sektör de Kauçuk ve Plastik ürünleri sektörüdür. Bu sektör, işyeri sayısının yüzde 11'ini, istihdamın yüzde 8'ini ve cironun da yüzde 6'sını oluşturmaktadır. Her üç kriterde de TR52 bölgesinde Türkiye geneline göre daha fazla yoğunlaşmanın olduğu görülen bu sektörde de (Metal Eşya sektöründe olduğu gibi) çok sayıda küçük işletmenin faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır.

TR52 bölgesinde bilhassa istihdam ve ciro açısından ön plana çıkan Makine ve Ekipmanları sektörünün hem Türkiye genelinden daha yüksek bir yoğunlaşma gösterdiği hem de genelde orta ve büyük işletmelerden oluştuğu kriterlerden aldığı yüzde paylardan anlaşılmaktadır.

Motorlu Kara Taşıtları sektörü ilde istihdam ve ciro açısından ön plana çıkan bir diğer sektör olmaktadır. Bu sektörün her üç kriter bazında da Türkiye genelinden daha büyük bir yoğunlaşma ile TR52 bölgesinde yer aldığı görülmektedir.

Tablo 66'yı her sektör için ayrı ayrı analiz etmek yerine, geliştirilecek bir yöntemle sektörlerin Türkiye geneline göre yoğunlaşma özelliklerini belirtilen kriterler bazında oluşturulacak bir endeksleme ile değerlendirilmesi mümkündür. Bu amaçla hazırlanan Tablo 68'de ilk üç sütunda imalat sanayi sektörlerinin Türkiye imalat sanayi içindeki payları 100 kabul edilerek TR52 bölgesi içindeki payları endeks olarak hesaplanmıştır. Son üç sütunda ise Türkiye imalat sanayi alt sektörlerinin hesaplanan üç oranı 100 kabul edilerek, TR52 bölgesi için imalat sanayi alt sektörlerinin endeks değerleri bulunmuştur. Burada hesaplanan oranlarla ilgili kısaca bilgi vermek gerekirse;

İstihdam/İşyeri Oranı: Türkiye için alt sektörler bazında sektör istihdamı/sektördeki işyeri sayısı oranı 100 kabul edilerek, TR52 bölgesi için alt sektörler bazında sektör istihdamı/işyeri sayısı endeks değeridir. Bu oran Türkiye'yi 100 kabul ederek alt sektör bazında işyeri başına düşen istihdamı, bu anlamda da alt sektördeki işyerinin istihdam kriterine göre Türkiye geneline görece büyüklüğünü ifade etmektedir. Oranın 100'den büyük çıkması, bu sektör için birim istihdam açısından Türkiye ortalamasının üzerinde bir işletme büyüklüğü olduğunu gösterecektir.

Ciro/İşyeri Oranı: Türkiye için alt sektörler bazında sektör cirosu/sektördeki işyeri sayısı oranı 100 kabul edilerek, TR52 bölgesi için alt sektörler bazında sektör cirosu/işyeri sayısı endeks değeridir. Bu oran Türkiye'yi 100 kabul ederek alt sektör bazında işyeri başına düşen ciroyu, bu anlamda da alt sektördeki işyerinin ciro kriterine göre Türkiye geneline görelî büyüklüğünü ifade etmektedir. Oranın 100'den büyük çıkması, bu sektör için birim işletmede üretilen ciro açısından Türkiye ortalamasının üzerinde bir satış potansiyeli olduğunu gösterecektir.

Ciro/İstihdam Oran: Türkiye için alt sektörler bazında sektör cirosu/sektördeki istihdam oranı 100 kabul edilerek, TR52 bölgesi için alt sektörler bazında sektör cirosu/istihdam endeks değeridir. Bu oran Türkiye'yi 100 kabul ederek alt sektör bazında çalışan başına düşen ciroyu, bu anlamda da alt sektörün verimlilik oranının Türkiye geneline görelî düzeyini ifade etmektedir. Oranın 100'den büyük çıkması, bu sektör için birim çalışan başına elde edilen ciro açısından Türkiye ortalamasının üzerinde bir verimlilik düzeyi olduğunu gösterecektir.

Tablo 68: TR52 Bölgesi ile TÜRKİYE İmalat Sanayi Karşılaştırması (2009, Endeks)

NACE Rev. 2 Sektörler	Türkiye Payı=100 için TR52 Endeksi			Türkiye Oranları=100 için TR52 Endeksi		
	İşyeri Sayısı	İstihdam	Ciro	İstihdam/İşyeri	Ciro/İşyeri	Ciro/İstihdam
10-Gıda	87.0	232.3	357.2	221.4	271.0	122.4
11-İçecek	31.2	65.9	37.7	175.2	79.7	45.5
13-Tekstil	80.0	15.0	13.0	15.5	10.7	68.8

14-Giyim Eşyası	47.6	36.1	26.4	62.8	36.7	58.3
15-Deri ve Ürünleri	232.2	132.2	81.7	47.2	23.2	49.2
16-Ağaç, Ağaç ürünleri	85.0	97.4	39.9	94.9	31.0	32.6
17-Kağıt ve Kağıt Ürünleri	46.0	84.1	109.3	151.7	156.9	103.5
18-Basım Yayın	47.1	44.9	26.8	79.2	37.6	47.5
20-Kimyasal Ürünler	94.0	75.0	36.7	66.2	25.8	38.9
21-Eczacılık	87.2	42.7	19.6	40.6	14.9	36.7
22-Kauçuk&Plastik	191.3	140.8	121.2	61.0	41.8	68.5
23-Mineral Ürünler	102.1	63.6	81.2	51.7	52.5	101.6
24-Ana Metal	234.8	141.3	58.0	49.9	16.3	32.7
25-Metal Eşya	125.5	103.0	82.9	68.1	43.6	64.0
27-Elektrikli Teçhizat	33.3	18.4	9.4	45.8	18.6	40.7
28-Makine ve Ekipman	146.9	196.9	213.2	111.2	95.8	86.2
29-Motorlu kara taşıtı vb.	503.8	229.2	71.2	37.7	9.3	24.7
30-Diğer Ulaşım Araçları	13.3	2.7	1.4	17.0	7.0	41.3
31-Mobilya	79.4	76.7	61.7	80.1	51.3	64.0
32-Diğer	50.7	54.1	17.8	88.5	23.2	26.2
33-Makine Montaj&Onarım	87.0	22.3	6.8	21.2	5.2	24.4
Dağıtılmayan	13.7	4.6	1.7	27.5	8.0	29.0
İmalat Sanayi	100.0	100.0	100.0	82.9	66.0	79.6

Kaynak: TÜİK İş İstatistiklerinden kendi hesaplamalarımız

Not: Kare içine alınan hücrelerdeki değerler, TR52 bölgesinin göreceli büyüklüğünü/üstünlüğünü göstermektedir.

Tablo 68 için İmalat Sanayi genel sonuçları TR52 bölgesi bazında değerlendirildiğinde, TR52 bölgesi imalat sanayi profiline işletme büyüklüğü (hem istihdam hem ciro açısından) ve verimlilik bazında bakıldığında Türkiye'nin altında bir performans gösterdiği anlaşılmaktadır. Türkiye geneli 100 kabul edildiğinde TR52 bölgesi endeks değerleri; işletme başına istihdam açısından 83, işletme başına ciro açısından 66, çalışan başına ciro (verimlilik) açısından ise 80 değerini almaktadır.

Sektörler bazında Tablo 68 bulgularını özetlemek için Tablo 69 hazırlanmıştır. Tablo 69'da TR52 bölgesi alt sektörler itibarıyla Türkiye geneli ile kıyaslanarak, gerek göreceli öneme göre (Tablo 68'in ilk üç sütunundaki değerler), gerekse de göreceli büyüklüğe ve üstünlüğe göre kriterler bazında öne çıkan sektörler belirtilmiştir.

Tablo 69: TR52 Bölgesinde İmalat Sanayiinde Öne Çıkan Sektörler

NACE Rev. 2 Sektörler	Göreceli Önem Taşıdığı Kriter			Göreceli Büyüklük/Üstünlük Sağladığı Oran		
	İşyeri Sayısı	İstihdam	Ciro	İstihdam/İşyeri	Ciro/İşyeri	Ciro/İstihdam
10-Gıda		X	X	X	X	X

11-İçecek				X		
15-Deri ve Ürünleri	X	X				
17-Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri			X	X	X	X
22-Kauçuk&Plastik	X	X	X			
23-Mineral Ürünler	X					X
24-Ana Metal	X	X				
25-Metal Eşya	X	X				
28-Makine ve Ekipman	X	X	X	X		
29-Motorlu Kara Taşıtı vb.	X	X				

Kaynak: Tablo 67 verileri

Tablo 68 verileri kullanılarak TR52 bölgesinde farklı kriterler ve oranlar bazında öne çıkan sektörlerin analiz edilmesi mümkün olacaktır. Bu noktada, yapılan analizin mutlak üstünlük analizi değil, göreceli üstünlük analizi olduğu ve tüm kriterler için Türkiye ortalaması değerlerinin üzerinde kalan sektörlerin oransal değerlendirilmesi yapıldığı unutulmamalıdır. Ayrıca Tablo 68 kriterler bazında (yatay olarak) yorumlanabileceği gibi, sektörlerin öne çıktığı kriterler bazında birbirlerine göre üstünlüklerine göre (dikey olarak) de yorumlanabilir. Buna göre sektörler incelenirse;

Gıda sektörü bölgede istihdam ve ciro kriterleri açısından öne çıkmaktadır. Bu sektör aynı zamanda ölçek büyüklüğü ve verimlilik açısından da Türkiye ortalamasının üzerinde bir durum sergilemektedir.

Kâğıt ve Kâğıt ürünleri sektörü bölgede ciro açısından Türkiye ortalamasının üzerinde bir büyüklük göstermekte ve Gıda sektöründe olduğu gibi, birim işletme başına istihdam ve ciro olarak ölçülen büyüklük kriterlerine ve çalışan başına ciro değeri ile ölçülen verimlilik kriterine göre ön plana çıkmaktadır.

Mineral ürünler sektörü bölgede verimlilik ve işyeri sayısı oranı açısından göreceli bir avantaja sahiptir.

Makine ve Ekipmanları sektörü ise, bölgede işyeri sayısı, istihdam ve cirodaki temsil payı açısından önemli olmasının yanı sıra, istihdam kriterine göre işletme büyüklüğü anlamında Türkiye ortalamasının üzerinde görünmektedir.

Kauçuk ve Plastik ürünleri sektörü bölgede işyeri sayısı, istihdam ve ciro açısından öne çıkmakla birlikte, bu sektördeki işletmelerin genellikle küçük ölçekli olduğu ve sektörün bölgede düşük verimlilik gösterdiği anlaşılmaktadır.

Deri ve Deri ürünleri, Ana Metal, Metal Eşya ve Motorlu Kara Taşıtları sektörlerinin bölgede işyeri sayısı ve istihdam açısından görece önemli taşıdığı, ama bu sektörlerin hiçbirinin Türkiye ortalamasının üzerinde ölçek büyüklüğü ve verimlilik değerine ulaşamadığı anlaşılmaktadır.

İçecek sektörü işyeri başına çalıştırılan işçi sayısı açısından Türkiye ortalamasının üzerinde bir yapı göstermesine karşın, diğer kriterlerin hiçbirinde görece bir avantaja sahip görülmemektedir.

Farklı kriterler bazında TR52 bölgesinde öne çıkan sektörlerle Türkiye genelinde öne çıkan sektörlerin benzeşmesini (ya da farklılığını) göstermek amacıyla Tablo 69 hazırlanmıştır. Tablo 69’da işyeri sayısı, istihdam ve ciro açısından toplam imalat sanayinden aldıkları pay itibarıyla sektörler büyüklüklerine göre sıralanarak bölge/ülke karşılaştırmasının sektörler bazında daha net görülmesi mümkün olmaktadır. Ayrıca, belirtilen bu kriterler bazında sektörel yoğunlaşma oranları (Concentration Ratio –CR) hesaplanarak Türkiye geneli ile karşılaştırma imkânı da sağlanmıştır.

İşyeri sayısının dağılımı açısından bakıldığında; Türkiye geneli ile TR52 bölgesinin gerek ilk sıralarda yer alan sektörler gerekse de yoğunlaşma oranları açısından benzerlik gösterdiği görülmektedir. Metal Eşya, Giyim, Gıda ve Mobilya sektörleri ilk beş sırada yer alan ortak sektörlerdir. Ayrıca CR₅ (beşinci sıradaki yoğunlaşma katsayısı) da Türkiye için yüzde 63 iken, TR52 için yüzde 57’dir. Bu anlamda da TR52 bölgesi işyeri sayısı açısından Türkiye geneline göre daha homojen bir dağılım göstermektedir.

İstihdam açısından bakıldığında; Türkiye ile TR52 bölgesinin imalat sanayii önemli farklılıklar göstermektedir. İlk beş sırada yer alan sektörlerden yalnızca Gıda ve Metal Eşya sektörleri ortaklık gösterirken, TR52 bölgesinde bilhassa Gıda sektörünün istihdam açısından baskın yapısı görülmektedir. Türkiye’de Kara Taşıtları sektörü 9. sırada yer alırken, TR52 bölgesinde ikinci sıradadır. Türkiye’de en fazla istihdamın gerçekleştirildiği Giyim sektörü, TR52 bölgesinde 6. sırada yer almaktadır. CR₅ olarak bakıldığında ise TR52 bölgesinde ilk beş sektör toplam istihdamın yüzde 69’unu oluşturmakta ve bu sektörler bazında çok önemli bir yoğunlaşma görülmektedir. Aynı oran Türkiye geneli için yüzde 54’dür.

Ciro açısından bakıldığında; Gıda (Türkiye ve TR52’de ilk sıradadır), Kara Taşıtları ve Ana Metal sektörleri ilk beş sırada yer alan ortak sektörlerdir. TR52 bölgesinde Makine İmalatı ve

Kauçuk ve Plastik ürünleri sektörü ilk beş sıra içinde yer alırken, Türkiye genelinde bu sektörlerin yerini Tekstil ve Giyim sektörleri almaktadır. Daha önceki bölümlerde de değinildiği gibi, Gıda sektörünün ciro kriterine göre TR52 bölgesindeki belirgin rolü Tablo 70'den de görülmektedir. Bu sektör bölge cirosunun yüzde 54'ünü oluşturmaktadır. Ayrıca, CR₅ düzeyinde bakıldığında da Türkiye'de ilk beş sektörün toplam cironun yüzde 48'ini oluşturduğu, bu oranın TR52 için yüzde 80 olduğu görülmektedir. Sektörel uzmanlaşma anlamında olumlu olarak düşünülebilecek bu değer, aynı zamanda önemli bir sektörel risk göstergesi olduğu da unutulmamalıdır. Bu anlamda TR52 bölgesi yaratılan hasıla bakımından, Gıda çok temel olmak üzere, az sayıda sektöre bağımlı bir yapı sergilemektedir.

Tablo 70: Türkiye ve TR52 Bölgesi için Sektörlerin Yoğunlaşması (2009)

Sıra No	İşyeri Sayısına Göre						İstihdama Göre						Ciroya Göre					
	Türkiye Geneli	% Pay	CR	TR52 Bölgesi	% Pay	CR	Türkiye Geneli	% Pay	CR	TR52 Bölgesi	% Pay	CR	Türkiye Geneli	% Pay	CR	TR52 Bölgesi	% Pay	CR
1	14-Giyim	16.0	16.0	25-Metal Eşya	18.6	18.6	14-Giyim	14.7	14.7	10-Gıda	30.3	30.3	10-Gıda	15.1	15.1	10-Gıda	53.9	53.9
2	25-Metal Eşya	14.9	30.9	10-Gıda	11.3	29.9	10-Gıda	13.0	27.7	29-Kara Taşıtı	11.1	41.4	24-Ana Metal	10.1	25.2	28-Makine	7.7	61.7
3	10-Gıda	13.0	43.9	22-Kauçuk	11.1	41.0	13-Tekstil	11.0	38.7	28-Makine	10.1	51.5	29-Kara Taşıtı	8.4	33.5	22-Kauçuk	6.1	67.7
4	31-Mobilya	10.5	54.4	31-Mobilya	8.4	49.4	25-Metal Eşya	8.8	47.5	25-Metal Eşya	9.1	60.6	13-Tekstil	7.7	41.2	29-Kara Taşıtı	6.0	73.7
5	16- Ağaç Ür.	8.1	62.5	14-Giyim	7.6	57.0	23-Taş&Toprak	6.1	53.6	22-Kauçuk	7.9	68.5	14-Giyim	6.6	47.9	24-Ana Metal	5.8	79.5
6	13-Tekstil	5.8	68.4	29-Kara Taşıtı	7.1	64.1	22-Kauçuk	5.6	59.2	14-Giyim	5.3	73.8	27-Elkt.Teçh.	6.0	53.8	23-Taş&Toprak	4.6	84.1
7	22-Kauçuk	5.8	74.2	16- Ağaç Ür.	6.9	71.0	31-Mobilya	5.2	64.3	24-Ana Metal	5.2	78.9	23-Taş&Toprak	5.7	59.5	25-Metal Eşya	4.3	88.4
8	23-Taş&Toprak	4.1	78.3	28-Makine	5.8	76.9	28-Makine	5.1	69.5	31-Mobilya	4.0	82.9	20-Kimya	5.4	64.9	17- Kağıt	2.2	90.6
9	28-Makine	4.0	82.3	15-Deri	5.4	82.3	29-Kara Taşıtı	4.8	74.3	23-Taş&Toprak	3.9	86.8	25-Metal Eşya	5.1	70.0	20-Kimya	2.0	92.6
10	18-Basım Yayın	4.0	86.2	13-Tekstil	4.7	87.0	27-Elkt.Teçh.	4.0	78.3	16- Ağaç Ür.	2.6	89.3	22-Kauçuk	5.0	75.0	14-Giyim	1.8	94.3
11	32-Diğer	2.4	88.7	23-Taş&Toprak	4.2	91.2	24-Ana Metal	3.7	82.0	15-Deri	2.2	91.6	28-Makine	3.6	78.7	31-Mobilya	1.2	95.5
12	15-Deri	2.3	91.0	18-Basım Yayın	1.9	93.0	16- Ağaç Ür.	2.6	84.6	20-Kimya	1.7	93.2	32-Diğer	2.1	80.8	13-Tekstil	1.0	96.5
13	27-Elkt.Teçh.	2.3	93.3	24-Ana Metal	1.8	94.8	20-Kimya	2.2	86.8	13-Tekstil	1.6	94.9	21-Eczacılık	2.0	82.8	15-Deri	0.7	97.2
14	33-Montaj	1.7	95.0	33-Montaj	1.5	96.3	18-Basım Yayın	2.1	88.9	17- Kağıt	1.3	96.2	17- Kağıt	2.0	84.8	27-Elkt.Teçh.	0.6	97.8
15	29-Kara Taşıtı	1.4	96.4	32-Diğer	1.2	97.5	32-Diğer	1.8	90.7	32-Diğer	1.0	97.1	31-Mobilya	2.0	86.8	16- Ağaç Ür.	0.6	98.4
16	20-Kimya	1.2	97.6	20-Kimya	1.1	98.7	15-Deri	1.7	92.4	18-Basım Yayın	0.9	98.1	16- Ağaç Ür.	1.4	88.2	11-İçecek	0.4	98.8
17	24-Ana Metal	0.8	98.4	27-Elkt.Teçh.	0.8	99.4	17- Kağıt	1.6	93.9	27-Elkt.Teçh.	0.7	98.8	30-Diğ. Ulaş. Ar.	1.4	89.6	21-Eczacılık	0.4	99.2
18	17- Kağıt	0.7	99.1	17- Kağıt	0.3	99.8	30-Diğ. Ulaş. Ar.	1.4	95.3	21-Eczacılık	0.5	99.3	18-Basım Yayın	1.1	90.7	32-Diğer	0.4	99.5
19	30-Diğ. Ulaş. Ar.	0.3	99.4	21-Eczacılık	0.1	99.9	33-Montaj	1.3	96.6	11-İçecek	0.3	99.6	11-İçecek	1.1	91.8	18-Basım Yayın	0.3	99.8
20	11-İçecek	0.2	99.6	11-İçecek	0.1	99.9	21-Eczacılık	1.1	97.7	33-Montaj	0.3	99.9	15-Deri	0.8	92.6	33-Montaj	0.0	99.9
21	21-Eczacılık	0.1	99.7	30-Diğ. Ulaş. Ar.	0.0	100.0	11-İçecek	0.5	98.2	30-Diğ. Ulaş. Ar.	0.0	99.9	33-Montaj	0.5	93.1	30-Diğ. Ulaş. Ar.	0.0	99.9
	Dağıtılmayan	0.3	100.0	Dağıtılmayan	0.0	100.0	Dağıtılmayan	1.8	100.0	Dağıtılmayan	0.1	100.0	Dağıtılmayan	6.9	100.0	Dağıtılmayan	0.1	100.0

TR52 bölgesi imalat sanayi sektörleri için kümelenme analizi “Üç Yıldız Tekniği” kullanılarak gerçekleştirilecektir. Üç yıldız analizi, Avrupa Komisyonu’nca finanse edilen European Cluster Observatory⁶ platformu tarafından geliştirilen bir tekniktir.

Üç yıldız tekniğinde hemen tüm uygulamalarda sektörel istihdamlar (kısıtlı sayıdaki bazı çalışmalarda işyeri sayısı) temel olarak alınmaktadır. TR52 bölgesi için yapılacak analizde ise istihdamın yanı sıra işyeri sayısı ve ciro verileri de kullanılacak ve bu verilerin her birisine göre ayrı ayrı üç yıldız tekniği uygulanacaktır. Üç yıldız analizinde üç temel kriter seçilmekte ve her sektör (bölge) için bu kriterlerin değerleri hesaplanmaktadır. Bu kriterleri ifade etmek gerekirse;

Büyüklik (Size) (e_i/E_i) : Bölgedeki sektör verisinin, sektörün toplam (Türkiye) verisine oranı,

Baskınlık (Dominance) (e_i/e_n) : Bölgedeki sektör verisinin, bölge toplam verisine oranı,

Uzmanlaşma (Specialization) [$(e_i/e_n) / (E_i/E_n)$]⁷ : Sektörün bölgedeki payının, sektörün ülkedeki payına oranını göstermektedir.

burada;

e_i : TR52 bölgesindeki i sektörü değerini,

E_i : i sektörünün Türkiye toplam değerini,

e_n : TR52 bölgesinin toplam değerini,

E_n : Türkiye toplam değerini,

ifade etmektedir. Üç yıldız analizinde, her bir kriter (büyüklik, baskınlık ve uzmanlaşma) için bir eşik değer belirlenmekte ve kriterin hesaplanan değeri bu eşik değerini aşarsa, ilgili sektör bu kriterden bir yıldız almaktadır. Bölgeler bazında analiz edilen sektörler eşik değeri aştığı her kriter bazında bir yıldız aldığından, herhangi bir kriterin eşik değerini aşan sektör bir yıldız, herhangi iki kriterin eşik değerini aşan sektör iki yıldız, üç kriterde de eşik değerini aşan

---

⁶ www.clusterobservatory.eu

⁷ Buradaki katsayı, Location Quotient (LQ) katsayısı olarak farklı alanlarda (coğrafi uzmanlaşma, ihracat uzmanlaşması vb.) da kullanılmaktadır.

sektör üç yıldız almaktadır. Üç yıldız alan sektörün o bölgede “kümelenme” gösterdiği kabul edilmektedir.

Üç yıldız analizinde temel sorun, eşik değerin belirlenmesidir. Eşik değerin uygulanmasında genelde ilk iki kriter için (büyüklük ve baskınlık) eşik değer yüzde 7 olarak alınırken, uzmanlaşma katsayısı için genellikle 1 olarak alınmaktadır. Burada bilhassa, ilk iki kriter için seçilecek değerin teorik ya da tematik bir değeri bulunmadığından, farklı çalışmalarda farklı eşik değerler kullanıldığı görülmektedir. TR52 bölgesi için yapılacak değerlendirmede ise, imalat sanayinin mekânsal dağılımında ve eşik değerin belirlenmesinde daha objektif ve daha rasyonel bir değer tespit edilmesi için şu yöntem izlenmiştir:

- Analiz şekliyle imalat sanayi için yapılacağından toplam işyeri, istihdam ve ciro rakamları için imalat sanayi toplamı dikkate alınmıştır. TÜİK verileri⁸ Düzey 2 (NUTS 2) bölgeleri (26 bölge) bazında ve NACE Rev. 2 ikili kırılım düzeyinde açıklandığından, ikili sektör kodlamaları kullanılmıştır.
- TR52 bölgesinde imalat sanayiinin verisi bulunan 23 alt sektörü bulunmaktadır. Tütün alt sektörüne ilişkin faaliyette bulunan bir işletme olmadığından bu sektör analiz dışında tutulmuştur.
- Veri gizliliği nedeniyle TR52 bölgesi için verileri sektör kırılımında verilmeyen, ama toplam içinde yer alan sektörler için hesaplama yapılamamış, ancak bu sektörlerin değerleri toplam değerler içinde yer almıştır. Bu cümleden olmak üzere, hesaplanan tüm değerlerin verileri yayınlanan sektörler için olduğuna, kümelenme olarak görünmeyen ancak fiilen kümelenme olduğu bilinen bazı sektörlerin sonuçlarda yer almamasının nedeninin veri gizliliğinden kaynakladığını hatırlatmak gerekmektedir⁹.
- Sonuç olarak, eşik değerin belirlenmesinde;
  - o Büyüklük kriteri için bölgedeki ilgili sektörün sektör Türkiye toplamı içindeki payı (e_i/E_i) kriteri için toplam 26 Düzey 2 bölgesi olduğundan ve her bir bölgede bu sektörün ülke geneli içindeki payının beklenen değeri

---

⁸ Hesaplamalar TÜİK, İş İstatistikleri, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, 2009 verileri kullanılarak yapılmıştır.

⁹ 5429 sayılı kanun gereği TÜİK, sektörde sınırlı sayıda özel girişim bulunması halinde, ya da bu girişimlerin verilerinin çapraz kontrolle elde edilmesinin mümkün olduğu durumlarda verileri gizlemektedir.

($1/26=0.03846154$) olacağından, bu değer büyüklük kriteri için eşik değer olarak alınmıştır.

- Baskınlık kriteri için (e_i/e_n), değerlendirmeye alınan imalat sanayi 23 alt sektörü bulunduğu ve her bir alt sektörün bölgedeki imalat sanayi içindeki payının beklenen değeri de ($1/23=0.04347826$) olacağından, bu değer eşik değer olarak kabul edilmiştir.
- Uzmanlık katsayısı için de $[(e_i/e_n) / (E_i/E_n)]$ beklenen değer 1 olacağından (sektörün bölgedeki payının sektörün ülkedeki payına oranının eşit olması bekleneneğinden), eşik değer olarak 1 alınmıştır.

Dolayısıyla üç yıldız analizinde sektörlerin yıldızlarının belirlenmesinde;

Büyüklük (Size) (e_{ij}/E_i) > 0.03846154 ise sektör bir yıldız (daha)¹⁰,

Baskınlık (Dominance) (e_{ij}/e_{nj}) > 0.04347826 ise sektör bir yıldız (daha)

Uzmanlaşma (Specialization) $[(e_{ij}/e_{nj}) / (E_i/E_n)] > 1$ ise sektör bir yıldız (daha)

almaktadır.

Çalışmamızda kullanılan ve imalat sanayinin mekânsal dağılımını yoğunlaşmayı da içerecek şekilde verecek olan üç yıldız analizinde, yalnızca eşik değerlerini aşan sektörlerin dikkate alındığı bir kez daha vurgulanmalıdır. Sektörlerin aldıkları yıldızlara göre kümelenme karakteristiklerinin isimlendirilmesinde; üç yıldız alan sektörler için “*olgun kümeler*”, iki yıldız alan sektörler için “*potansiyel kümeler*” ve tek yıldız alan sektörler için de “*aday kümeler*” ifadeleri kullanılacaktır.

TR52 bölgesi için işyeri sayısı, istihdam ve ciro kriterlerine göre yapılan kümelenme analizi sonuçları Tablo 71’de verilmiştir. Gösterim rahatlığı için sektörlerin hesaplanan değerleri tabloda yüzde olarak ifade edilmiştir.

---

¹⁰Buradaki “daha” ifadesi sektörlerin yıldız almasında bunları hangi kriterden aldığına önemli olmadığını göstermek için kullanılmaktadır. Örneğin bir sektör büyüklük ve uzmanlaşma kriterinden, büyüklük ve baskınlık kriterinden ya da baskınlık ve uzmanlaşma kriterinden iki yıldız alabilmektedir.

Tablo 71 verilerinden hareketle özet bir değerlendirme yapabilmek amacıyla, Konya ilinde herhangi bir şekilde (aday, potansiyel ya da olgun) kümelenme özelliği gösteren sektörler, kümelenme özelliği gösterdiği katsayılara göre (büyüklük, baskınlık, uzmanlaşma) Tablo 72’de verilmiştir.

Tablo 72: TR52 Bölgesi Sektörlerin Kümelenmesi

	Hangi Katsayılara Göre	Hangi Kriteria Göre	Sektörler
Olgun Küme	Büyüklük, Baskınlık, Uzmanlık	İşyeri Sayısı	Deri ve Ürünleri, Kauçuk ve Plastik, Metal Ürünleri, Makine Teçhizat, Motorlu Kara Taşıtı
		İstihdam	Gıda, Makine Teçhizat, Motorlu Kara Taşıtları
		Ciro	Gıda, Makine Teçhizat
Potansiyel Küme	Büyüklük ve Baskınlık	İşyeri Sayısı	
		İstihdam	
		Ciro	
	Büyüklük ve Uzmanlık	İşyeri Sayısı	Ana Metal
		İstihdam	
		Ciro	
	Baskınlık ve Uzmanlık	İşyeri Sayısı	
		İstihdam	Kauçuk ve Plastik, Ana Metal, Metal Ürünleri
		Ciro	Kauçuk ve Plastik
Aday Küme	Büyüklük	İşyeri Sayısı	
		İstihdam	
		Ciro	
	Baskınlık	İşyeri Sayısı	Gıda, Tekstil, Giyim Eşyası, Ağaç ve Ağaç Ürünleri, Mobilya
		İstihdam	Giyim Eşyası
		Ciro	Mineral Ürünler, Ana Metal, Motorlu Kara Taşıtı
	Uzmanlık	İşyeri Sayısı	Mineral Ürünler
		İstihdam	Deri ve Deri Ürünleri
		Ciro	Ağaç ve Ağaç Ürünleri

Kaynak: Tablo 8 verileri

Tablo 72’in yorumlanmasının kolaylığı ve tablonun sistematığının açıklanması açısından şu noktanın belirtilmesi faydalı olacaktır: Tablo 72’de herhangi bir kriterde (işyeri sayısı, istihdam ya da ciro) örneğin üç yıldız olarak o kriter bazında olgun küme özelliği gösteren bir

sektör, aynı kriter bazında potansiyel küme ya da aday küme kategorisinde yer almamalıdır (Örneğin; Gıda sektörü istihdam ve ciro kriterlerine göre üç yıldız aldığı için potansiyel ya da aday kümelerin istihdam ve ciro kriterlerinin yer aldığı satırlarda yer almamıştır). Aynı açıklama potansiyel ya da aday kümelerde yer alan sektörler için de geçerlidir. Bunun yanında, herhangi bir sektör üç yıldız almadığı bir kriter için iki ya da tek yıldız olarak potansiyel ya da aday küme özelliği gösterebilir (Örneğin; Gıda sektörü işyeri sayısı kriterinden üç yıldız almadığı için, bu kriter için baskınlık katsayısına göre aday küme statüsünde yer alabilmiştir).

Genel olarak, herhangi bir sektör *aynı anda ancak ve ancak bir* kriterin yer aldığı satırda yer alabilir, buna karşın farklı kriterlerde farklı katsayılar bazında olgun küme, potansiyel küme ya da aday küme içinde yer alabilir.

Tablo 71'den TR52 bölgesinde farklı kriterlerde 6 sektörün üç yıldız olarak olgun küme özelliği taşıdığı görülmektedir (Deri ve Ürünleri, Kauçuk ve Plastik, Metal Ürünleri, Makine Teçhizat, Motorlu Kara Taşıtı sektörleri işyeri sayısı açısından, Gıda, Makine Teçhizat, Motorlu Kara Taşıtları sektörleri istihdam açısından ve Gıda, Makine Teçhizat sektörleri ciro açısından).

TR52 bölgesinde iki yıldız olarak büyüklük ve baskınlık kriterlerine göre potansiyel küme niteliği taşıyan sektör bulunmazken, Ana Metal sektörü büyüklük ve uzmanlık katsayıları açısından işyeri sayısı kriterine göre, Kauçuk ve Plastik, Ana Metal ve Metal ürünleri sektörleri baskınlık ve uzmanlık katsayıları açısından istihdam kriterine göre ve Kauçuk ve Plastik sektörü yine aynı katsayılar açısından ciro kriterine göre potansiyel küme özelliği göstermektedir.

Aday küme özelliği gösteren (tek yıldız alan) sektörlerle bakıldığında, hiç bir sektörün herhangi bir kriterden büyüklük katsayısına göre tek yıldız almadığı dikkat çekmektedir. Baskınlık veya uzmanlık katsayısına göre aday küme özelliği taşıyan sektörler ise Gıda, Tekstil, Giyim Eşyası, Ağaç ve Ağaç Ürünleri, Mobilya, Mineral Ürünler, Ana Metal, Motorlu Kara Taşıtı, Mineral Ürünler, Deri ve Deri ürünleri sektörleridir.

5.4.2. Sektörel Bazda Yatırım Konularının Belirlenmesi

Sektörel bazda yatırım konuları, bölgede öne çıkan ya da öne çıkma potansiyeli taşıyan sektörler, sektörel performans, sektörlerin üretim yapısı ve sektörlerarası etkileşim kriterleri dikkate alarak değerlendirilecektir.

TR52 bölgesi için öne çıkan ve gelişme potansiyeli gösteren sektörlerin belirlenmesinde daha önceki bölümde gerçekleştirilen kümelenme analizi sonuçlarından yararlanılacaktır.

Gerek literatürde gerçekleştirilen çalışmalar, gerekse de kriterlerin özellikleri dikkate alındığında; kümelenmede önem verilmesi gereken kriterlerin istihdam ve ciro olduğu düşünülmektedir. Sektörde çok sayıda işyerine sahip olan sektörlerle çok hasıla yaratan ya da yüksek istihdam gösteren sektörlerin önemlilikleri ve temsil gücü düşünüldüğünde ağırlığın son iki kriterde yoğunlaşacağı açıktır.

Bu değerlendirmelerin yanı sıra, bir sektörün bölge, ülke ve hatta dünya bazında rekabetçi olabilmesinin yalnızca bu sektörün belirli bir bölgede yoğunlaşması ile ilgili olmadığı da unutulmamalıdır. Genel olarak, ülke genelinde rekabetçilik özelliği gösteren bir sektör için bölgede de bu sektörün gelişmesine elverişli imkânların bulunmuş olması/bulunması önemli bir pozitif katkı sağlayacaktır. Ayrıca, imalat sanayinde bir sektörün kendisine girdi tedarik eden (buradaki girdi geniş anlamda tüm üretim girdileri olarak kullanılmaktadır) sektörlerin ürünlerine ve üretim faktörlerine kolayca erişim imkânına sahip olmasının da bu sektörlerin rekabetçiliğini artıracığı kesindir.

Diğer yandan, nihai ürünü ara malı niteliğinde olan sektörlerde de (ana metal ve kauçuk/plastik ürünleri sektörleri gibi) bu sektör ürünlerini girdi olarak talep edecek sektörlerin varlığı ya da gelişme imkânının olması da önemli bir diğer noktadır.

İmalat Sanayi sektörlerinin performansının değerlendirilmesi için Bankamızca gerçekleştirilen bir çalışmanın bulguları kullanılacaktır¹¹. Bu çalışmada imalat sanayi alt sektörleri Üretim Endeksi, Kapasite Kullanım Oranları, Dış Ticarete Rekabet Gücü (RCA), istihdam Endeksi, Çalışan Kişi Başına Verimlilik Endeksi ve Fiyat Artışları kriterleri bazında 2005-2010 dönemi

---

¹¹ Türkiye İmalat Sanayiinin Analizi (2005-2010 Dönemi, 22 Ana Sektör İtibariyle)", Ed. Mustafa ŞİMŞEK, Türkiye Kalkınma Bankası Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü, 2012, Ankara

için her bir sektörün bu kriterler bazında gösterdiği yıllık değişimlerden hareketle hesaplanarak, dönem genelinde en yüksek performans gösterenden en düşük performans gösterene göre sektörler sıralanmıştır. Bu sıralamalar dikkate alınarak TR52 bölgesindeki sektörlerin genel durumu hakkında bilgi sahibi olunabilecektir.

Sektörlerarası etkileşim için Girdi-Çıktı Analizi kullanılarak elde edilecek imalat sanayi alt sektörlerinin yapısal analizinin bulgularından yararlanılacaktır. Bu noktada bilhassa sektörlerin bağlantı etkilerinin analizi (doğrudan geri ve doğrudan ileri bağlantı, doğrudan toplam geri bağlantı ve toplam ileri bağlantı) önem taşımaktadır.

5.4.2.1. Bölgede Öne Çıkan ve Yükselme Potansiyeli Gösteren Sektörlerin Değerlendirilmesi

Gıda sektörü ile Makine Teçhizat sektörünün hem istihdam hem de ciro açısından olgun küme özelliği göstermesi bu iki sektörün bölgede anahtar rolü taşıdığı, bu sektörlerle istihdam açısından olgun küme özelliği taşıyan Motorlu Kara Taşıtları sektörünün de eşlik ettiği düşünülmektedir.

Bölgede gelişme potansiyeli gösteren sektörlerin de “potansiyel küme” özelliği taşıyan sektörler olduğu düşünülmektedir. Bu kategoride yer alan sektörler de Kauçuk ve Plastik, Ana Metal ve Metal ürünleri sektörleridir.

TR52 bölgesinde gelişmeye aday olan sektörlerin ise kümelenme analizi neticesinde istihdam veya ciro kriterlerinden tek yıldız alan sektörler olduğu düşünülmektedir. Bu sektörler ise Mineral Ürünler, Ana Metal, Motorlu Kara Taşıtı, Deri ve Deri Ürünleri, Giyim Eşyası ile Ağaç ve Ağaç Ürünleri sektörleridir.

5.4.2.2. Sektörlerin Üretim Yapısı ve Sektörlerarası Etkileşim

Sektörlerin üretim yapısı ve sektörlerin birbirlerini etkileme düzeyleri Girdi/Çıktı Analizi kullanılarak gerçekleştirilecektir. Girdi/Çıktı (I/O) Analizi sektörlerin üretim yapılarını, diğer sektörlerle olan etkileşimlerini gösteren ve ekonomideki sektörel bazda hızlandıran ve çarpan etkilerini hesaplamaya olanak veren bir tekniktir.

2002 için yayınlanan Türkiye I/O tablosunda 59 sektör bulunmaktadır. Burada amaç, özellikle sanayi (ve bilhassa imalat sanayi) sektörünün yapısını incelemek olduğu için 59 sektör 33

sektör halinde toplulaştırılmıştır. Tablo 73’de toplulaştırma yapılan sektörler ve bu sektörlerin toplulaştırıldığı NACE Rev. 1.1. kodları verilmektedir¹².

Tablo 73: Topluulaştırma Sonrası Sektörler

NACE Kod (§)	Ürünler
01-05	Tarım, Avcılık, Ormancılık, Balıkçılık
10-14	Madencilik
15-16	Gıda, İçki ve Tütün
17	Tekstil
18	Giyim Eşyası, Kürkün İşlenmesi ve Boyanması
19	Derinin Tabaklanması, İşlenmesi, Deriden Mamul Eşya
20	Ağaç ve Mantar Ürünleri
21	Kağıt ve Kağıt Ürünleri
22	Basım ve yayın
23-24	Kok Kömürü, Rafine Edilmiş Petrol, Kimyasal Madde ve Ürünler
25	Plastik ve Kauçuk Ürünleri
26	Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler
27	Ana Metal Sanayi
28	Metal Eşya
29	Bys Makine ve Teçhizat
30	Büro, Muhasebe ve Bilgi İşlem Makineleri
31	Bys Elektrikli Makine ve Cihazlar
32	Radyo, TV ve Haberleşme Cihazları
33	Tıbbi Aletler, Hassas ve Optik Aletler
34	Motorlu Kara Taşıtı ve Römork
35	Diğer Ulaşım Araçları
36-37	Mobilya; Bys Diğer İmalat ve Yeniden Değerlendirme
40-41	Elektrik, Gaz, Su
45	İnşaat
50-52	Toptan ve Perakende Ticaret, Bakım Onarım
55	Oteller ve Lokantalar
60-64	Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme
65-67	Finansal Aracılık
70-74	Gayrimenkul, Kiralama, ARGE
75	Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik
80	Eğitim Hizmetleri
85	Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler
90-95	Diğer Toplumsal, Sosyal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri

(§) : Topluulaştırmada, Örneğin; “01-05”, 01 ile 05 NACE kodları arasında kalan “Tarım, Hayvancılık, Balıkçılık ve Ormancılık” sektörlerinin birleştirilmiş halini ifade etmektedir.

¹² NACE Rev. 2 sınıflaması ile NACE Rev. 1.1. sınıflaması alt sektörler bazında küçük farklar göstermesine rağmen genel olarak uyumludur. BU nedenle ikili düzeydeki kırılımların temsil ettiği sektörlerin içerikleri aynı kabul edilebilir.

Bu noktada, I/O tablosundan hareketle hesaplanacak bağlantı katsayıları hakkında bilgi vermek gerekirse;

Doğrudan Geri Bağlantı: Herhangi bir sektörün üretimi içinde diğer sektörlerden kullandığı ara girdilerin toplamından hareketle hesaplanmaktadır. “Teknoloji Matrisi (Girdi Katsayıları Matrisi)”nden hareketle hesaplanan doğrudan geri bağlantı katsayısı ise, sektörün toplam üretim değeri “1” olarak kabul edildiğinde, kullanılan ara girdilerin toplam üretime oranlarının toplamından oluşmaktadır. Doğrudan geri bağlantı katsayısının yüksekliği, o sektörün üretim için diğer sektörlerin çıktılarını yüksek oranda kullanmak durumunda olduğunu (sektörün kendisini besleyen gerideki sektörlerle yüksek oranda bağımlı olduğunu) ifade etmektedir. Bir başka ifade ile, yüksek geri bağlantı katsayısı, o sektörün üretimi ile gerisindeki diğer sektörlerin üretimi arasında kuvvetli bir bağlantı olduğunu göstermektedir.

Doğrudan İleri Bağlantı: Belli bir sektörün üretiminin diğer sektörler tarafından girdi olarak kullanılan kısmının (toplam ara tüketim) o sektörün ürünlerine olan toplam talebe=tüketime (ara tüketim+ nihai tüketim) oranını göstermektedir. Bu anlamda, sektörün toplam üretiminin ne kadarının diğer sektörler tarafından girdi olarak kullanıldığını (ya da sektörün üretiminin ne kadarının nihai tüketime gittiğini) ifade etmektedir.

Toplam Geri Bağlantı: “Leontief Ters Matrisi”nden hesaplanmaktadır. Belli bir sektördeki bir birimlik nihai talep artışının yol açtığı toplam üretim artışı, o sektörün toplam geri bağlantı etkisini göstermektedir. Doğrudan geri bağlantıda yalnızca belli bir sektörün üretimindeki diğer sektör girdilerinin payları ifade edilirken; toplam geri bağlantıda belli bir sektöre nihai talep artışı (nihai tüketiciler tarafından yalnızca o sektörün ürününe bir birimlik talep artışı) olması neticesinde, hem bu talep artışını, hem de bu talep artışını karşılamak için gerçekleşen üretim artışı nedeniyle diğer sektörlerden tedarik edilen girdi artışı neticesinde ilgili (bağlantılı) tüm sektörlerde ortaya çıkan toplam üretim artışı ifade edilmektedir. Bu anlamda toplam geri bağlantı katsayısı, o sektörün ürününe olan talep değişiminin tetiklediği ekonomideki toplam üretim artışını ifade etmektedir.

Toplam İleri Bağlantı: “Leontief Ters Matrisi”nden hesaplanmaktadır. Tüm sektörlerdeki birer birimlik nihai talep artışlarının belli bir sektörün üretiminde yol açtığı artış, o sektörün toplam ileri bağlantı etkisi olarak tanımlanmaktadır. Toplam ileri bağlantıda, ekonomideki

tüm sektörlerin nihai ürünlerine birer birimlik bir talep artışı olduğunda hareketle üretici sektörlerin üretiminin ne kadar arttığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen tanımlamalar doğrultusunda, 33 sektörün I/O tablosundan hareketle hesaplanan bağlantı katsayıları ve karakteristik değerleri Tablo 74'de verilmektedir.

Tablo 74: Sektörlerin Bağlantı Katsayıları

NACE Kod	Sektör Adı	DGB	TGB	DİB	TİB
01-05	Tarım, Avcılık, Ormanlık, Balıkçılık	0.331	1.651	0.551	2.756
10-14	Madencilik	0.383	1.833	0.868	3.907
15-16	Gıda, İçki ve Tütün	0.739	2.441	0.251	1.870
17	Tekstil	0.728	2.772	0.595	2.851
18	Giyim Eşyası, Kürkün İşlenmesi ve Boyanması	0.722	2.833	0.090	1.174
19	Derinin İşlenmesi ve Deriden Mamul Eşya	0.731	2.819	0.447	1.475
20	Ağaç ve Mantar Ürünleri	0.741	2.654	0.731	1.442
21	Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri	0.720	2.690	0.924	2.455
22	Basım ve yayın	0.613	2.420	0.797	1.272
23-24	Rafine Edilmiş Petrol, Kimyasal Madde ve Ürün.	0.732	2.545	0.737	5.709
25	Plastik ve Kauçuk Ürünleri	0.727	2.716	0.767	2.178
26	Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler	0.628	2.334	0.836	2.043
27	Ana Metal Sanayi	0.757	2.923	0.852	5.894
28	Metal Eşya	0.694	2.774	0.698	1.853
29	Bys Makine ve Teçhizat	0.622	2.545	0.272	1.943
30	Büro, Muhasebe ve Bilgi İşlem Makineleri	0.561	2.310	0.304	1.128
31	Bys Elektrikli Makine ve Cihazlar	0.706	2.753	0.491	1.735
32	Radyo, TV ve Haberleşme Cihazları	0.786	3.097	0.374	2.286
33	Tıbbi Aletler, Hassas ve Optik Aletler	0.709	2.737	0.218	1.260
34	Motorlu Kara Taşıtı ve Römork	0.757	2.961	0.342	1.631
35	Diğer Ulaşım Araçları	0.537	2.279	0.474	1.145
36-37	Mobilya, Diğer İmalat ve Yeniden Değerlendirme	0.751	2.914	0.139	1.146
40-41	Elektrik, Gaz, Su	0.630	2.413	0.783	3.870
45	İnşaat	0.543	2.291	0.081	1.179
50-52	Toptan ve Perakende Ticaret, Bakım Onarım	0.383	1.766	0.484	5.794
55	Oteller ve Lokantalar	0.535	2.108	0.134	1.216
60-64	Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme	0.437	1.886	0.480	5.401
65-67	Finansal Aracılık	0.362	1.643	0.640	2.858
70-74	Gayrimenkul, Kiralama, ARGE	0.267	1.587	0.390	3.679
75	Kamu Yönetimi ve Savunma, Sosyal Güvenlik	0.397	1.820	0.003	1.008
80	Eğitim Hizmetleri	0.213	1.437	0.048	1.064
85	Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler	0.479	1.985	0.056	1.066
90-95	Diğer Hizmet Faaliyetleri	0.433	1.836	0.317	1.486

DGB: Doğrudan Geri Bağlantı, TGB: Toplam Geri Bağlantı, DİB: Doğrudan İleri Bağlantı, TİB: Toplam İleri Bağlantı

Not: Tabloda her bir kriter bazında en yüksek değerler kutu içinde belirtilmiştir.

Buna göre, en yüksek doğrudan geri bağlantısına sahip olan sektör 32 kod numaralı Radyo, TV ve Haberleşme Cihazları sektörüdür. Bu sektörde üretim girdileri içinde ara girdilerin paylarının toplamı 0.786'dır. Sektör 100 birim üretim yaparken diğer sektörlerden 78.6 birim girdi kullanmaktadır. Yine aynı sektör, en yüksek toplam geri bağlantıya sahiptir. Sektör ürünlerine olan talepte bir birim değişme olduğunda toplam üretim 3.097 birimlik artış göstermektedir.

21 kod numaralı Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri sektörü ise en yüksek doğrudan ileri bağlantı katsayısına sahiptir. Sektörün üretiminin yüzde 92.4'ü diğer sektörlerin kullanımına, ara tüketime gitmektedir.

27 kod numaralı Ana Metal sektörü 5.894'lük değeri ile en yüksek toplam ileri bağlantı katsayısına sahiptir. Toplam ileri bağlantı katsayısının, tüm sektör ürünlerine bir birim talep artışı olduğunda ilgili sektörün toplam üretimin ne kadar artacağını gösterdiği dikkate alındığında; Ana Metal sektörünün önemli bir tedarikçi sektör olduğu ve diğer sektörlerin talebinin artışından en fazla etkilenen sektör olduğu görülmektedir.

5.4.2.3. Sektörlerarası Etkileşim ve "Kısmî Bağlantı Katsayıları"

Tablo 73'de verilen bağlantı katsayıları, kısmî katsayılar olarak ifade edildiğinde daha detaylı bilgiler sağlayacaktır. Bu sayede her bir sektörün en fazla bağlantıya sahip olduğu veya en fazla tetiklediği sektörler de belirlenebilecektir. Bu anlamda, sadece İmalat Sanayii alt sektörlerine yönelik olarak, doğrudan geri, toplam geri ve toplam ileri kısmî bağlantı katsayıları "en önemli ilk 10 sektör" için hesaplanmış olup izleyen tablolarda verilecektir.

Tablo 75: İmalat Sanayi Kısmî Doğrudan Geri Bağlantı Katsayıları

Sektör		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Toplam
1516	Katsayı	0.3603	0.1418	0.0750	0.0470	0.0226	0.0201	0.0184	0.0075	0.0067	0.0048	0.7393
	NACE Kodu	0105	1516	5052	6064	2324	25	21	4041	26	28	
17	Katsayı	0.3451	0.1251	0.0811	0.0415	0.0387	0.0176	0.0121	0.0057	0.0051	0.0049	0.7285
	NACE Kodu	17	2324	5052	6064	0105	4041	25	21	29	26	
18	Katsayı	0.4083	0.0774	0.0565	0.0416	0.0300	0.0274	0.0079	0.0070	0.0066	0.0062	0.6219
	NACE Kodu	17	5052	18	6064	2324	19	1516	4041	25	21	
19	Katsayı	0.2793	0.1226	0.0865	0.0797	0.0383	0.0315	0.0218	0.0117	0.0098	0.0051	0.5612
	NACE Kodu	19	1516	2324	5052	6064	17	25	21	4041	28	
20	Katsayı	0.1555	0.1349	0.1216	0.0845	0.0632	0.0250	0.0210	0.0176	0.0175	0.0150	0.7407
	NACE Kodu	20	2324	0105	5052	6064	4041	21	25	1014	27	
21	Katsayı	0.2619	0.0941	0.0859	0.0510	0.0464	0.0349	0.0228	0.0207	0.0167	0.0146	0.7199
	NACE Kodu	21	2324	5052	6064	4041	0105	1014	25	17	29	
22	Katsayı	0.2314	0.0804	0.0507	0.0486	0.0372	0.0304	0.0220	0.0122	0.0033	0.0031	0.6125
	NACE Kodu	21	5052	6064	2324	22	25	4041	29	19	27	
2324	Katsayı	0.2241	0.2165	0.0707	0.0619	0.0168	0.0159	0.0105	0.0100	0.0087	0.0068	0.7323
	NACE Kodu	1014	2324	5052	6064	25	0105	21	4041	27	26	
25	Katsayı	0.3103	0.0932	0.0840	0.0523	0.0289	0.0287	0.0116	0.0106	0.0105	0.0104	0.7267
	NACE Kodu	2324	25	5052	6064	27	4041	21	17	26	28	
26	Katsayı	0.1413	0.1404	0.0723	0.0704	0.0548	0.0323	0.0223	0.0181	0.0076	0.0064	0.6280
	NACE Kodu	1014	26	5052	2324	6064	4041	21	29	28	27	
27	Katsayı	0.4133	0.0751	0.0538	0.0502	0.0501	0.0313	0.0184	0.0139	0.0086	0.0058	0.7567
	NACE Kodu	27	5052	6064	1014	4041	26	2324	29	28	20	
28	Katsayı	0.3312	0.0800	0.0567	0.0506	0.0385	0.0225	0.0160	0.0145	0.0110	0.0092	0.6937
	NACE Kodu	27	5052	28	6064	2324	29	4041	25	26	21	
29	Katsayı	0.1937	0.1094	0.0758	0.0439	0.0269	0.0222	0.0186	0.0162	0.0161	0.0135	0.6219
	NACE Kodu	27	29	5052	6064	2324	31	28	4041	25	26	
30	Katsayı	0.1298	0.0661	0.0617	0.0404	0.0229	0.0176	0.0143	0.0103	0.0090	0.0074	0.5612
	NACE Kodu	32	30	5052	6064	27	2324	31	4041	21	22	
31	Katsayı	0.1471	0.1209	0.0876	0.0545	0.0473	0.0464	0.0400	0.0394	0.0210	0.0158	0.7060
	NACE Kodu	31	27	5052	25	6064	2324	4041	28	32	1014	
32	Katsayı	0.4075	0.1091	0.0462	0.0436	0.0432	0.0215	0.0134	0.0080	0.0075	0.0057	0.7863
	NACE Kodu	32	5052	27	31	6064	25	2324	21	18	33	
33	Katsayı	0.1451	0.1082	0.0747	0.0663	0.0592	0.0494	0.0383	0.0376	0.0250	0.0136	0.7093
	NACE Kodu	33	5052	27	2324	32	6064	29	25	26	28	
34	Katsayı	0.2267	0.1347	0.1019	0.0721	0.0706	0.0474	0.0182	0.0152	0.0083	0.0080	0.7573
	NACE Kodu	34	27	5052	25	28	6064	2324	26	4041	29	
35	Katsayı	0.0728	0.0711	0.0654	0.0572	0.0411	0.0325	0.0325	0.0206	0.0190	0.0176	0.5369
	NACE Kodu	27	28	35	5052	6064	29	2324	25	34	31	
3637	Katsayı	0.2778	0.0939	0.0601	0.0585	0.0579	0.0539	0.0316	0.0276	0.0200	0.0102	0.7507
	NACE Kodu	27	5052	20	17	6064	25	28	2324	3637	21	

Tablo 75’de kısmî bağlantı katsayıları anlamında, sanayi alt sektörlerinin bir birim üretim için en fazla girdi kullandıkları sektörler (sektörlerarası bağımlılık) ve bu sektörlerden kullandıkları girdilerin oranları görülmektedir. Tabloda ilk sırada sektörlerin NACE kodları yer almakta

("Sektör" sütunu), daha sonrasında ise büyüklük sırasına göre diğer sektörlerden aldıkları girdi oranları ve bu sektörlerin hangileri olduğu (NACE kodlarına göre) görülmektedir.

Buna göre örneğin 1516 numaralı Gıda İçki ve Tütün sektörüne bakılırsa, bu sektörün toplam üretimi içindeki tüm ara girdiler toplamının 0.7393 olduğu (Tablonun "Toplam" sütunu) ve girdi kullanımında ilk sırada da 0105 kod numarası ile belirtilen Tarım, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık sektörünün 0.3603'lük bir payla yer aldığı görülmektedir (Tablonun 1 nolu sütunu). Buradan yola çıkarak Türkiye'deki Gıda İçki ve Tütün Üretimini tarımsal faaliyetlere dayandığı ve en önemli girdinin tarımsal faaliyetlerden sağlandığı görülmektedir. Bölgesel planlama ve sektörel gelişme patikalarının belirlenmesinde, bölge coğrafyasının sağladığı hammadde temin koşullarının önemli bir parametre olduğu düşünüldüğünde, belirlenecek üretim deseninin hangi sektörlerle ne kadar bağımlı olduğu ve sektörün gerisinde girdi sağlayacak faaliyetlerin yeterli olup olmadığı sorusunun cevabı bu katsayılardan hareketle görülebilmektedir. Diğer bir deyişle, yine örneğin Gıda İçki ve Tütün Üretimi için gerekli ürünler yöreden temin edilebiliyorsa (yörede yeterli tarımsal faaliyet bulunuyorsa) o yörede kurulacak Gıda İçki sektörü yatırımları önemli bir avantaj sağlayacak ve hammadde desenine uygun bir yatırım profili belirlenebilecektir. 1516 sektörünün girdi kullanımında ikinci sırada sektörün kendisi 0.1418 girdi katsayısı ile yer almaktadır. Buradan, sektörün kendi üretiminde en fazla ağırlığa sahip olan tarımsal girdilerden sonra, kendi girdilerini "ara mamul" olarak kullandığını söylemek mümkün görülmektedir. Üçüncü sırada ise görece çok daha düşük olan 0.0750 katsayısı ile 5052 kod numaralı Toptan ve Perakende Ticaret, Bakım ve Onarım sektörü gelmektedir.

Tablo 76'da verilen imalat sanayii sektörleri toplam geri bağlantıları, bu sektör ürünlerinin marjinal gelir (talep) etkisini ifade etmektedir. Diğer bir ifade ile her bir sektör ürününe yönelik olarak talep bir birim arttığında bu talep artışının tetiklediği ilgili sektör üretimindeki değişimin ve bu gelişme neticesinde de kendisinin ve diğer sektörlerin üretimlerini ne kadar tetikleyeceği görülebilmektedir. Burada tablonun ilk kolonundaki tüm kısmî toplam geri bağlantı katsayılarının birden büyük olduğu göze çarpmaktadır. Bunun nedeni, bağlantı katsayısının tanımı gereği, sektör ürününe olan bir birimlik talep artışı için başlangıçta bu talebi karşılamak amacıyla bir birim üretim artışı gerekeceğidir. Dolayısıyla katsayının "1" lik kısmı direkt olarak nihai talebi karşılamak için gereken üretimi ifade etmektedir.

Tablo 76: İmalat Sanayi Sektörlerinin Kısmî Toplam Geri Bağlantı Katsayıları

Sektör		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Toplam
1516	Katsayı	1.1855	0.5039	0.1495	0.1201	0.1084	0.0440	0.0392	0.0369	0.0365	0.0302	2.4408
	NACE Kodu	1516	0105	5052	6064	2324	1014	4041	21	25	27	
17	Katsayı	1.5395	0.2974	0.1914	0.1460	0.0951	0.0833	0.0709	0.0341	0.0334	0.0239	2.7725
	NACE Kodu	17	2324	5052	6064	1014	0105	4041	27	25	21	
18	Katsayı	1.0629	0.6734	0.1984	0.1966	0.1483	0.0666	0.0550	0.0547	0.0418	0.0313	2.8326
	NACE Kodu	18	17	2324	5052	6064	1014	4041	0105	19	27	
19	Katsayı	1.3883	0.2306	0.2067	0.1948	0.1436	0.1025	0.0796	0.0735	0.0534	0.0507	2.8192
	NACE Kodu	19	2324	1516	5052	6064	0105	17	1014	4041	25	
20	Katsayı	1.1867	0.2749	0.1850	0.1809	0.1671	0.1103	0.0827	0.0714	0.0465	0.0381	2.6539
	NACE Kodu	20	2324	0105	5052	6064	1014	4041	27	21	25	
21	Katsayı	1.3678	0.2303	0.1881	0.1549	0.1309	0.1161	0.0750	0.0465	0.0452	0.0445	2.6901
	NACE Kodu	21	2324	5052	6064	4041	1014	0105	27	17	25	
22	Katsayı	1.0437	0.3364	0.1671	0.1598	0.1408	0.0843	0.0671	0.0528	0.0403	0.0283	2.4201
	NACE Kodu	22	21	5052	2324	6064	4041	1014	25	27	29	
2324	Katsayı	1.3488	0.3325	0.1596	0.1585	0.0615	0.0591	0.0382	0.0350	0.0289	0.0253	2.5450
	NACE Kodu	2324	1014	6064	5052	4041	27	0105	25	21	29	
25	Katsayı	1.1213	0.4939	0.1853	0.1633	0.1480	0.0997	0.0915	0.0341	0.0303	0.0273	2.7156
	NACE Kodu	25	2324	5052	6064	1014	27	4041	21	17	26	
26	Katsayı	1.1725	0.2302	0.1577	0.1476	0.1388	0.0944	0.0546	0.0451	0.0379	0.0184	2.3337
	NACE Kodu	26	1014	2324	5052	6064	4041	27	21	29	28	
27	Katsayı	1.7524	0.1911	0.1744	0.1672	0.1549	0.0951	0.0702	0.0397	0.0242	0.0152	2.9235
	NACE Kodu	27	5052	6064	4041	1014	2324	26	29	28	21	
28	Katsayı	1.0738	0.6424	0.1901	0.1644	0.1206	0.1031	0.0977	0.0464	0.0435	0.0292	2.7742
	NACE Kodu	28	27	5052	6064	2324	4041	1014	29	26	25	
29	Katsayı	1.1387	0.4208	0.1725	0.1415	0.1012	0.0863	0.0733	0.0396	0.0374	0.0338	2.5447
	NACE Kodu	29	27	5052	6064	2324	4041	1014	26	31	28	
30	Katsayı	1.0726	0.2402	0.1449	0.1185	0.0952	0.0759	0.0481	0.0390	0.0351	0.0282	2.3096
	NACE Kodu	30	32	5052	6064	27	2324	4041	1014	31	21	
31	Katsayı	1.1841	0.3143	0.1978	0.1567	0.1542	0.1286	0.1033	0.0843	0.0604	0.0464	2.7527
	NACE Kodu	31	27	5052	6064	2324	4041	1014	25	28	32	
32	Katsayı	1.6973	0.2668	0.1886	0.1700	0.1051	0.0931	0.0574	0.0561	0.0554	0.0318	3.0970
	NACE Kodu	32	5052	27	6064	2324	31	25	1014	4041	21	
33	Katsayı	1.1714	0.2254	0.2207	0.1775	0.1607	0.1227	0.0782	0.0657	0.0644	0.0619	2.7369
	NACE Kodu	33	5052	27	2324	6064	32	1014	25	29	4041	
34	Katsayı	1.3026	0.3931	0.2347	0.1726	0.1331	0.1165	0.1088	0.0810	0.0797	0.0465	2.9609
	NACE Kodu	34	27	5052	6064	2324	25	28	1014	4041	26	
35	Katsayı	1.0708	0.2258	0.1347	0.1210	0.1031	0.0913	0.0615	0.0554	0.0519	0.0379	2.2793
	NACE Kodu	35	27	5052	6064	2324	28	4041	1014	29	25	
3637	Katsayı	1.0240	0.5415	0.2151	0.1823	0.1499	0.1046	0.0916	0.0854	0.0783	0.0760	2.9144
	NACE Kodu	3637	27	5052	6064	2324	17	1014	4041	20	25	

Yine, 1516 nolu sektörün diğer sektörlerden sağlayacağı toplam girdi oranlarının ne olacağına kısmî katsayılar olarak bakıldığında bu kez ilk sırayı sektörün kendisi (1516) 1.1855 katsayısı

ile almaktadır. Ancak, önceki cümlede de ifade edildiği üzere, bu katsayının bir birimlik bölümü zaten nihai talep artışının karşılanması için gereken üretim artışını ifade ettiği için, en büyük etkilenmenin yine 0105 kod numaralı tarım sektöründe olduğu görülmektedir (0.5039 katsayı ile). Burada ilişkinin şöyle düşünülmesi, anlaşılabilirlik açısından yararlı olacaktır:

İlgili sektörün nihai ürününe talep 1 birim arttı → talebi karşılamak için ilgili sektör üretimi 1 birim arttı → ilgili sektörün diğer sektörlerden girdi kullanımını arttı → doğrudan geri bağlantılı diğer tüm sektörlerin üretimi arttı → diğer sektörlerin kendi üretimleri için kullandıkları ilgili sektör de dahil olmak üzere doğrudan geri bağlantılı tüm sektörlerden girdi talebi arttı → ilgili sektör de dahil olmak üzere girdi tedarikçisi tüm sektörlerin üretimi artan girdi talebini karşılamak için arttı → ilgili sektör dahil olmak üzere tüm sektörlerin girdi kullanımını arttı → ..... → ...

Tablo 76'da 1516 nolu sektör için verilen 2.4408'lik toplam geri bağlantı katsayısı, yukarıda açıklanan üretim döngüsü neticesinde ekonomideki toplam artışı göstermektedir. Kısmî katsayılar ise, yine bu döngü neticesinde geriye bağlantılı (girdi sağlanan) her sektördeki toplam üretim artışını ifade etmektedir. Bu anlamda, toplam geri bağlantı katsayılarını bir anlamda, "katma değer yaratma zinciri" olarak ifade etmek ve sektörlerin diğer sektörleri de tetikleyerek toplam yaratılacak üretimi gösterdiğini söylemek mümkündür.

Tablo 77'de ise tüm sektörlerin ürünlerine nihai talebin 1'er birim arttığı varsayımıyla bu sektörlerin üretimlerinin ne kadar artacağı toplam kısmî ileri bağlantı katsayıları olarak verilmektedir. Tablo 76 ve Tablo 77'nin ilk sütunları aynı değerlerden oluşacaktır. Çünkü burada ilgili sektörün nihai talebindeki bir birimlik artışın etkisi görülmektedir (toplam geri bağlantı etkisi ile aynı etki). Ancak, burada toplam geri bağlantıdan farklı olarak tüm sektörlerin ürünlerine aynı anda ve eşit miktarda (bir birim) talep artışı söz konusu olduğundan, sektörlerin ikinci ve sonraki sütunlarında yer alan katsayılar değişmekte, bu kez sektörler sadece diğer sektörlerin üretim artışları neticesindeki talebi karşılamaya yanı sıra, kendi sektörlerinin nihai talep artışını da karşılayacak miktarda (oranda) üretimlerini arttırmak durumunda kalmaktadırlar.

Tablo 77: İmalat Sanayi Sektörlerinin Toplam Kısmî İleri Bağlantı Katsayıları

Sektör		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Toplam
1516	Katsayı	1.1855	0.2067	0.1898	0.0421	0.0226	0.0201	0.0174	0.0151	0.0136	0.0135	1.8703
	NACE Kodu	1516	19	55	0105	18	85	21	2324	75	20	
17	Katsayı	1.5395	0.6734	0.1046	0.0796	0.0452	0.0303	0.0267	0.0255	0.0244	0.0243	2.8509
	NACE Kodu	17	18	3637	19	21	25	34	20	32	5052	
18	Katsayı	1.0629	0.0154	0.0071	0.0062	0.0054	0.0049	0.0043	0.0042	0.0042	0.0039	1.1740
	NACE Kodu	18	32	27	30	17	19	28	75	3637	85	
19	Katsayı	1.3883	0.0418	0.0072	0.0052	0.0039	0.0028	0.0027	0.0024	0.0019	0.0019	1.4754
	NACE Kodu	19	18	32	22	30	3637	17	75	20	33	
20	Katsayı	1.1867	0.0783	0.0260	0.0177	0.0140	0.0113	0.0101	0.0099	0.0070	0.0068	1.4417
	NACE Kodu	20	3637	45	21	27	35	28	32	31	29	
21	Katsayı	1.3678	0.3364	0.0465	0.0451	0.0382	0.0369	0.0341	0.0332	0.0318	0.0304	2.4547
	NACE Kodu	21	22	20	26	19	1516	25	33	32	3637	
22	Katsayı	1.0437	0.0171	0.0139	0.0133	0.0126	0.0095	0.0090	0.0085	0.0080	0.0078	1.2724
	NACE Kodu	22	9095	5052	30	7074	85	75	6064	80	6567	
2324	Katsayı	1.3488	0.4939	0.2974	0.2749	0.2306	0.2303	0.1984	0.1775	0.1598	0.1577	5.7086
	NACE Kodu	2324	25	17	20	19	21	18	33	22	26	
25	Katsayı	1.1213	0.1165	0.0843	0.0760	0.0657	0.0574	0.0528	0.0507	0.0445	0.0381	2.1783
	NACE Kodu	25	34	31	3637	33	32	22	19	21	20	
26	Katsayı	1.1725	0.1331	0.0702	0.0510	0.0465	0.0456	0.0435	0.0396	0.0381	0.0347	2.0426
	NACE Kodu	26	45	27	33	34	85	28	29	31	3637	
27	Katsayı	1.7524	0.6424	0.5415	0.4208	0.3931	0.3143	0.2258	0.2207	0.2186	0.1886	5.8940
	NACE Kodu	27	28	3637	29	34	31	35	33	45	32	
28	Katsayı	1.0738	0.1088	0.0913	0.0833	0.0604	0.0477	0.0338	0.0287	0.0242	0.0232	1.8532
	NACE Kodu	28	34	35	45	31	3637	29	33	27	25	
29	Katsayı	1.1387	0.0644	0.0519	0.0464	0.0415	0.0397	0.0379	0.0360	0.0352	0.0344	1.9430
	NACE Kodu	29	33	35	28	1014	27	26	31	45	21	
30	Katsayı	1.0726	0.0082	0.0027	0.0026	0.0024	0.0023	0.0022	0.0021	0.0019	0.0019	1.1282
	NACE Kodu	30	32	6064	27	33	80	7074	29	28	3637	
31	Katsayı	1.1841	0.0931	0.0459	0.0374	0.0351	0.0340	0.0299	0.0291	0.0249	0.0199	1.7353
	NACE Kodu	31	32	4041	29	30	45	33	35	1014	75	
32	Katsayı	1.6973	0.2402	0.1227	0.0464	0.0270	0.0185	0.0146	0.0115	0.0075	0.0061	2.2855
	NACE Kodu	32	30	33	31	29	20	6064	9095	28	3637	
33	Katsayı	1.1714	0.0209	0.0125	0.0111	0.0074	0.0042	0.0037	0.0025	0.0022	0.0021	1.2596
	NACE Kodu	33	85	32	30	31	34	4041	29	1014	80	
34	Katsayı	1.3026	0.0327	0.0266	0.0217	0.0151	0.0130	0.0123	0.0116	0.0107	0.0105	1.6305
	NACE Kodu	34	35	6064	5052	29	31	28	33	25	3637	
35	Katsayı	1.0708	0.0316	0.0071	0.0023	0.0022	0.0022	0.0015	0.0014	0.0014	0.0013	1.1449
	NACE Kodu	35	75	6064	1014	85	9095	2324	34	27	3637	
3637	Katsayı	1.0240	0.0092	0.0091	0.0089	0.0074	0.0055	0.0054	0.0051	0.0045	0.0045	1.1460
	NACE Kodu	3637	55	32	18	27	30	9095	28	21	6064	

Yine 1516 nolu sektör için tabloyu yorumlarsak, ilk satır değerinin yorumu, toplam kısmî geri bağlantı ile aynı olacaktır. Ancak, örneğin ikinci sırada yer alan sektöre bakıldığında (0.2067 katsayı ile 19 nolu Derinin Tabaklanması ve Deriden Mamul Eşya) talepteki bu sektörler bazında eşit (ama tüm sektörlerle yönelik) toplam bir artış sonucunda Deri ve Deriden Mamul

Eşya sektörünün 1516 nolu sektörün ürünlerine girdi olarak kullanmak için en yüksek talep gösteren ikinci sektör olduğu anlaşılmaktadır. Deri sektörünün ikinci sırada yer almasının nedeni, Gıda ve İçecek Sektörünün içinde yer alan hayvansal yem üretimidir. Üçüncü sırada ise 55 kod numaralı Oteller ve Lokantalar sektörü yer almaktadır. Gıda İçki üretiminin önemli bir bölümünün Otel ve Lokantalarda kullanıldığı ve bu sektörlerle temel girdi temin eden sektörün de 1516 nolu sektör olduğu ve gelir artışı (tüm sektörlerle olan bir birimlik talep artışı anlamında) neticesinde otel ve lokantaların gıda ve içecek satışı artışı düşünüldüğünde; bu sektörlerin de Gıda İçki sektörü için ne kadar önemli bir pazar olduğu da anlaşılmaktadır. İlişkinin daha iyi anlaşılması için bir sıralama yapmak gerekirse:

Tüm sektörlerle talep 1 birim arttı → Tüm sektörler bu talebin karşılanması için öncelikle üretimlerini 1 birim arttırdılar → ilgili sektör bu kez sadece kendi sektörünün nihai talep artışından dolayı gerekli olan üretim artışı için değil, diğer sektörlerdeki üretim artışından da kaynaklanan ve bu sektörden sağlanan girdi ihtiyacını (ilgili sektör nihai mamulü, diğer sektörlerin üretimi için aynı zamanda bir ara girdidir) karşılamak için de gerekli miktarda (oranda) üretimini arttırdı → ilgili sektörün artan üretimi nedeniyle girdi ihtiyacı arttığından, kendisine girdi sağlayan diğer sektör üretimleri arttı → diğer sektörlerin uyarılmış bu üretim artışı nedeniyle ilgili sektöre ara talepleri arttı → ilgili sektör üretimi, artan bu ara talep ihtiyacını karşılamak için arttı → .... →...

şeklindeki bir döngü neticesinde sektörün toplam ileri bağlantı katsayısının ne olduğu belirlenmektedir.

5.4.2.4. Sektörel Bazda Yatırım Konularının Değerlendirilmesi

TR52 bölgesinde kümelenme özelliği gösteren sektörleri, olgun küme, potansiyel küme ve aday küme olarak tekrar hatırlarsak, bunlar;

Olgun Küme: Gıda, Makine Teçhizat ve Motorlu Kara Taşıtları sektörleri,

Potansiyel Küme: Kauçuk ve Plastik, Ana Metal ve Metal ürünleri sektörleri,

Aday Küme: Mineral Ürünler, Metal, Motorlu Kara Taşıtı, Deri ve Deri Ürünleri, Giyim Eşyası ile Ağaç ve Ağaç ürünleri sektörleridir.

Bu sektörlerin 2005-2010 dönemi performanslarını ve I/O tablolarından elde edilen bağlantı katsayılarını toplu halde göstermek için Tablo 78 hazırlanmıştır.

Tablo 78: TR52 Bölgesinde Potansiyel Gösteren İmalat Sanayi Sektörlerinin Değerlendirilmesi

Sektör Adı	Küme Düzeyi	2006-2010 Dönemi Kriter Bazında Performans Sırası (*)								Girdi/Çıktı Tablosu Katsayıları (**)							
		Üretim Endeksi	KKO	İhracat	RCA	İstihdam	Verimlilik	ÜFE	Genel	DGB		DİB		TGB		TİB	
										Değer	Sıra	Değer	Sıra	Değer	Sıra	Değer	Sıra
Gıda ve İçecek	Olgun	13	5	14	5	3	21	4	5	0.739	6	0.251	17	2.441	16	1.870	9
Makine ve Teçhizat	Olgun	9	11	12	14	5	11	12	12	0.622	17	0.272	16	2.545	15	1.943	8
Motorlu Kara Taşıtı.	Olgun	7	8	15	9	8	14	16	7	0.757	3	0.342	14	2.961	2	1.631	12
Plastik ve Kauçuk	Potansiyel	16	16	9	8	2	19	7	6	0.727	10	0.767	5	2.716	11	2.178	6
Ana Metal	Potansiyel	7	10	11	13	9	18	3	8	0.757	2	0.852	2	2.923	3	5.894	1
Metal Eşya	Potansiyel	10	12	10	6	4	17	6	4	0.694	15	0.698	8	2.774	7	1.853	10
Giyim Eşyası	Aday	20	17	21	1	22	16	14	20	0.722	11	0.090	20	2.833	5	1.174	17
Deri Mamulleri	Aday	12	5	17	16	7	9	7	13	0.731	8	0.447	12	2.819	6	1.475	13
Ağaç, Ağaç Ürünleri	Aday	1	4	7	10	11	1	19	2	0.741	5	0.731	7	2.654	13	1.442	14
Mineral Ürünler	Aday	16	18	16	2	16	13	10	10	0.628	16	0.836	3	2.334	18	2.043	7
Mobilya	Aday	4	22	13	7	15	2	16	8	0.751	4	0.139	19	2.914	4	1.146	18

Kaynak: Kendi Hesaplamalarımız

(*) : Performans için değerlendirme dönemi 2005-2010 olmasına rağmen, yüzde değişmeler alındığı için dönem 2006-2010 olmuştur. Bu sütunlardaki sıra değerleri NACE Rev. 1.1.'e göre 22 ana sektör içindeki sıralamasını göstermektedir. "Genel" sütunu sektörün dönemin tamamı için tüm kriterler bazındaki genel performans sırasını göstermektedir (1: en üst sırada, 22: en alt sırada).

(**) "Değer", NACE Rev. 1.1.'e göre toplulaştırma yapılan 33 sektörlü I/O tablosundan elde edilen katsayı değerleridir. "Sıra" toplulaştırma nedeniyle imalat sanayi sektör sayısı 20'ye düştüğü için sektörün 20 sektör içinde katsayısının büyüklük olarak kaçınıcı sırada yer aldığını göstermektedir (1: en üst sırada, 20: en alt sırada)

Tablo 78 verilerinden harekete önerilebilecek yatırım konularında “olgun küme” özelliği gösteren sektörler içinde genel yaklaşımımız bu sektörlerde daha fazla kapasite yaratılarak mevcut tesislerin de rekabet gücünü olumsuz yönde etkileyebilecek yeni yatırımlardan ziyade, bu küme grubunda yer alan yatırımların ileri ve geri bağlantısı kuvvetli olan sektörlerin ön plana çıkarılmasıdır. Bu kapsamda bakıldığında;

Gıda sektörü; 22 imalat sanayi sektörü içinde performans olarak 5. sırada yer almaktadır. Bu anlamda iyi performans gösteren sektörlerden birisi olarak göze çarpmaktadır. Sektörün yüksek geri bağlantı katsayısına sahip olması (0.739'luk katsayı ile 6. sıradadır) bu sektörün bilhassa tarımsal sanayi niteliğinin ön planda olduğu düşünüldüğünde, yörenin tarımsal potansiyelinin değerlendirilmesi ve tarımsal ürün desenine uygun olarak üretilecek gıda ve içki sektörüne dahil ürünlerin gerek hammadde temini açısından bir avantajı, gerekse de yöredeki tarımsal üretimi destekleyerek sürekliliğini sağlayan bir sektör olma özelliklerini taşıdığı düşünülmektedir. Sektörün toplam geri bağlantı katsayısının (2.441) değerlendirilen diğer sektörlerle kıyaslandığında ortalamanın üzerinde olduğu, sektör ürünlerinin ağırlıklı olarak nihai tüketiciler tarafından kullanıldığı (doğrudan ileri bağlantı katsayısı 0.179'dur) görülmektedir. Gıda sektörünün en fazla girdi kullandığı sektörler sırasıyla; Tarım ve Hayvancılık, Ticaret, Ulaştırma, Depolama, Haberleşme (Lojistik) sektörleridir. Bu anlamda, bilhassa mevcut gıda sektörü işletmelerinin girdi sağladığı bu sektörlerde yapılacak yatırımların sektörün gelişmesi için gerekli olduğu düşünülmektedir. Gıda sektörünün performans sıralamasında verimlilik açısından 21. sırada yer alması sektörde verimlilik artırıcı ve inovasyon sağlayıcı yatırımların gerektiğini göstermektedir. Ayrıca imalat sanayi geneli içinde KKO artışı açısından 5. sırada yer alması bu sektöre yönelik canlı bir talep olduğunu da göstermektedir.

Makine ve Teçhizat Sektörü; TR52 bölgesinde olgun küme özelliği gösteren bir diğer sektördür. Performans açısından imalat sanayiinin orta sıralarında (12. sıra) yer almaktadır. Sektörün bağlantı katsayıları ve performans sıralamasına esas kriterleri dikkate alındığında, bu haliyle sektöre yeni bir firma girişi beklenen faydayı sağlamayacaktır. Zira sektör üretim endeksi açısından 9., KKO açısından 11. sırada yer almaktadır. Diğer yandan, bu sektörün en fazla girdi kullandığı sektör olan Ana Metal sektörünün de bölgede potansiyel küme olarak yer alması bir avantaj olarak düşünülebilir.

Motorlu Kara Taşıtları Sektörü; Olgun küme kategorisinde yer alan bu sektör, performans sıralamasında 7. olmuştur. Performansı belirleyen kriterlerden fiyat artışları, verimlilik ve ihracat artış potansiyelinin diğer imalat sanayi sektörleri ile kıyaslandığında düşük olduğu görülmektedir. Buna karşın bu sektör yüksek doğrudan ve toplam geri bağlantı katsayısına sahip olması nedeniyle, geniş bir tedarikçi sektör kümesine hitap etmektedir.

Yukarıda belirtilen üç sektör de ürünlerinin önemli bir bölümünü nihai tüketiciye satmaktadır (üç sektörün de doğrudan ileri bağlantı katsayıları düşüktür).

Potansiyel küme kategorisinde yer alan Plastik ve Kauçuk, Ana Metal ve Metal Eşya sektörleri performans açısından benzer bir tablo sergilemektedir. Bu üç sektörün dikkat çeken diğer özelliği de verimlilik açısından imalat sanayiinde en düşük artışların yaşandığı sektörler olmasıdır. Bu anlamda her üç sektör için de kalite artırıcı, darboğaz giderici ve teknolojik gelişme sağlayıcı yatırımların gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Bu sektörler içinde Ana Metal sektörü yüksek bağlantı katsayıları nedeniyle Plastik ve Kauçuk ile Metal Eşya sektörlerinden ayrılmaktadır. Bu nedenle üç sektör içinde üretimi arttırıcı ve hızlandıran mekanizmasının en fazla geçerli olduğu bu sektör az önce değinilen türdeki yatırımlar için cazip görünmektedir.

Aday kümeler için bakıldığında ise düşük performansları nedeniyle bilhassa Mineral Ürünler ve Giyim Eşyası sektörlerinde yeni bir yatırım yapılmasının çok rekabetçi olmayacağı düşünülmektedir. Bunun yanında Ağaç ve Ağaç Ürünleri sektörü ülke genelinde son dönemde yükselen performansı (22 sektör içinde 2. sıradadır) ve (toplam geri bağlantı dışında) yüksek bağlantı katsayıları nedeniyle yeni yatırımların yönelebileceği bir sektör olarak görülmektedir. Mobilya sektörü ise, her ne kadar performansta 8. sırada yer alsada dönemsel olarak çok düşük gerçekleşen KKO artışı nedeniyle bu kategoride imalat sanayi içinde son sırada yer alması nedeniyle yeni yatırımlar için risk arz etmektedir.

Sonuç olarak, sektörlerin kümelenme özellikleri ve performansların yeni yatırımlar için çok önemli kriterler olduğu açıksa da, daha orta ve uzun vadede ve bölgesel kalkınma perspektifinden bakıldığında üretim yapısı ve sektörlerarası etkileşim faktörlerinin de en az bu kriterler kadar belirleyici olduğu düşünülmektedir. Bölgede katma değer yaratılması ya da mevcut katma değer yapısının yükseltilmesi düşünüldüğünde, “katma değer” kavramına daha geniş bir perspektifle bakılması kaçınılmaz olacaktır. Dar anlamda bakıldığında, üretim

faktörlerine ödenen tutarı ifade eden katma değer kavramını, geniş anlamda sektördeki bir birim üretim neticesinde ekonomide yaratılan toplam ek hasıla olarak (başlangıçta var olmayan ancak belli bir sektörün üretimindeki artış neticesinde ortaya çıkan değer) olarak düşünersek, sektörel katma değer yaratma kapasitesinin, ekonomik büyümeye ve üretim artışına hızlandıran mekanizması ile taşınmasını ifade edecek değişken, Toplam Geri Bağlantı Katsayısı (TGBK) olacaktır. Elbette, burada Toplam Geri Bağlantı Katsayısının ifade ettiği büyüklüğün ulusal gelir hesaplarında kullanılan anlamda bir “katma değer” olmadığı, dolayısıyla da ortaya çıkan üretim artışının aynı miktarda bir ulusal hasıla yaratılması demek olmadığı belirtilmelidir. Ancak, TGBK yardımıyla ekonomide canlandırmanın hangi sektörlerde başlatılabileceği (hangi sektör üretimine öncelik verilirse hızlandıran mekanizmasının daha etkin çalışabileceği) ve yörenin demografik, lojistik, hammadde (geniş anlamda tüm üretim girdileri) temini, ekonomik gelişmişlik düzeyi gibi faktörler de dikkate alınarak hangi sektörlerin “öncü sektör” olabilme potansiyeline daha fazla sahip olduğu görülebilecektir. Bunun yanı sıra, herhangi bir sektörün “öncü sektör” olarak seçilmesi durumunda da (kısmî TGBK kullanılarak) bu sektöre girdi sağlayan sektörlerin mevcut olup olmadığı, mevcutsa etkin çalışması için gerekli tüm etkenlerin varlığı araştırılarak gelecek dönem üretim deseni hakkında karar vermek ve önlem almak mümkün olabilecektir.

Diğer önemli ve dikkate alınması gereken katsayı da Toplam İleri Bağlantı Katsayısı (TİBK)’dir. Bu katsayının yüksekliği de, sektörün önemli bir “tedarikçi” sektör olduğunu, diğer sektörlerle önemli oranda girdi temin ettiğini göstermektedir. Kısmî TİBK’den çok sayıda sektöre girdi tedarik edildiğinin görülmesi halinde de, girdi temin eden sektörlerin üretimlerini devam ettirebilmesi açısından, ilgili sektörün bir anlamda “vazgeçilmez ve üretimini mutlaka devam ettirmesi gereken” sektör olduğu anlaşılacaktır.

Yöresel bazda üretim konularının belirlenmesi anlamında, bilhassa emek faktörüne doğrudan bir gelir transferi amaçlı düzenlenecek politikalarda sektörel katma değer paylarının, belli bir sektörün üretimi baz alınarak bu sektörün bağlantılı olduğu sektörlerin hangileri olduğunun ve mevcut/gelecek dönem kapasitelerinin ve üretim kalitesinin yeterli olup olmadığını belirlenmesi anlamında Doğrudan Geri Bağlantı Katsayılarının; bölgesel üretimi ençoklamak ve mümkün olduğunca daha fazla sektörü kapsayacak toptan bir ekonomik kalkınma tercihlerinde Toplam Geri Bağlantı Katsayılarının, sektörel üretimin ağırlıklı olarak kimler

(nihai tüketici ya da diğer sektörler) tarafından kullanıldığını görebilmek ve buna göre satış, pazarlama ve dağıtım kanallarının geliştirilmesi, reklam ve tutundurma faaliyetlerinin tasarlanması anlamında Doğrudan İleri Bağlantı katsayılarının, ekonomik canlanma neticesinde toplam gelirden meydana gelecek bir birimlik artış neticesinde (ya da nihai tüketicilere yapılacak ek bir gelir transferi neticesinde) hangi sektörlerde ne büyüklükte bir üretim artışı olabileceğini kestirmek anlamında da Toplam İleri bağlantı Katsayılarının kullanılması karar verme ve tercih belirtme anlamında yararlı olabilecektir.

6. TICARET

6.1. İç Ticaret

Konya ilinde ticaret sektörü, coğrafi konumu itibarıyla eski dönemlerden itibaren gelişmiş olup, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde de önemli kervan yollarının geçtiği bir il olarak Konya, yoğun ticari faaliyetlere sahne olmuştur. Konya ilinin o dönemlerde en gelişmiş ekonomik faaliyet alanı ticaret sektörü olmuştur.

Tarıma elverişli arazileri ile geniş bir alana yayılan Konya ili, ürettiği tarımsal ürünler, özellikle tahıl ürünleri ile günümüzde de birçok ille tarımsal ürün satma konumundadır. Konya ilinin sanayi ve ticaretinin gelişiminde ilin sahip olduğu bu tarımsal potansiyelin çok büyük etkisi olmuştur. Konya'da ticarete konu olan mallar açısından, tarımsal ve hayvansal ürünler önemini devam ettirmektedir. İmalat sanayinde sağlanan gelişme ve ürün çeşitliliği ile sanayi ürünlerinde de Konya, Türkiye iç ticaretinde önemli illerden biri olmuştur. Tarımsal makinalar, otomotiv yan sanayii, lastik-plastik ürünleri, tarıma dayalı işlenmiş ürünler, demir-çelik ürünleri, imalat makinaları, dokuma-giyim, tuz, alüminyum, mermer ilde ticarete konu olan bazı sanayi ürünleridir. Konya-Kayacık Lojistik Merkezi'nin faaliyete geçmesi ile birlikte Konya'da ticari faaliyetler daha fazla ivme kazanacaktır. İlde ticaret, il merkezinde yoğunlaşmış olmakla birlikte, Akşehir, Ereğli, Seydişehir gibi büyük ilçelerde de ticaret sektörü gelişmiş durumdadır.

Konya'da ticaret sektörü hasılası, 2001 yılı itibarıyla %15.8'lik payla ulaştırma ve haberleşme, tarım ve sanayi sektörlerinin ardından il hasılasında dördüncü sırada yer almıştır. İl ticaret hasılasında toptan ve perakende ticaretin payı ağırlıklıdır. 2001 yılı itibarıyla il ticaret hasılası içinde toptan ve perakende ticaretin payı %84 iken, oteller ve lokanta hizmetlerinin payı %14'tür. Aynı yıl itibarıyla TR52 Bölgesi ticaret hasılasında Konya'nın payı %94'tür.

Konya’da Ticaret Odası’na kayıtlı toplam 22,000 işyeri bulunmakta ve yaklaşık 11,265 işyeri de üretim ve hizmet faaliyetlerinin yanı sıra toptan ve perakende ticaret faaliyetleri ile uğraşmaktadır. İmalat, turizm, sağlık, hizmetler ve diğer sektörler kapsamında yer alan işyerleri, ticaret sektöründe de faaliyet göstermektedirler.

Türkiye, TR52 Bölgesi ve Konya için 2010 ve 2011 yıllarında kurulan, tasfiye edilen ve kapanan şirket sayıları da aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 79: Kurulan, Tasfiye Edilen ve Kapanan Şirket Sayıları (Birikimli)

	Kurulan			Tasfiye Edilen		Kapanan		
	Şirket	Kooperatif	Gerçek Kişi	Şirket	Kooperatif	Şirket	Kooperatif	Gerçek Kişi
2010								
Türkiye	50,423	1,547	50,943	16,560	3,004	11,400	2,042	29,921
TR52	1,280	99	785	254	117	179	92	735
Konya	1,182	89	646	238	113	164	84	480
2011								
Türkiye	53,409	1,033	60,430	20,487	2,723	13,095	1,896	41,130
TR52	1,077	57	1,215	298	105	186	87	735
Konya	991	48	997	261	101	168	86	609

Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Konya ilinde 2011 yılı itibariyle 991 adet şirket kurulmuş, 261 adet şirket tasfiye edilmiş ve 168 şirket kapanmıştır. Türkiye genelinde 53,409 adet şirket kurulmuş olup, kurulan şirket sayısı içinde Konya’nın aldığı pay %1.9’dur. Türkiye için tasfiye edilen ve kapanan şirket sayısı 33,582 olup, tasfiye edilen ve kapanan şirket sayısı içinde Konya’nın aldığı pay %1.3 olmuştur. Konya kurulan şirket sayısı açısından iller sıralamasında 8. sırada, tasfiye edilen şirket sayısı açısından 10. sırada ve kapanan şirket sayısı açısından 8. sırada yer almaktadır.

6.2. Dış Ticaret

6.2.1. Dış Ticaret Hacmi

Dış ticaret hacmindeki gelişmelere bakıldığında; 2002-2011 döneminde özellikle Konya’nın dış ticaret hacminde önemli gelişmeler sağladığı görülmektedir. 2002-2011 döneminde Türkiye’nin dış ticaret hacmi 3.3 katına, TR52 bölgesinin dış ticaret hacmi 6.8 katına çıkarken Konya’nın dış ticaret hacmi aynı dönemde 7 katına ulaşmıştır. Nitekim 2002 yılında 292 milyon USD olan Konya dış ticaret hacmi 2011 yılında 2,338 milyon USD seviyesine

yükselmiştir. Bu gelişmenin bir yansıması olarak Konya dış ticaret hacmi 2002 yılında Türkiye dış ticaret hacminin binde 3'ünü oluştururken, 2011 yılında binde 6'larına ulaşmıştır.

Tablo 80: Türkiye, TR52 Bölgesi Ve Konya'nın Dış Ticaret Hacmi (Bin USD)

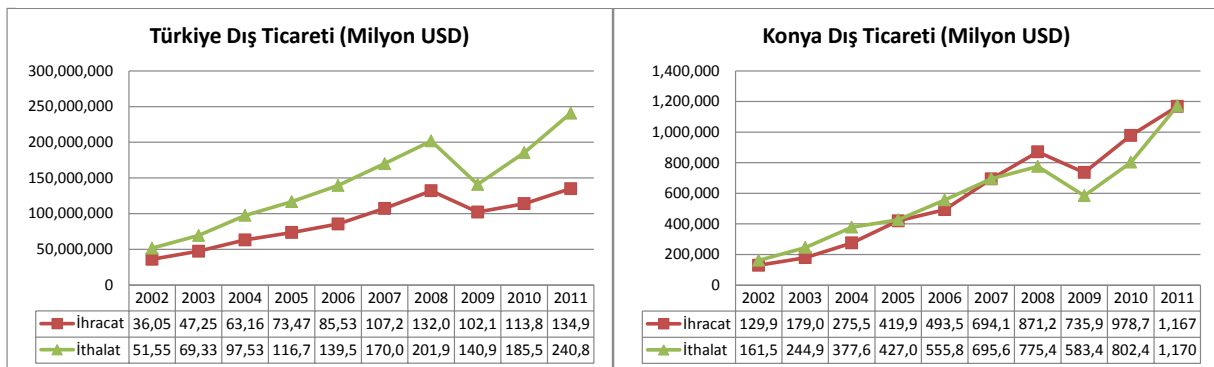
Yıllar	Türkiye		TR52 Bölgesi		Konya	
	Dış Ticaret Hacmi	Açık/Fazla	Dış Ticaret Hacmi	Açık/Fazla	Dış Ticaret Hacmi	Açık/Fazla
2002	87,612,886	-15,494,708	343,187	-11,071	291,523	-31,605
2003	116,592,528	-22,086,856	494,478	-37,052	423,960	-65,882
2004	160,706,919	-34,372,613	732,210	-65,348	653,254	-102,142
2005	190,250,559	-43,297,743	933,939	32,087	847,006	-7,036
2006	225,110,850	-54,041,498	1,180,804	-14,676	1,049,361	-62,297
2007	277,334,465	-62,790,965	1,576,664	64,912	1,389,736	-1,514
2008	333,990,770	-69,936,378	1,854,400	204,810	1,646,641	95,805
2009	243,071,034	-38,785,808	1,508,478	254,918	2,055,477	152,514
2010	299,427,551	-71,661,113	2,049,939	261,021	1,781,212	176,360
2011	375,805,937	-105,862,847	2,690,414	108,550	2,338,029	-2,503

Kaynak: TÜİK

Türkiye genelinde dış ticaret dengesi, sürekli açık vermekte olup, 2002 yılında 15,495 milyon USD olan dış ticaret açığı 2011 yılında 105,863 milyon USD'ye yükselmiştir. Konya'nın dış ticareti ise 2002 ve 2007 yılları arasında açık vermesine rağmen 2008, 2009 ve 2010 yıllarında dış ticaret fazlası vermiştir. Konya, dış ticaret dengesi 2011 yılında ise 2.5 milyon USD dış ticaret açığı vermiştir.

Türkiye ve Konya'nın dış ticaret grafikleri karşılaştırıldığında, Türkiye'nin özellikle son yıllarda dış ticaret açığının artarak devam ettiği görülürken, Konya dış ticaret dengesinin fazla verme eğiliminde olduğu görülmektedir.

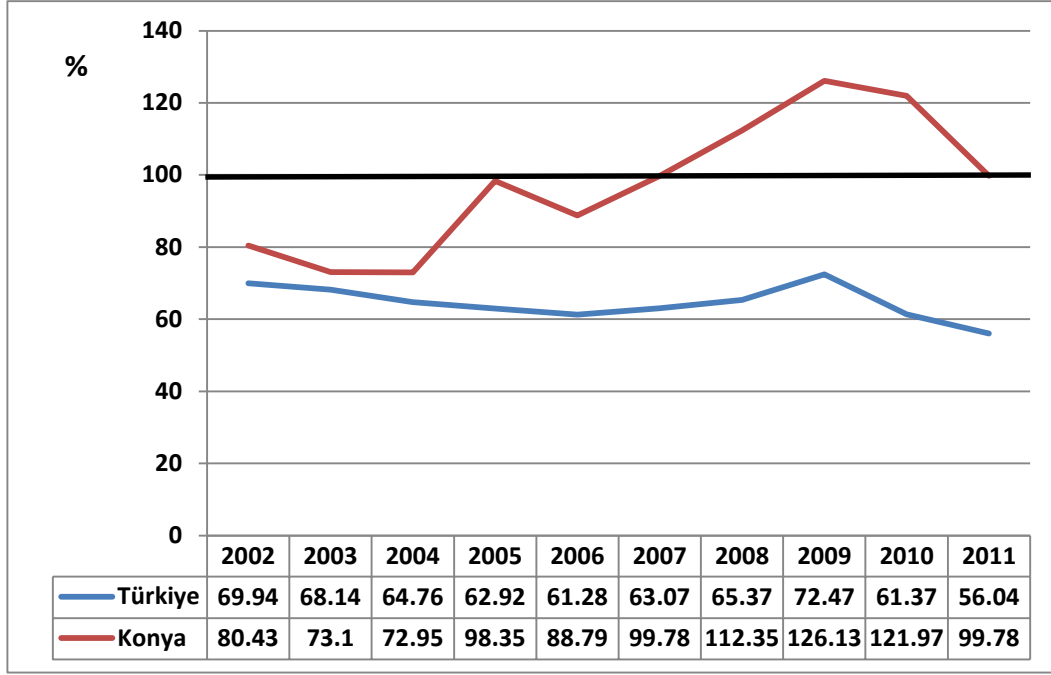
Grafik 24: Türkiye ve Konya'nın Dış Ticareti

İhracatın ithalatı karşılama oranı incelendiğinde, Konya ilinde karşılama oranının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülürken, 2008-2009 ve 2010 yıllarında Konya ihracatın

ithalatı karşılama oranlarının 100'ün üzerinde olduğu dikkati çekmektedir. Türkiye ve Konya için ihracatın ithalatı karşılama oranları aşağıdaki Grafikte verilmektedir.

Grafik 25: İhracatın İthalatı Karşılama Oranları (%)

Kaynak: TÜİK verilerinden hareketle hesaplanmıştır.

6.2.2. İhracat

İhracatın gelişimine bakıldığında, 2002 yılında 130 milyon USD olan Konya ihracatının yıllar itibariyle devamlı artarak 2011 yılında 1,168 milyon USD seviyesine yükseldiği görülmektedir. 2002 yılı Türkiye ihracatı içinde binde 3.6 pay alan Konya ilinin bu payı 2011 yılında binde 8.7'ye yükselmiştir. Konya ili ihracatı TR52 Bölgesi ihracatının ise %83'ünü oluşturmaktadır.

2002-2011 dönemi itibariyle ihracat rakamları aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 81: İhracatın Gelişimi (Bin USD)

Yıllar	Türkiye	TR52	TR52/Türkiye (%)	Konya	Konya/Türkiye (%)
--------	---------	------	------------------	-------	-------------------

2002	36,059,089	166,058	0.46	129,959	0.36
2003	47,252,836	228,713	0.48	179,039	0.38
2004	63,167,153	333,431	0.53	275,556	0.44
2005	73,476,408	483,013	0.66	419,985	0.57
2006	85,534,676	583,064	0.68	493,532	0.58
2007	107,271,750	820,788	0.77	694,111	0.65
2008	132,027,196	1,029,605	0.78	871,223	0.66
2009	102,142,613	881,698	0.86	735,997	0.72
2010	113,883,219	1,155,480	1.01	978,786	0.86
2011	134,971,545	1,399,482	1.04	1,167,763	0.87

Kaynak: TÜİK

Tablodan da görüldüğü gibi 2002-2011 döneminde Konya ili ihracatı yaklaşık 8 kat artış gösterirken Türkiye ihracatındaki artış 2.7 kat olmuştur.

Konya ihracatının ana sektörler itibariyle dağılımına bakıldığında, yıllar itibariyle imalat sanayi ihracatının %95'e yakın bir pay aldığı görülmektedir. Konya ilinde ihracatın ana sektörler itibariyle dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir:

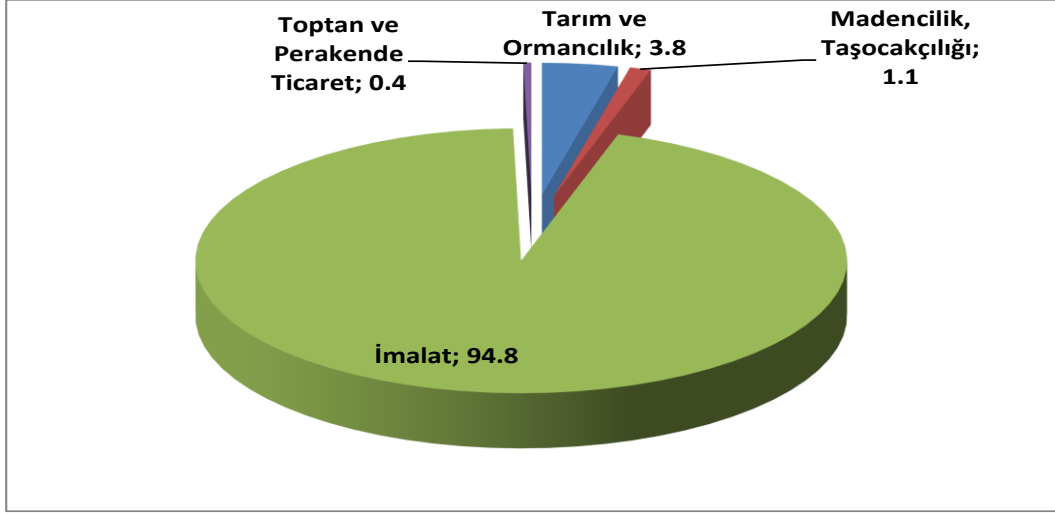
Tablo 82: Konya İhracatının Sektörel Dağılımı (Bin USD)

Yıllar	Tarım ve Ormancılık	Madencilik, Taşocakçılığı	İmalat	Toptan ve Perakende Ticaret	Toplam
2002	4,752	451	124,646	111	129,959
2003	6,771	392	171,132	744	179,039
2004	4,644	497	267,779	2,636	275,556
2005	4,525	216	411,495	3,750	419,985
2006	6,928	597	482,635	3,372	493,532
2007	24,539	9,170	657,003	3,398	694,111
2008	33,631	7,327	827,956	2,309	871,223
2009	26,091	4,832	703,347	1,727	735,997
2010	43,820	19,456	913,592	1,917	978,785
2011	67,697	20,134	1,076,795	3,528	1,168,154

Kaynak: TÜİK

Konya ihracatının sektörlere göre dağılımında imalat sanayiinden sonra ikinci sırada yer alan sektör, tarım ve ormancılık sektörleri olmakla birlikte bu grubun ihracattan aldığı pay %4'ü geçmemektedir. Madencilik sektörünün payı ise %1'ler seviyesindedir.

Grafik 26: Konya İhracatının Ana Sektörler İtibariyle Dağılımı (2002-2011 Ortalaması) (%)

Konya ihracatının ülkelere göre dağılımına bakıldığında, çok sayıda ülkeye ihracat yapıldığı görülmektedir. 2011 yılı itibariyle en fazla ihracat %13'lük pay ile Irak'a, %7.01 pay ile İtalya'ya ve %6.49 pay ile İran'a yapılmıştır. Almanya, Libya, Bulgaristan, Rusya, ABD, Mısır, İspanya, İngiltere ve Suudi Arabistan Konya'dan ihracat yapılan ülkeler olup, bunların dışında çok sayıda ülkeye de ihracat yapılmıştır.

Tablo 83: Konya İhracatının Ünelere Göre Dağılımı (2011)

Ülke Adı	İhracat (Bin USD)	Pay (%)
Irak	151,781	13.00
İtalya	81,867	7.01
İran	75,867	6.49
Almanya	64,279	5.50
Libya	54,058	4.62
Bulgaristan	37,237	3.18
Rusya	36,516	3.12
ABD	29,788	2.55
Mısır	29,658	2.53
İspanya	29,139	2.49
İngiltere	27,853	2.38
Suudi Arabistan	26,990	2.31
Diğerleri	522,730	44.75
TOPLAM	1,167,763	100.00

Kaynak: TÜİK

6.2.3. İthalat

İthalatın gelişimine bakıldığında, 2002 yılında 162 milyon USD olan Konya ithalatının yıllar itibariyle artarak 2011 yılında 1,170 milyon USD seviyesine yükseldiği görülmektedir. 2002

yılı Türkiye ithalatı içinde binde 3.1 pay alan Konya ilinin bu payı 2011 yılında binde 4.8'e yükselmiştir. Konya ili ithalatı TR52 Bölgesi ithalatının ise %90'dan fazlasını oluşturmaktadır.

2002-2011 dönemi itibariyle ithalat rakamları aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 84: İthalatın Gelişimi (Bin USD)

Yıllar	Türkiye	TR52	TR52/Türkiye (%)	Konya	Konya/Türkiye (%)
2002	51,553,797	177,129	0.34	161,564	0.31
2003	69,339,692	265,765	0.38	244,921	0.35
2004	97,539,766	398,779	0.41	377,698	0.38
2005	116,774,151	450,926	0.38	427,021	0.36
2006	139,576,174	597,740	0.43	555,829	0.39
2007	170,062,715	755,876	0.44	695,625	0.41
2008	201,963,574	824,795	0.41	775,418	0.38
2009	140,928,421	626,780	0.44	583,483	0.41
2010	185,544,332	894,459	0.63	802,426	0.43
2011	240,834,392	1,290,932	0.54	1,170,266	0.48

Kaynak: TÜİK

Tablodan da görüldüğü gibi 2002-2011 döneminde Konya ili ithalatı yaklaşık 6 kat artış gösterirken Türkiye ihracatındaki artış 3.7 kat olmuştur.

Konya ithalatının ana sektörler itibariyle dağılımına bakıldığında, yıllar itibariyle imalat sanayi ithalatının %75-96 aralığında bir pay aldığı görülmektedir (2002-2011 dönem ortalaması %85 olarak gerçekleşmiştir.). Konya ilinde ithalatın ana sektörler itibariyle dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir:

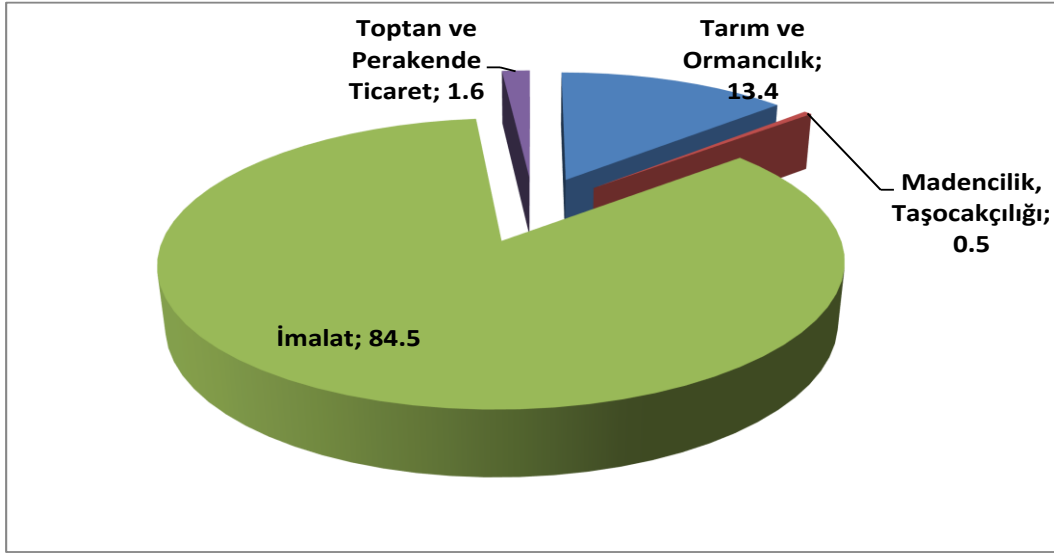
Tablo 85: Konya İthalatının Sektörel Dağılımı (Bin USD)

Yıllar	Tarım ve Ormancılık	Madencilik, Taşocakçılığı	İmalat	Toptan ve Perakende Ticaret	Toplam
2002	12,743	2,022	145,253	1,546	161,564
2003	12,870	1,889	228,377	1,785	244,921
2004	29,550	2,494	339,742	5,912	377,698
2005	8,424	2,470	408,768	7,359	427,021
2006	11,213	3,048	535,140	6,428	555,829
2007	86,856	1,627	600,319	6,822	695,625
2008	173,891	3,544	578,206	19,778	775,418
2009	98,624	1,684	455,280	27,895	583,483
2010	134,262	3,470	657,424	7,270	802,426
2011	206,751	4,841	949,339	9,288	1,170,219

Kaynak: TÜİK

Konya ithalatının sektörlere göre dağılımında imalat sanayiinden sonra ikinci sırada yer alan sektör tarım ve ormancılık sektörleri olup, bu grubun ithalattan aldığı pay %2-22 aralığında değişmektedir (2002-2011 dönem ortalaması %13.4 olarak gerçekleşmiştir.).

Grafik 27: Konya İthalatının Ana Sektörler İtibariyle Dağılımı (2002-2011 Ortalaması) (%)

Konya ithalatının ülkelere göre dağılımına bakıldığında, çok sayıda ülkeden ithalat yapıldığı görülmektedir. 2011 yılı itibariyle en fazla ithalat %12.83'lük pay ile Çin'den, %10.74 pay ile Rusya'dan ve %9.20 pay ile Almanya'dan yapılmıştır. İtalya, Tayvan, ABD, Polonya, İran, İsveç, Belçika, Fransa, Hindistan, Suudi Arabistan ve Güney Kore Konya'nın ithalat yaptığı ülkeler olup, bunların dışında çok sayıda ülkeden de ithalat yapılmıştır.

Tablo 86: Konya İthalatının Ülkelere Göre Dağılımı (2011)

Ülke Adı	İthalat (Bin USD)	Pay (%)
Çin	150,166	12.83
Rusya	125,637	10.74
Almanya	107,693	9.2
İtalya	77,695	6.64
Tayvan	56,348	4.81
ABD	52,725	4.51
Polonya	39,855	3.41
İran	26,060	2.23
İsveç	25,588	2.19
Belçika	23,778	2.03
Fransa	23,685	2.02
Hindistan	23,649	2.02
Diğerleri	437,387	37.37
TOPLAM	1,170,266	100.00

Kaynak: TÜİK

6.3. Dış Ticarete Yoğunlaşma¹³

Dış ticarete yoğunlaşma esas olarak, dış ticaretin belirli sayıdaki firma tarafından kontrolü olarak tanımlanmasının yanı sıra, dış ticaretin belli ülkelerde, belli sektörlerde (fasıllarda) ya da maddelerde yoğunlaşması için de yaygın olarak hesaplanmaktadır.

Yoğunlaşma oranı (CR_m)¹⁴, basit hesaplanabilmesi nedeniyle, yaygın olarak kullanılan bir yoğunlaşma ölçüsüdür. Yoğunlaşma oranı, belli sayıdaki firma, ürün, fasıl (sektör) veya ülkenin toplam paylarını ifade eden bir kavramdır. CR_m 0 ile 100 arasında bir değer almakta ve aşağıda belirtilen formül yardımıyla hesaplanmaktadır.

$$CR_m = \sum_{i=1}^m P_i * 100$$

Formülde, CR_m : Yoğunlaşma oranını, P_i ise firma, madde, fasıl veya ülkenin payını göstermektedir.

6.3.1. İhracatta Sektör ve Ülke Yoğunlaşması

Bu bölümde Konya ihracatında bölgesel ve sektörel düzeyde yoğunlaşma düzeyinin incelenmesi hedeflenmektedir. Yoğunlaşma değerleri, ihracatta sektörel ve ülke düzeyinde çeşitlenme olup olmadığını göstermesi açısından, dış ticaret analizlerinde son derece önemli bir gösterge niteliği taşımaktadır. Dışa açık, ihracata dayalı büyüme modeli çerçevesinde dünya ekonomisine entegre olan bir ekonomide, ihracat gelirleri az sayıda sektöre ve/veya ülkeye dayanıyorsa, bu malların fiyatlarında ortaya çıkabilecek dalgalanmalar ve dış talepteki meydana gelebilecek olası daralmalar ihracat gelirlerinde düşüşe ve istikrarsızlığa neden olabilecektir. Ancak, ihracat ürün çeşitlenmesine dayanıyor ve çok sayıda ülkeye yönelik

---

¹³ Raporun bu bölümün genel olarak tasarlanması ve hazırlanmasına Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdür Yardımcısı Mustafa ŞİMŞEK tarafından destek verilmiştir.

¹⁴ Yoğunlaşma ölçümünde sıklıkla kullanılan diğer bir endeks de Herfindahl endeksi (H-I) olarak bilinen endekstir. Bu endeks, yoğunlaşma oranı hesaplanacak tüm birimlerin toplamdaki paylarının kareleri toplamı

olarak tanımlanmakta ve şu formül yardımıyla hesaplanmaktadır: $H-I = \sum_{i=1}^n p_i^2$. Formülde H-I: Herfindahl

endeksini ve P_i ise firma, madde, fasıl veya ülkenin payını göstermektedir.

yapılıyorsa, düşen fiyatlara ve belli ülkelerde meydana gelecek talep daralmasına rağmen ihracat gelirleri fazla düşmeyecektir. Bu bağlamda, Konya iline ilişkin sektörel ve ülke yoğunlaşmalarının ortaya konması, belirtilen hususların ortaya konması açısından gereklidir.

6.3.1.1. İhracatta Ülke Yoğunlaşma Oranları

Bu alt bölümde ihracatta ülke yoğunlaşma oranları hesaplanacaktır. İhracata ilişkin yoğunlaşma oranlarını incelemeye önce, Konya ilinin ülkeler bazında ihracat yapısına kısaca değinmek yararlı olacaktır.

Konya ilinin ihracat değerlerinin ülkeler bazında dağılımını gösteren Tablo 87 verileri incelendiğinde; Irak, İran, Libya, Mısır, Suudi Arabistan ve Suriye'nin ön plana çıktığı Ortadoğu ülkeleri, İtalya, Almanya, Bulgaristan, İspanya ve İngiltere'nin ön plana çıktığı Avrupa Birliği ülkeleri, Rusya Federasyonu ve ABD'nin en temel pazar ülkeler olduğu anlaşılmaktadır. Konya ili dış ticaretine ilişkin analizler yapılırken krizin etkilerinin henüz görülmediği normal bir yıl olan 2007 yılı, krizin etkilerinin yoğun şekilde hissedildiği 2009 yılı ve krizden çıkış yılı olarak kabul edilebilecek 2011 yılı verileri dikkate alınmıştır. Böylece bir anlamda kriz öncesi, kriz dönemi ve sonrasında Konya dış ticaretine etkilerinin analiz edilmesi amaçlanmıştır.

2011 yılı verileri dikkate alındığında, Konya ili ihracatında Irak %13.0 oranında bir paya sahipken, İtalya %7.0, İran %6.5, Almanya %5.5, Libya %4.6, Bulgaristan %3.2, Rusya federasyonu %3.1 ve ABD %2.6 payla ilk sıralarda yer almaktadır. Tabloda dikkat çeken hususlardan birisi de kriz döneminde Avrupa Birliği ülkelerinin Konya ihracatı içerisindeki payı azalırken Ortadoğu ülkelerinin paylarında artışlar yaşanmış olmasıdır. Nitekim 2007 yılında İtalya, Almanya, Bulgaristan, İspanya, İngiltere ve Yunanistan'dan oluşan AB grubu ülkelerin %28 olan Konya ihracatındaki payı krizin en yoğun etkilerinin görüldüğü 2009 yılında %16'ya düşmüş ve krizden çıkış yılı olan 2011'de yine %22'ye yükselmiştir. Buna karşın, 2007 yılında Irak, İran, Libya, Mısır, Suudi Arabistan ve Suriye'den oluşan Ortadoğu grubu ülkelerinin %21 olan Konya ihracatındaki payı 2009'da %33'e yükselmiş ve tekrar 2011'de %31'e gerilemiştir.

Tablo 87: Konya İhracatının Ülkelere Göre Dağılımı (Bin USD ve % Pay)

Ülkeler	2005		2007		2009		2011	
	Bin USD	% Pay	Bin USD	% Pay	Bin USD	% Pay	Bin USD	% Pay
Irak	46,907	11.2	39,141	5.6	84,608	11.5	151,781	13.0
İtalya	31,529	7.5	46,990	6.8	16,904	2.3	81,867	7.0
İran	19,448	4.6	27,341	3.9	36,494	5.0	75,867	6.5
Almanya	33,473	8.0	41,643	6.0	39,014	5.3	64,279	5.5
Libya	13,387	3.2	27,864	4.0	23,586	3.2	54,059	4.6
Bulgaristan	6,019	1.4	24,239	3.5	10,756	1.5	37,237	3.2
Rusya Federasyonu	6,564	1.6	23,182	3.3	13,322	1.8	36,517	3.1
A.B.D.	15,728	3.7	25,202	3.6	26,270	3.6	29,789	2.6
Mısır	10,518	2.5	10,125	1.5	28,473	3.9	29,659	2.5
İspanya	8,120	1.9	7,542	1.1	8,273	1.1	29,140	2.5
İngiltere	4,516	1.1	12,113	1.7	13,511	1.8	27,854	2.4
Suudi Arabistan	20,864	5.0	23,258	3.4	20,572	2.8	26,990	2.3
Suriye	8,581	2.0	15,273	2.2	47,755	6.5	25,988	2.2
Yunanistan	5,308	1.3	59,656	8.6	31,931	4.3	19,080	1.6
Azerbaycan	6,198	1.5	6,306	0.9	9,212	1.3	17,682	1.5
Cezayir	3,506	0.8	6,414	0.9	9,252	1.3	17,467	1.5
Fransa	7,447	1.8	11,290	1.6	8,929	1.2	15,966	1.4
Belçika	3,159	0.8	5,508	0.8	10,381	1.4	14,166	1.2
Kazakistan	8,341	2.0	19,076	2.7	20,004	2.7	13,852	1.2
Gürcistan	8,626	2.1	15,859	2.3	10,095	1.4	12,720	1.1
Hollanda	5,147	1.2	9,388	1.4	6,417	0.9	12,677	1.1
Polonya	3,415	0.8	7,854	1.1	8,261	1.1	12,648	1.1
Ürdün	5,877	1.4	10,067	1.5	11,266	1.5	12,583	1.1
Avusturya	9,743	2.3	13,344	1.9	12,881	1.8	12,394	1.1
B.A.E.	7,630	1.8	19,066	2.7	17,278	2.3	12,304	1.1
Pakistan	974	0.2	1,553	0.2	3,364	0.5	12,165	1.0
İsrail	2,439	0.6	2,998	0.4	6,483	0.9	10,956	0.9
Türkmenistan	1,777	0.4	1,997	0.3	5,303	0.7	10,747	0.9
Kenya	1,096	0.3	1,901	0.3	3,367	0.5	10,476	0.9
Güney Afrika	3,613	0.9	4,977	0.7	4,651	0.6	10,205	0.9
Ukrayna	2,140	0.5	7,567	1.1	5,306	0.7	10,011	0.9
Özbekistan	4,531	1.1	5,816	0.8	11,440	1.6	9,897	0.8
Romanya	4,714	1.1	16,756	2.4	8,697	1.2	9,173	0.8
Sudan	4,076	1.0	3,917	0.6	3,123	0.4	8,513	0.7
K.K.Türk.Cum.	6,287	1.5	6,241	0.9	4,817	0.7	7,940	0.7
Lübnan	1,857	0.4	2,263	0.3	4,097	0.6	7,939	0.7
Tunus	1,275	0.3	1,389	0.2	3,260	0.4	7,493	0.6
Nijer	1,349	0.3	4,668	0.7	3,987	0.5	7,279	0.6
Diğer Ülkeler	83,808	20.0	124,328	17.8	142,657	19.3	200,405	17.2
Genel Toplam	419,985	100.0	694,111	100.0	735,997	100.0	1,167,763	100.0

Kaynak: TÜİK.

Ülke yoğunlaşmasının artması ihracatın az sayıda ülkeye yapıldığı, azalması ise ülke (pazar) çeşitliliğinin arttığı anlamına gelmektedir. Literatürde sıklıkla CR₄ ve CR₈ yoğunlaşma oranları göz önüne alınmaktadır. Bu bağlamda hesaplanan, 2007, 2009 ve 2011 yılları için Konya ili ihracatında ülke yoğunlaşma oranları Tablo 88’de verilmiştir.

Tablo 88: Konya’nın İhracatında Ülke Yoğunlaşma Oranları (2007, 2009, 2011)

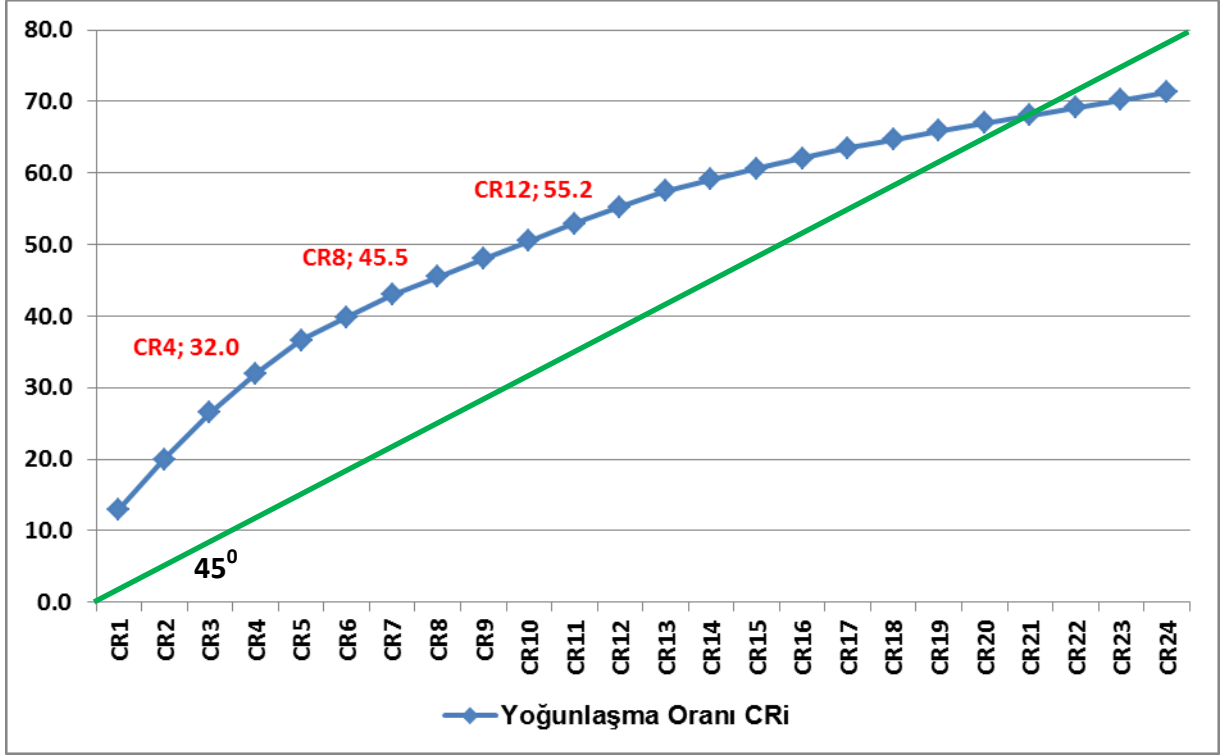
CR _i	Ülke	2007		Ülke	2009		Ülke	2011	
		% Pay	CR _i Oranı %		% Pay	CR _i Oranı %		% Pay	CR _i Oranı %
CR ₁	Yunanistan	8.6	8.6	Irak	11.5	11.5	Irak	13.0	13.0
CR ₂	İtalya	6.8	15.4	Suriye	6.5	18.0	İtalya	7.0	20.0
CR ₃	Almanya	6.0	21.4	Almanya	5.3	23.3	İran	6.5	26.5
CR₄	Irak	5.6	27.0	İran	5.0	28.2	Almanya	5.5	32.0
CR ₅	Libya	4.0	31.0	Yunanistan	4.3	32.6	Libya	4.6	36.6
CR ₆	İran	3.9	35.0	Mısır	3.9	36.5	Bulgaristan	3.2	39.8
CR ₇	A.B.D.	3.6	38.6	A.B.D.	3.6	40.0	Rusya	3.1	43.0
CR₈	Bulgaristan	3.5	42.1	Libya	3.2	43.2	A.B.D.	2.6	45.5
CR ₉	S. Arabistan	3.4	45.4	S. Arabistan	2.8	46.0	Mısır	2.5	48.0
CR ₁₀	Rusya	3.3	48.8	Kazakistan	2.7	48.7	İspanya	2.5	50.5
CR ₁₁	Kazakistan	2.7	51.5	B.A.E.	2.3	51.1	İngiltere	2.4	52.9
CR ₁₂	B.A.E.	2.7	54.3	İtalya	2.3	53.4	S. Arabistan	2.3	55.2
CR ₁₃	Romanya	2.4	56.7	İngiltere	1.8	55.2	Suriye	2.2	57.5
CR ₁₄	Gürcistan	2.3	59.0	Rusya	1.8	57.0	Yunanistan	1.6	59.1
CR ₁₅	Suriye	2.2	61.2	Avusturya	1.8	58.8	Azerbaycan	1.5	60.6
CR ₁₆	Avusturya	1.9	63.1	Özbekistan	1.6	60.3	Cezayir	1.5	62.1
CR ₁₇	İngiltere	1.7	64.8	Ürdün	1.5	61.9	Fransa	1.4	63.5
CR ₁₈	Fransa	1.6	66.5	Bulgaristan	1.5	63.3	Belçika	1.2	64.7
CR ₁₉	Mısır	1.5	67.9	Belçika	1.4	64.7	Kazakistan	1.2	65.9
CR ₂₀	Ürdün	1.5	69.4	Gürcistan	1.4	66.1	Gürcistan	1.1	67.0
CR ₂₁	Hollanda	1.4	70.7	Endonezya	1.3	67.4	Hollanda	1.1	68.0
CR ₂₂	Polonya	1.1	71.9	Cezayir	1.3	68.7	Polonya	1.1	69.1
CR ₂₃	Macaristan	1.1	73.0	Azerbaycan	1.3	69.9	Ürdün	1.1	70.2
CR ₂₄	Ukrayna	1.1	74.1	Fransa	1.2	71.2	Avusturya	1.1	71.3
CR ₂₅	İspanya	1.1	75.2	Romanya	1.2	72.3	B.A.E.	1.1	72.3

Kaynak: Kendi Hesaplamamız.

Konya ili ihracatında 2007, 2009 ve 2011 yılları için ilk 4 ülkenin toplam payını gösteren CR₄ sırasıyla %27.0, %28.2 ve %32.0 olarak gerçekleşirken, ilk 8 ülkenin toplam payını gösteren

CR₈ sırasıyla %42.1, %43.2 ve %45.5 olarak tespit edilmiştir. Konya'nın ihraç pazarlarında ülke çeşitliliğini nispeten sağladığı görülmektedir.

Grafik 28: Konya İhracatında Ülke Yoğunlaşma Oranı, 2011

6.3.1.2. İhracatta Sektörel Yoğunlaşma Oranları

Bu alt bölümde Konya ihracatında sektörel düzeyde yoğunlaşmanın ortaya konması amaçlanmaktadır. Sektörel yoğunlaşma oranlarına geçmeden önce, Konya ihracatında önemli ağırlığa sahip sektörlerin belirlenmesi sektörel yoğunlaşmanın daha iyi anlaşılması açısından gerekli görülmektedir.

Konya İhracatının Sektörel Kompozisyonu

Konya ihracatının ISIC Rev.3 bazında sektörel dağılımını gösteren Tablo 89 bulguları incelendiğinde, öne çıkan en temel sektörler şunlardır; Makine ve Teçhizat (29), Gıda Ürünleri ve İçecek (15), Motorlu Kara Taşıtları (34), Ana Metal Sanayi (27), Tarım ve Hayvancılık (1), Metal Eşya sanayi (28), Plastik ve Kauçuk Ürünleri (25), Metalik Olmayan Diğer Mineraller (26), Mobilya (36), Tekstil Ürünleri (17).

Tablo 89: Konya İhracatının Sektörlere Göre Dağılımı (Bin USD ve % Pay)

ISIC Rev.3 adı	2005		2007		2009		2011	
	Bin USD	% Pay	Bin USD	% Pay	Bin USD	% Pay	Bin USD	% Pay
A. TARIM	4,525	1.1	24,539	3.5	26,091	3.5	67,697	5.8
1. Tarım ve hayvancılık	3,776	0.9	24,016	3.5	25,585	3.5	67,299	5.8
2. Ormancılık ve tomrukçuluk	747	0.2	524	0.1	506	0.1	398	0.0
5. Balıkçılık	2	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
C. MADENCİLİK	216	0.1	9,170	1.3	4,832	0.7	20,134	1.7
10. Maden kömürü, linyit ve turb	3	0.0	0	0.0	75	0.0	3	0.0
13. Metal cevherleri	0	0.0	7,519	1.1	267	0.0	3,839	0.3
14. Taş ocakçılığı ve diğer madencilik	213	0.1	1,651	0.2	4,490	0.6	16,291	1.4
D. İMALAT SANAYİ	411,495	98.0	657,003	94.7	703,347	95.6	1,076,795	92.2
15. Gıda ürünleri ve içecek	77,282	18.4	91,917	13.2	115,447	15.7	228,522	19.6
17. Tekstil ürünleri	8,800	2.1	10,937	1.6	11,583	1.6	16,210	1.4
18. Giyim eşyası	2,463	0.6	3,421	0.5	3,680	0.5	4,273	0.4
19. Deri, deri işleme ve ayakkabı	4,296	1.0	2,847	0.4	737	0.1	1,055	0.1
20. Ağaç ve mantar ürünleri	802	0.2	1,570	0.2	921	0.1	1,832	0.2
21. Kâğıt ve kağıt ürünleri	3,589	0.9	4,801	0.7	6,388	0.9	6,864	0.6
22. Basım ve yayım; plak, kaset vb.	495	0.1	263	0.0	129	0.0	271	0.0
23. Rafine edilmiş petrol ürünleri	17	0.0	10	0.0	16	0.0	36	0.0
24. Kimyasal madde ve ürünler	11,084	2.6	28,270	4.1	28,086	3.8	52,257	4.5
25. Plastik ve kauçuk ürünleri	13,836	3.3	24,479	3.5	22,004	3.0	45,985	3.9
26. Metalik olmayan diğer mineral ür.	18,037	4.3	25,456	3.7	31,786	4.3	34,356	2.9
27. Ana metal sanayi	48,562	11.6	117,961	17.0	38,119	5.2	121,289	10.4
28. Metal eşya sanayi	22,780	5.4	36,054	5.2	44,780	6.1	62,508	5.4
29. B.y.s makine ve teçhizat	103,622	24.7	155,425	22.4	216,875	29.5	263,785	22.6
30. Büro, muhasebe ve bilgi işleme mak.	89	0.0	108	0.0	116	0.0	156	0.0
31. B.y.s elektrikli makina ve cihazlar	3,019	0.7	6,181	0.9	4,957	0.7	6,714	0.6
32. Radyo, tv., haberleşme teç. ve chz.	5,549	1.3	2,396	0.3	2,010	0.3	5,120	0.4
33. Tıbbi aletler; hassas optik aletler	442	0.1	1,865	0.3	1,242	0.2	3,159	0.3
34. Motorlu kara taşıtı ve römorklar	79,193	18.9	122,799	17.7	159,022	21.6	202,864	17.4
35. Diğer ulaşım araçları	145	0.0	472	0.1	731	0.1	1,221	0.1
36. Mobilya ve b.y.s. diğer ürünler	7,392	1.8	19,771	2.8	14,718	2.0	18,320	1.6
G. TİCARET	3,750	0.9	3,398	0.5	1,727	0.2	3,528	0.3
51. Atık ve hurdalar	3,750	0.9	3,398	0.5	1,727	0.2	3,528	0.3
TOPLAM	419,985	100.0	694,111	100.0	735,997	100.0	1,168,154	100.0

Kaynak: TÜİK.

Konya İhracatında Sektörel Yoğunlaşma

2007, 2009 ve 2011 yılları için Konya ihracatında ISIC Rev.3 bazında sektörel yoğunlaşma oranları Tablo 90'da verilmiştir.

Tablo 90: Konya'nın İhracatında Sektör Yoğunlaşma Oranları (2007, 2009, 2011)

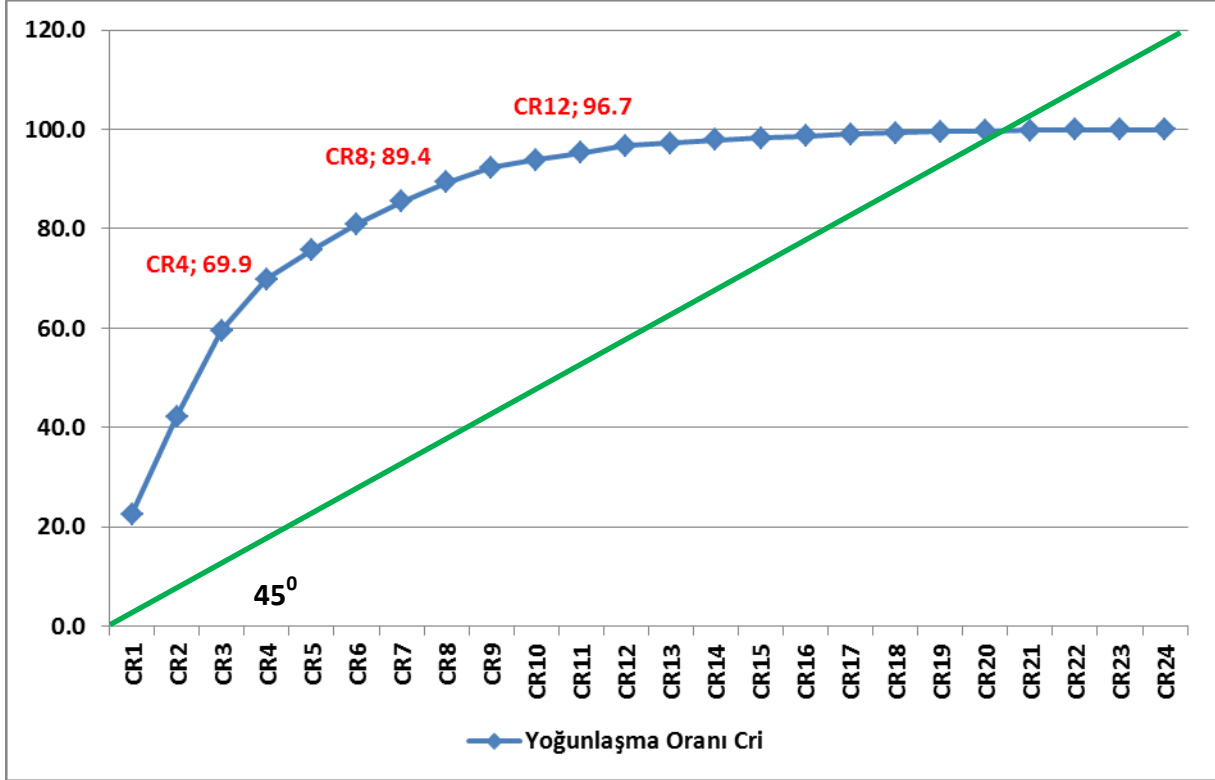
CR _i	Sektör	2007		Sektör	2009		Sektör	2011	
		% Pay	CR _i Oranı %		% Pay	CR _i Oranı %		% Pay	CR _i Oranı %
CR ₁	29. B.y.s. makine ve teçhizat	22.4	22.4	29. B.y.s. makine ve teçhizat	29.5	29.5	29. B.y.s. makine ve teçhizat	22.6	22.6
CR ₂	34. Motorlu kara taşıtı	17.7	40.1	34. Motorlu kara taşıtı	21.6	51.1	15. Gıda ürünleri ve içecek	19.6	42.1
CR ₃	27. Ana metal sanayi	17.0	57.1	15. Gıda ürünleri ve içecek	15.7	66.8	34. Motorlu kara taşıtı	17.4	59.5
CR₄	15. Gıda ürünleri ve içecek	13.2	70.3	28. Metal eşya sanayi	6.1	72.8	27. Ana metal sanayi	10.4	69.9
CR ₅	28. Metal eşya sanayi	5.2	75.5	27. Ana metal sanayi	5.2	78.0	1. Tarım ve hayvancılık	5.8	75.7
CR ₆	24. Kimyasal ürünler	4.1	79.6	26. Diğer mineral ürünler	4.3	82.3	28. Metal eşya sanayi	5.4	81.0
CR ₇	26. Diğer mineral ürünler	3.7	83.3	24. Kimyasal ürünler	3.8	86.2	24. Kimyasal ürünler	4.5	85.5
CR₈	25. Plastik ve kauçuk ürünleri	3.5	86.8	1. Tarım ve hayvancılık	3.5	89.6	25. Plastik ve kauçuk ürünleri	3.9	89.4
CR ₉	1. Tarım ve hayvancılık	3.5	90.2	25. Plastik ve kauçuk ürünleri	3.0	92.6	26. Diğer mineral ürünler	2.9	92.4
CR ₁₀	36. Mobilya ürünleri	2.8	93.1	36. Mobilya ürünleri	2.0	94.6	36. Mobilya ürünleri	1.6	93.9
CR ₁₁	17. Tekstil ürünleri	1.6	94.7	17. Tekstil ürünleri	1.6	96.2	14. Taş ocakçılığı	1.4	95.3
CR ₁₂	13. Metal cevherleri	1.1	95.7	21. Kâğıt ve kâğıt ürünleri	0.9	97.1	17. Tekstil ürünleri	1.4	96.7
CR ₁₃	31. B.y.s. elektrikli makineler	0.9	96.6	31. B.y.s. elektrikli makineler	0.7	97.7	21. Kâğıt ve kâğıt ürünleri	0.6	97.3
CR ₁₄	21. Kağıt ve kağıt ürünleri	0.7	97.3	14. Taş ocakçılığı	0.6	98.3	31. B.y.s. elektrikli makineler	0.6	97.9
CR ₁₅	18. Giyim eşyası	0.5	97.8	18. Giyim eşyası	0.5	98.8	32. Radyo, tv., haberleşme	0.4	98.3
CR ₁₆	51. Atık ve hurdalar	0.5	98.3	32. Radyo, tv., haberleşme	0.3	99.1	18. Giyim eşyası	0.4	98.7
CR ₁₇	19. Deri, deri ürünleri	0.4	98.7	51. Atık ve hurdalar	0.2	99.4	13. Metal cevherleri	0.3	99.0
CR ₁₈	32. Radyo, tv., haberleşme	0.3	99.1	33. Tıbbi aletler	0.2	99.5	51. Atık ve hurdalar	0.3	99.3
CR ₁₉	33. Tıbbi aletler	0.3	99.3	20. Ağaç ve mantar ürünleri	0.1	99.6	33. Tıbbi aletler	0.3	99.6
CR ₂₀	14. Taş ocakçılığı	0.2	99.6	19. Deri, deri ürünleri	0.1	99.7	20. Ağaç ve mantar ürünleri	0.2	99.7
CR ₂₁	20. Ağaç ve mantar ürünleri	0.2	99.8	35. Diğer ulaşım araçları	0.1	99.8	35. Diğer ulaşım araçları	0.1	99.8
CR ₂₂	2. Ormancılık ve Tomrukçuluk	0.1	99.9	2. Ormancılık ve tomrukçuluk	0.1	99.9	19. Deri, deri ürünleri	0.1	99.9
CR ₂₃	35. Diğer ulaşım araçları	0.1	99.9	13. Metal cevherleri	0.0	100.0	2. Ormancılık ve tomrukçuluk	0.0	100.0
CR ₂₄	22. Basım ve yayım	0.0	100.0	22. Basım ve yayım	0.0	100.0	22. Basım ve yayım	0.0	100.0
CR ₂₅	30. Büro, muhasebe	0.0	100.0	30. Büro, muhasebe	0.0	100.0	30. Büro, muhasebe	0.0	100.0

Kaynak: TÜİK'den hareketle kendi hesaplamamız.

Konya ili ihracatında 2007, 2009 ve 2011 yılları için ilk 4 sektörün toplam payını gösteren CR₄ sırasıyla %70.3, %72.8 ve %69.9 olarak gerçekleşirken, ilk 8 ülkenin toplam payını gösteren CR₈ sırasıyla %86.8, %89.6 ve %89.4 olarak tespit edilmiştir. Konya ihracatında sektörel

yoğunlaşmanın oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Konya'da ihracatçı sektörlerin hem çeşitliliğinin hem de paylarının artırılması büyük önem taşımaktadır.

Grafik 29: Konya İhracatında Sektörel Yoğunlaşma Oranı, 2011

6.3.1.3. İhracatta Yoğunlaşma ve Herfindahl Endeksi

Konya için ISIC Rev.3'e göre hesaplanan sektörel yoğunlaşma oranları yatay kesit analizine dayandığından, yani sadece belirli bir yıla ilişkin bir bulgu niteliği taşıdığından (bizim analizimizde 2007,2009 ve 2011 yıllarını kapsamakta) ihracattaki yoğunlaşmanın zaman içerisinde nasıl geliştiğini göstermemektedir. İhracattaki gerek ülkesel gerekse sektörel yoğunlaşmanın nasıl geliştiğini görmek amacıyla, 2002-2011 dönemi için Herfindahl endeksinden (H-I) yararlanılmıştır:

$H-I = \sum_{i=1}^n p_i^2$. Formülde H-I: Herfindahl endeksini ve P_i ise sektör veya ülkenin payını göstermektedir.

Buna göre Konya ihracatı için hesaplanan ülkelere göre yoğunlaşma endeksi Tablo 91'de ve sektörlere göre yoğunlaşma endeksi ise Tablo 92'da verilmiştir.

Tablo 91: Konya İhracatında Ünelere Göre Yoğunlaşma (Herfindahl Endeksi)

Yıllar	Herfindahl Endeksi (H-I)	H-I (2002:100)
2002	0.0319	100.0
2003	0.0310	97.2
2004	0.0317	99.1
2005	0.0398	124.5
2006	0.0435	136.1
2007	0.0336	105.2
2008	0.0324	101.6
2009	0.0359	112.3
2010	0.0449	140.5
2011	0.0401	125.4

Kaynak: TÜİK verilerinden hareketle hesaplanmıştır.

Konya ihracatında ülkelere göre yoğunlaşma oranları ve bu oranlardan hareketle türetilen endeks değerleri incelendiğinde, ülkelere göre ihracat yoğunlaşma endeksinin özellikle 2005, 2006, 2009 ve 2010 yıllarında artış eğiliminde olduğu, bu yıllarda daha az ülkeye dayalı bir yoğunlaşmanın yaşandığı gözlenmektedir. Ülke yoğunlaşma endeksinin zirve yaptığı yıllardan sonraki ilk iki yılda ise dinamik bir şekilde pazar çeşitlenmesine gidilerek ülke yoğunlaşma endeksinin azaldığı görülmektedir. Nitekim 2003, 2004, 2007, 2008 ve ekonominin krizden

çıktığı 2011 yıllarında ülkelere göre ihracat yoğunlaşma endeksinin azaldığı izlenmektedir. Başka bir anlatımla, Konya'nın ihracatında dönem içerisinde ülke paylarının sınırlı sayıda ülke lehine gelişmesi risk olarak algılansa bile her üç-dört yılda bir sistemin (il ihracatının) pazar (ülke) çeşitlenmesine gidebildiği ve riskli yapıdan uzaklaşmaya çalıştığı söylenebilir.

Tablo 92: Konya İhracatında Sektörlere Göre Yoğunlaşma (Herfindahl Endeksi)

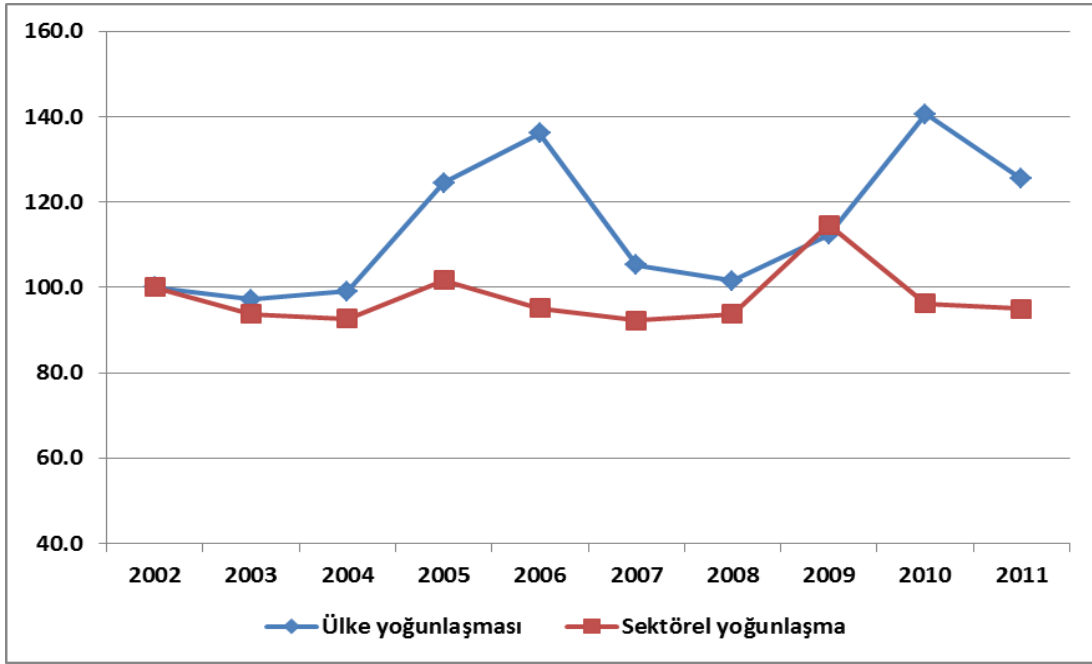
Yıllar	Herfindahl Endeksi (H-I)	H-I (2002:100)
2002	0.149	100.0
2003	0.140	93.7
2004	0.138	92.7
2005	0.152	101.7
2006	0.142	95.1
2007	0.137	92.2
2008	0.140	93.7
2009	0.171	114.6
2010	0.143	96.3
2011	0.142	95.0

Kaynak: TÜİK verilerinden hareketle hesaplanmıştır.

Konya ihracatında sektörlere göre yoğunlaşma oranları ve bu oranlardan hareketle türetilen endeks değerleri incelendiğinde, sektörlere göre ihracat yoğunlaşma endeksinin özellikle ekonominin krizden çıkış döneminde azaldığı izlenmektedir. Başka bir anlatımla, Konya'nın ihracatında zaman içerisinde bir sektör çeşitlenmesine gidilerek daha çok sektöre dayalı bir yoğunlaşma gözlenmektedir. Bu durum, ilin kriz anlarında hareket kabiliyetinin nisbeten yüksek olduğu ve sektörel çeşitlilik konusunda dinamik bir yaklaşım sergilediği sonucunu yansıtmaktadır. (Eğilim itibarıyla sektörel çeşitliliğin sağlanmasına karşın, Konya ihracatında az sayıda sektörün yüksek derecede yoğunlaştığı gerçeğini göz ardı etmemek gerekir.)

H-I endeksine göre, ülke ve sektör yoğunlaşması eğilimini birlikte gösteren grafik incelendiğinde, ülke yoğunlaşmasında belli dönemlerde önemli artışlar, ihracat yapılan ülke sayısında ise görece olarak düşüşler izlenmektedir. Hiç kuşkusuz il ihracatında ürün çeşitliliğinin sağlanabilmesine yönelik eğilim son derece olumlu bir gelişme iken, ihracatta pazar çeşitliliğinin azalmasına yönelik eğilim o kadar olumsuz bir gelişme olarak görülmelidir.

Grafik 30: H-I Endeksine Göre Konya İhracatında Ülke ve Sektör Yoğunlaşması (2002=100)

6.3.1.4. İhracatta Yoğunlaşma Katsayısı ve İl İhracatında Öne Çıkan Sektörlerin Belirlenmesi

İl sektör ihracatının il toplam ihracatındaki payının, sektörün ülke toplam ihracatındaki payına oranını ifade eden ihracat yoğunlaşma veya uzmanlaşma katsayısı, sektörün ülke ihracatındaki göreceli üstünlüğünü ifade etmektedir ve şu formülle hesaplanmaktadır;

İl İhracat Yoğunlaşma Katsayısı (PECR)

$$PECR = (X_{ij} / X_i) / (X_j / X)$$

X_{ij} : i ilinde j sektörünün ihracatı,

X_i : i ilinin toplam ihracatı,

X_j : Türkiye'deki j sektörünün toplam ihracatı,

X : Türkiye'nin toplam ihracatı

Yoğunlaşma katsayılarının tamamı için, 1'in üzerindeki değerler sektörün Konya'daki göreceli üstünlüğü/avantajını ifade etmektedir. Buna göre, sırasıyla Gıda Ürünleri ve İçecek Sektörü (15), Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat Sektörü (29), Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar Sektörü (34), Metal Eşya Sanayi (Makine ve Teçhizatı Hariç) Sektörü (28) ve Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler Sektörünün (26) il ihracatında uzmanlaşmış ve öne çıkan sektörler olduğu görülmektedir. Yoğunlaşma veya uzmanlaşma katsayıları 1'den büyük

bu ilk beş sektörden sonra gelen ve katsayıları 1'e yakın olan ikinci beş sektörün de il ihracatında önemli potansiyelinin olduğunu söylemek mümkündür. İl ihracatında potansiyel taşıyan bu sektörler ise sırasıyla; Kimyasal Madde ve Ürünleri (24), Plastik ve Kauçuk Ürünleri (25) Ana Metal Sanayi (27), Tıbbi Aletler; Hassas ve Optik Aletler ve Saat (33) ve Kağıt ve Kağıt Ürünleri (21) sektörleridir.

Tablo 93: Konya'da Sektörlere Göre İhracat Yoğunlaşma Katsayıları ve Öne Çıkan Sektörler

ISIC Kod	ISIC Rev.3 Adı	2007	2009	2011
15	Gıda Ürünleri ve İçecek	2.7	2.6	3.0
29	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat	3.0	3.6	2.8
34	Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar	1.1	1.7	1.4
28	Metal Eşya Sanayi (Makine ve Teçhizatı Hariç)	1.3	1.4	1.2
26	Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler	1.2	1.1	1.0
24	Kimyasal Madde ve Ürünler	1.1	0.9	0.9
25	Plastik ve Kauçuk Ürünleri	1.0	0.7	0.9
27	Ana Metal Sanayi	1.5	0.3	0.8
33	Tıbbi Aletler; Hassas Optik Aletler ve Saat	0.9	0.5	0.7
21	Kağıt ve Kağıt Ürünleri	0.9	0.9	0.6
36	Mobilya ve B.y.s. Diğer Ürünler	1.0	0.7	0.5
20	Ağaç ve Mantar Ürünleri (Mobilya Hariç)	0.5	0.2	0.3
32	Radyo, Televizyon, Haberleşme Teçhizatı ve Cihazları	0.1	0.1	0.3
22	Basım ve Yayım; Plak, Kaset Vb.	0.3	0.1	0.2
19	Deri, Deri Ürünleri ve Ayakkabı	0.8	0.2	0.2
17	Tekstil Ürünleri	0.2	0.2	0.1
31	B.y.s. Elektrikli Makina ve Cihazlar	0.2	0.2	0.1
30	Büro, Muhasebe ve Bilgi İşleme Makinaları	0.1	0.2	0.1
35	Diğer Ulaşım Araçları	0.0	0.0	0.1
18	Giyim Eşyası	0.0	0.1	0.0
23	Kok, Rafine Petrol Ürünleri ve Nükleer Yakıtlar	0.0	0.0	0.0

Konya ili ihracatında öne çıkan sektörleri dış ticaretteki rekabet durumuna göre analiz etmek için; Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü tarafından yapılan 2012 tarihli "Türkiye İmalat Sanayiinin Analizi"¹², çalışmasında İmalat Sanayiinin her bir alt sektörü için hesaplanan, sektörlerin Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler olarak adlandırılan RCA değerlerine bakılmıştır.

Sektörlerin dış ticaretteki rekabet gücünü tespit etmek amacıyla hesaplanan RCA skorlarına göre, ortalama skor değeri 50 ve üzerinde olan sektörler (RCA>50) Rekabet Gücü Yüksek, RCA skorları -50'den büyük, 50'den küçük olan sektörler (50>RCA>-50) Rekabet Gücü

¹² Türkiye İmalat Sanayiinin Analizi (2005-2010 Dönemi, 22 Ana Sektör İtibariyle)", Ed. Mustafa ŞİMŞEK, Türkiye Kalkınma Bankası Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü, 2012, Ankara

Sınırdaki RCA skorları -50'den küçük sektörler ($-50 > RCA$) ise Rekabet Gücü Düşük Sektörler olarak belirlenmiştir. Söz konusu çalışmada, 2005-2010 dönemi itibarıyla İmalat Sanayinin ortalama RCA değeri 14 olarak hesaplanmış olup, İmalat Sanayi bu değer ile rekabet gücü sınırda kategorisinde yer almaktadır.

İl ihracatında öne çıkan sektörlerde ilk sırada yer alan Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı sektörünün 2005-2010 dönemi için hesaplanan ortalama RCA değeri 102 olup, sektör bu değerle yüksek bir rekabet gücüne sahiptir.

İkinci sırada yer alan, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı sektörünün 2005-2010 dönemi için ortalama RCA değeri -24 olup, sektör bu ortalama endeks değeri ile sınırda bir rekabet gücüne sahiptir. Bununla birlikte incelenen dönemde sektörün rekabet gücü artış eğilimi göstermektedir.

İl ihracatında üçüncü sırada yer alan motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı sektörünün, 2005-2010 dönemi itibarıyla, ortalama RCA değeri 48 olup, sektör sınırda bir rekabet gücüne sahiptir. Sektörün ortalama RCA değeri, imalat sanayinin ortalama RCA (14) değerinin üzerinde olup, incelenen dönemde artış eğilimi göstermektedir.

Metal Eşya Sanayi (makine ve teçhizatı hariç) sektörünün, 2005-2010 dönemi itibarıyla, ortalama RCA değeri 83 olup, sektör bu ortalama endeks değeri ile yüksek bir rekabet gücüne sahiptir.

Konya ihracatında öne çıkan diğer önemli sektörlerden, Metalik Olmayan Diğer Ürünlerin imalatı sektörünün, 2005-2010 dönemi itibarıyla, ortalama RCA değeri 138 olup, sektör bu ortalama endeks değeri ile oldukça yüksek bir rekabet gücüne sahiptir.

İkinci grupta il ihracatında potansiyel sektörler arasında yer alan sektörlerden Plastik ve Kauçuk Ürünleri sektörü 2005-2010 dönemindeki ortalama 71 RCA değeri ile yüksek rekabet gücüne sahip sektörler arasında yer alırken, Ana Metal Sanayi -16 RCA değeri ile rekabet gücü sınırda olan sektörler arasında yer almıştır. Diğer sektörlerden Kağıt ve Kağıt Ürünleri (-70) RCA değeri ile düşük, Kimyasal Madde ve Ürünleri sanayi (-125) RCA değeri ile düşük ve Tıbbi Aletler; Hassas ve Optik Aletler ve Saat Sektörü de (-189) RCA değeri ile oldukça düşük rekabet gücüne sahip sektörler arasında yer almışlardır.

Özetlemek gerekirse, Konya ilinde ihracatta öne çıkan ilk beş sektörden üçünün rekabet gücünün yüksek, ikisinin de sınırda bir rekabet gücüne sahip olmakla birlikte rekabet gücünün artış eğilimi gösterdiği görülmektedir. Bu da Konya ihracatının geleceği açısından olumlu bir gösterge olarak değerlendirilmektedir.

6.3.2. İthalatta Sektör ve Ülke Yoğunlaşması

Bu bölümde Konya ithalatında bölgesel ve sektörel düzeyde yoğunlaşma düzeyinin incelenmesi hedeflenmektedir. Yoğunlaşma değerleri, ithalatta sektörel ve ülke düzeyinde çeşitlenme olup olmadığını göstermesi açısından, dış ticaret analizlerinde son derece önemli bir gösterge niteliği taşımaktadır. Dışa açık bir ekonomide, ödemeler dengesi ve katma değer açısından ithalata bağımlı bir üretim yapısının yanı sıra üretimde kullanılan ithal girdilerin az sayıda ülkeye (tedarikçiye) bağımlı olması, uygun maliyet oluşturma ve tedarik sürecinde (özellikle zaman açısından) sıkıntılara yol açabilecektir.

Ancak, ithalat ürün çeşitlenmesine dayanıyor ve çok sayıda tedarikçi ülkeden yapılıyorsa, belli ülkelerde meydana gelebilecek üretim düşüşleri ve maliyet artışlarına rağmen sektörün girdi maliyetlerinde fazla artış olmayacağı gibi girdi tedarikinin sürekliliği açısından da sorunla karşılaşılacaktır.

Bu bağlamda, Konya iline ilişkin sektörel ve ülke yoğunlaşmalarının ortaya konması, belirtilen hususların ortaya konması açısından gereklidir.

6.3.2.1. İthalatta Ülke Yoğunlaşma Oranları

Bu alt bölümde öncelikle ithalatta ülke yoğunlaşma oranları hesaplanacaktır. İthalata ilişkin yoğunlaşma oranlarını incelemeye önce, Konya ilinin ülkeler bazında ithalat yapısına kısaca değinmek yararlı olacaktır.

Konya ilinin ithalat değerlerinin ülkeler bazında dağılımını gösteren Tablo 94 verileri incelendiğinde; Çin, Rusya Federasyonu, Almanya, İtalya, Tayvan, A.B.D. ve Ukrayna'nın en temel tedarikçi ülkeler olduğu anlaşılmaktadır. 2011 yılı verilerine göre, Konya ili ithalatında Çin %12.8 payla ilk sırada yer alırken, Rusya Federasyonu %10.7, Almanya %9.2, İtalya %6.6, Tayvan %4.8 ve A.B.D. %4.5 payla il ithalatından en fazla pay alan diğer ülkeler olmuştur.

Tablo 94: Konya İthalatının Ülkelere Göre Dağılımı (Bin USD ve % Pay)

Ülkeler	2005		2007		2009		2011	
	Bin USD	% Pay	Bin USD	% Pay	Bin USD	% Pay	Bin USD	% Pay
Çin	50,772	11.9	60,888	8.8	61,417	10.5	150,166	12.8
Rusya Federasyonu	34,772	8.1	66,021	9.5	102,891	17.6	125,637	10.7
Almanya	51,660	12.1	65,582	9.4	62,007	10.6	107,693	9.2
İtalya	26,751	6.3	53,019	7.6	32,731	5.6	77,695	6.6
Tayvan	13,977	3.3	26,155	3.8	26,107	4.5	56,348	4.8
A.B.D.	10,545	2.5	18,545	2.7	16,124	2.8	52,725	4.5
Ukrayna	55,082	12.9	57,017	8.2	23,070	4.0	47,542	4.1
Polonya	1,034	0.2	7,944	1.1	10,625	1.8	39,855	3.4
İran	6,381	1.5	9,832	1.4	2,839	0.5	26,060	2.2
İsveç	4,819	1.1	10,218	1.5	7,522	1.3	25,589	2.2
Belçika	5,049	1.2	13,719	2.0	21,615	3.7	23,778	2.0
Fransa	9,231	2.2	16,057	2.3	8,006	1.4	23,686	2.0
Hindistan	5,287	1.2	6,886	1.0	6,790	1.2	23,650	2.0
Suudi Arabistan	846	0.2	1,701	0.2	2,996	0.5	23,603	2.0
Güney Kore	10,402	2.4	25,251	3.6	13,979	2.4	21,840	1.9
Romanya	15,812	3.7	24,449	3.5	7,126	1.2	21,654	1.9
Hollanda	6,080	1.4	12,937	1.9	15,266	2.6	20,955	1.8
İspanya	6,665	1.6	14,551	2.1	10,192	1.7	20,279	1.7
Katar	37	0.0	657	0.1	0	0.0	17,962	1.5
Kazakistan	2,711	0.6	28,287	4.1	7,838	1.3	16,441	1.4
Finlandiya	5,555	1.3	11,193	1.6	1,689	0.3	14,995	1.3
Japonya	8,139	1.9	6,567	0.9	9,238	1.6	12,625	1.1
Arjantin	781	0.2	162	0.0	677	0.1	12,018	1.0
Endonezya	847	0.2	3,995	0.6	8,497	1.5	11,262	1.0
Brezilya	2,219	0.5	1,032	0.1	2,659	0.5	11,078	0.9
Çek Cumhuriyeti	234	0.1	2,616	0.4	2,180	0.4	10,911	0.9
Mısır	1,534	0.4	6,861	1.0	2,683	0.5	10,454	0.9
Avusturya	7,813	1.8	11,849	1.7	11,520	2.0	9,618	0.8
Tayland	1,648	0.4	6,963	1.0	11,426	2.0	9,051	0.8
Malezya	972	0.2	2,978	0.4	4,489	0.8	8,831	0.8
Bulgaristan	7,164	1.7	19,701	2.8	1,984	0.3	8,170	0.7
İngiltere	5,433	1.3	5,670	0.8	3,788	0.6	7,703	0.7
Moldova	56	0.0	245	0.0	1,850	0.3	7,486	0.6
Sirbistan	0	0.0	249	0.0	641	0.1	7,441	0.6
İsviçre	7,712	1.8	2,014	0.3	5,770	1.0	7,185	0.6
Macaristan	1,392	0.3	2,788	0.4	4,468	0.8	6,640	0.6
Tacikistan	4,403	1.0	3,668	0.5	1,155	0.2	5,885	0.5
Norveç	3,442	0.8	148	0.0	5,847	1.0	5,829	0.5
Diğer Ülkeler	49,765	11.6	87,211	12.5	63,780	10.8	79,625	6.8
Genel Toplam	427,021	100.0	695,625	100.0	583,483	100.0	1,170,266	100.0

Kaynak: TÜİK.

İthalatta ülke yoğunlaşmasının artması, ithalatın az sayıda ülkeden yapıldığı, azalması ise tedarikçi alternatiflerinin arttığı anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, Konya ili ithalatı için hesaplanan ülke yoğunlaşma oranları Tablo 95’de verilmiştir.

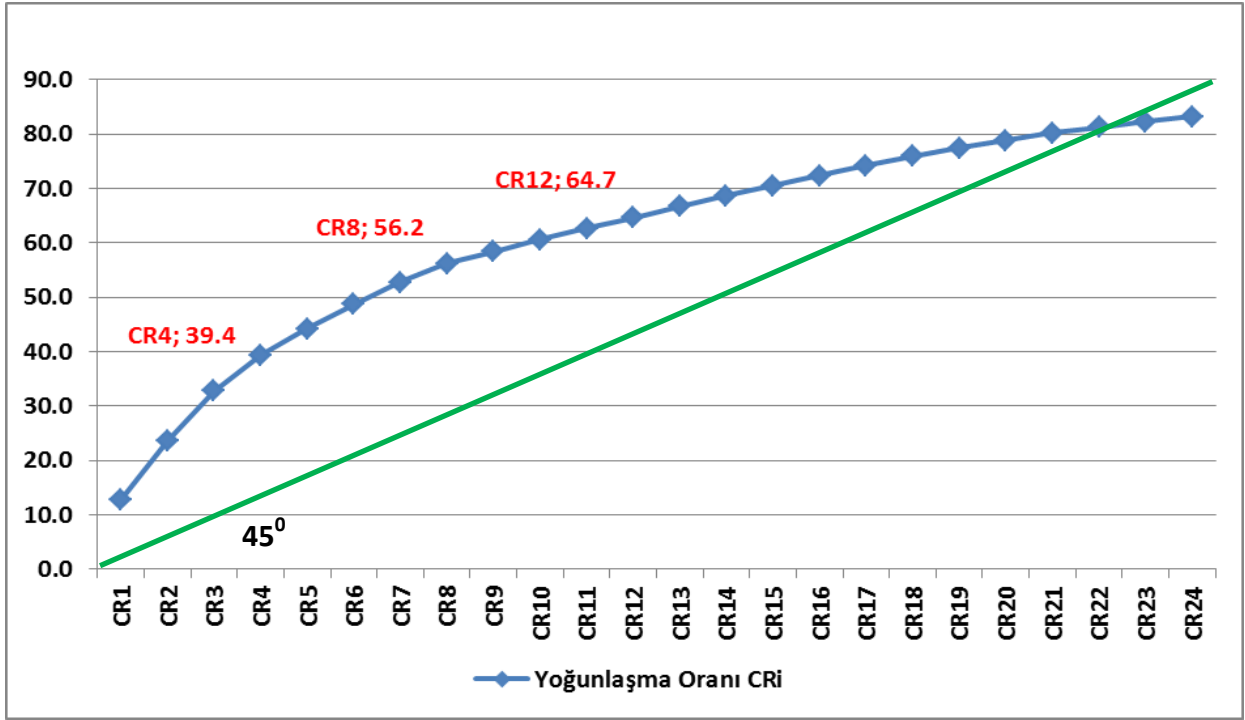
Tablo 95: Konya’nın İthalatında Ülke Yoğunlaşma Oranları (2007, 2009, 2011)

CR _i	Ülke	2007		Ülke	2009		Ülke	2011	
		% Pay	CR _i Oranı %		% Pay	CR _i Oranı %		% Pay	CR _i Oranı %
CR ₁	Rusya	9.5	9.5	Rusya	17.6	17.6	Çin	12.8	12.8
CR ₂	Almanya	9.4	18.9	Almanya	10.6	28.3	Rusya	10.7	23.6
CR ₃	Çin	8.8	27.7	Çin	10.5	38.8	Almanya	9.2	32.8
CR₄	Ukrayna	8.2	35.9	İtalya	5.6	44.4	İtalya	6.6	39.4
CR ₅	İtalya	7.6	43.5	Tayvan	4.5	48.9	Tayvan	4.8	44.2
CR ₆	Kazakistan	4.1	47.6	Ukrayna	4.0	52.8	A.B.D.	4.5	48.7
CR ₇	Tayvan	3.8	51.3	Belçika	3.7	56.5	Ukrayna	4.1	52.8
CR₈	Güney Kore	3.6	54.9	A.B.D.	2.8	59.3	Polonya	3.4	56.2
CR ₉	Romanya	3.5	58.5	Hollanda	2.6	61.9	İran	2.2	58.4
CR ₁₀	Bulgaristan	2.8	61.3	Güney Kore	2.4	64.3	İsveç	2.2	60.6
CR ₁₁	A.B.D.	2.7	64.0	Avusturya	2.0	66.3	Belçika	2.0	62.6
CR ₁₂	Tunus	2.4	66.4	Tayland	2.0	68.2	Fransa	2.0	64.7
CR ₁₃	Fransa	2.3	68.7	Polonya	1.8	70.1	Hindistan	2.0	66.7
CR ₁₄	İspanya	2.1	70.8	İspanya	1.7	71.8	S. Arabistan	2.0	68.7
CR ₁₅	Hırvatistan	2.0	72.8	Japonya	1.6	73.4	Güney Kore	1.9	70.6
CR ₁₆	Belçika	2.0	74.8	Portekiz	1.6	75.0	Romanya	1.9	72.4
CR ₁₇	Hollanda	1.9	76.6	Endonezya	1.5	76.4	Hollanda	1.8	74.2
CR ₁₈	Avusturya	1.7	78.3	Fransa	1.4	77.8	İspanya	1.7	75.9
CR ₁₉	Finlandiya	1.6	79.9	Mozambik	1.4	79.2	Katar	1.5	77.5
CR ₂₀	Kanada	1.5	81.5	Kazakistan	1.3	80.5	Kazakistan	1.4	78.9
CR ₂₁	İsveç	1.5	82.9	İsveç	1.3	81.8	Finlandiya	1.3	80.2
CR ₂₂	İran	1.4	84.4	Romanya	1.2	83.0	Japonya	1.1	81.2
CR ₂₃	Polonya	1.1	85.5	Hindistan	1.2	84.2	Arjantin	1.0	82.3
CR ₂₄	Tayland	1.0	86.5	Norveç	1.0	85.2	Endonezya	1.0	83.2
CR ₂₅	Hindistan	1.0	87.5	İsviçre	1.0	86.2	Brezilya	0.9	84.2

Kaynak: Kendi Hesaplamamız.

Konya ili ithalatında 2007, 2009 ve 2011 yılları için ilk 4 ülkenin toplam payını gösteren CR₄ sırasıyla %35.9, %44.4 ve %39.4 olarak gerçekleşirken, ilk 8 ülkenin toplam payını gösteren CR₈ sırasıyla %54.9, %59.3 ve %56.2 olarak tespit edilmiştir. Konya’nın tedarik anlamında ülke çeşitliliğini nispeten sağladığı görülmektedir.

Grafik 31: Konya İthalatında Ülke Yoğunlaşma Oranı, 2011

6.3.2.2. İthalatta Sektörel Yoğunlaşma

Bu alt bölümde Konya ithalatında sektörel düzeyde yoğunlaşmanın ortaya konması amaçlanmaktadır. Sektörel yoğunlaşma oranlarına geçmeden önce, Konya ithalatında önemli ağırlığa sahip sektörlerin belirlenmesi sektörel yoğunlaşmanın daha iyi anlaşılması açısından gerekli görülmektedir.

Konya İthalatının Sektörel Kompozisyonu

Konya ithalatının ISIC Rev.3 bazında sektörel dağılımını gösteren Tablo 96 bulguları incelendiğinde, öne çıkan en temel sektörler şunlardır; Kimyasal Madde ve Ürünler (24), B.y.s. Makine ve Teçhizat (29), Tarım ve Hayvancılık (1), Gıda Ürünleri ve İçecek (15), Ana Metal Sanayi (27), Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri (23), Plastik ve Kauçuk Ürünleri (25), Kağıt ve Kağıt Ürünleri (21), Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar (34).

Tablo 96: Konya İthalatının Sektörlere Göre Dağılımı (Bin USD ve % Pay)

ISIC Rev.3 adı	2005		2007		2009		2011	
	Bin USD	% Pay	Bin USD	% Pay	Bin USD	% Pay	Bin USD	% Pay

A. TARIM	8,424	2.0	86,856	12.5	98,624	16.9	206,751	17.7
1. Tarım ve hayvancılık	8,377	2.0	86,777	12.5	98,435	16.9	206,454	17.6
2. Ormancılık ve tomrukçuluk	45	0.0	79	0.0	189	0.0	286	0.0
5. Balıkçılık	2	0.0	0	0.0	0	0.0	11	0.0
C. MADENCİLİK	2,470	0.6	1,627	0.2	1,684	0.3	4,841	0.4
10. Maden kömürü, linyit ve turb	12	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
13. Metal cevherleri	505	0.1	354	0.1	781	0.1	1,932	0.2
14. Taş ocakçılığı ve diğer madencilik	1,952	0.5	1,273	0.2	903	0.2	2,909	0.2
D. İMALAT SANAYİ	408,768	95.7	600,319	86.3	455,280	78.0	949,339	81.1
15. Gıda ürünleri ve içecek	11,277	2.6	19,322	2.8	27,587	4.7	78,110	6.7
17. Tekstil ürünleri	6,924	1.6	10,377	1.5	8,629	1.5	14,828	1.3
18. Giyim eşyası	0	0.0	467	0.1	278	0.0	1,216	0.1
19. Deri, deri işleme ve ayakkabı	8,648	2.0	5,490	0.8	3,517	0.6	4,387	0.4
20. Ağaç ve mantar ürünleri	987	0.2	2,095	0.3	2,309	0.4	13,688	1.2
21. Kâğıt ve kâğıt ürünleri	22,312	5.2	31,112	4.5	22,997	3.9	39,611	3.4
22. Basım ve yayım; plak, kaset vb.	233	0.1	263	0.0	104	0.0	395	0.0
23. Rafine edilmiş petrol ürünleri	9,972	2.3	27,684	4.0	7,248	1.2	48,674	4.2
24. Kimyasal madde ve ürünler	166,875	39.1	213,353	30.7	141,748	24.3	229,706	19.6
25. Plastik ve kauçuk ürünleri	14,955	3.5	21,236	3.1	17,182	2.9	41,722	3.6
26. Metalik olmayan diğer mineral ür.	9,628	2.3	5,515	0.8	5,223	0.9	9,927	0.8
27. Ana metal sanayi	38,053	8.9	70,494	10.1	73,793	12.6	133,688	11.4
28. Metal eşya sanayi	5,305	1.2	8,333	1.2	6,787	1.2	16,610	1.4
29. B.y.s makine ve teçhizat	81,663	19.1	136,376	19.6	82,886	14.2	206,829	17.7
30. Büro, muhasebe ve bilgi işleme mak.	419	0.1	328	0.0	326	0.1	701	0.1
31. B.y.s elektrikli makina ve cihazlar	4,982	1.2	10,404	1.5	18,448	3.2	36,510	3.1
32. Radyo, tv., haberleşme teç. ve chz.	689	0.2	983	0.1	1,238	0.2	1,855	0.2
33. Tıbbi aletler; hassas optik aletler	8,558	2.0	11,138	1.6	11,993	2.1	17,069	1.5
34. Motorlu kara taşıtı ve römorklar	15,192	3.6	20,948	3.0	19,851	3.4	43,001	3.7
35. Diğer ulaşım araçları	816	0.2	905	0.1	1,536	0.3	5,270	0.5
36. Mobilya ve b.y.s. diğer ürünler	1,280	0.3	3,498	0.5	1,599	0.3	5,542	0.5
G. TİCARET	7,335	1.7	6,787	1.0	4,670	0.8	8,995	0.8
51. Atık ve hurdalar	7,335	1.7	6,787	1.0	4,670	0.8	8,995	0.8
DİĞER	24	0.0	35	0.0	23,225	4.0	293	0.0
74. Diğer iş faaliyetleri	24	0.0	28	0.0	0	0.0	261	0.0
92. Eğlence, kültür ve sporla ilgili faal.	0	0.0	6	0.0	19	0.0	32	0.0
99. Gizli veri	0	0.0	0	0.0	23,205	4.0	0	0.0
TOPLAM	427,021	100.0	695,625	100.0	583,483	100.0	1,170,219	100.0

Konya İthalatında Sektörel Yoğunlaşma

2007, 2009 ve 2011 yılları için Konya ithalatında ISIC Rev.3 bazında sektörel yoğunlaşma oranları Tablo 97’de verilmiştir.

Tablo 97: Konya’nın İthalatında Sektör Yoğunlaşma Oranları (2007, 2009, 2011)

CR _i	Sektör	2007	Sektör	2009	Sektör	2011
-----------------	--------	------	--------	------	--------	------

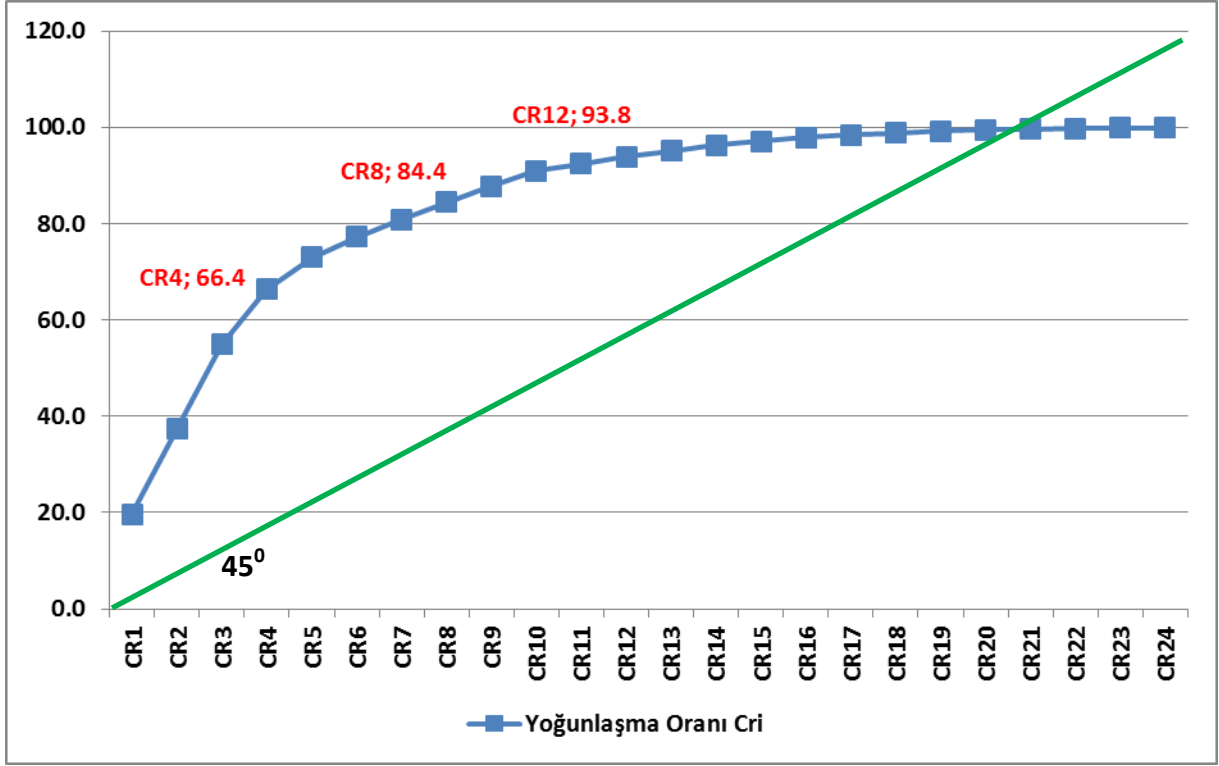
		% Pay	CR _i Oranı %		% Pay	CR _i Oranı %		% Pay	CR _i Oranı %
CR ₁	24. Kimyasal madde ve ürünler	30.7	30.7	24. Kimyasal madde ve ürünler	24.3	24.3	24. Kimyasal madde ve ürünler	19.6	19.6
CR ₂	29. B.y.s makine ve teçhizat	19.6	50.3	1. Tarım ve hayvancılık	16.9	41.2	29. B.y.s makine ve teçhizat	17.7	37.3
CR ₃	1. Tarım ve hayvancılık	12.5	62.8	29. B.y.s makine ve teçhizat	14.2	55.4	1. Tarım ve hayvancılık	17.6	54.9
CR ₄	27. Ana metal sanayi	10.1	72.9	27. Ana metal sanayi	12.6	68.0	27. Ana metal sanayi	11.4	66.4
CR ₅	21. Kâğıt ve kağıt ürünleri	4.5	77.4	15. Gıda ürünleri ve içecek	4.7	72.7	15. Gıda ürünleri ve içecek	6.7	73.0
CR ₆	23. Rafine edilmiş petrol ürünleri	4.0	81.3	99. Gizli veri	4.0	76.7	23. Rafine edilmiş petrol ürünleri	4.2	77.2
CR ₇	25. Plastik ve kauçuk ürünleri	3.1	84.4	21. Kâğıt ve kağıt ürünleri	3.9	80.7	34. Motorlu kara taşıtı ve römorklar	3.7	80.9
CR ₈	34. Motorlu kara taşıtı ve römorklar	3.0	87.4	34. Motorlu kara taşıtı ve römorklar	3.4	84.1	25. Plastik ve kauçuk ürünleri	3.6	84.4
CR ₉	15. Gıda ürünleri ve içecek	2.8	90.2	31. B.y.s elektrikli makina ve cihazlar	3.2	87.2	21. Kâğıt ve kağıt ürünleri	3.4	87.8
CR ₁₀	33. Tıbbi aletler; hassas optik aletler	1.6	91.8	25. Plastik ve kauçuk ürünleri	2.9	90.2	31. B.y.s elektrikli makina ve cihazlar	3.1	90.9
CR ₁₁	31. B.y.s elektrikli makina ve cihazlar	1.5	93.3	33. Tıbbi aletler; hassas optik aletler	2.1	92.2	33. Tıbbi aletler; hassas optik aletler	1.5	92.4
CR ₁₂	17. Tekstil ürünleri	1.5	94.8	17. Tekstil ürünleri	1.5	93.7	28. Metal eşya sanayi	1.4	93.8
CR ₁₃	28. Metal eşya sanayi	1.2	96.0	23. Rafine edilmiş petrol ürünleri	1.2	94.9	17. Tekstil ürünleri	1.3	95.1
CR ₁₄	51. Atık ve hurdalar	1.0	96.9	28. Metal eşya sanayi	1.2	96.1	20. Ağaç ve mantar ürünleri	1.2	96.3
CR ₁₅	26. Metalik olmayan diğer mineral ür.	0.8	97.7	26. Metalik olmayan diğer mineral ür.	0.9	97.0	26. Metalik olmayan diğer mineral ür.	0.8	97.1
CR ₁₆	19. Deri, deri işleme ve ayakkabı	0.8	98.5	51. Atık ve hurdalar	0.8	97.8	51. Atık ve hurdalar	0.8	97.9
CR ₁₇	36. Mobilya ve b.y.s. diğer ürünler	0.5	99.0	19. Deri, deri işleme ve ayakkabı	0.6	98.4	36. Mobilya ve b.y.s. diğer ürünler	0.5	98.4
CR ₁₈	20. Ağaç ve mantar ürünleri	0.3	99.3	20. Ağaç ve mantar ürünleri	0.4	98.8	35. Diğer ulaşım araçları	0.5	98.8
CR ₁₉	14. Taş ocakçılığı ve diğer madencilik	0.2	99.5	36. Mobilya ve b.y.s. diğer ürünler	0.3	99.1	19. Deri, deri işleme ve ayakkabı	0.4	99.2
CR ₂₀	32. Radyo, tv., haberleşme teç. ve chz.	0.1	99.7	35. Diğer ulaşım araçları	0.3	99.3	14. Taş ocakçılığı ve diğer madencilik	0.2	99.4
CR ₂₁	35. Diğer ulaşım araçları	0.1	99.8	32. Radyo, tv., haberleşme teç. ve chz.	0.2	99.6	13. Metal cevherleri	0.2	99.6
CR ₂₂	18. Giyim eşyası	0.1	99.8	14. Taş ocakçılığı ve diğer madencilik	0.2	99.7	32. Radyo, tv., haberleşme teç. ve chz.	0.2	99.8
CR ₂₃	13. Metal cevherleri	0.1	99.9	13. Metal cevherleri	0.1	99.8	18. Giyim eşyası	0.1	99.9
CR ₂₄	30. Büro, muhasebe ve bilgi işleme mak.	0.0	99.9	30. Büro, muhasebe ve bilgi işleme mak.	0.1	99.9	30. Büro, muhasebe ve bilgi işleme mak.	0.1	99.9
CR ₂₅	22. Basım ve yayım; plak, kaset vb.	0.0	100.0	18. Giyim eşyası	0.0	99.9	22. Basım ve yayım; plak, kaset vb.	0.0	99.9

Kaynak: TÜİK'den hareketle kendi hesaplamamız.

Konya ili ithalatında 2007, 2009, ve 2011 yılları için ilk 4 sektörün toplam payını gösteren CR₄ sırasıyla %72.9, %68 ve %66.4 olarak gerçekleşirken, ilk 8 ülkenin toplam payını gösteren CR₈ sırasıyla %87.4, %84.1 ve %84.4 olarak tespit edilmiştir. Konya ithalatında sektörel yoğunlaşmanın yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Özellikle ilk 4 sektörün il ekonomisinde ön plana çıkan sektörlere girdi sağlayan ana sektörler olması açısından

önemlidir. Bu girdilerin tedarikinde veya maliyetinde yaşanacak sıkıntılar nedeniyle il ekonomisinde öne çıkan sektörlerde kriz yaşanması olasılığı yüksektir.

Grafik 32: Konya İthalatında Sektörel Yoğunlaşma Oranı, 2011

6.3.2.3. İthalatta Yoğunlaşma ve Herfindahl Endeksi

Konya ithalatında gerek tedarikçi ülke gerekse sektörel yoğunlaşmanın nasıl geliştiğini görmek amacıyla, 2002-2011 dönemi için Herfindahl endeksinden (H-I) yararlanılmıştır:

Buna göre Konya ithalatı için hesaplanan ülkelere göre yoğunlaşma endeksi Tablo 98'de ve sektörlerle göre yoğunlaşma endeksi ise Tablo 99'da verilmiştir.

Tablo 98: Konya İthalatında Ükelere Göre Yoğunlaşma (Herfindahl Endeksi)

Yıllar	Herfindahl Endeksi (H-I)	H-I (2002:100)
2002	0.0652	100.0
2003	0.0607	93.2
2004	0.0673	103.3
2005	0.0661	101.5
2006	0.0641	98.4
2007	0.0501	76.8
2008	0.0504	77.3
2009	0.0675	103.7
2010	0.0491	75.3
2011	0.0538	82.5

Kaynak: TÜİK verilerinden hareketle hesaplanmıştır.

Konya ithalatında ülkelere göre yoğunlaşma oranları ve bu oranlardan hareketle türetilen endeks değerleri incelendiğinde, ülkelere göre ithalat yoğunlaşma endeksinin özellikle 2004, 2005 ve 2009 yıllarında artış eğiliminde olduğu, bu yıllarda nispeten daha az ülkeye dayalı bir yoğunlaşmanın yaşandığı gözlenmektedir. Endeksin azalma eğiliminde olduğu diğer yıllarda ise il ithalatında tedarikçi anlamında çeşitliliğin arttığı ve alternatif tedarikçi ülkelerden girdi temininde sorun yaşanmadığı söylenebilir. Bu durum uluslararası piyasalarda girdi fiyatlarında yaşanacak artışların etkisini en aza indirmede avantaj sağlamaktadır.

Tablo 99: Konya İthalatında Sektörlere Göre Yoğunlaşma (Herfindahl Endeksi)

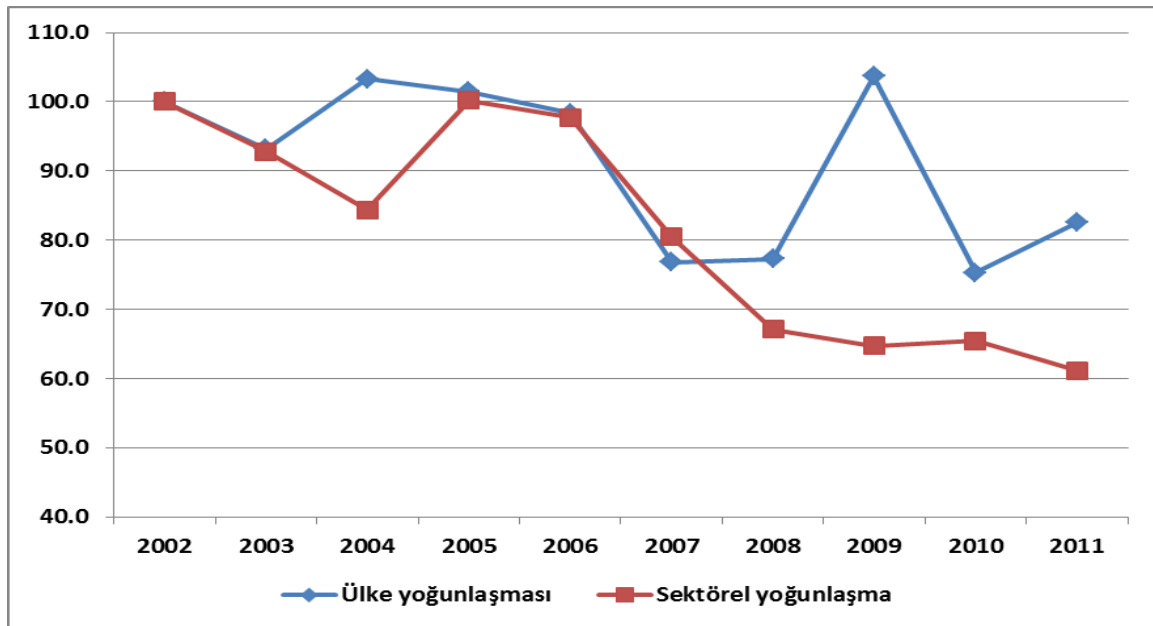
Yıllar	Herfindahl Endeksi (H-I)	H-I (2002:100)
2002	0.2059	100.0
2003	0.1910	92.8
2004	0.1736	84.3
2005	0.2063	100.2
2006	0.2012	97.7
2007	0.1656	80.5
2008	0.1382	67.1
2009	0.1332	64.7
2010	0.1347	65.4
2011	0.1258	61.1

Kaynak: TÜİK verilerinden hareketle hesaplanmıştır.

Konya ithalatında sektörlere göre yoğunlaşma oranları ve bu oranlardan hareketle türetilen endeks değerleri incelendiğinde, sektörlere göre ithalat yoğunlaşma endeksinin 2005 yılından beri azalma eğiliminde olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla, Konya'nın ithalatında zaman içerisinde bir sektör çeşitlenmesine gidilerek daha çok sektöre dayalı bir yoğunlaşma gözlenmektedir (Eğilim itibariyle sektörel çeşitliliğin sağlanmasına karşın, Konya ithalatında özellikle ekonomide öne çıkan sektörlerle girdi sağlayan ana sektörlerin yüksek derecede yoğunlaştığı gerçeğini göz ardı etmemek gerekir.) .

H-I endeksine göre, ithalatta ülke ve sektör yoğunlaşması eğilimini birlikte gösteren grafik incelendiğinde, ülke yoğunlaşmasında belli dönemlerde (2004, 2009 yıllarında) önemli artışlar dolayısıyla ithalat yapılan ülke sayısında görece olarak düşüşler izlenmekle beraber, gerek tedarikçi ülke gerekse sektörel yoğunlaşma endeksinin azalış eğiliminde olduğu görülmektedir. İl ithalatında sektörel çeşitliliğin artma eğiliminde olması il ekonomisindeki yeni faaliyetlerin habercisi olarak algılanabileceği gibi, tedarikçi ülke çeşitliliğinin artması da il sanayisini rahatlatacak bir girdi tedarik ortamının oluşumunu ifade edebilir.

Grafik 33: H-I Endeksine Göre Konya İthalatında Ülke ve Sektör Yoğunlaşması (2002=100)

6.4. İl İl Dış Ticaret Potansiyeli ve Konya'nın Yeri

Ekonomi Bakanlığı tarafından, 2011 yılında Harvard Üniversitesi Profesörü Ricardo Hausmann ve MIT Öğretim Görevlisi Cesar Hidalgo ve TEPAV ile birlikte, her bir il için mevcut ve potansiyel ihracat ürünleri ile tamamlayıcı ihracat pazarlarının tespiti çalışması yapılmıştır.

Çalışma, il bazında mikro haritaların tespit edilerek, ihracatta genel görünüm, ihracatta performans göstergeleri, tamamlayıcılık ve benzerlik göstergeleri rekabet gücü gündemi için stratejik yol haritası başlıkları altında yapılmıştır. İllerin ihracat performansı göstergelerine göre, Türkiye genelinde 2010 yılı 2000 yılı ile karşılaştırıldığında, 55 sektörde rekabetçi avantaja sahip il sayısı artarken, 7 sektörde rekabetçi il sayısında azalma olduğu, bunun da son 10 yılda illerin rekabetçi avantaja sahip sektör sayısında ülke genelinde önemli artışlar olduğuna işaret ettiği belirtilmiştir.

İllerin sektörlerdeki rekabet güçleri, 2000 ve 2010 yılları karşılaştırıldığında, Türkiye genelinde emek yoğun sektörlerden, sermaye yoğun sektörlere geçiş olduğu gözlemlenmiştir. 2001 ve 2009 yıllarında, Türkiye'nin ihracatta rekabetçi avantaja sahip olduğu sektörlerin, ürün uzayındaki değişimi incelendiğinde, otomotiv, makine, elektronik ve kimya sektörlerindeki ihracatta başarılar elde edildiği görülmüştür.

İhracatın teknolojik dağılımı göstergesine göre, 2010 yılı itibarıyla orta ve ileri teknoloji ürün ihracatı 100 milyon USD'nin üzerinde olan iller sıralamasında Konya, 413 milyon USD orta ve ileri teknoloji mal ihracatı ile 9. sırada yer almıştır. Türkiye genelinde 52 ilde yüksek ve orta teknoloji ürün ihracatında, 2000 yılına göre 2010 yılında artış görülmüştür.

İhracatta çeşitlilik kriterine göre, Konya iller sıralamasında, İstanbul, İzmir ve Ankara'da sonra 4. sırada yer almıştır. İllerin çeşitlilik performansları incelendiğinde, endeks değeri hesaplanan 76 ilin rekabetçi bir şekilde üretip ihraç ettiği ürün çeşitliliği ortalamasının 40 olduğu görülmüştür.

Sıradanlık, performans kriterine göre, ilin sıradanlık değerinin yüksek olması, ilde üretilip rekabetçi bir ortamda ihraç edilen ürünlerin sıradan olduğunu göstermektedir. İllerin sıradanlık sıralamasında Konya 51. sırada yer almaktadır. Bu da Konya'nın sıradanlığının düşük olduğunu göstermektedir. Konya'nın ihracatta çeşitliliği yüksek bir ilken, aynı zamanda sıradanlığının düşük olması ihracat performansı açısından Konya'nın iyi bir durumda olduğunu göstermektedir.

Tamamlayıcılık ve benzerlik göstergelerine göre, komşu illerin benzer ihraç sepetine sahip olduğu anlaşılmıştır. Buna göre ihracatta bölgesel güç merkezleri olarak tanımlanabilecek, bu da bölgesel kalkınma için önemli açılımlar sağlayabilecektir. Konya'nın benzer illeri Ankara, Eskişehir ve Karaman olarak belirlenmiştir.

Her bir ilin ihracat deseni ile en çok örtüşen ithalat desenine sahip olan ülkeler tespit edilerek, illerin tamamlayıcısı ülkeler belirlenmiştir. İllerin tamamlayıcısı olan ülkeler, mevcut durumda ilin ihracat yaptığı ülkelere farklı olarak, ilin potansiyel olarak ihracat yapabileceği ülkeleri göstermesi açısından önem taşımaktadır. Buna göre Konya'nın tamamlayıcı ülkeleri, başka bir deyişle potansiyel ihracat yapabileceği ya da pazar payını artırabileceği ülkeler Rusya, Cezayir, Nijerya ve Suudi Arabistan olarak belirlenmiştir.

Rekabet gücü için stratejik yol haritaları ile illerin nitelikli sıçrama kabiliyetleri derecelendirilmiştir. Nitelikli sıçrama, ilin mevcut sanayi yapısı ile daha nitelikli ürünleri ihraç edebilme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır. Mevcut üretim imkanları geniş olan iller farklı ve daha nitelikli ihraç ürünlerine daha kolay geçiş yapabileceklerdir. Nitelikli sıçrama kabiliyetine göre iller sıralanmış olup, Konya ilk 20 il arasında İstanbul, İzmir ve Ankara'dan sonra 4. sırada yer almıştır.

İllerin sofistikasyon ve sıçrama kabiliyetleri baz alınarak, her ilin, sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi bakımından aynı düzeydeki illerin ihracatının sofistikasyon ve nitelikli sıçrama kabiliyetinin karşılaştırıldığı genel strateji matrisinde, ihracata dönük üretim modeli çerçevesinde, illerin üretim deseninin ve ihracat sepetlerinin daha nitelikli ürünlere yönlendirilmesini temin etmeye yönelik, devlet yardım ve teşviklerinin şekillendirilmesine ışık tutulacağı belirtilmiştir. Buna göre, Türkiye dört ayrı bölge bazında değerlendirilmiştir.

1. Nitelikli sıçrama kabiliyeti ve sofistikasyonu yüksek olan illere yönelik olarak, teknoloji düzeyi yüksek ve Türkiye'nin prestij ürünleri olabilecek ürünlerde, bugüne kadar verilen destek ve teşviklerin ötesinde yeni nesil teşvik olarak nitelendirilebilecek destekleri içeren yeni bir model hayata geçirilebilecektir.
2. İhracat sofistikasyonu yüksek ancak sıçrama kabiliyeti Türkiye ortalamasının altında illere, bu illerdeki mevcut sektörlerin rekabet gücünü artırmaya yönelik devlet yardımları kurgulanabilecektir.
3. İhracat sofistikasyonu Türkiye ortalamasının altında, ancak nitelikli sıçrama kabiliyeti yüksek olan illere yeni sektörlerde üretim ve ihracat yapmasını temin etmeye yönelik teşvikler anlamlı olacaktır.

4. Hem sofistikasyonu hem de nitelikli sıçrama kabiliyeti Türkiye ortalamasının altında olan illere ilişkin çok yönlü bir devlet yardımı ve teşvik mekanizmasının geliştirilmesi faydalı olacaktır.

Konya, yukarıda söz edilen bu dört grup içerisinde, nitelikli sıçrama kabiliyeti ve sofistikasyonu yüksek olan iller arasında yer almakta olup, yeni nesil yatırım teşvikleri ile desteklenecek il kapsamındadır. Görüldüğü gibi Konya, "İl İl Dış Ticaret Potansiyeli" çalışmasının değerlendirme kriterlerine göre, iller sıralamasında, üst sıralarda yer alarak, Türkiye geneline göre üretim ve dış ticaret kompozisyonunda, mevcut durumda gelişmiş illerden biri konumunda olup, gelişme dinamikleri açısından da potansiyel vaat eden bir il konumundadır.

7. BANKACILIK

Türkiye’de 2011 yılı itibariyle, faaliyet gösteren banka sayısı 48 olup, 31 adet mevduat bankası, 13 adet kalkınma ve yatırım bankası ve 4 adet katılım bankası bulunmaktadır. Mevduat bankalarından 3 tanesi kamu sermayeli, 11 tanesi özel sermayeli ve 16 tanesi yabancı sermayeli bankadır. Türkiye genelinde toplam şube sayısı ise 9,833’tür.

Konya ilinde Mart 2012 tarihi itibariyle, 21 adet banka toplam 212 adet şube ile faaliyet göstermektedir. Bankaların 3’ü kamusal sermayeli mevduat bankası, 1’i kamusal sermayeli kalkınma ve yatırım bankası, 9’u özel sermayeli mevduat bankası ve 8’i Türkiye’de kurulmuş yabancı sermayeli bankadır. Konya 2010 yılı itibariyle, illere göre şube başına ortalama nüfus sıralamasında, 10,489 kişi ile 45. sırada yer almaktadır. Türkiye genelinde, şube başına düşen ortalama nüfus 7,843 kişidir. Buna göre Türkiye genelinde Konya’nın bankalaşma oranının düşük olduğu söylenebilir.

İlde faaliyet gösteren 212 adet banka şubesinden, 69’u kamusal sermayeli mevduat bankalarına, 1’i kamusal sermayeli kalkınma ve yatırım bankasına, 108’i özel sermayeli mevduat bankalarına ve 34’ü Türkiye’de kurulmuş yabancı sermayeli bankalara aittir. Banka şubelerinin 123’ü Selçuklu, Karatay ve Meram ilçelerinden oluşan Konya il merkezinde, 89’u diğer ilçelerde bulunmaktadır. Bankacılığın, sanayi, ticaret, turizm ve hizmetler alanında ekonomik aktivitelerin yoğun olduğu merkezde yoğunlaştığı görülmektedir. Göreli olarak daha gelişmiş ilçelerde banka şube sayısı daha fazla iken, diğer ilçelerde genellikle kamusal sermayeli bankaların 1-2 şubeyle hizmet verdiği görülmektedir. Toplam 31 ilçeden oluşan

Konya’da merkez ilçeler dışında, Ereğli’de 14 adet, Akşehir’de 10 adet, Seydişehir ve Ilgın’da 8’er adet, Beyşehir ve Cihanbeyli’de 7’şer adet ve Çumra’da 6 adet banka şubesi bulunmaktadır. Daha büyük ilçelerde, nüfus büyüklüğü, sınai, tarımsal, ticari ve turistik hareketliliğin daha fazla olması bankacılık faaliyetlerinin de daha yoğun olmasını beraberinde getirmektedir. Nüfusu daha az olan ve ekonomik faaliyetlerin daha az olduğu ilçelerde ise bankacılık sektörünün gelişmemesi, kişi başına düşen gelirin düşük olması ve buna bağlı olarak tasarruf miktarının ve kredi kullanım miktarının düşük olmasına bağlıdır.

7.1. Mevduat

Konya ilinde 2010 yılı itibariyle bankacılık sistemindeki toplam mevduat 5,928,158 bin TL’ye ulaşmıştır. Türkiye toplam mevduatının %1’i Konya iline ait olup, Konya mevduatın paylaşımında, iller arasında 10. sırada yer almaktadır.

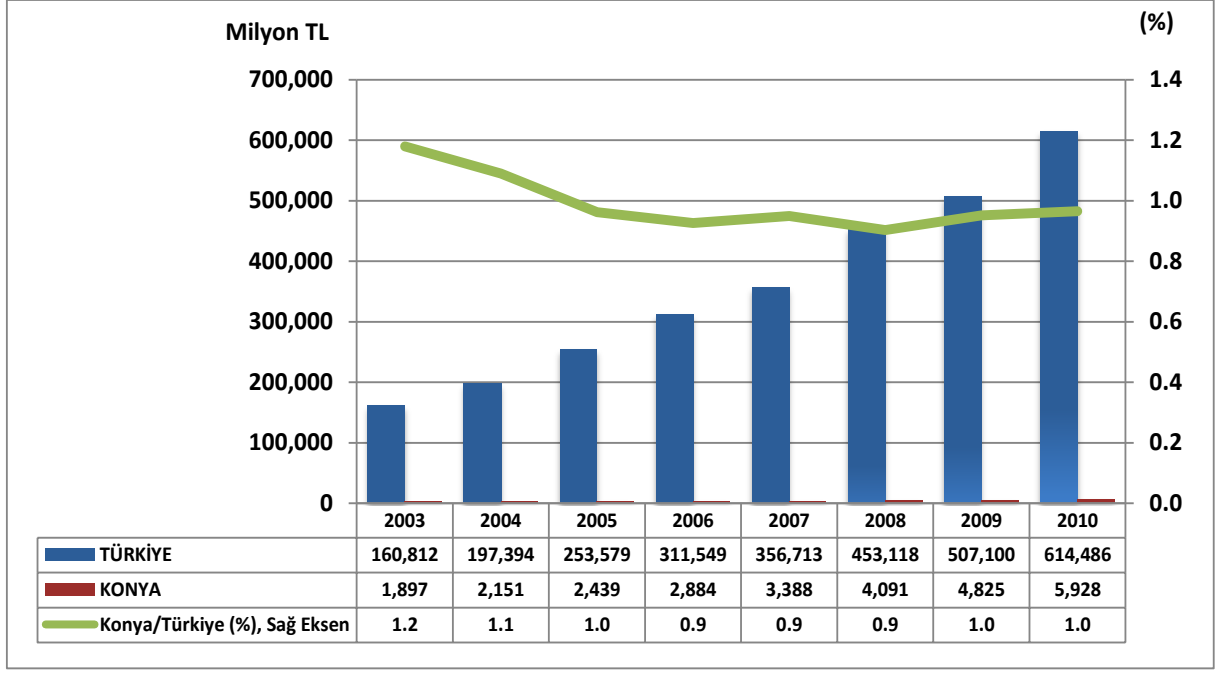
Aşağıdaki tabloda, Türkiye, TR52 Bölgesi ve Konya için yıllar itibariyle mevduatın gelişimi verilmektedir:

Tablo 100: Türkiye, TR52 Bölgesi ve Konya’da Mevduatın Gelişimi (Bin TL)

Yıllar	TÜRKİYE	TR52	TR52/TÜRKİYE (%)	KONYA	KONYA/TÜRKİYE (%)
2003	160,812,250	2,083,225	1.3	1,896,833	1.2
2004	197,393,862	2,387,696	1.2	2,151,096	1.1
2005	253,578,919	2,706,909	1.1	2,438,964	1.0
2006	311,548,674	3,234,581	1.0	2,883,944	0.9
2007	356,712,608	3,798,104	1.1	3,388,282	0.9
2008	453,117,669	4,633,018	1.0	4,091,402	0.9
2009	507,099,960	5,510,718	1.1	4,824,742	1.0
2010	614,486,214	6,705,243	1.1	5,928,158	1.0

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Grafik 34: Türkiye ve Konya’da Mevduatın Gelişimi

Mevduatın türlerine göre dağılımı, Türkiye, TR52 Bölgesi ve Konya için 2010 yılı itibariyle aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 101: Mevduatın Türlerine Göre Dağılımı (2010, Bin TL)

Mevduatın Türü	TÜRKİYE	Pay %	TR52	Pay %	KONYA	Pay %
Tasarruf Mevduatı	241,873,957	39.4	2,984,456	45.9	2,614,154	44.1
Resmi Kuruluşlar M.	26,092,020	4.2	393,672	7.3	323,639	5.5
Ticari Kuruluşlar M.	114,217,792	18.6	1,072,791	11.9	1,021,052	17.2
Bankalar Arası M.	28,494,527	4.6	73	0.0	55	0.0
Döviz Tevdiat H.	171,104,828	27.8	2,064,035	32.3	1,797,767	30.3
Diğer Kuruluşlar M.	30,785,821	5.0	154,436	2.2	139,147	2.3
Kıymetli Madenler Depo H.	1,917,269	0.3	35,780	0.4	32,344	0.5
TOPLAM	614,486,214	100.0	6,705,243	100.0	5,928,158	100.0

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Konya'da 2010 yılı itibariyle, 2,614,154 bin TL olan tasarruf mevduatı, %44.1 oranında pay ile mevduatın en önemli bileşeni olmuştur. Döviz tevdiat hesabı ise 1,797,767 bin TL olarak gerçekleşerek mevduattan %30.3 oranında pay almıştır. İlin toplam mevduattaki gerek tasarruf gerekse döviz tevdiat mevduatı oranları ülke ortalamasının üzerinde yer almıştır.

İlde kişi başına düşen banka mevduatı 2010 yılında 2.94 bin TL olup 8.34 bin TL olan Türkiye ortalamasının bir hayli altındadır. 2010 yılı itibariyle şube başına düşen ortalama mevduat Türkiye genelinde 59,520 bin TL iken Konya'da 30,875 bin TL olup, bu değer ile Konya iller

sıralamasında 41. sırada yer almaktadır. Konya’da tasarrufların, Türkiye geneline göre daha az oranda bankacılık sektörüne kanalize olduğu görülmektedir.

Tablo 102: Kişi Başına Düşen Mevduat Miktarı (2010 Bin TL)

Kişi Başına Mevduat	
Türkiye	8.34
TR52	2.98
Konya	2.94

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği ve TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

7.2. Kredi

2010 yılı itibariyle Türkiye’de 506,994,403 bin TL banka kredisi kullanılmış olup, bu miktarın %1.3’ü TR52 Bölgesi’ne ve %1.2’si Konya iline aittir. Konya ilinin bankacılık sisteminden 2010 yılı itibariyle kullandığı kredi tutarı ise 6,199,580 bin TL olup kredi kullanımında iller sıralamasında 10. sırada yer almaktadır.

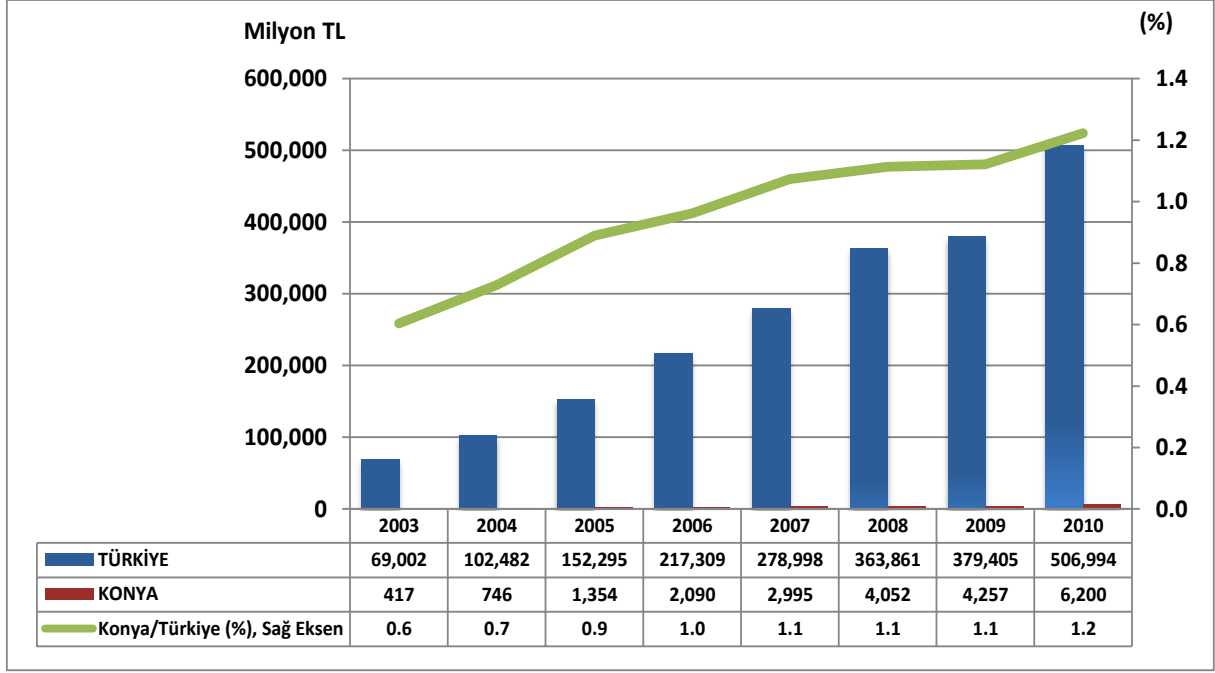
Türkiye, TR52 Bölgesi ve Konya’da banka kredilerinin yıllar itibariyle dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 103: Türkiye, TR52 Bölgesi ve Konya’da Kredilerin Gelişimi (Bin TL)

Yıllar	TÜRKİYE	TR52	TR52/TÜRKİYE (%)	KONYA	KONYA/TÜRKİYE (%)
2003	69,002,124	453,378	0.7	416,930	0.6
2004	102,481,789	818,310	0.8	746,191	0.7
2005	152,294,560	1,469,249	1.0	1,354,102	0.9
2006	217,308,644	2,276,611	1.0	2,089,989	1.0
2007	278,997,612	3,262,126	1.2	2,995,211	1.1
2008	363,860,979	4,398,491	1.2	4,051,601	1.1
2009	379,404,761	4,641,227	1.2	4,256,853	1.1
2010	506,994,403	6,775,529	1.3	6,199,580	1.2

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Grafik 35: Türkiye ve Konya’da Kredilerin Gelişimi

Banka kredilerinin Türkiye, TR52 Bölgesi ve Konya için 2010 yılı itibariyle türlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 104: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (2010, Bin TL)

Kredinin Türü	TÜRKİYE	Pay %	TR52	Pay %	KONYA	Pay %
İhtisas Kredileri	33,477,206	6.6	1,066,410	15.7	953,196	15.4
İhtisas Dışı Krediler	473,517,197	93.4	5,709,119	84.3	5,246,384	84.6
TOPLAM	506,994,403	100.0	6,775,529	100.0	6,199,580	100.0

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Türkiye genelinde 2010 yılı itibariyle, ihtisas kredilerinin toplam krediler içindeki payı %6.6 iken Konya'da %15.4 olmuştur.

Konya'da 2010 yılı itibariyle kullanılan ihtisas kredilerinde ağırlık, tarım sektöründe olmuştur. Tarım sektöründe kullanılan krediler toplam kullanılan krediler içinde %12.8 pay alırken, mesleki krediler %1.2 ve diğer krediler %1.4 oranında pay almışlardır. Görüldüğü gibi tarım dışı sektörlerde kredi kullanımı oldukça düşük seviyededir.

Tablo 105: Konya’da Kredilerin Dağılımı (2010)

Kredinin Türü	Bin TL	%
İhtisas Kredileri	953,196	15.4
• Tarım	795,760	12.8
• Mesleki	73,588	1.2
• Diğer	83,848	1.4
İhtisas Dışı Krediler	5,246,384	84.6
Toplam Krediler	6,199,580	100.0

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Konya ilinde 2010 yılı itibariyle kişi başına düşen kredi miktarı 3.08 bin TL olup, 6.88 bin TL olan Türkiye ortalamasının çok altındadır. Konya’da şube başına ortalama kredi tutarı 32,289 bin TL olup, bu değer ile Konya iller arasında 35. sırada yer almaktadır. Türkiye genelinde, şube başına ortalama kredi tutarı ise 47,928 bin TL’dir.

Tablo 106: Kişi Başına Düşen Kredi Miktarı (2010 Bin TL)

	Kişi Başına Kredi
Türkiye	6.88
TR52	3.02
Konya	3.08

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği ve TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

7.3. Kredi/Mevduat Oranı

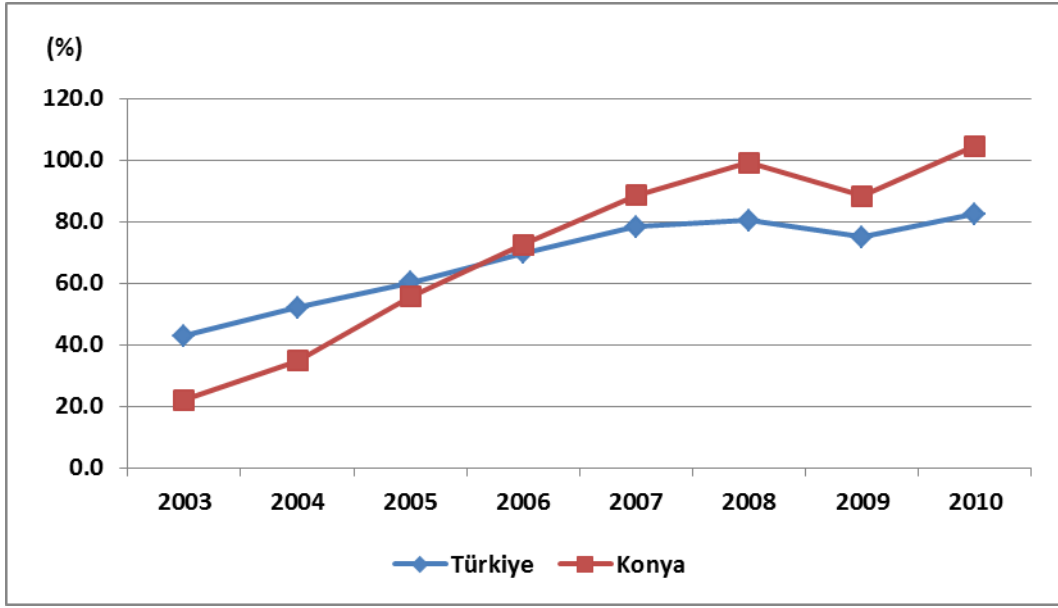
Bankacılık sektöründe Türkiye genelinde kredi/mevduat oranının 2003 yılında %42.9 düzeyinde iken 2010 yılında %82.5’e yükseldiği görülmektedir. Konya ilinde ise 2003 yılında %22.0 gibi oldukça düşük düzeyde olan kredi/mevduat oranının, 2010 yılında Türkiye ortalamasının da üzerine çıkarak %104.6 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Başka bir deyişle 2010 yılında ilde kullanılan krediler, il mevduat düzeyinin üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 107: Kredi / Mevduat Oranı (%)

Yıllar	TÜRKİYE	TR52	KONYA
2003	42.9	21.8	22.0
2004	51.9	34.3	34.7
2005	60.1	54.3	55.5
2006	69.8	70.4	72.5
2007	78.2	85.9	88.4
2008	80.3	94.9	99.0
2009	74.8	84.2	88.2
2010	82.5	101.0	104.6

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Grafik 36: Kredi/Mevduat Oranının Gelişimi

Bilhassa mevduat ve kullanılan krediler açısından Konya ili bankacılık sektörü değerlendirildiğinde, ilin kişi başına mevduat ve kişi başına kullanılan kredi kriterleri açısından Türkiye ortalamalarının altında kalmasından hareketle, bankacılık sektörüne finansman ve plasman yöneliminin yetersiz olduğu görülmektedir. Kredi/Mevduat oranının son yıllarda sürekli yükselerek yüzde 100'ün üzerine çıkması olumlu görülse de, bu oranın kişi başına mevduatın kişi başına kredi tutarının altında olması anlamına geldiği ve ilin kredi potansiyelinin kullanımı anlamına gelmediği unutulmamalıdır. Konya'da gerek bireysel olarak gerekse ticari işletmeler olarak finansman ihtiyaçlarının giderilmesinde bankacılık sektörünün kredi olanakları öncelikli olarak kullanılmamaktadır.

8. GELİR

Konya ilinin gelir düzeyinin gelişimini ve Türkiye geneli ile karşılaştırmalı durumunu analiz etmek için 2004-2008 dönemine ait Türkiye ve TR52 Düzey 2 Bölgesi'nin gayri safi katma değer ve kişi başına gayri safi katma değer göstergelerinden yararlanılmıştır. Gayri safi katma değer ve kişi başına gayri safi katma verileri TÜİK tarafından iller düzeyinde yayınlanmamaktadır. Ancak 2001 yılına ait açıklanmış gayri safi katma değer verileri incelendiğinde, TR52 Düzey 2 Bölgesi verilerinin %97 oranında Konya verilerini yansıttığı görülmüş olup, Konya ve Karaman illerini kapsayan TR52 Düzey 2 Bölgesi verilerinin ve analizlerin Konya ilini temsil edeceği varsayılmıştır.

Türkiye ve TR52 Düzey 2 Bölgesi için cari fiyatlarla gayri safi katma değer karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 108: Cari Fiyatlarla Gayri Safi Katma Değer (Bin TL)

Yıllar	Türkiye (1)	Artış Hızı (%)	TR52 (2)	Artış Hızı (%)	Pay (2/1) (%)	Sıra
2004	494,884,058	-	11,895,953	-	2.40	14
2005	571,714,470	15.52	13,648,959	14.73	2.39	14
2006	668,418,265	16.91	15,503,281	13.58	2.32	14
2007	754,384,542	12.86	17,707,924	14.22	2.35	15
2008	854,585,214	13.28	20,270,377	14.47	2.37	14

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki tablodan, Türkiye genelinde 2004 yılında cari fiyatlarla 494,884 milyon TL olan gayri safi katma değer, 2004-2008 döneminde %72.68 oranında artarak 2008 yılında 854,585 milyon TL'ye yükseldiği görülmektedir. TR52 Düzey 2 Bölgesi'nde ise 2004 yılında 11,896 milyon TL olan gayri safi katma değer %70.39 oranında artarak 2008 yılında 20,270 milyon TL'ye yükselmiştir.

TR52 Düzey 2 Bölgesi'nin Türkiye genelinde yaratılan gayri safi katma değer içindeki payına bakıldığında; 2004 yılında %2.40 olan payın yıllar itibariyle fazla bir değişiklik göstermeden çok az bir düşüşle 2008 yılında da %2.37 seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. 2004-2008 dönemi itibariyle Türkiye gayri safi katma değerinin ortalama olarak %2.37'si TR52 Düzey 2 Bölgesi'ne aittir.

Türkiye'nin cari fiyatlarla gayri safi katma değeri içinde, 26 adet Düzey 2 bölgesinin aldıkları payın sıralamasına göre de TR52 Bölgesi 2007 yılında 15. sırada yer alırken, 2004, 2005, 2006 ve 2008 yıllarında 14. sırada yer almıştır. Yaratılan gayri safi katma değer açısından TR52 Bölgesi'nin diğer Düzey 2 bölgeleri içinde orta sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Türkiye ve TR52 Düzey 2 Bölgesi için kişi başına gayri safi katma değerler, karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda verilmektedir:

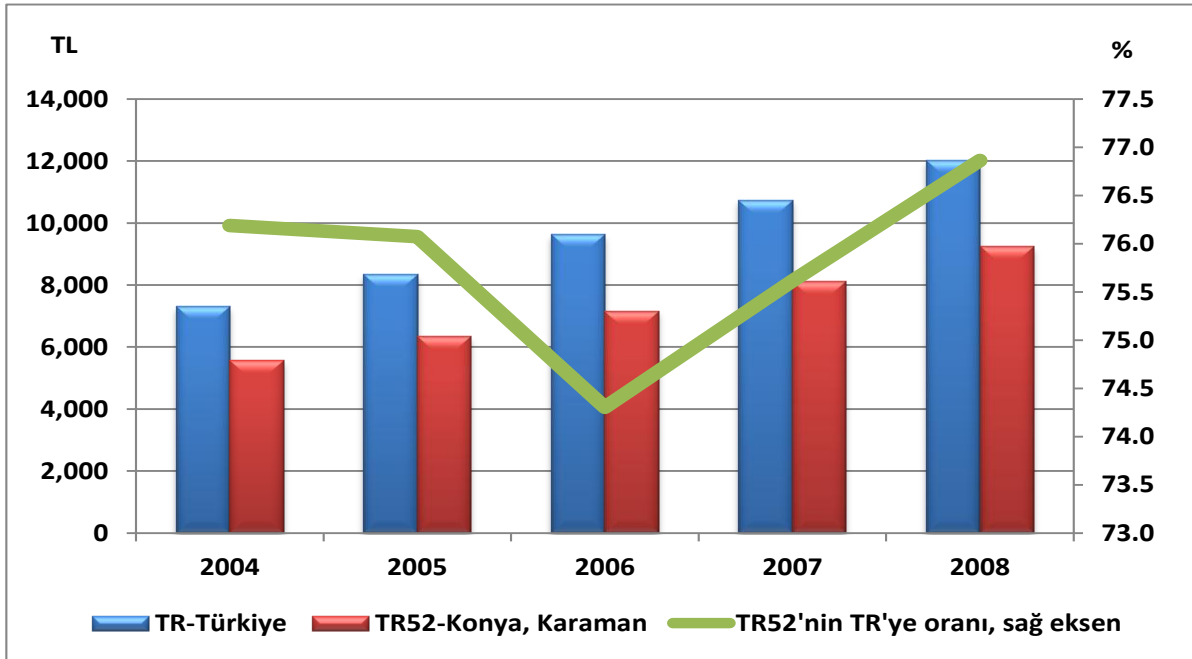
Tablo 109: Kişi Başına Gayri Safi Katma Değer

Yıllar	Türkiye		TR 52			Türkiye		TR52	
	TL	Artış Hızı %	TL	Artış Hızı %	Sıra	USD	Hızı %	USD	Artış Hızı %
2004	7,307	-	5,567	-	14	5,103	-	3,887	-
2005	8,338	14.11	6,343	13.94	13	6,187	21.24	4,706	21.07
2006	9,632	15.52	7,157	12.83	13	6,686	8.06	4,968	5.56
2007	10,744	11.54	8,124	13.51	13	8,267	23.64	6,251	25.82
2008	12,020	11.88	9,239	13.72	13	9,384	13.51	7,213	15.39

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki tablodan, Türkiye’de 2004 yılında 7,307 TL olan kişi başına gayri safi katma değer 2004-2008 döneminde %64.5 oranında artarak 2008 yılında 12,020 TL’ye yükseldiği görülmektedir. TR52 Düzey 2 Bölgesi’nde ise kişi başına gayri safi katma değer Türkiye ortalamalarından daha düşük olduğu görülmektedir. TR52 Bölgesi’nde 2004 yılında 5,567 TL olan kişi başına gayri safi katma değer, aynı dönemde %65.9 oranında artarak 2008 yılında 9,239 TL’ye yükselmiştir. TR52 kişi başına gayri safi katma değeri Türkiye ortalamasının yaklaşık %76’sı seviyesindedir.

Grafik 37: Kişi Başına Gayri Safi Katma Değerin Gelişimi

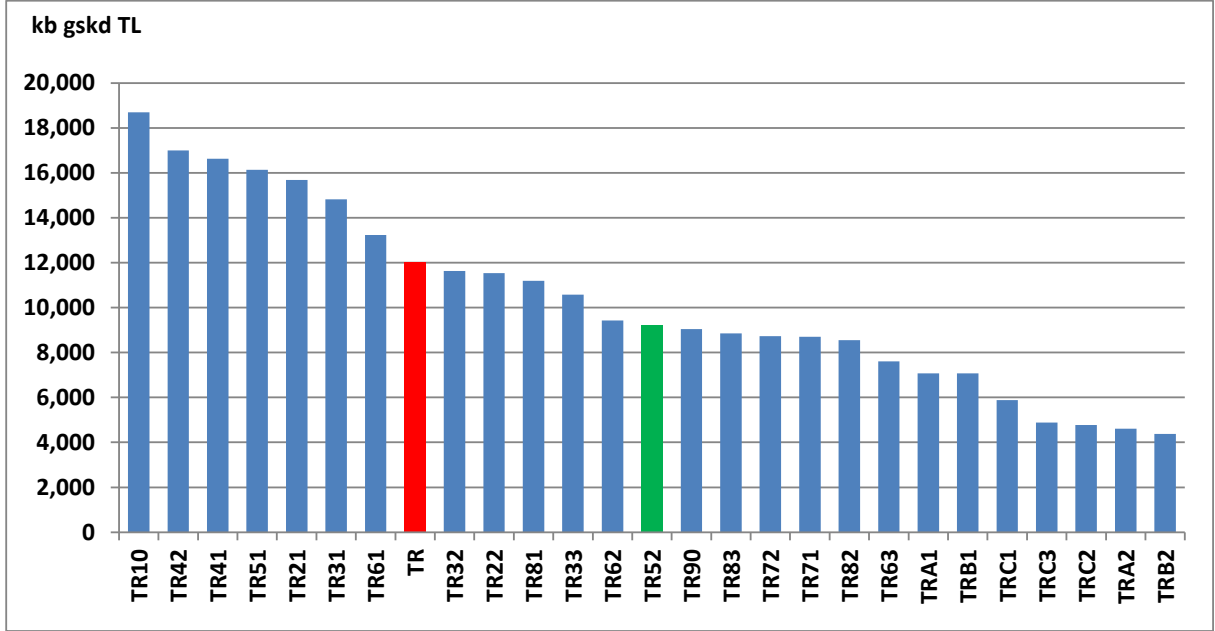

TR52 Düzey 2 Bölgesi kişi başına gayri safi katma değerinin 26 adet Düzey 2 Bölgesi arasındaki sıralamasına bakıldığında, 2004 yılında 14. sırada iken izleyen yıllarda 13. sırada yer aldığı görülmektedir. Konya, Karaman illerini kapsayan TR52 Bölgesi’nin Türkiye

genelinde 13. sırada yer almasına bağlı olarak, bölgenin gelir düzeyi açısından, Türkiye ortalamalarının altında olmakla birlikte orta gelir grubuna dahil olduğu söylenebilir.

Grafik 38: Düzey 2 Bölgeleri İtibariyle KB Katma Değer (2008)

Kişi başına gayri safi katma değere USD bazında bakıldığında, Türkiye genelinde 2004 yılında 5,103 USD olan kişi başına gayri safi katma değer, 2008 yılında %83.89 oranında artarak 9,384 USD'ye yükseldiği görülmektedir. TR52 Bölgesi'nde ise 2004 yılında 3,887 USD olan kişi başına gayri safi katma değer, 2008 yılında %85.56 oranında artarak 7,213 USD'ye yükseldiği görülmektedir.

9. SOSYO-EKONOMİK GELİŞİM DURUMU

Konya ilinin sosyo-ekonomik gelişim durumunu değerlendirmek için, Türkiye'deki illerin seçilmiş göstergelerle il sıralamalarına bakılmıştır. Seçilmiş göstergelerle Türkiye ve Konya'nın verileri ve Konya'nın seçilmiş göstergelere göre iller sıralamasında aldığı sıra değerleri aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 110: Seçilmiş Göstergelerle Türkiye ve Konya

	Türkiye	Konya	Sıra
GENEL BİLGİLER (2011)			
Belediye Sayısı	2,934	199	1
İlçe Sayısı	957	31	2
Köy Sayısı	34,425	584	14
NÜFUS (2011)			
Toplam Nüfus	74,724,269	2,038,555	7
Şehir Nüfusunun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)	76.8	75.0	14
Nüfus Yoğunluğu	97	52	51
Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)	48.4	51.5	35
Yıllık Nüfus Artış Hızı (Binde)	13.49	12.20	36
Cinsiyet Oranı (%) Erkek/Kadın	101	98	71
NÜFUSUN EĞİTİM DURUMU (2011)			
Okuma Yazma Oranı (%) +6 yaş	95.1	95.8	22
Okuma Yazma Oranı (%) +15 yaş	94.1	94.9	24
Okuma Yazma Bilen Erkek Oranı (%) +6 yaş	98.3	98.8	21
Okuma Yazma Bilen Erkek Oranı (%) +15 yaş	97.9	98.5	21
Okuma Yazma Bilen Kadın Oranı (%) +6 yaş	91.9	93.0	24
Okuma Yazma Bilen Kadın Oranı (%) +15 yaş	90.3	91.5	26
GÖÇ (2011)			
Net Göç	0	-2,399	47
Net Göç Hızı (‰)	0	-1.2	27
İllerin Verdiği Göç	2,420,181	54,533	9
İllerin Aldığı Göç	2,420,181	52,134	7
EĞİTİM (2010-2011)			
Toplam Okul Sayısı	69,684	2,076	5
Brüt Okullaşma Oranı (%) İlköğretim Toplam	107.6	104.0	73
Brüt Okullaşma Oranı (%) Ortaöğretim Toplam	93.3	85.8	56
Toplam Öğretmen Sayısı	774,363	22,520	5
Toplam Öğrenci Sayısı	16,845,528	462,797	9
Toplam Şube Sayısı	622,855	17,778	6
Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları (İlköğretim/Toplam)	21	20	21
Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları (Ortaöğretim/Top.)	18	17	28
Üniversite Önlisans, Lisans Öğrenci Sayısı (Yeni Kayıt 2010)	770,774	19,778	5
Yükseköğretimde Toplam Öğrenci Sayısı (2010)	3,626,642	68,424	5
Yükseköğretim Mezun Toplamı (2010)	520,614	16,753	4

Tablo 110'un Devamı

	Türkiye	Konya	Sıra
Üniversitelerde Profesör Sayısı (2010)	15,614	499	4
Üniversitelerde Doçent Sayısı (2010)	8,486	267	4
Üniversitelerde Toplam Öğretim Elemanı Sayısı (2010)	111,495	3,527	4
DEMOGRAFİ (2010)			
Kaba Evlenme Hızı (‰)	8.0	8.5	26
Kaba Boşanma Hızı (‰)	1.6	1.7	24
Kaba İntihar Hızı (‰)	4.0	3.0	64
Ölüm Sayısı (2009)	367,971	10,330	5
SAĞLIK (2010)			
Bebek Ölümleri (2009)	17,354	664	6
Yüzbin Kişi Başına Hastane Yatak Sayısı	250	319	13
Hastane Yatak Sayısı	184,050	6,419	4
Uzman Hekim Sayısı	63,563	1,515	7
KÜLTÜR (2010)			
Halk Kütüphanesi Sayısı	1,136	37	5
Onbin Kişi Başına Koltuk Sayısı	34	16	51
Sinema Salonu Sayısı	1,834	23	16
Tiyatro salonu Sayısı	430	2	32
Müze Sayısı	183	10	2
ULAŞTIRMA			
Bin Kişi Başına Özel Otomobil Sayısı (2011)	109	116	18
Bir Milyon Nüfusta Trafik Kaza Sayısı (2010)	1,584	2,069	24
ÇEVRE (2010)			
Belediyelerde Kişi Başına Sağlanan Günlük Su Miktarı(lt/gün)	217	187	64
Ortalama Kükürtdioksit (SO ₂) Değeri (mikrogram/m ³)	-	13	58
Ortalama Partiküler Madde Değeri (PM10) (mikrogram/m ³)	-	67	43
İŞGÜCÜ (2010)			
İşsizlik Oranı (%)	11.9	8.2	57
İşgücüne Katılma Oranı (%)	48.8	50.7	37
İstihdam Oranı (%)	43.0	46.5	31
ENERJİ (2010)			
Kişi Başına Toplam Elektrik Tüketimi (kWh)	2,334	2,372	23
Kişi Başına Sanayi Elektrik Tüketimi (kWh)	1,076	1,180	20
Kişi Başına Mesken Elektrik Tüketimi (kWh)	562	431	47
Toplam Elektrik Tüketimi (MWh)	172,050,628	4,776,247	9

Tablo 110'un Devamı

	Türkiye	Konya	Sıra
DIŞ TİCARET (2011)			
Kişi Başına İthalat (USD)	3,223	574	23
Kişi Başına İhracat (USD)	1,806	573	28
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	56	100	40
İŞ DEMOGRAFİSİ (2010)			
Gerçek Kişi Ticari İşletmeler (Kurulan)	50,943	646	14
Gerçek Kişi Ticari İşletmeler (Kapanan)	29,921	480	19
Açılan Şirket ve Kooperatif Sayıları	51,970	1,271	6
Kapanan Şirket ve Kooperatif Sayıları	13,442	248	7
İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları	3,003,116	77,970	6
TARIM (2010)			
Kişi Başına Bitkisel Üretim Değeri (TL)	1,086	1,435	35
Kişi Başına Canlı Hayvanlar Değeri (TL)	636	1,131	34
Kişi Başına Hayvansal Ürünler Değeri (TL)	517	748	36
Toplam İşlenen Tarım Alanı (hektar)	21,383,237	2,041,157	1
Organik Tarım (Üretim-Ton)	331,361	7,672	12
TURİZM (2010)			
Belediye Belgeli Tesis Sayısı	9,185	71	21
Belediye Belgeli Yatak Kapasitesi	527,712	3,240	23
Belediye Belgeli Tesislere Geliş Sayısı	23,499,891	217,936	18
Turizm İşletme Belgeli Tesis Sayısı	2,647	20	18
Turizm İşletme Belgeli Yatak Kapasitesi	629,465	3,496	16
Turizm İşletme Belgeli Tesislere Geliş Sayısı	29,753,966	408,696	11
ULUSAL HESAPLAR (2001)			
Kişi Başına GSYH (USD, Cari Fiyatlarla)	2,146	1,554	43
ADALET			
Suç İşlendiği Andaki İkamete Göre Ceza İnfaz Kurumundan Çıkan Hükümlüler (2008)	72,420	2,032	8
Suç İşlendiği İle Göre Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlüler (2009)	74,404	1,636	12
Ceza İnfaz Kurumu Sayıları (2009)	370	7	10
Güvenlik Birimine Gelen /Getirilen Çocukların Çocuk Nüfus İçindeki Payı (%) (2010)	0.83	1.02	37
Suç İstinat Edilen Çocukların Çocuk Nüfus İçindeki Payı (%) (2010)	0.37	0.48	32
BİNA (2000)			
Belediye Sınırları İçerisindeki Konut Sayıları	16,235,830	469,894	5
Belediye Sınırları İçerisindeki Bina Sayıları	7,838,675	333,645	4

Kaynak: TÜİK İzmir Bölge Müdürlüğü.

Konya'nın sosyo-ekonomik gelişmişlik durumunu değerlendirmek için, seçilmiş göstergelerle Türkiye geneli ve Konya karşılaştırıldığında;

- ✓ Genel bilgilere göre, Konya'nın belediye sayısı açısından Türkiye'deki iller arasında 1. sırayı, ilçe sayısı açısından 2. sırayı ve köy sayısı açısından 14. sırayı aldığı görülmektedir. Türkiye'nin yüzölçümü açısından en büyük ili olan Konya belediyeleşme açısından da önde gelmektedir. Şehirleşme oranı açısından da iller arasında 14. sırada yer alan Konya'da, nüfus yoğunluğu ve nüfus artış hızı Türkiye ortalamalarının altındadır.
- ✓ Nüfusun eğitim durumuna bakıldığında, okuma-yazma oranı ve erkek ve kadın nüfusun okuma-yazma oranlarının Türkiye ortalamalarının üzerinde olduğu ve iller arasında yapılan sıralamalarda, okuma yazma oranı açısından 22. sırada, erkek nüfusun okuma-yazma oranında 21. sırada ve kadın nüfusun okuma-yazma oranında 24. sırada yer aldığı görülmektedir. Konya ili nüfusun okur-yazarlığı açısından Türkiye'nin gelişmiş illeri arasındadır.
- ✓ Eğitim açısından bakıldığında, Konya'nın toplam okul, öğretmen sayısı ve üniversite öğrenci sayısı açısından iller arasında 5. sırada ve yükseköğretim mezunu, profesör, doçent ve üniversitelerde toplam öğretim üyesi sayısı açısından iller arasında 4. sırada yer aldığı görülmektedir. İlköğretimde ve ortaöğretimde okullaşma oranlarında sırasıyla iller arasında 73. ve 56. sırada, öğretmen başına düşen öğrenci sayısında ilköğretimde 21. sırada, ortaöğretimde 28. sırada yer almakla birlikte Konya eğitimin diğer göstergeleri açısından gelişmiş iller kapsamındadır.
- ✓ Net göç veren il pozisyonunda olan Konya, iller arasında net göç hızında 27. sırada yer almakta olup, göç olayı daha çok kırsal kesimden kentlere doğru olmaktadır.
- ✓ Demografik göstergelere bakıldığında, Konya'nın kaba evlenme hızında iller arasında 26., kaba boşanma hızında 24. sırada yer aldığı görülmektedir. Kaba intihar hızında iller arasında 64. sırada yer alması sosyo-ekonomik durum açısından olumlu bir göstergedir.
- ✓ Sağlık göstergelerine göre, Konya'nın iller sıralamasında, yüzbin kişi başına düşen hastane yatak sayısında 13. sırada, hastane yatak sayısında 4. sırada ve uzman hekim sayısında 7. sırada yer aldığı görülmektedir. Sağlık göstergelerinde Konya Türkiye'nin en gelişmiş illeri arasında yer almaktadır.

- ✓ Kültür açısından bakıldığında, Konya halk kütüphanesi sayısında 5. sırada, sinema salonu sayısında 16. sırada, tiyatro sayısında 32. sırada ve müze sayısında 2. sırada yer almaktadır. Kültür göstergeleri açısından da Konya'nın gelişmişlik durumunun iyi olduğu söylenbilir.
- ✓ Ulaştırma göstergelerinden bin kişi başına özel otomobil sayısında iller arasında 18. sırada yer alan Konya, bir milyon nüfusta trafik kaza sayısına göre 24. sırada yer almaktadır.
- ✓ evre göstergelerine göre Konya iller sıralamasında, belediyelerde kişi başına sağlanan günlük su miktarında 64. sırada, ortalama kükürt dioksit sıralamasında 58. sırada ve ortalama partiküler madde değerinde 43. sırada yer almaktadır. Su kaynaklarının yetersizliğine bağlı olarak, etkin su kullanımının zorunlu olduğu Konya evre kirliliği açısından daha alt sıralarda yer almaktadır.
- ✓ İşgücü göstergelerine göre Konya, işsizlik oranında iller sıralamasında 57. sırada, işgücüne katılma oranında 37. sırada ve istihdam oranında 31. sırada yer alarak Türkiye geneline göre ortanın biraz üstünde görünüm arz etmektedir.
- ✓ Enerji açısından bakıldığında Konya'nın iller sıralamasında, toplam elektrik tüketiminde 9. sırada, kişi başına elektrik tüketiminde 23. sırada ve kişi başına sanayi elektrik tüketiminde 20. sırada olduğu görülmektedir. Enerji tüketimi açısından Konya Türkiye'nin gelişmiş illeri arasında sayılabilir.
- ✓ Dış ticaret göstergelerine göre Konya iller sıralamasında, kişi başına ihracatta 28. sırada ve kişi başına ithalatta 23. sırada yer almakta olup ihracatın ithalatı karşılama oranına göre de 40. sırada yer almaktadır.
- ✓ İş demografisine göre Konya'nın iller sıralamasında, gerçek kişi kurulan ticari işletmelerde 14. sırada, gerçek kişi kapanan ticari işletmelerde 19. sırada, açılan Şirket ve kooperatif sayılarında 6. sırada, kapanan Şirket ve kooperatif sayılarında 7. sırada ve iş kayıtlarına göre girişim sayılarında 6. sırada olduğu görülmektedir. Coğrafi konumu itibariyle de ticari faaliyetlerin yoğun olduğu Konya, ticaret sektöründe Türkiye'nin gelişmiş illeri arasında yer almaktadır.

- ✓ Tarım açısından Konya iller sıralamasında, toplam işlenen tarım alanında 1. sırada organik tarımda 2. sırada, kişi başına bitkisel üretim değerinde 35. sırada, kişi başına canlı hayvanlar değerinde 34. sırada ve kişi başına hayvansal ürünler değerinde 36. sırada yer almaktadır. Tarımsal üretime uygun arazi yapısıyla Konya tarım sektöründe Türkiye'nin önde gelen illerindendir.
- ✓ Turizm sektöründeki göstergelere göre Konya iller sıralamasında, turizm işletme belgeli tesis sayısında 18. sırada, turizm işletme belgeli yatak kapasitesinde 16. sırada ve turizm işletme belgeli tesislere geliş sayısında 11. sırada yer almaktadır. Turizm faaliyetlerinde Mevlana Müzesi'nin cazibe merkezi olduğu Konya'da, nitelikli turizm arzı ve talebi kent merkezinde yoğunlaşmıştır. Turizm sektörü açısından kent merkezi ile diğer bölgeler arasında gelişmişlik farkı söz konusudur.
- ✓ Ulusal hesaplar açısından 2001 yılına göre Konya kişi başına GSYH'da iller sıralamasında 43. sırada yer almaktadır.
- ✓ Adalet açısından bakıldığında, Konya'nın iller sıralamasında, suç işlendiği andaki ikamete göre ceza infaz kurumundan çıkan hükümlülerde 8. sırada, suç işlendiği ile göre ceza infaz kurumuna giren hükümlülerde 12. sırada ve ceza infaz kurumu sayılarına göre 10. sırada yer aldığı görülmektedir. Suç istinat edilen çocukların çocuk nüfus içindeki payı ise Türkiye ortalamasının üzerinde olup, bu göstergede Konya iller arasında 32. sırada yer almaktadır.

Sonuç olarak, sosyo-ekonomik göstergeler birlikte değerlendirildiğinde, Konya'nın çoğu gösterge açısından Türkiye ortalamalarının üzerinde olduğu ve Türkiye'nin diğer illerine göre daha üst sıralarda yer aldığı görülmektedir. Konya sosyo-ekonomik gelişmişlik durumu açısından, görece olarak Türkiye'nin gelişmiş illeri arasında olup, gelişmeye de açık bir ildir. Nisan 2012'de açıklanan Yeni Teşvik Sistemi'ne göre Türkiye sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından 6 bölgeye ayrılmıştır. Konya da Yeni Teşvik Sistemi'nde 2. bölgede, yani sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından 2. derecede gelişmiş iller arasında yer almaktadır.

10. İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ (İGE) AÇISINDAN KONYA İLİ

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yapılan İnsani Gelişme Endeksi (İGE), üç göstergeye dayanan birleşik bir endekstir: Doğumda yaşam beklentisi ile ölçülen

yaşam beklentisi, erişkin okur-yazarlık oranı (ağırlığı üçte iki) ve birleşik ilk, orta ve yüksekokul kayıt oranları (ağırlığı üçte bir) kombinasyonu ile ölçülen eğitim düzeyi ve kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hâsıla ile ölçülen yaşam standartları.

Birleşmiş Milletler'in uluslararası sıralamalarda kullandığı İGE göstergesi, bir süredir Türkiye'deki iller arasındaki gelişmişlik sıralamasını göstermek için de kullanılmaktadır. Dolayısıyla, Konya ilinin gelişmişlik düzeyinin belirlenmesi ve Türkiye içindeki yerinin belirlenebilmesi açısından bu çalışmanın sonuçlarından da yararlanılmıştır. Türkiye'ye yönelik ve 2000 yılı verileri kullanılarak yapılan İnsani Gelişme Endeksi çalışmasının sonuçları aşağıda verilmiştir:

UNDP tarafından 2004 yılında yapılan İnsani Gelişme Raporu'nda gerek Türkiye geneli gerekse bölgeler bazında İGE değerleri verilmeyip, raporda yayınlanan İnsani Gelişme Endeks Tabloları, Türkiye'nin 81 iline yönelik insani gelişmenin göreceli düzeyini karşılaştırmaktadır.

Ancak, bu çalışma kapsamında, iller bazında verilen İGE değerinden hareketle, illerin bölge nüfusu içindeki ağırlıkları dikkate alınarak, Düzey 2 bölgeleri bazında da İGE değerleri hesaplanmış ve bölgesel düzeyde karşılaştırmalar yapılmıştır. Dolayısıyla bu çalışmada illere yönelik İGE değerlerinin yanı sıra bölgesel düzeyde de İGE değerleri verilerek, illerin ve bölgelerin sıralamadaki göreceli üstünlükleri vurgulanmaya çalışılacaktır.

2004 İnsani Gelişme Raporu incelendiğinde, yüksek insani gelişme grubu içerisinde başta Kocaeli olmak üzere Yalova, İstanbul, Bursa, İzmir, Muğla, Sakarya, Bolu ve Tekirdağ'ın yer aldığı görülürken, İç Anadolu Bölgesi'nin ve Türkiye'nin en önemli illerinden biri olan Ankara'nın, 0.792 endeks değeriyle, orta insani gelişme grubu illerinin ikinci sırasında, Türkiye genelinde ise 11'inci sırada bulunduğu dikkati çekmektedir. Orta insani gelişme grubu içerisinde ise 72 il bulunmaktadır. TR52 Düzey 2 Bölgesi illeri olan Konya ve Karaman bu grup içinde yer almaktadır. İnsani gelişme endeksi açısından, düşük insani gelişme grubu içerisinde herhangi bir il bulunmamaktadır. 2004 İnsani Gelişme Raporu verilerine göre Konya'nın endeks değeri 0.738 olup Türkiye'deki iller sıralamasındaki yeri 33'tür. Karaman ili 0.712 endeks değeriyle iller sıralamasında 44. sırada yer almaktadır.

Tablo 111: TR52 Bölgesi İnsani Gelişme Endeksi (2004)

	Yaşam Beklentisi Endeksi	Eğitim Endeksi	Gelir Endeksi	Cinsiyete Göre Endeks	İGE Endeksi	İl Sırası
TR52 İlleri						
Konya	0.727	0.836	0.650	0.719	0.738	33
Karaman	0.593	0.856	0.687	0.711	0.712	44

Kaynak: İnsani Gelişme Raporu, 2004,UNDP.

Konya ilinin yaşam beklentisi endeksi 0.727, eğitim endeksi 0.836 ve gelir endeksi 0.650 olarak belirlenmiştir. Cinsiyete göre İGE değerleri incelendiğinde ise, Konya'nın 0.719 endeks değeriyle Türkiye içinde 33. sırada, Karaman'ın 0.711 endeks değeriyle 41. sırada yer aldığı görülmektedir.

Tablo 112: DÜZEY 2 Bölgeleri Bazında İnsani Gelişme Endeksi

Düzye 2 Alt Bölgeler	Yaşam Beklentisi Endeksi	Eğitim Endeksi	GSYİH Endeksi	İnsani Gelişme Endeksi İGE Değeri	Kişi Başına Reel GSYİH Sıralaması - İGE Değeri
TR10- İstanbul	0.791	0.956	0.763	0.837	1
TR42- Kocaeli	0.798	0.927	0.770	0.832	-1
TR31- İzmir	0.787	0.940	0.759	0.829	0
TR41- Bursa	0.798	0.930	0.723	0.817	2
TR32- Aydın	0.787	0.885	0.710	0.794	3
TR51- Ankara	0.698	0.926	0.752	0.792	-2
TR22- Balıkesir	0.768	0.901	0.698	0.789	2
TR21- Tekirdağ	0.686	0.934	0.733	0.784	-3
TR61- Antalya	0.743	0.888	0.681	0.770	2
TR62- Adana	0.674	0.874	0.714	0.754	-3
TR81- Zonguldak	0.689	0.885	0.687	0.754	-1
TR33- Manisa	0.737	0.847	0.663	0.749	0
TR52- Konya	0.714	0.838	0.654	0.735	1
TR83- Samsun	0.690	0.837	0.640	0.722	1
TRC1- Gaziantep	0.715	0.816	0.613	0.715	4
TR72- Kayseri	0.687	0.838	0.613	0.713	5
TR63- Hatay	0.659	0.839	0.637	0.712	-1
TR71- Kırıkkale	0.628	0.838	0.656	0.707	-5
TR90- Trabzon	0.684	0.808	0.614	0.702	1
TR82- Kastamonu	0.651	0.807	0.630	0.696	-3
TRB1- Malatya	0.647	0.799	0.617	0.687	-3
TRA1- Erzurum	0.617	0.788	0.578	0.661	1
TRC2- Şanlıurfa	0.683	0.665	0.580	0.643	-1
TRC3- Mardin	0.639	0.685	0.546	0.623	0
TRA2- Ağrı	0.589	0.731	0.511	0.611	0
TRB2- Van	0.619	0.665	0.509	0.598	0

Not: Bölgesel bazda İGE değeri hesaplamalarında, UNDP, Türkiye 2004, İnsani Gelişme Raporu verilerinden yararlanılmış ve illerin bölge nüfusu içindeki ağırlıkları dikkate alınmıştır.

İllere ait İGE değerinden hareketle, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş., Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü'nce hesaplanan bölgesel İGE değerleri incelendiğinde, en yüksek İGE değerine İstanbul bölgesinin sahip olduğu ve bunu, Kocaeli ve İzmir alt bölgelerinin izlediği görülmektedir. TR52 Düzey 2 Bölgesi ise 0.735 İGE değeriyle 13. sırada yer almaktadır. TR52 Bölgesi, Düzey 2 bölgeleri arasında, GSYİH endeksi ve eğitim endeksleri açısından 14'üncü sırada yer alırken, yaşam beklentisi endeksinde ise 10. sırada yer almaktadır.

Sonuç olarak; Gelişmişlik düzeyinin ölçülmesinde bir gösterge olan sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında, TR52 Bölgesi istatistiki bölge sınıflandırması Düzey 2 bazında 13. sırada yer alırken, Konya İli 33. ve Karaman İli 44. sırada yer almıştır. Konya İli, insani gelişmişlik endeksine göre, Türkiye'deki iller arasında orta düzeyde gelişmiş grubuna girmektedir.

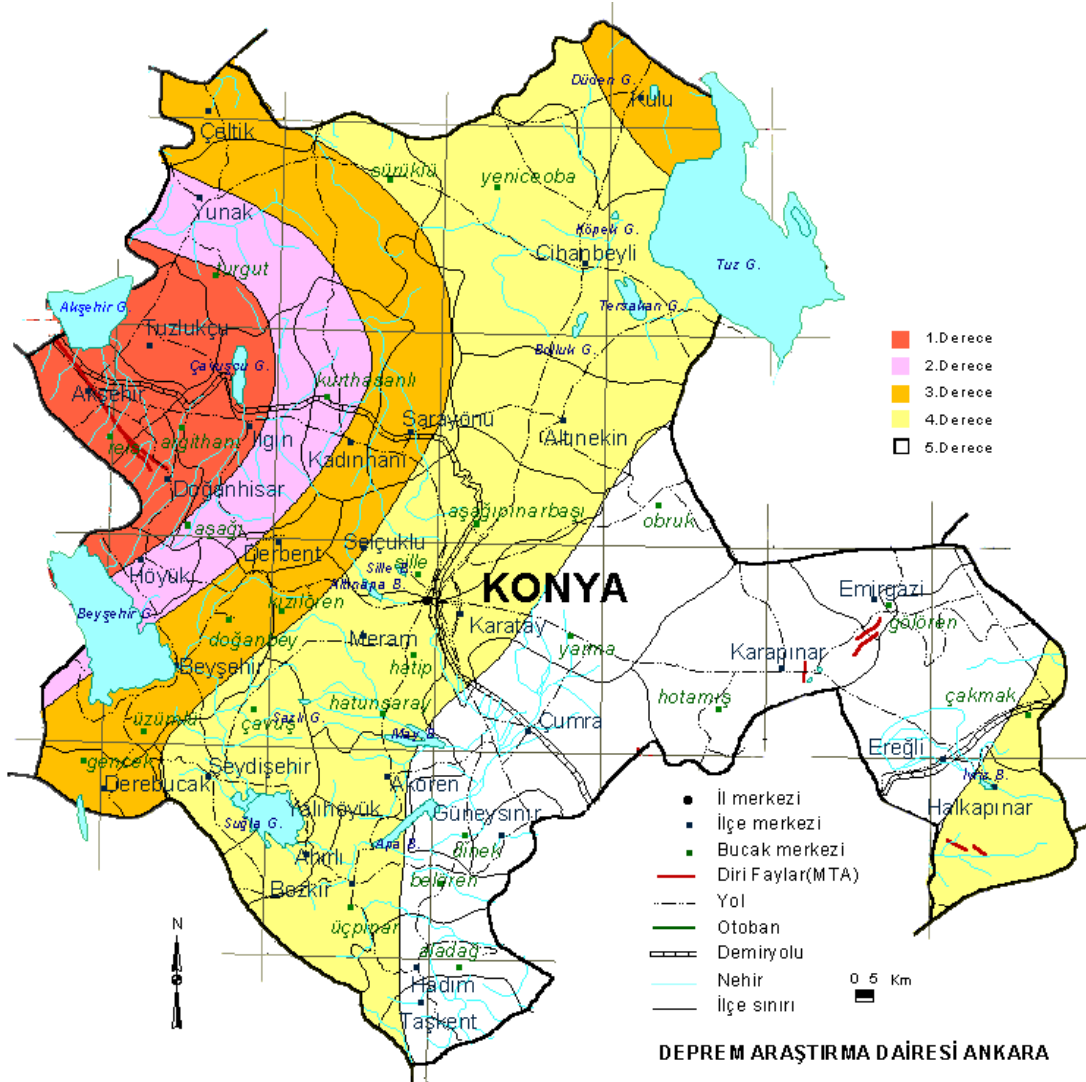
II. YATIRIM ORTAMI ANALİZİ

1. Coğrafi Durum Analizi

- ✓ İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan Konya İli, Ankara, Isparta, Afyonkarahisar, Eskişehir, İçel, Karaman, Antalya, Niğde, Aksaray illeri ile komşudur. 38,257 km² gibi çok geniş bir alana yayılan Konya ili ülke topraklarının yaklaşık %5'ini kaplamaktadır.
- ✓ Yüksek bir plato konumunda olan Konya ili topraklarının önemli bir bölümü kapalı havza niteliğindedir. Çok sayıda göl ve bataklık havzalarının bir araya gelmesiyle oluşan Konya kapalı havzasında önemli vadi oluşumları görülmemektedir. Küçük akarsuların açtığı vadi tabanlarının zamanla alüvyonlarla kaplanması ile tarıma elverişli geniş ova oluşumları meydana gelmiştir. Karasal iklimin hüküm sürdüğü Konya ilinde yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlı geçer. Ortalama yağış miktarının çok düşük olduğu ilde, tarım ve hayvancılık iklim koşullarından olumsuz etkilenmektedir.
- ✓ Konya, coğrafi konum itibarıyla Akdeniz Bölgesi'ni İç Anadolu'ya ve Ege Bölgesi'ni Doğu ve Güneydoğu'ya bağlayan yollar üzerinde kurulmuş, Ankara, Adana, Kayseri, Mersin ve Antalya gibi gelişmiş illere yakın olması nedeniyle kuruluş yeri faktörleri açısından cazip bir konuma sahiptir.
- ✓ Konya İli deprem açısından Türkiye'nin en az riske sahip illerinden biridir. İl topraklarının önemli bir kısmı deprem riski en düşük olan 5. derece ve az riskli 4. derecede deprem

kuşağına girmektedir. Konya il merkezi, deprem haritasına göre dördüncü deprem kuşağında yer almaktadır. Konya il topraklarının, 1., 2., 3., 4. ve 5. derece deprem kuşağına dağılmış olduğu görülmektedir. Deprem açısından 1. derecede riskli olan Tuzlukçu, Doğanhisar, Akşehir ve Iğın ilçelerinin bulunduğu hat, il topraklarının küçük bir bölümünü teşkil etmektedir.

Harita 10 Konya İli Deprem Haritası

Kaynak: Deprem Araştırma Dairesi.

2. Demografik Durum Analizi

- ✓ Konya İli nüfusu 2011 ADNKS sonuçlarına göre 2,038,555 olup, nüfusun %75'i şehirlerde, %25'i de kırsal kesimde yaşamaktadır. Ayrıca kentlerde yaşayan nüfusun önemli bir bölümü (%70.3) merkez ilçeyi oluşturan Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerinde

toplanmıştır. Net göç veren il pozisyonunda olan Konya'da yıllık nüfus artış hızı (%12.20), Türkiye ortalamasının (%13.49) altında kalmıştır.

- ✓ Konya'da 2010 yılı itibariyle işsizlik oranı %8.2 ile %8.4 olan Türkiye ortalamasının altında, istihdam oranı ise %46.5 ile %43 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir. İstihdamın sektörel dağılımında, Konya ve Karaman'da %40.3 pay ile hizmetler birinci sırayı alırken, %35.2 ile tarım ikinci sırada ve %24.6 ile sanayi üçüncü sırada yer almaktadır.
- ✓ Uygun arazi yapısı ile tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu Konya'da, sanayi sektörünün de gelişmiş olması istihdam açısından avantaj oluşturmaktadır. Sosyo-ekonomik açıdan, sosyal güvenlik kriterine göre, Türkiye ortalamasının üzerinde bir görünüm arz eden Konya'da özellikle sanayi sektörüne yönelik iş gücü temininde sorun yaşanmamaktadır. Konya gerek çalışma çağındaki nüfusun yeterliliği açısından, gerekse eğitim düzeyi açısından nitelikli/niteliksiz eleman temininde şanslı illerden birisidir. Özellikle son yıllarda ilin bir üniversite kentine dönüşmesi ile Konya, Türkiye geneline yönelik iş gücü yetiştiren bir konuma gelmiştir.

3. Alt Yapı Olanakları Analizi

- ✓ Konya ili, gerek teknik alt yapı açısından gerekse sosyal alt yapı açısından Türkiye'nin gelişmiş illeri arasında yer almaktadır.
- ✓ Konya, kuzey ve güney illeri ile doğu ve batı illeri arasında ulaşımı sağlayan önemli bir merkez olup, ilin, karayolu, demiryolu ve havayolu ulaşım olanakları mevcuttur. İl genelinde 1,421 km'si devlet yolu, 1,631 km'si il yolu, 7,230 km'si köy yolu olmak üzere toplam 10,282 km karayolu ağı mevcuttur. Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından yapılan Konya-Ankara Yolu, Konya-Karaman Yolu, Konya-Akşehir-Afyon İl Hd. Yolu, Konya-Ereğli Ulukışla Ayrım Yolu, Konya-Aksaray Yolu, Konya-Seydişehir, Konya-Beyşehir Yolu bölünmüş yol projeleri devam etmektedir. Yapım aşamasında olan söz konusu yollar tamamlandığında, diğer şehirlere ulaşım daha hızlı ve güvenli olabilecektir. Özellikle Ankara-Pozantı Otoyolu'nun tamamlanması bölgenin Şanlıurfa, Diyarbakır, Ankara ve İstanbul illeri ile ulaşımında büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

- ✓ Karayolu ile ulaşımın yanı sıra demiryolu ulaşımı olanağına da sahip olan ilde, il sınırları içinden geçen demiryolu uzunluğu 2010 yılı itibariyle 590 km'dir. Konya'dan demiryolu ulaşımı Yüksek Hızlı Tren (Konya-Ankara), Toros Ekspresi (İstanbul-Konya-Gaziantep), İç Anadolu Mavi Treni (Ereğli-Konya-İstanbul) ve Meram Ekspresi (İstanbul-Konya) hatları ile sağlanmaktadır.
- ✓ Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları tarafından yürütülen lojistik merkezleri projesi içinde, Konya ili de Kayacık mevkiinin lojistik merkez olarak yapılandırılması şeklinde yer almıştır. Karayolu, demiryolu, denizyolu ve gerektiğinde havayolu erişimi ile kombine taşımacılık olanaklarının olduğu depolama ve ulaştırma hizmetlerinin birlikte sunulduğu lojistik merkezlerinden, Konya-Kayacık Lojistik Merkezi de 27.05.2011 tarih ve 27946 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmaya başlanmıştır. Konya-Kayacık Lojistik Merkezi'nin faaliyete geçmesiyle birlikte, kent içindeki mevcut yük ve depo merkezleri kent dışına çıkarılacak, lojistik merkezde taşımacılık ve depolamada entegre ve modern tesisler kurulacaktır. Kayacık Lojistik Merkezi kapsamında 700,000 m² lik alanın kamulaştırma çalışmaları devam etmekte olup yatırım tamamlandığında Konya iline ekonomik ve ticari alanda büyük avantajlar sağlanacaktır. Diğer taraftan, Ekonomi Bakanlığı'nın girişimleriyle Mersin'in Uluslararası Lojistik Merkezi olması yolundaki profesyonel çalışmalar başlatılmıştır. Konya'nın Mersin'e demiryolu bağlantısı bulunmamaktadır. Kayacık Lojistik Merkezi ile Mersin Uluslararası Lojistik Merkezi'nin demiryolu ile bağlanması, önemli bir altyapı eksikliğini giderebilecektir.
- ✓ Konya ilinde bir adet askeri-sivil havaalanı bulunmaktadır. Uluslararası trafiğe hudut kapısı olarak açık olan havaalanı şehir merkezine 20 km uzaklıktadır. 29.10.2000 tarihinden itibaren askeri-sivil havaalanı olarak işletilmeye başlanılan havaalanından, yolcu sayısının artması ve talebin yoğunlaşması üzerine her gün Konya-İstanbul-Konya uçak seferleri yapılmaktadır.
- ✓ Konya ilinde 13 adet elektrik üretim tesisi bulunup, bunların 4'ü hidrolik santral, 9'u termik santraldir. Elektrik üretim santrallarının 12 adeti işletmededir; işletmede olan santralların 4'ü üretim şirketi, 8'i otoprodüktör santraldir. Çumra TES Termik Santralı ise yatırım aşamasında olup, otoprodüktör olarak faaliyette bulunacaktır. Konya, yüksek miktarda sahip olduğu düz, engebesiz ve tarıma elverişsiz alan kapasitesi ile alternatif

enerji kaynaklarından yenilenebilir enerji kaynağı olan güneş enerjisinden elektrik üretimi yatırımları için önemli bir cazibe merkezi konumundadır. Konya'da özellikle Karapınar bölgesinde geniş ve tarıma elverişsiz araziler bulunmaktadır. Güneş enerjisi yatırımları için bölge seçimini etkileyen kriterler birlikte dikkate alındığında, Karapınar İlçesi Türkiye'nin en fazla yatırım potansiyeline sahip bölgelerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca Konya ilinde alternatif enerji kaynaklarından yenilenebilir enerji kaynağı olan rüzgar enerjisi potansiyeli de mevcuttur. İlde, rüzgâr enerjisinden yararlanılabilir alanlar, il merkezi, Seydişehir, Derebucak, Taşkent, Akşehir ilçeleri olarak belirlenmiştir.

- ✓ Konya ili eğitim açısından değerlendirildiğinde, ilde %94.05 olan okur-yazarlık oranının %92.31 olan Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Temel eğitim açısından Konya Türkiye ortalamasına göre daha iyi durumda iken, daha üst öğrenim kurumlarına doğru gidildikçe Türkiye ortalamalarının altında değerlere sahip olmaktadır. Erkek nüfusta okullaşma oranının bütün eğitim kademelerinde kadın nüfusun okullaşma oranından daha yüksek olduğu ilde, ilköğretimde okullaşma oranları (%98.75) Türkiye ortalamalarının (%98.67) biraz üzerinde iken ve ortaöğretimde okullaşma oranları (%64.25) Türkiye ortalamalarının (%67.37) altında kalmaktadır. İki adet devlet, iki adet vakıf üniversitesi olmak üzere dört adet üniversitenin bulunduğu Konya, bir üniversite şehri olarak, Türkiye ve Konya için nitelikli eleman yetiştiren bir il konumuna gelmiştir.
- ✓ Sağlık sektörü konusunda Türkiye geneline göre görece olarak iyi durumda olan Konya'da, 23'ü kamu, 10'u özel ve 4'ü üniversite hastanesi olmak üzere toplam 37 hastane bulunmaktadır. Türkiye'deki toplam sağlık personelinin %2.6'sı Konya'da bulunmakta olup doktor sayısı açısından da bu oran %2.5 olmaktadır. Konya ilinde yüzbin kişi başına hastane yatak sayısı 319 olup, 250 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir. Bu da sağlık hizmetleri açısından Konya ilinin Türkiye geneline göre daha iyi durumda olduğunu göstermektedir.
- ✓ **Kamu yatırımları**, bir yörenin altyapı eksiklerinin giderilmesinde en önemli faktördür. Bu bağlamda anlamlı bir göstere olan kamu yatırımlarının Türkiye, TR52 Düzey 2 Bölgesi ve Konya için yıllar itibarıyla dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir. Türkiye genelinde kamu yatırımlarının 2000 yılına göre cari fiyatlarla 378 kat artarak, 2011 yılında 36,400

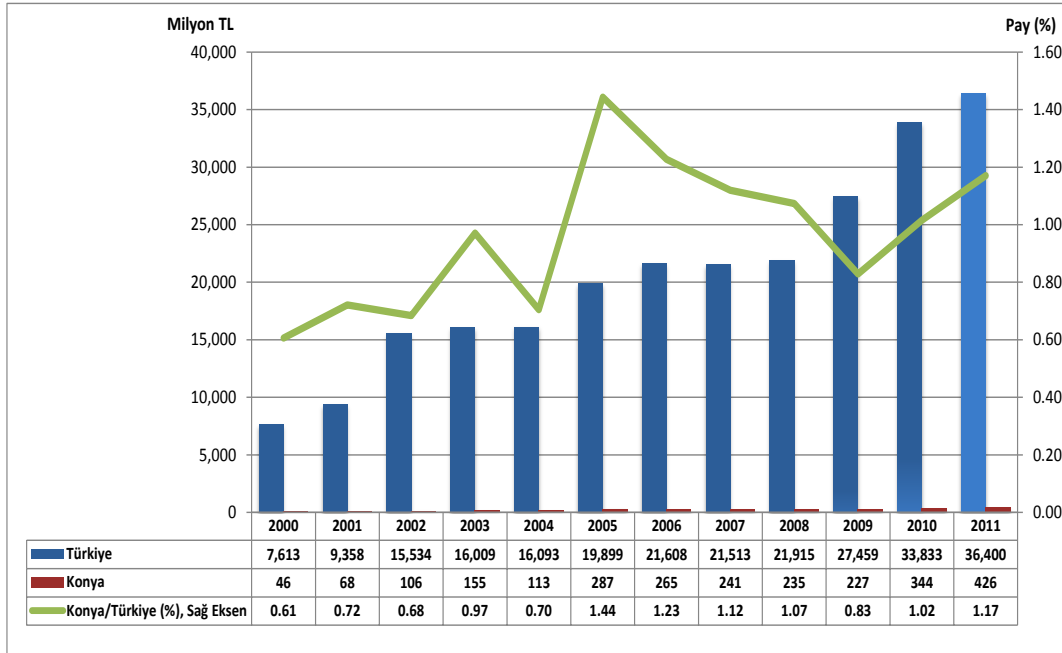
milyon TL'ye ulaştığı görülürken, Konya'ya yönelik kamu yatırımlarının 824 kat artarak 2011 yılında 426. milyon TL olduğu görülmektedir. Konya ili 2000 yılında toplam kamu yatırımlarının %0.61'ini almışken, bu pay 2011 yılında %1.17'ye yükselmiştir. 2011 yılı itibariyle kamu yatırım tahsislerinin illere göre sıralamasında Konya 10. sırada yer almaktadır. Konya'nın zamanla kamu yatırımlarından giderek artan oranlarda yararlandığı, bunun da Konya ekonomisi açısından bir avantaj oluşturduğu söylenebilir.

Tablo 113: Kamu Yatırım Tahsisleri (Cari Fiyatlarla, Bin TL)

Yıllar	Türkiye	TR52	TR52/Türkiye (%)	Konya	Konya/Türkiye (%)
2000	7,612,580	50,072	0.66	46,124	0.61
2001	9,358,212	77,214	0.83	67,505	0.72
2002	15,533,564	123,258	0.79	106,328	0.68
2003	16,009,223	272,588	1.70	155,449	0.97
2004	16,093,343	176,703	1.10	113,351	0.70
2005	19,899,447	603,330	3.03	287,265	1.44
2006	21,608,226	579,322	2.68	265,242	1.23
2007	21,513,108	525,479	2.44	240,895	1.12
2008	21,915,452	474,127	2.16	235,335	1.07
2009	27,458,727	491,269	1.79	227,484	0.83
2010	33,832,966	659,259	1.95	343,518	1.02
2011	36,400,287	547,254	1.50	426,031	1.17

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, 2011 Yılı Yatırım Programı, Kamu Yatırımlarının İllere Göre Dağılımı, Temmuz 2011.

Grafik 39: Kamu Yatırımlarının Gelişimi

- ✓ Kamu yatırım harcamalarının sektörlere göre dağılımı incelendiğinde; Türkiye genelinde en fazla ulaştırma/haberleşme sektörlerine (%29.6) yatırım yapılırken, Konya'da %48.6

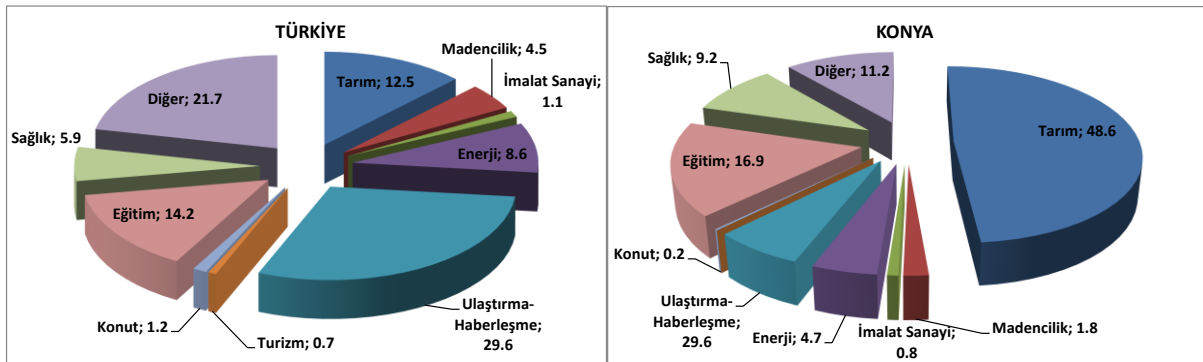
pay ile en fazla tarım sektörüne kamu yatırım harcaması yapıldığı görülmektedir. Konya’da kamu yatırım harcamalarından en fazla pay alan diğer sektörler, %16.9 ile eğitim, %11.2 ile diğer grubu, %9.2 ile sağlık, %6.6 ile ulaştırma/haberleşme ve %4.7 ile enerji sektörleri şeklinde sıralanmaktadır. Madencilik, imalat sanayi ve konut sektörlerinin il kamu yatırım harcamaları içindeki paylarının önemsiz düzeylerde olduğu görülürken turizm alanında kamu yatırım harcamasının yapılmadığı görülmektedir. Türkiye, TR52 Düzey 2 Bölgesi ve Konya için 2011 yılı itibariyle kamu harcamalarının sektörlere göre dağılımı da aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 114: Kamu Yatırım Harcamalarının Sektörel Dağılımı (2011, Bin TL)

Sektör Adı	Türkiye	Pay (%)	TR52	Pay (%)	Konya	Pay (%)
Tarım	4,553,857	12.5	225,580	41.2	207,039	48.6
Madencilik	1,645,680	4.5	8,856	1.6	7,507	1.8
İmalat Sanayi	400,460	1.1	3,362	0.6	3,362	0.8
Enerji	3,133,027	8.6	71,537	13.1	20,183	4.7
Ulaştırma/Haberleşme	10,782,483	29.6	29,425	5.4	27,952	6.6
Turizm	256,357	0.7	-	-	-	-
Konut	408,376	1.2	1,000	0.2	1,000	0.2
Eğitim	5,161,277	14.2	103,008	18.8	72,140	16.9
Sağlık	2,162,564	5.9	41,600	7.6	39,000	9.2
Diğer	7,896,206	21.7	62,886	11.5	47,848	11.2
Toplam	36,400,287	100.0	547,254	100.0	426,031	100.0

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, 2011 Yılı Yatırım Programı, Kamu Yatırımlarının İllere Göre Dağılımı, Temmuz 2011.

Grafik 40: Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı (2011, %)

4. Turizm Analizi

- ✓ Konya, günümüzde tarihi uygarlıklara sahne olmuş bir yerleşim yeri olarak, tarihi eserleri ve kalıntıları ile açık hava müzesi görünümünde bir şehirdir. Konya ili zengin tarihi

geçmişinden miras kalan tarihi ve kültürel eserlerin yanı sıra göl, termal ve doğa turizmi açısından da potansiyel arz etmektedir. Ancak, bu potansiyelin yeterince değerlendirilmediği görülmekte, bunda da turizm sektörünün daha çok kıyı turizmine dönük olarak planlanması ve desteklenmesinin etkili olduğu düşünülmektedir.

- ✓ Konya ilinde toplam 24 adet turizm işletme belgeli otel bulunmaktadır. Bu otellerin 17'si il merkezinde olup, 7'si Akşehir, Seydişehir, Beyşehir, Ilgın ve Ereğli ilçelerinde yer almaktadır. Beş yıldızlı ve dört yıldızlı otellerin tamamı, şehir merkezinde bulunan, Selçuklu ve Karatay ilçelerinde bulunmaktadır. Konya'nın turizm işletme belgeli otellerinin toplam oda sayısı 1,977, yatak kapasitesi 4,032 ve ortalama doluluk oranı %33.9'dur.
- ✓ Konya'ya yönelik turizm aktiviteleri Mevlana Müzesi ve etkinlikleri odaklı olduğu için, turizm faaliyetleri il merkezinde yoğunlaşmış, bunun sonucunda Konya ilinde beş ve dört yıldızlı otellerle, restoran ve seyahat acentesi türünde nitelikli turizm arzı kent merkezinde yoğunlaşmıştır. Ayrıca Konya'ya yönelik turizm talebinin başlıca faktörünün Mevlana olması, Konya turizminde, transit geçişlerin ve günübirlik konaklamaların da ağırlığını artırmaktadır. Ancak bu tip turizmin yarattığı katma değer de sınırlı olmaktadır. Konya-Ankara bağlantılı yüksek hızlı tren hattının, İstanbul-Konya-Antalya ekseninde genişlemesi halinde ilde, kongre turizmi, kültür turizmi, sağlık turizmi ve ilçeler ağırlıklı termal turizmi de canlanacaktır. İl turizminin il genelinde canlandırılması için, turizm altyapısının önemli ögeleri olan nitelikli tesis arzı açısından merkez ilçeler dışında kalan ilçelerdeki turizm potansiyeli de değerlendirilmelidir. İlin kültürel ve tarihi değerleri ile birlikte dağ, doğal göl, orman ve yaban hayatı vb. ile bunların kombinasyonları gibi doğal kaynaklar açısından sahip olunan potansiyelin değerlendirilebileceği turizm yatırımlarına gerek vardır. İl turizm potansiyelinin daha etkin değerlendirilerek, turizm gelirlerini artırıcı bir yapıya kavuşması, şehrin planlanmasında koordinasyonun sağlanması ile birlikte, turizm altyapısının geliştirilmesi, turizmde arz ve talebin nicelik ve niteliğinin artırılmasına yönelik planların yapılması ve uygulanmasını gerektirmektedir.
- ✓ Turizm altyapısının geliştirilebilmesi için; doğal çevrenin geliştirilmesi ve rekreasyon turizminde kullanılması, tarih ve kültür varlıklarının korunması ve kültür turizminde daha etkin değerlendirilmesi, insan kaynaklarının eğitim ve kültür düzeylerinin yükseltilmesi,

turizmin geliştirilmesine yönelik, altyapı, plan-proje gereksiniminin, nitelik ve önceliklerinin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır.

5. Ticaret Analizi

- ✓ Tarıma elverişli arazileri ile geniş bir alana yayılan Konya ili, tarımsal ve hayvansal ürünlerle birlikte imalat sanayiinin gelişmesine paralel olarak çeşitliliği fazla olan sınıai ürünleri ile iç ticari faaliyetlerin yoğun olduğu bir ildir. Konya'da ticarete konu olan mallar açısından, tarımsal ve hayvansal ürünler önemini devam ettirmekte olup, tarımsal makinalar, otomotiv yan sanayii, lastik-plastik ürünleri, tarıma dayalı işlenmiş ürünler, demir-çelik ürünleri, imalat makinaları, dokuma-giyim, tuz, alüminyum, mermer ilde ticaret konusu olan sanayi ürünlerindedir. Konya-Kayacık Lojistik Merkezi'nin faaliyete geçmesi ile birlikte Konya'da ticari faaliyetlerin daha fazla ivme kazanması beklenmektedir. İlde ticaret, il merkezinde yoğunlaşmış olmakla birlikte, Akşehir, Ereğli, Seydişehir gibi büyük ilçelerde de ticaret sektörü gelişmiş durumdadır.
- ✓ Konya'da imalat sanayinin gelişmesi, dış ticaretin de gelişmesine neden olmuştur. Özellikle son dönemlerde, Türkiye genelinde sürekli bir dış ticaret açığı görülürken, Konya'da 2007 yılından sonra 2011 yılına kadar dış ticaret fazlasının olduğu görülmektedir. Bu da son yıllarda Konya'nın net ihracatçı bir il pozisyonunu sık sık yakaladığını göstermektedir.
- ✓ 2011 yılı itibariyle 1,167,763 bin USD olan Konya ihracatı geniş bir ürün ve ülke yelpazesine sahiptir. Konya ihracatında ana sektörler itibariyle, en önemli pay imalat sanayi sektörüne aittir. Yıllar itibariyle imalat sanayinin toplam ihracattan aldığı pay, %95 ve üzeri oranlarda değişmektedir. Konya ihracatının ülkelere göre dağılımına bakıldığında, 2011 yılı itibariyle en fazla ihracatın %13'lük pay ile Irak'a, %7.01 pay ile İtalya'ya ve %6.50 pay ile İran'a yapıldığı görülmektedir. Almanya, Libya, Bulgaristan, Rusya, ABD, Mısır, İspanya, İngiltere, Suudi Arabistan, Suriye ve Yunanistan Konya'dan ihracat yapılan ülkeler olup, bunların dışında çok sayıda ülkeye de ihracat yapılmaktadır.
- ✓ Konya imalat sanayi ihracatı üzerine yapılan sektörel yoğunlaşma analizine göre, ihracat alt sektörler itibariyle analiz edildiğinde, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı, motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı, gıda ve içecek imalatı ve ana metal sanayi alt sektörlerinin, ihracatta en fazla yoğunlaşmanın olduğu en önemli

dört sektör olduğu görülmüştür. Konya ihracatının sektörel yoğunlaşmasında diğer önemli sektörler, metalik olmayan diğer ürünlerin imalatı, metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç) ve plastik ve kauçuk ürünleri alt sektörleri olmuştur. Konya ekonomisinde bu sektörler, üretim, tüketim, istihdam, yaratılan katma değer, geri ve ileri bağlantılı sektörlerde yaratılan etkiler vb. ekonomik değerler açısından büyük önem arz etmektedir.

- ✓ Konya'nın ithalatı 2011 yılı itibariyle 1,170,266 bin USD olmuştur. Konya ithalatında ana sektörler itibariyle, en önemli pay imalat sanayi sektörüne aittir. Konya ithalatının ülkelere göre dağılımına bakıldığında, 2011 yılı itibariyle en fazla ithalatın %12.83'lük pay ile Çin'den, %10.74 pay ile Rusya'dan ve %9.20 pay ile Almanya'dan yapıldığı görülmektedir. İtalya, Tayvan, ABD, Polonya, İran, İsveç, Belçika, Fransa, Hindistan, Suudi Arabistan ve Güney Kore ithalat yapılan diğer ülkeler olup, bunların dışında çok sayıda ülkeden ithalat yapılmaktadır.
- ✓ Konya imalat sanayi ithalatı üzerine yapılan sektörel yoğunlaşma analizine göre, ithalat alt sektörler itibariyle analiz edildiğinde, kimyasal madde ve ürünleri imalatı, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı, kâğıt ve kâğıt ürünleri, ana metal sanayi, başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazların imalatı ve gıda ürünleri ve içecek imalatı sektörlerinde ithalatın yoğunlaştığı görülmüştür. Konya ithalatının sektörler göre yoğunlaşma analizinde, kimyasal madde ve ürünleri sektörünün birinci sırada ithalatın yoğunlaştığı sektör olması, Konya imalat sanayi için ara malı ithalatının önemini vurgulamaktadır. Konya, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı, ana metal sanayi ve gıda ürünleri ve içecek imalatı sektörlerinde hem ihracatçı hem ithalatçı il konumundadır. İthalatta diğer önemli sektörler olan kâğıt ve kâğıt ürünleri ile başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazların imalatı gibi sektörler ise ithalatın, hem ara ürünlere hem de nihai ürünlere yöneldiğini göstermektedir.
- ✓ Konya'nın dış ticarete, diğer illere göre daha aktif ve rekabetçi bir konumu yakaladığı, Ekonomi Bakanlığı tarafından yapılan "*İl İl Dış Ticaret Potansiyeli*" çalışmasında da görülmektedir. Bu çalışmaya göre Konya, dış ticarete, nitelikli sıçrama kabiliyeti ve sofistikasyonu yüksek olan iller arasında yer almakta olup, yeni nesil yatırım teşvikleri ile

desteklenecek il kapsamındadır. Söz konusu çalışmanın değerlendirme kriterlerine göre, iller sıralamasında, üst sıralarda yer alan Konya, Türkiye geneline göre üretim ve dış ticaret kompozisyonunda, mevcut durumda gelişmiş illerden biridir ve gelişme dinamikleri açısından da potansiyel vaat eden bir il konumundadır.

6. Bankacılık Analizi

- ✓ Konya ilinde Mart 2012 tarihi itibarıyla, 21 adet banka toplam 212 adet şube ile faaliyette bulunmaktadır. Bankaların 3'ü kamusal sermayeli mevduat bankası, 1'i kamusal sermayeli kalkınma ve yatırım bankası, 9'u özel sermayeli mevduat bankası ve 8'i Türkiye'de kurulmuş yabancı sermayeli bankadır. Konya 2010 yılı itibarıyla, illere göre şube başına ortalama nüfus sıralamasında, 10,489 kişi ile 45. sırada yer almaktadır. Buna göre Türkiye genelinde Konya'nın bankalaşma oranının düşük olduğu söylenebilir.
- ✓ Bankacılık, sanayi, ticaret, turizm ve hizmetler alanında ekonomik aktivitelerin yoğun olduğu merkezde yoğunlaşmıştır. Göreli olarak daha gelişmiş ilçelerde banka şube sayısı daha fazla iken, diğer ilçelerde genellikle kamusal sermayeli bankaların 1-2 şubeyle hizmet verdiği görülmektedir. Daha büyük ilçelerde, nüfus büyüklüğü, sınai, tarımsal, ticari ve turistik hareketliliğin daha fazla olması bankacılık faaliyetlerinin de daha yoğun olmasını beraberinde getirmektedir. Nüfusu daha az olan ve ekonomik faaliyetlerin daha az olduğu ilçelerde ise bankacılık sektörünün gelişmemesi, kişi başına düşen gelirin düşük olması ve buna bağlı olarak tasarruf miktarının ve kredi kullanım miktarının düşük olmasına bağlıdır.
- ✓ Konya ilinde 2010 yılı itibarıyla mevduat tutarı 5,928,158 bin TL ve bankacılık sisteminden kullanılan kredi tutarı 6,199,580 bin TL olarak gerçekleşmiştir. Konya mevduatın paylaşımında ve kredi kullanımında iller arasında 10. sırada yer almaktadır.
- ✓ Bilhassa mevduat ve kullanılan krediler açısından Konya ili bankacılık sektörü değerlendirildiğinde, ilin kişi başına mevduat ve kişi başına kullanılan kredi kriterleri açısından Türkiye ortalamalarının altında kalmasından hareketle, bankacılık sektörüne finansman ve plasman yöneliminin yetersiz olduğu görülmektedir. Kredi/Mevduat oranının son yıllarda sürekli yükselerek yüzde 100'ün üzerine çıkması olumlu görülse de, bu oranın kişi başına mevduatın kişi başına kredi tutarının altında olması anlamına geldiği ve ilin kredi potansiyelinin kullanımı anlamına gelmediği unutulmamalıdır.

Konya’da gerek bireysel olarak gerekse ticari işletmeler olarak finansman ihtiyaçlarının giderilmesinde bankacılık sektörünün kredi olanakları öncelikli olarak kullanılmamaktadır.

7. Konya İlinin Yatırım Teşviklerinden Yararlanma Durumu

- ✓ Bir yörede yatırımların özendirilmesinde, en önemli teşvik unsurları devlet tarafından uygulanan yatırım teşvik tedbirleridir. Teşvik uygulama sistemi ile bölgesel kalkınmanın sağlanması, bölgeler arasındaki gelişmişlik farkının giderilmesi ve özel önem taşıyan sektörlerin geliştirilmesi gibi amaçlar hedeflenmektedir.
- ✓ Konya iline yönelik olarak genel teşvik sistemi kapsamı içinde 01.01.2000 - 29.02.2012 döneminde toplam 1,727 adet teşvik belgesi verilmiş olup bu belgeler kapsamındaki projelerin yatırım tutarı 5,593 milyon TL ve istihdam miktarı 48,926 kişidir. Aynı dönemde TR52 Düzey 2 Bölgesi için verilen teşvik belgesi sayısı ise 1,946, sabit yatırım tutarı 6,925 milyon TL ve istihdam sayısı 57,967 kişidir.
- ✓ 2010 ve 2011 yıllarında Konya iline verilen teşvik belgelerinde önemli bir artış olup, 2010 yılında verilen teşvik belgelerindeki sabit yatırım tutarı, 2009 yılına göre %135.8 oranında artmıştır.

Tablo 115: Konya İli Yatırım Teşvik Belgeleri*

Yıllar	Belge Sayısı	Sabit Yatırım (TL)	İstihdam
2000	96	202,802,641	4,491
2001	54	100,294,442	2,348
2002	76	110,216,033	3,253
2003	80	101,509,928	2,072
2004	188	295,128,550	4,760
2005	179	475,133,183	4,242
2006	122	376,242,220	5,320
2007	102	196,942,889	1,962
2008	140	261,536,817	2,653
2009	117	536,431,534	2,990
2010	275	1,265,276,778	7,164
2011	259	1,450,991,856	6,762
2012*	39	220,920,429	929
Toplam	1,727	5,593,427,300	48,926

(*) 29.02.2012 tarihi itibarıyla.

Kaynak: T.C. Ekonomi Bakanlığı

Türkiye, TR52 Bölgesi ve Konya için verilen yatırım teşvik belgeleri karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 116: Türkiye, TR52, Konya Yatırım Teşvik Belgeleri

	Belge Sayısı (Adet)	Sabit Yatırım Tutarı (Milyon TL)	İstihdam (Kişi)
2009			
Konya	117	536.4	2,990
TR52	132	580.0	3,682
Türkiye	2,722	36,589.4	101,256
Konya Pay (%)	4.3	1.5	2.9
TR52 Pay (%)	4.8	1.6	3.6
2010			
Konya	275	1,265.3	7,164
TR52	316	1,717.7	8,207
Türkiye	4,504	66,868.6	159,062
Konya Pay (%)	6.1	1.9	4.5
TR52 Pay (%)	7.0	2.6	5.2
2011			
Konya	259	1,451.0	6,762
TR52	285	1,518.8	7,385
Türkiye	4,619	58,048.3	132,130
Konya Pay (%)	5.6	2.5	5.1
TR52 Pay (%)	6.2	2.6	5.6

Kaynak: T.C. Ekonomi Bakanlığı

- ✓ Konya ilinin 2011 yılı itibariyle, Türkiye geneline verilen teşvik belgeleri sayısından %5.6 pay, teşvik belgelerindeki sabit yatırım tutarından %2.5 pay ve teşvik belgeleri kapsamında öngörülen istihdamdan %5.1 pay aldığı görülmektedir. Konya ili ve TR52 Düzey 2 Bölgesi'nin 01.01.2000-29.02.2012 dönemi itibariyle almış olduğu teşvik belgelerinin sektörel dağılımı Tablo 118'de verilmektedir.

Tablo 117: Konya ve TR52 Düzey 2bölgesi Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı (01.01.2000-29.02.2012 Dönemi)

Sektörü	Alt Sektörü	Konya	TR52 Düzey 2 Bölgesi
---------	-------------	-------	----------------------

		Belge Sayısı	Sabit Yatırım (TL.)	İstihdam	Belge Sayısı	Sabit Yatırım (TL.)	İstihdam
Tarım	01 - Bitkisel Üre.	6	48,649,681	161	7	50,366,196	167
	02 – Hayvancılık	145	1,023,887,265	5,377	153	1,105,075,300	5,613
	Toplam	151	1,072,536,946	5,538	160	1,155,441,496	5,780
Madencilik	01 – İstihraç	9	26,922,890	371	16	46,689,010	692
	02 – İşleme	5	12,447,951	175	10	22,427,904	510
	03 - İstihraç ve İşl.	11	33,424,630	278	18	52,137,950	376
	Toplam	25	72,795,471	824	44	121,254,864	1,578
İmalat	01 - Gıda ve İçki	198	793,088,690	6,463	259	1,145,096,469	10,240
	02 - Dokuma Giy.	56	86,574,663	1,840	56	86,574,663	1,840
	03 - Orman Ür.	43	61,797,325	1,198	46	67,263,268	1,338
	04 – Kâğıt	10	55,374,286	190	15	71,292,351	320
	05 - Deri ve Kösele	13	14,856,539	626	13	14,856,539	626
	06 - Lastik-Plastik	113	427,959,302	2,628	126	443,468,715	2,885
	07 – Kimya	23	205,905,741	975	26	208,118,149	1,022
	08 – Cam	9	15,824,770	351	9	15,824,770	351
	09 - Demir Çelik	19	14,231,673	457	19	14,231,673	457
	10 - Demir Dışı M.	27	284,743,798	1,098	27	284,743,798	1,098
	11 - Taşıt Araçları	255	419,286,074	6,055	257	419,980,409	6,105
	12 - Madeni Eşya	112	197,626,318	2,579	117	204,210,171	2,713
	13- Mes.Bil.Öl.Op.	3	1,064,811	15	6	23,692,927	148
	14 - Makina İmalat	235	373,215,794	4,315	238	376,768,909	4,420
	15 - Elektrikli Mak.	10	29,835,939	205	11	29,952,644	235
	16 – Elektronik	3	6,524,906	95	3	6,524,906	95
	17 – Çimento	18	47,984,952	639	23	54,037,739	715
	18 – Piş. Kil Çim.G.	31	66,290,885	830	34	70,745,885	870
	19 – İnşaat	4	6,335,296	1,625	5	24,791,014	2,075
	20 –Seramik	0	0	0	1	528,880	30
	21 – Diğerleri	21	51,006,841	669	24	53,219,418	689
Toplam	1,203	3,159,528,603	32,853	1,315	3,615,923,297	38,272	
Enerji	01 – Enerji	10	129,312,049	564	20	691,770,141	809
Hizmetler	01 – Ulaştırma	76	78,935,969	918	83	115,305,994	1,381
	02 – Turizm	30	406,496,507	1,988	36	442,160,912	2,190
	03 - Ticaret–Depo.	29	53,627,772	389	43	77,768,009	625
	04 – Eğitim	9	99,309,920	1,111	10	103,309,920	1,191
	05 – Sağlık	33	282,575,335	3,126	40	320,016,592	3,773
	06 – Diğerleri	63	127,580,893	1,156	78	142,616,925	1,756
	07 - Altyapı- Bel. Hizmetleri	98	110,727,835	459	117	139,207,854	612
	Toplam	338	1,159,254,231	9,147	407	1,340,386,206	11,528
Genel Toplam		1,727	5,593,427,300	48,926	1,946	6,924,776,004	57,967

Kaynak: T.C. Ekonomi Bakanlığı

- ✓ 01.01.2000-29.02.2012 dönemi itibariyle Konya iline verilen teşvik belgelerinin %8.7'si tarım sektörüne, %1.4'ü madencilik sektörüne, %69.7'si imalat sanayii sektörüne, %0.6'sı enerji sektörüne ve %19.6'sı hizmetler sektörüne verilmiştir. Görüldüğü gibi söz konusu dönemde Konya ilinde yatırım teşvik belgeleri içindeki en büyük pay imalat sanayiine ait olmaktadır. İmalat sanayiinin alt sektörleri içinde en fazla yatırım teşvik belgesi alan sektörler sırasıyla, taşıt araçları, makine imalat, gıda ve içki, lastik-plastik ve madeni eşya

sektörleri olmuştur. Tarım sektöründe hayvancılık alt sektörünün, hizmetler sektöründe alt yapı –belediye hizmetleri ve ulaştırma alt sektörlerinin en fazla yatırım teşvik belgesi alan sektörler olduğu görülmektedir. Konya ili ve TR52 Düzey 2 Bölgesi'nin 01.01.2000-29.02.2012 dönemi itibariyle almış olduğu teşvik belgelerinin türlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 118: Konya ve TR52 Düzey 2 Bölgesi Yatırım Teşvik Belgelerinin Türlerine Göre Dağılımı (01.01.2000-29.02.2012 Dönemi)

Yatırımın Türü	Konya			TR52		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım Tutarı (TL)	İstihdam	Belge Adedi	Sabit Yatırım Tutarı (TL)	İstihdam
Diğer	186	568,044,776	2,350	210	603,893,643	3,572
KYY	910	3,769,649,528	33,931	1,065	4,855,874,072	39,615
Tevsi	631	1,255,732,996	12,645	671	1,465,008,289	14,780
Toplam	1,727	5,593,427,300	48,926	1,946	6,924,776,004	57,967

Kaynak: T.C. Ekonomi Bakanlığı

- ✓ Konya ilinin 01.01.2000-29.02.2012 dönemi itibariyle almış olduğu yatırım teşvik belgelerinin %52.7'si komple yeni yatırımlara, %36.5'i tevsî yatırımlara ve %10.8'i diğer türde yatırımlara aittir. Konya ilinin 2011 yılı itibariyle almış olduğu yatırım teşvik belgesi sayısı ise 259 olup, bu miktarın %57.9'u komple yeni yatırımlara, %36.3'ü tevsî yatırımlarına ve %5.8'i diğer yatırımlara aittir.

8. Güçlü ve Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler (GZFT) Analizi

Bu bölümde, Konya ilinin güçlü ve zayıf yönlerini, il için fırsat ve tehdit yaratan koşulları irdeleyen genel bir analiz (GZFT veya SWOT Analizi) yer almaktadır.

Bölge veya ilin içinde yer alabileceği veya rekabet edebileceği faaliyetlerdeki veya piyasalardaki kritik başarı faktörlerinin belirlenmesi, güçlü ve zayıf yönlerin tespit edilmesi için kaynak profilinin kritik başarı faktörleriyle karşılaştırılması ve güçlü ve zayıf yönlerin, kaynakların ya da becerilerin yeterli bir rekabet avantajı yaratıp yaratmayacağına görülebilmesi açısından GZFT analizi, uygun yatırım alanları araştırmasında önemli bir adım oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında Konya ilindeki ilgili kamu ve özel kurumlarla, kişilerle yapılan görüşmeler ve Konya iline ilişkin araştırma, analiz ve değerlendirmeler sonucunda ilin ilgili sektörlerdeki güçlü ve zayıf yönleri ortaya konulmuş, il için fırsat ve tehdit yaratan koşullar irdelenmiştir.

8.1. Güçlü Yönler

GZFT analizinin bileşenlerinden **güçlü yönler**, esas itibariyle sahip olunan beşerî ve fizikî kaynaklardan ve rekabetçilik özelliğinden kaynaklanmaktadır. Ön plana çıkartılacak ve korunacak içsel unsurları içeren bu başlık altında ele alınabilecek hususlar, Konya ili özelinde aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

GÜÇLÜ YANLAR	
<ul style="list-style-type: none"> • Coğrafi konum itibariyle Akdeniz Bölgesi'ni İç Anadolu'ya ve Ege Bölgesi'ni Doğu ve Güneydoğu Bölgelerine bağlayan yollar üzerinde kurulu olması ve Ankara, Adana, Kayseri, Mersin ve Antalya gibi gelişmiş illere yakınlığı nedeniyle kuruluş yeri faktörü açısından cazip olması, • Deprem riski en az illerden birisi olması, • Yer altı kaynaklarının (alüminyum, magnezit, linyit, kömür, kil, çimento hammaddeleri, kurşun, çinko, barit, jeotermal kaynaklar) varlığı, • Karayolu ulaşımında, kuzey-güney, doğu-batı arasında ulaşımı sağlayan yolların kesişiminde, önemli bir ticaret ve konaklama merkezi olması, • Demiryolu ulaşımının olması ve Ankara-Konya Yüksek Hızlı Tren hattının hizmete girmiş olması, • TCDD tarafından yürütülen lojistik merkezleri projesi içinde Konya/Kayacık istasyonu ile yer alması ve lojistik merkezde karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu erişimi ile kombine taşımacılık, depolama ve ulaşım hizmetlerinin sağlanabileceği entegre ve modern tesislerin kurulacak olması, • Havayolu ulaşımının olması, • Rüzgar enerjisi santrali kurulabilecek (Seydişehir, Derebucak, Taşkent, Akşehir ilçeleri) potansiyel alanların olması, • Güneş enerjisi santrali kurulabilecek özellikle Karapınar bölgesinde geniş ve tarıma elverişsiz arazi stoğu ve güneşlenme değerleri açısından yüksek potansiyele sahip olması, • Çalışma çağındaki genç nüfusun, nüfusun önemli bir bölümünü oluşturması, • Sosyal güvenlik açısından Türkiye ortalamasına göre	<ul style="list-style-type: none"> • Sağlık sektörünün gelişimi açısından yeterli altyapının mevcudiyeti ve bölgede sağlık merkezi olma potansiyeli taşıması, • Özellikle Mevlana başta olmak üzere, inanç turizminin merkezi olması, • Tarihi ve kültürel değerlerin yanında termal, göl ve doğa turizmi potansiyelinin olması, • Eski dönemlerden itibaren konumu itibariyle ticaret merkezi olması ve ticarete konu olan tarımsal ve sanayi ürünlerde ürün çeşitliliğine sahip olması, • Dış ticarete deneyimli, aktif ve rekabetçi bir il olması, • İhracatın %95 ve üzeri oranlarda imalat sanayi ürünlerine dayalı olması, ihracatta sektörel yoğunlaşmanın, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı, motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı, gıda ve içecek imalatı ve ana metal sanayi sektörlerinde olmakla birlikte, ihraç edilen ürün çeşitliliğinin fazla olması, • İhracat yapılan ülke çeşitliliğinin fazla olması, • İhracatın ithalatı karşılama oranlarının yüksek olması, dış ticarete net ihracatçı pozisyonunun yakalanmış olması, • Tarıma elverişli arazi varlığı, • Tarımsal ürünlerin işlendiği gıda sanayinin varlığı, • Tarım ve tarımsal sanayide marka potansiyeli olan ürünlerin varlığı, • Tarımsal araç ve gereçlerin yeterliliği, • Organik tarım gibi farklı tarım tekniklerinin

<p>daha iyi durumda olması,</p> <ul style="list-style-type: none"> Eğitim düzeyi açısından nitelikli/niteliksiz eleman temininde sorun yaşanmaması ve son dönemde Konya'nın üniversite kentine dönüşmesi ile Türkiye geneline yönelik iş gücü yetiştiren konuma gelmesi, 	<p>uygulanabilir olması,</p> <ul style="list-style-type: none"> Hayvancılıkta üretim potansiyelinin yüksekliği, Hayvancılıkta potansiyel pazara yakınlık, OSB'lerin ve KSS'lerin varlığı,
---	--

8.2. Zayıf Yönler

Mevcut yapı içerisinde ve içsel unsurlar altında yer alan zayıf yanlar, tedbir alınması, geliştirilmesi ve giderilmesi gereken özellikleri içermektedir. Konya ili özelinde belirlenen zayıf yanlar aşağıdaki gibidir:

ZAYIF YANLAR	
<ul style="list-style-type: none"> Konya'nın su kaynaklarının sınırlı, suyun son derece değerli bir kıt kaynak olması ve su kaynaklarının rasyonel tüketiminin yeterli ölçüde olmaması, kontrollü sulamaya yönelik, su dağıtım planlaması ve işletmeciliğinin geliştirilmesi gerekliliği, Orman varlığı açısından fakir olması, Kırsal kesimde işsizliğin artışına paralel olarak yurtiçi ve yurtdışına göç hareketinin olması ve ilin net göç veren il pozisyonunda olması, Türkiye genelinde turizm sektörünün daha çok kıyı turizmine dönük planlanması ve desteklenmesi nedeniyle turizm potansiyelinin yeterince değerlendirilememesi, Turizm aktivitelerinin Mevlana Müzesi odaklı olması nedeniyle transit geçiş ve günübirlik ziyaretlerin ağırlığının fazla olması, Nitelikli turizm arzının kent merkezinde yoğunlaşmış olması, dolayısıyla ilçelerde turizm potansiyelinin yeterince değerlendirilememesi, Bankacılık sektörünün merkez ilçelerde yoğunlaşmış olması. Diğer ilçelerde gelir düzeyi ve tasarruf düzeyinin düşüklüğüne, sınırlı kredi kullanımına bağlı olarak bankacılığın gelişmemesi, 	<ul style="list-style-type: none"> İlde kişi başına ve şube başına düşen banka mevduatının Türkiye ortalamalarının çok altında olması, tasarrufların bankacılık sektörüne yönelme eğiliminin düşük olması, İlde kişi başına ve şube başına düşen banka kredisinin Türkiye ortalamalarının altında olması, finansman ihtiyacının karşılanmasında otofinansmanın ya da banka dışı finans kurumlarının tercih edilme eğiliminin yüksekliği, Tarımsal arazide tuzlanma ve obruk oluşumu, Farklı tarım potansiyellerinin (organik tarım vb.) yeterince değerlendirilmemesi Nitelikli ara eleman yetersizliği, İhtisas OSB'nin olmaması, Tarımsal sanayi dışında hammaddenin il dışından temini, Sanayi envanterinin olmaması, Yeni yatırımlar için uygun fiyatlı arazinin bulunmaması,

8.3. Fırsatlar

Konya İli'nin ekonomik ve sosyal yönden gelişmesi için fırsat yaratan unsurlar aşağıda yer almaktadır:

FIRSATLAR	
<ul style="list-style-type: none"> • Coğrafi konum, iklim özellikleri, doğal kaynaklar, teknik ve sosyal alt yapının ekonomik gelişmelere açık ve uygun olması, • Yapım aşamasında olan karayollarının ve Ankara-Pozantı Otoyolu'nun tamamlanması ile ulaşımda Şanlıurfa, Diyarbakır, Ankara, İstanbul illeri ile ulaşımda daha fazla kolaylıkların sağlanması, • Lojistik merkezinin devreye girmesiyle birlikte yük taşımacılığının il merkezi dışına kaydırılması ile il merkezi alanlarının daha organize bir şekilde kentsel hizmet alanlarına dönüştürülmesine olanak sağlanması, • Lojistik merkezi projesi ile Kayacık'ta taşımacılık, depolama ve ulaşımda entegre ve modern tesislerin kurulabilecek olması, • Mersin'in Uluslararası Lojistik Merkezi olarak yapılandırılması için çalışmaların Ekonomi Bakanlığı tarafından başlatılması ve Konya'nın Mersin Limanı'na demiryolu ile bağlanması halinde, Konya dış ticareti için büyük avantajlar sağlanacak olması, • Tarihi, kültürel değerler ile alternatif turizm olanaklarının varlığının, turizm yatırımları açısından fırsatlar yaratması, • Türkiye geneline göre üretim ve dış ticaret kompozisyonunda mevcut durumda gelişmiş illerden biri olması ve gelişme dinamikleri açısından potansiyel vaat eden bir il olması, yeni nesil yatırım teşvikleri ile desteklenebilir olması,	<ul style="list-style-type: none"> • Rüzgar ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının enerjide kaynak çeşitliliğine ve arz güvenliğine olanak sağlaması, • Kamu ve özel üniversite sayısında artışın, ilde eğitim ve bilimsellik açısından gelişmeleri tetiklemesi, bunun da ilde ekonomik, kültürel, sosyal yönlerden olumlu etkilerinin olması, • Sağlık sektörünün gelişmesine bağlı olarak ilin sağlık turizmi potansiyelinin olması, • İlin kamu yatırımlarından giderek artan oranlarda yararlanması, • Konya Ovası Projesi (KOP) kapsamında sulanan alanların artacak olması • Organik tarım uygulamaları • Tarımsal üretimin modernleşmesi • Organize Hayvancılık Bölgesinin kuruluşu • Sanayi girdisi olacak madenlerin varlığı (boksit, krom vb.) • Bilim Merkezinin ilde kuruluyor olması • Konya Teknokent'in varlığı • Marka bilincinin oluşması

8.4. Tehditler

Konya ilinin ekonomik ve sosyal açıdan gelişmesi önündeki engeller ve zarar verici faktörleri kapsayan tehdit unsurları aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir:

TEHDİTLER	
<ul style="list-style-type: none"> • Konya'nın genel olarak gelişmeye açık bir il olmasına rağmen net göç veren il pozisyonunun devam etmesi, özellikle kent merkezi dışındaki nüfusun bölge dışına gitme eğilimleri, • İldeki tasarruf eğilimlerinin bankacılık dışı alanlarda değerlendirilme eğiliminin yüksek olması, • Mevlana ağırlıklı inanç turizmüne rağmen, turizm aktivitelerinin daha az katma değer yaratan günübirlik ya da transit geçişler şeklinde yoğunlaşmış olması, • Su kaynaklarının yetersizliği, • Mersin Limanı'na demiryolu bağlantısının henüz gerçekleştirilmemiş olması,	<ul style="list-style-type: none"> • Hatalı ve aşırı sulama sonucu tarım arazisinde meydana gelen tuzlanma ve obruk oluşumu, • İklim değişiklikleri, • Çevre kirliliği, • Yerüstü ve yeraltı su kaynaklarının azalması, • Yurtdışı ve yurtiçinde oluşabilecek makroekonomik krizler • Yurtdışından hayvan ithalatı, • Aile şirketlerinin kurumsallaşmaması • Markalaşma maliyetinin yüksek olması • Ar-ge ve inovasyon yatırımlarına gereken önemin gösterilememesi

9. Gelişim Bileşenlerinin Bulunabilirliği

Ekonomik gelişmeyi doğrudan etkileyen ve bu sebeple de “**Gelişim Bileşenleri**” olarak adlandırılabilen olan coğrafi yapı, teknik ve sosyal alt yapı ile turizm sektörünün yeterlilikleri, sermayenin, ham maddenin, teknolojinin ve iş gücünün vb. bulunabilirlikleri açısından Konya ilinde mevcut durum aşağıda verilmiştir.

Konya ili için belirlenen 20 gelişim bileşeninin 16'sının yeterli, 4'ünün kısmen yeterli olduğu değerlendirilmektedir. Bölgede gelişim bileşenleri açısından yetersiz düzeyde olan herhangi bir faktör bileşeni bulunmamaktadır.

BİLEŞENLER		BULUNABİLİRLİK DÜZEYİ		
		Yeterli	Kısmen Yeterli	Yetersiz
Coğrafi Yapı		✓		
Pazara Yakınlık		✓		
Teknik Alt Yapı	Kara Yolu Ulaşımı	✓		
	Demir Yolu Ulaşımı	✓		
	Hava Yolu Ulaşımı	✓		
	İletişim	✓		
	Enerji	✓		
Sosyal Alt Yapı	Eğitim	✓		
	Sağlık	✓		
Turizm Kaynaklarının Bulunabilirliği		✓		
Turizm Altyapı Yatırımları			✓	
Teknoloji		✓		
Girişimci Potansiyelinin Varlığı			✓	
İşgücü		✓		
Üst Düzey Yönetici ve Teknik Personel			✓	
Sermaye			✓	
Hammadde		✓		
Organize Sanayi Bölgesi		✓		
Küçük Sanayi Siteleri		✓		
Üniversite-Sanayi İşbirliği		✓		

Gelişim Bileşenleri Tablosundan da görüleceği gibi, Konya ilinin sahip olduğu coğrafi özellikler, bölgede gerek tarımsal üretim açısından gerekse sanayi sektörü açısından önemli bir potansiyel yaratmaktadır.

Konya ilinde coğrafi yapı ve iklim özellikleri tarımsal üretim için uygundur. Konya ili arazisinin %55.1'i tarım arazisi olup tarıma elverişli arazinin büyük bir bölümünde tarla tarımı yapılmaktadır. İl tarımının en gelişkin kolu bitkisel üretimdir. Konya'da en çok tarla bitkileri üretilmekte olup tahıl ve endüstriyel ürünler dışında sebze ve meyve ürünleri de önemli bir tarımsal uğraşı alanıdır. Tarımsal faaliyetler içinde hayvancılık da özel bir ağırlığa sahiptir. Konya il toprakları hayvancılık için uygun bir zemin oluşturmakta, ilde hayvan varlığı içerisinde ağırlıklı olarak küçükbaş hayvanlar bulunmaktadır. Bitkisel üretimle birlikte yapılan hayvancılık ve özellikle koyun ve sığır yetiştiriciliği önemli bir ekonomik uğraştır.

Konya ili turizm açısından değerlendirildiğinde, tarihi uygarlıklara sahne olmuş bir yerleşim yeri olarak, tarihi eserleri ve kalıntıları ile açık hava müzesi görünümünde bir şehir olduğu görülmektedir. Konya'da turizm faaliyetleri Mevlana Müzesi odaklı olup, tarihi ve kültürel eserlerin yanı sıra göl, termal ve doğa turizmi açısından da potansiyel arz etmektedir. Ancak, bu potansiyelin yeterince değerlendirilmediği görülmekte, bunda da turizm sektörünün daha çok kıyı turizmine dönük olarak planlanması ve desteklenmesinin etkili olduğu düşünülmektedir.

Konya ilinde kurulu olan ve alt yapı itibariyle gelişmiş organize sanayi bölgelerinin bulunması, sanayinin çarpık bir şekilde gelişmesinin önüne geçtiği gibi, aynı zamanda yatırımcılara da büyük avantajlar sağlamaktadır. Bölgede yer alan organize sanayi bölgelerinin sahip olduğu özellikler (alt yapı, enerji, ulaşım vs) sanayicilere, yatırım ve işletme döneminde avantajlar sağlamanın yanı sıra, rekabet gücünün olumlu yönde gelişmesine de katkı sağlamaktadır.

Tarıma elverişli arazileri ile geniş bir alana yayılan Konya ili, tarımsal ve hayvansal ürünlerle birlikte imalat sanayiinin gelişmesine paralel olarak çeşitliliği fazla olan sınai ürünleri ile iç ve dış ticari faaliyetlerin yoğun olduğu bir ildir. Konya'da ticarete konu olan mallar açısından, tarımsal ve hayvansal ürünler önemini devam ettirmekte olup, tarımsal makinalar, otomotiv yan sanayii, lastik-plastik ürünleri, tarıma dayalı işlenmiş ürünler, demir-çelik ürünleri, imalat makinaları, tuz, alüminyum, mermer ilde ticaret konusu olan sanayi ürünlerindedir. Konya'da imalat sanayiinin gelişmesi, dış ticaretin de gelişmesine neden olmuştur. Konya-Kayacık Lojistik Merkezi'nin faaliyete geçmesi ile birlikte Konya'da ticari faaliyetlerin daha fazla ivme kazanması beklenmektedir.

Bankacılık sektörü açısından, Konya ili değerlendirildiğinde, mevduat düzeyi ve kredi kullanımı bakımından, ilin Türkiye geneline göre, bankacılık sektörünü kullanımda, daha az eğilimli olduğu görülmektedir. Konya ilinde 2010 yılı itibariyle mevduat tutarı 5,928 milyon TL olup Türkiye'deki toplam mevduatın %1'idir. Bankacılık sisteminden kullandırılan kredi tutarı ise 6,200 milyon TL olup Türkiye'de kullandırılan toplam kredi tutarının %1.2'sidir. Konya'da gerek bireysel olarak gerekse ticari işletmeler olarak finansman ihtiyaçlarının giderilmesinde bankacılık sektörünün kredi olanakları öncelikli olarak kullanılmamaktadır. İlde, özellikle firmaların, finansman ihtiyaçlarını karşılarken, ya otopfinansmanı ya da banka dışı finans kurumlarını tercih etme eğilimlerinin olduğu söylenebilir.

Üretim prosesinin önemli bileşenlerinden biri olan işgücü açısından herhangi bir önemli problemin olmadığı Konya ilinde nitelikli ve niteliksiz işgücü temininde sorunlar yaşanmamaktadır.

III. ÖNERİLEN YATIRIM KONULARININ DEĞERLENDİRME KRİTERLERİNE GÖRE SINIFLANDIRILMASI

1. Değerlendirme Kriterleri

Konya ili için önerilen yatırım konularının değerlendirilmesinde, tarım ve sanayi sektörüne yönelik olmak üzere iki ayrı değerlendirme kriteri uygulanmıştır. Madencilik, enerji ve hizmetler sektörlerinde yer alan yatırım konuları için de sanayi sektörüne uygulanan değerlendirme kriterleri dikkate alınmıştır.

Tarım sektörü için önerilen yatırım konuları; *Pazar Olanakları, Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık, Taşıma, İşgücü, Enerji, Yakıt ve Su, Arazi Durumu, Sosyal ve Kültürel Çevre, İklim Koşulları, Özendirme Önlemleri ve Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı ve Finansman Olanakları* olmak üzere 10 kriter açısından değerlendirilmiştir. **Her bir yatırım konusu için toplam faktör puanı;** 1-3 arası faktör ağırlıkları ile söz konusu yatırım göz önünde bulundurularak 1-10 arası verilen puanların çarpılması sonucu oluşan rakamların toplamından oluşmaktadır.

Sanayi sektörü için önerilen yatırım konuları ise; *Pazar Olanakları, Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık, Taşıma, İşgücü, Enerji ve Yakıt, Su, Arazinin Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti, Sosyal ve Kültürel Çevre, İklim Koşulları, Artıkların Atılması, Özendirme Önlemleri, Yan Sanayiye Yakınlık, Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Personelin Sağlanması, İletişim İmkânları, Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı, Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizmetlerinden Yararlanma ve Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)* gibi 16 faktör üzerinden değerlendirilmiştir. Yine **her bir yatırım konusu için toplam faktör puanı;** 1-3 arası faktör ağırlıkları ile söz konusu yatırım göz önünde bulundurularak 1-10 arası verilen puanların çarpılması sonucu oluşan rakamların toplamından oluşmaktadır.

Ayrıca önerilen yatırım konuları kendi içlerindeki görece üstünlüklerini yansıtmak üzere üç grupta değerlendirilmiştir;

A Grubu: Gerek talep-pazar-kaynak, gerekse yatırım boyutları, karlılık ve risk derecesi bakımından sorunlu bulunmadığı düşünülen girişim alanlarını kapsamaktadır.

B Grubu: Bölgesel olanaklar ve hazırlık derecesine göre birinci gruptaki yatırımlar gibi sorunsuz konular olarak düşünülmeyle birlikte kuruluş yeri, pazarlama, kapasite, işgücü vb. unsurlar açısından daha ayrıntılı çalışmayı gerektiren girişim alanlarını kapsamaktadır.

C Grubu: Bölge ve ülkenin gereksinim duyabileceği, girdi çıktı değerlendirilmesi bakımından anlamlı potansiyel gösteren yatırım alanlarıdır. Ancak, bölgede belirli bir altyapı ile ekonomik oluşum ve gelişmelere bağlı olarak öteki gruplara oranla daha ciddi hazırlık dönemi gerektiren girişim alanlarını kapsamaktadır.

Buna göre,

Tarım sektörü için;

0 – 120 arası puan C Grubu

121 – 160 arası puan B Grubu

161 – 200 arası puan A Grubu

İmalat sanayi, madencilik, enerji ve hizmetler sektörü için;

0 – 150 arası puan C Grubu

151 – 200 arası puan B Grubu

201 – 250 arası puan A Grubu

yatırım konularını ifade etmektedir.

2. Önerilen Yatırım Konuları

Konya ili için uygun yatırım konuları önerilirken, Konya ilinin coğrafi konumu, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi, doğal kaynak potansiyeli, tarımsal üretim potansiyeli, sanayi üretimi ve ticari faaliyetlerin yoğunluğu, iç talep, dış talep ve ilin gelişme dinamikleri gibi faktörler dikkate alınmıştır. Büyükşehir ve birkaç ilçe dışında ağırlıklı olarak tarımsal faaliyetlerin egemen olduğu Konya ilinde tarımsal potansiyele dayalı olarak önerilen yatırım konuları ilin tamamında sorunsuz olarak uygulanabileceği düşünülen yatırım konularıdır. Madencilik ve enerji sektöründe önerilen yatırım konuları, ilin doğal kaynakları ve

potansiyelleri dikkate alınarak önerilen yatırım konularıdır. İmalat sanayi ve hizmetler sektöründe önerilen yatırım konuları ise, ilin üretim ve alt yapısı, iç ve dış talebi, ticaret hacmi, dış ticarete sektörel yoğunlaşma analizlerinde öne çıkan sektörlerden hareketle ihracat ve ithalatın bileşimi, ithal ikameci ürünlerin üretimi, ilin gelişme dinamikleri ve nitelikli niteliksiz iş gücü potansiyeli, sosyo ekonomik durumu gibi faktörler dikkate alınarak önerilen yatırım konularıdır.

Konya ilinin coğrafi, sosyal, ekonomik durumu, alt başlıklar halinde, gerek yerinde yapılan inceleme, araştırma ve görüşmelerle gerekse ilgili kaynaklardan toplanan veriler ve yapılan araştırmalarla derinlemesine incelenmiş olup, elde edilen veri, bulgu ve yapılan analizler ve değerlendirmeler çerçevesinde, Konya iline yönelik olarak yatırım konuları önerilmiştir. İl için önerilen yatırım konuları ana sektör başlıkları altında aşağıda verilmektedir.

2.1. Madencilik Sektörüne Yönelik Yatırımlar

Konya ili maden rezervleri açısından oldukça zengin bir ildir. İlde halen işletilen ve gerek il gerekse ülke ekonomisine katkı sağlayan pek çok maden söz konusudur. İlde madencilik sektöründe yatırım yapılabilecek yatırım konuları aşağıdaki gibidir:

- ***Madencilik-İstihraç ve İşleme: Mermer istihracı ve işleme,***
- ***Madencilik-İstihraç ve İşleme: Linyit istihracı,***
- ***Madencilik-İstihraç ve İşleme: Kum-çakıl istihracı ve işlenmesi,***
- ***Madencilik-İstihraç ve İşleme: Bentonit istihracı,***
- ***Madencilik-İstihraç ve İşleme: Kil istihracı,***
- ***Madencilik-İstihraç ve İşleme: Kaolen istihracı.***

Konya ilinin maden potansiyelini değerlendirmeye ve bu ürünlerin katma değerinin artırılmasına yönelik olarak yukarıda verilen yatırım konuları öneri niteliğinde olup her bir konu için fizibilite etüdüne gerek vardır.

2.2. Enerji Sektörüne Yönelik Yatırımlar

Konya ilinin elektrik enerjisi ihtiyacı mevcut durumda hidrolik ve termik santrallarda yapılan üretimlerle karşılanmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynaklarından rüzgâr ve güneş enerjisi Konya için potansiyel enerji kaynaklarıdır. Enerji alanında aşağıdaki yatırım konuları önerilmektedir:

- **Enerji-Enerji: Rüzgâr Enerjisi Santrali (RES).** Konya için RES kurulabilecek potansiyel toplam kurulu güç 1,860 MW ve toplam alan 372 km² olarak belirlenmiş olup, RES yatırımları için fizibilite etütlerine gerek vardır.
- **Enerji-Enerji: Güneş Enerjisi Santrali (GES).** Türkiye’de güneş enerjisi yatırımları 2013 yılı sonuna kadar toplam 600 MW ile sınırlandırılmış olup, bunun 92 MW’lık bölümü Konya’ya tahsis edilmiştir. Konya’nın özellikle Karapınar Bölgesinde yapılabilecek GES yatırımları için fizibilite etütlerine gerek vardır.

2.3. Tarım Sektörüne Yönelik Yatırımlar

Konya ilinde ana tarımsal faaliyet kolu bitkisel üretimdir. İlde bitkisel üretim doğal koşullara ve arazinin topografik yapısına göre biçimlenmiş olup, yaygın olarak tahıl üretimi yapılmaktadır. Sulamaya açılan alanların artması ile birlikte endüstriyel bitkiler ve sebze-meyve üretiminde gelişmeler sağlanmıştır.

Tarımsal faaliyetler içinde hayvancılık özel bir ağırlığa sahiptir. Geniş bir alana yayılan il toprakları hayvancılık için uygun bir ortam oluşturmaktadır. İlde yağışların yetersizliğine bağlı olarak bitkisel üretim yapan çiftçiler ikinci bir faaliyet kolu olarak hayvancılığa yönelmişlerdir. Konya, hayvan varlığı bakımından Türkiye içinde önemli bir paya sahiptir. Konya’da tarımsal üretimin nitelik ve niceliksel yapısı dikkate alınarak, tarım sektöründe önerilen yatırım konuları aşağıdaki gibidir:

- **Tarım-Bitkisel Üretim: Serada bitkisel ürünler yetiştiriciliği,**
- **Tarım-Bitkisel Üretim: Yem bitkileri yetiştiriciliği,**
- **Tarım-Hayvancılık: Süt inekçiliği,**
- **Tarım-Hayvancılık: Büyükbaş besiciliği,**
- **Tarım-Hayvancılık: Küçükbaş besiciliği.**

2.4. İmalat Sanayi Sektörüne Yönelik Yatırımlar

Konya, kuzey ve güney illeri ile doğu ve batı illeri arasında ulaşımı sağlayan önemli bir üretim ve ticaret merkezi olup, tarıma elverişli arazileri ile zengin tarımsal ve hayvansal üretimin yanında imalat sanayiinin de geliştiği bir ildir. İmalat sanayiinin gelişmesine paralel olarak ilde sınai ürün çeşitliliği artmış, iç ve dış ticarete konu olan ürün yelpazesi genişlemiştir. Konya’da ticarete konu olan mallar açısından, tarımsal ve hayvansal ürünler önemini devam ettirmekte

olup, tarımsal makinalar, otomotiv yan sanayii, lastik-plastik ürünleri, tarıma dayalı işlenmiş ürünler, demir-çelik ürünleri, imalat makinaları, dokuma-giyim, tuz, alüminyum, mermer ilde ticaret konusu olan sanayi ürünlerindedir. İlde üretim ve ticaret, il merkezinde yoğunlaşmış olmakla birlikte, Akşehir, Ereğli, Seydişehir gibi büyük ilçelerde de üretimin ve ticaret gelişmiş durumdadır.

Konya'da imalat sanayinin gelişmesi, dış ticaretin de gelişmesini beraberinde getirmiştir. Konya imalat sanayi ihracatı üzerine yapılan sektörel yoğunlaşma analizine göre; ihracatın, makine ve teçhizat, motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork, gıda ve içecek, ana metal, metalik olmayan diğer ürünler, metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç) ile plastik ve kauçuk ürünleri alt sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Konya ekonomisinde bu sektörler, üretim, tüketim, istihdam, yaratılan katma değer, geri ve ileri bağlantılı sektörlerde yaratılan etkiler vb. ekonomik değerler açısından büyük önem arz etmektedir.

Konya imalat sanayi ithalatı üzerine yapılan sektörel yoğunlaşma analizine göre de ithalatın, kimyasal madde ve ürünleri, makine ve teçhizat, kağıt ve kağıt ürünleri, ana metal sanayi, elektrikli makine ve cihazlar, gıda ürünleri ve içecek ile kağıt ve kağıt ürünleri alt sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Konya'da imalat sanayii ve imalat sanayi alt yapısının gelişmişlik düzeyleri ve özellikle dış ticaret analizleri ve gelişme dinamikleri dikkate alınarak imalat sanayii için önerilen yatırım konuları aşağıdaki gibidir:

- **Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı: Süt ve süt ürünleri,**
- **Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı: Kırmızı et ve et ürünleri,**
- **Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı: Beyaz et ve et ürünleri,**
- **Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı: Çikolata ve kakaolu ürünler, muhtelif şekerlemeler,**
- **Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı: Sebze-meyve kurutma, işleme ve paketlenme tesisi,**
- **Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı: Sebze ve meyve suları,**
- **Derinin Tabaklanması ve İşlenmesi: Ayakkabı üretimi,**
- **Derinin Tabaklanması ve İşlenmesi: Bavul, el çantası vb. üretimi,**
- **Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri imalatı: Oluklu mukavva, mukavva kutu üretimi,**
- **Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri imalatı: Oluksuz kâğıt veya kartondan katlanabilir kutu, koli vb. üretimi,**

- **Kimyasal Madde ve Ürünlerin İmalatı: Muhtelif yapıştırıcılar, gaz beton, kimyasal dübel, poliüretan mastik,**
- **Kimyasal Madde ve Ürünlerin İmalatı: CMC-Karboksimetil selüloz,**
- **Kimyasal Madde ve Ürünlerin İmalatı: Sıvı deterjan, toz deterjan,**
- **Kimyasal Madde ve Ürünlerin İmalatı: Azotlu mineral veya kimyasal gübreler,**
- **Plastik ve Kauçuk Ürünleri İmalatı: Plastik yağmurlama ve sulama ekipmanları,**
- **Plastik ve Kauçuk Ürünleri İmalatı: PVC doğrama,**
- **Plastik ve Kauçuk Ürünleri İmalatı: Plastikten damacana, şişe vb. diğer ambalaj ürünleri,**
- **Plastik ve Kauçuk Ürünleri İmalatı: Plastiklerden kutu, kasa, sandık vb. eşyalar,**
- **Tıbbi Aletler; Hassas ve Optik Aletler ile Saat İmalatı: Rot balans makineleri ve test cihazları imalatı,**
- **Tıbbi Aletler; Hassas ve Optik Aletler ile Saat İmalatı: Diyalizör,**
- **Tıbbi Aletler; Hassas ve Optik Aletler ile Saat İmalatı: Plastik oksijen maskesi, plastik nazal oksijen kanülü, nebülizatör seti,**
- **Makine ve Teçhizatı Hariç; Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı: Panel radyatör,**
- **Makine ve Teçhizatı Hariç; Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı: Motorlu kara taşıtları, demiryolları ve zırhlı savunma araçları için demir veya çelikten dövme aksam ve parçalar,**
- **Makine ve Teçhizatı Hariç; Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı: Alüminyum iletken imalatı,**
- **Makine ve Teçhizatı Hariç; Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı: Alüminyum korkuluk sistemleri,**
- **Makine ve Teçhizatı Hariç; Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı: Metalden prefabrik yapı elemanları,**
- **Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat İmalatı: Güneş enerjisi sistemleri (kollektörleri),**
- **Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat İmalatı: Muhtelif tarım alet ve makineleri,**

- *Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat İmalatı: Su arıtma ve mineralize cihazı,*
- *Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat İmalatı: Değirmen ve un makineleri,*
- *Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat İmalatı: Çikolata ve şekerleme makineleri, kalıpları,*
- *Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat İmalatı: Plastik, alüminyum, metal kalıp imalatı,*
- *Başka Yerde Sınıflandırılmamış Elektrikli Makine ve Cihazların İmalatı: Oto far ve sinyalizasyon elemanları,*
- *Başka Yerde Sınıflandırılmamış Elektrikli Makine ve Cihazların İmalatı: Fişli kablo, izolasyonlu elektrik kablosu,*
- *Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı: Hazır beton,*
- *Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı: Briket ve asmolen üretimi,*
- *Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı: Bims blok ve beton parke,*
- *Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı: Prefabrik yapı elemanları,*
- *Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı: Isı yalıtımlı cam çift cam, temperli cam,*
- *Motorlu Kara Taşıtı, Römork ve Yarı Römork İmalatı: Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarlar,*
- *Motorlu Kara Taşıtı, Römork ve Yarı Römork İmalatı: Dorse, römork, damper, karoser sacı,*
- *Motorlu Kara Taşıtı, Römork ve Yarı Römork İmalatı: Ticari araç klimaları ve soğutucu sistemleri, makine soğutma sistemleri,*
- *Motorlu Kara Taşıtı, Römork ve Yarı Römork İmalatı: Jant, römork dönerleri, römork liftleri,*
- *Motorlu Kara Taşıtı, Römork ve Yarı Römork İmalatı: Diferansiyel, motor, şanzuman ve fren yedek parçaları,*
- *Motorlu Kara Taşıtı, Römork ve Yarı Römork İmalatı: Traktör parçaları ve aksesuarları.*

2.5. Hizmetler Sektörüne Yönelik Yatırımlar

Konya'nın mevcut üretim yapısı, alt yapı olanakları, ticari faaliyetleri, lojistik sektöründe gelişmeler, turizm potansiyeli, eğitim sektöründe sağlanan önemli gelişmeler ve sağlık alanında gelişen illerden biri olması gibi faktörler dikkate alınarak hizmetler alanında önerilen yatırım konuları aşağıdaki gibidir:

- **Hizmetler-Ticaret-Depolama: Soğuk hava depoları,**
- **Hizmetler-Ticaret-Depolama: Bakliyat paketleme, depolama,**
- **Hizmetler-Ticaret-Depolama: Tohum depolama, sınıflama ve ambalajlama,**
- **Hizmetler-Ticaret-Depolama: Tahıl ambarlama hizmetleri,**
- **Hizmetler-Ticaret-Depolama: Ambalajlama ve etiketleme hizmetleri,**
- **Hizmetler-Ticaret-Depolama: Yumurta tasnif ve paketleme,**
- **Hizmetler-Turizm: Öğrenci yurtları,**
- **Hizmetler-Turizm: Beş yıldızlı otel,**
- **Hizmetler-Turizm: Dört yıldızlı otel,**
- **Hizmetler-Sağlık: Cerrahi hastane hizmetleri,**
- **Hizmetler-Diğerleri: Tıbbi atık sterilizasyonu,**
- **Hizmetler-Diğerleri: Plastik geri kazanımı.**

3. Değerlendirme Kriterlerine Göre Önerilerin Sınıflandırılması

Konya ilinin ekonomik, sosyal ve doğal koşulları ve gelişme dinamikleri dikkate alınarak belirlenen 69 yatırım konusunun 19'u A grubunda, 50'si B grubunda yer almaktadır.

A grubu içerisinde bulunan ve sorunsuz yatırım konuları arasında yer alan yatırım konularından 3'ü tarım ve hayvancılık sektöründe, 10'u imalat sanayii sektöründe ve 6'sı da hizmetler sektöründe yer almaktadır.

B grubundaki belirli koşullara ve ön hazırlıklara bağımlı yatırım konularından 6'sı madencilik sektöründe, 2'si enerji sektöründe, 2'si tarım ve hayvancılık sektöründe, 35'i imalat sanayiinde ve 5'i de hizmetler sektöründe bulunmaktadır.

Konya ili ve yöresi için önerilen A ve B grubu yatırım konuları, ön değerlendirme niteliğinde olup, uygulanabilirlikleri, teknik, ekonomik ve mali yapılabilirlik çalışmalarının sonucuna bağlıdır.

Söz konusu yatırım önerilerinin gerçekleşme oranı ise şüphesiz ki, potansiyel yatırımcıların Konya ili ve yöresinde yatırım yapmaya motive edilmesine bağlıdır.

Konya için önerilen yatırım konularının görelü üstünlüklerine göre sınıflandırılması ve önerilen yatırım konularının kuruluş yeri faktörlerine göre değerlendirilmesi tarım ve hayvancılık sektörü, madencilik sektörü, enerji sektörü, imalat sanayii ve hizmetler sektörü için aşığıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 119: Tarım ve Hayvancılık Sektöründe Önerilen Yatırım Konularının Kuruluş Yeri Faktörlerine Göre Değerlendirilmesi

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Serada Bitkisel Ürünler Yetiştiriciliği		Yem Bitkileri Yetiştiriciliği		Süt İnekçiliği		Büyükbaş Besiciliği		Küçükbaş Besiciliği	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
		1. Pazar Olanakları	3	9	27	8	24	9	27	8	24
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	9	18	8	16	9	18	8	16	8	16
3. Taşıma	1	8	8	8	8	9	9	8	8	8	8
4. İşgücü	1	9	9	9	9	9	9	8	8	8	8
5. Enerji, Yakıt ve Su	2	7	14	7	14	9	18	7	14	7	14
6. Arazi Durumu	3	9	27	9	27	9	27	9	27	9	27
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
8. İklim Koşulları	3	9	27	9	27	8	24	8	24	8	24
9. Özendirme Önlemleri	2	6	12	6	12	7	14	8	16	7	14
10.Top. Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı ve Finans. Olanakları	2	8	16	7	14	7	14	8	16	8	16
Toplam Faktör Puanı		167		160		169		162		160	
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu		A		B		A		A		B	

Tablo 120: Madencilik Sektöründe Önerilen Yatırım Konularının Kuruluş Yeri Faktörlerine Göre Değerlendirilmesi

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Mermer İstihracı ve İşleme		Linyit İstihracı		Kum-Çakıl İstihracı ve İşlenmesi		Bentonit İstihracı	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	6	18	6	18	7	21	6	18
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	7	14	8	16	7	14	7	14
3. Taşıma	1	6	6	6	6	6	6	7	7
4. İşgücü	2	6	12	7	14	6	12	6	12
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	6	6	6	6	6	6	6	6
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	6	6	7	7	6	6	6	6
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	7	7	7	7	7	7	7	7
8. İklim Koşulları	1	7	7	7	7	7	7	7	7
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	6	12	6	12	6	12	6	12
10. Özendirme Önlemleri	2	7	14	8	16	7	14	7	14
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	5	5	6	6	5	5	5	5
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	6	12	7	14	6	12	6	12
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	7	14	7	14	7	14	7	14
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanma	1	7	7	7	7	7	7	7	7
16. Diğer (Güvenlik ve Millî Savunmaya Uygunluk vs.)	2	7	14	7	14	7	14	7	14
TOPLAM	-	-	162	-	172	-	165	-	163
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu	-	B		B		B		B	

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Kil İstihracı		Kaolen İstihracı	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	7	21	6	18
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	7	14	7	14
3. Taşıma	1	6	6	6	6
4. İşgücü	2	6	12	6	12
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	6	6	6	6
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	6	6	6	6
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	7	7	7	7
8. İklim Koşulları	1	7	7	7	7
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	6	12	6	12
10. Özendirme Önlemleri	2	6	12	6	12
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	5	5	5	5
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	6	12	6	12
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	7	14	7	14
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanma	1	7	7	7	7
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	7	14	7	14
TOPLAM			163		160
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			B		B

Tablo 121: Enerji Sektöründe Önerilen Yatırım Konularının Kuruluş Yeri Faktörlerine Göre Değerlendirilmesi

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Rüzgâr Enerjisi Santrali		Güneş Enerjisi Santrali	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	7	21	7	21
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	7	14	8	16
3. Taşıma	1	4	4	6	6
4. İşgücü	2	6	12	5	10
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	7	7	7	7
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	6	6	7	7
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	7	7	7	7
8. İklim Koşulları	1	9	9	9	9
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	9	18	9	18
10. Özendirme Önlemleri	2	8	16	8	16
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	7	7	7	7
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	5	10	5	10
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	4	8	3	6
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanma	1	4	4	3	3
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	8	16	8	16
TOPLAM			167		167
Yatırımın Yer Aldığı Göreli Üstünlük Grubu			B		B

Tablo 122: İmalat Sanayii Sektöründe Önerilen Yatırım Konularının Kuruluş Yeri Faktörlerine Göre Değerlendirilmesi

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Süt ve Süt Ürünleri		Kırmızı Et ve Et Ürünleri		Beyaz Et ve Et Ürünleri		Çikolata ve Kakaolu Ürünler, Muhtelif Şekerlemeler	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	9	27	9	27	9	27	9	27
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	8	16	8	16	8	16	8	16
3. Taşıma	1	8	8	8	8	8	8	8	8
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	8	8	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	8	8	8	8	8	8	8	8
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	9	9	9	9	9	9	9	9
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	8	16	8	16	8	16	8	16
10. Özendirme Önlemleri	2	7	14	7	14	7	14	6	12
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	8	8	8	8	8	8	7	14
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	8	16	8	16	8	16	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	7	14	7	14	7	14	8	16
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanma	1	7	7	7	7	7	7	8	8
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			201		201		201		208
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			A		A		A		A

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Sebze ve Meyve Kurutma		Sebze ve Meyve Suları		Ayakkabı		Bavul, El Çantası vb.	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	7	21	8	24	7	21	7	21
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	8	16	8	16	7	14	7	14
3. Taşıma	1	8	8	8	8	8	8	8	8
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	8	8	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	8	8	8	8	8	8	8	8
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	8	16	8	16	6	12	6	12
10. Özendirme Önlemleri	2	6	12	6	12	6	12	6	12
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	7	7	7	7	7	7	7	7
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	8	16	8	16	8	16	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	7	14	7	14	7	14	7	14
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanması	1	7	7	7	7	7	7	7	7
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			191		194		185		185
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			B		B		B		B

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Oluklu Mukavva, Mukavva Kutu		Oluksuz Kâğıt / Kartondan Katlanabilir Kutu, Koli vb.		Muhtelif Yapıştırıcılar, Gaz Beton, Kimyasal Dübel, Poliüretan Mastik		CMC-Karboksümetil Selüloz	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	8	24	8	24	7	21	7	21
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	6	12	6	12	5	10	5	10
3. Taşıma	1	7	7	7	7	7	7	7	7
4. İşgücü	2	8	16	8	16	7	14	7	14
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	7	7	7	7	7	7	7	7
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	7	7	7	7	7	7	7	7
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	7	14	7	14	7	14	7	14
10. Özendirme Önlemleri	2	6	12	6	12	6	12	5	10
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	7	7	7	7	7	7	7	7
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	8	16	8	16	7	14	7	14
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	5	10	5	10	6	12	6	12
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanması	1	5	5	5	5	6	6	6	6
16. Diğer (Güvenlik ve Millî Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			179		179		173		171
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			B		B		B		B

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Sıvı Deterjan-Toz Deterjan		Azotlu Mineral / Kimyasal Gübreler		Plastik Yağmurlama ve Sulama Ekipmanları		PVC Doğrama	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	8	24	8	24	8	24	8	24
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	7	14	6	12	7	14	7	14
3. Taşıma	1	8	8	7	7	8	8	8	8
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	7	7	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	7	7	7	7	7	7	7	7
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	5	10	4	8	7	14	7	14
10. Özendirme Önlemleri	2	5	10	5	10	5	10	5	10
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	6	6	6	6	7	7	7	7
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	7	14	7	14	8	16	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	6	12	5	10	7	14	7	14
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanma	1	6	6	5	5	7	7	7	7
16. Diğer (Güvenlik ve Millî Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			177		168		187		187
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			B		B		B		B

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Plastikten Damacana, Şişe vb. Diğer Ambalaj Ürünleri		Plastiklerden Kutu, Kasa, Sandık vb.Eşyalar		Rot Balans Makineleri ve Test Cihazları		Diyalizör	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	8	24	8	24	7	21	7	21
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	7	14	7	14	7	14	6	12
3. Taşıma	1	8	8	8	8	7	7	7	7
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	8	8	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	7	7	7	7	7	7	7	7
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	7	14	7	14	7	14	7	14
10. Özendirme Önlemleri	2	5	10	5	10	5	10	6	12
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	7	7	7	7	7	7	7	7
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	7	14	7	14	7	14	6	12
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	7	14	7	14	6	12	6	12
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanma	1	7	7	7	7	6	6	6	6
16. Diğer (Güvenlik ve Millî Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			185		185		178		176
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			B		B		B		B

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Plastik Oksijen Maskesi, Nazal Oksijen Kanülü, Nebülizatör seti		Panel Radyatör		Motorlu Kara Taşıtları vb. Taşıtlar İçin Demir/Çelikten Dövme Aksam ve Parçalar		Alüminyum İletken	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	7	21	8	24	8	24	7	21
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	6	12	7	14	7	14	8	16
3. Taşıma	1	7	7	7	7	8	8	7	7
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	8	8	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	7	7	7	7	8	8	8	8
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	7	14	7	14	7	14	8	16
10. Özendirme Önlemleri	2	6	12	6	12	6	12	6	12
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	7	7	7	7	8	8	7	7
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	6	12	7	14	8	16	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	6	12	7	14	7	14	7	14
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanma	1	6	6	7	7	7	7	7	7
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			176		186		191		190
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			B		B		B		B

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Alüminyum Korkuluk Sistemleri		Metalden Prefabrik Yapı Elemanları		Güneş Enerjisi Sistemleri (Kollektörleri)		Muhtelif Tarım Alet ve Makineleri	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	7	21	8	24	8	24	9	27
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	8	16	7	14	8	16	8	16
3. Taşıma	1	7	7	7	7	8	8	8	8
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	8	8	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	8	8	8	8	8	8	8	8
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	8	16	7	14	8	16	8	16
10. Özendirme Önlemleri	2	6	12	6	12	7	14	6	12
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	7	7	7	7	8	8	8	8
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	8	16	7	14	8	16	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	7	14	7	14	8	16	8	16
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanması	1	7	7	7	7	9	9	8	8
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			190		187		201		201
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			B		B		A		A

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Su Arıtma ve Mineralize Cihazı		Değirmen ve Un Makineleri		Çikolata ve Şekerleme Makineleri, Kalıpları		Plastik, Alüminyum, Metal Kalıplar	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	7	21	8	24	9	27	8	24
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	7	14	7	14	8	16	8	16
3. Taşıma	1	8	8	8	8	9	9	8	8
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	8	8	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	8	8	8	8	8	8	8	8
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	9	9	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	9	9	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	8	16	8	16	8	16	8	16
10. Özendirme Önlemleri	2	6	12	6	12	7	14	6	12
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	8	8	8	8	8	8	8	8
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	7	14	8	16	8	16	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	7	14	7	14	8	16	8	16
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanması	1	7	7	7	7	8	8	8	8
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			188		193		206		198
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			B		B		A		B

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Oto Far ve Sinyalizasyon Elemanları		Fişli Kablo, İzolasyonlu Elektrik Kablosu		Hazır Beton		Briket ve Asmolen	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	8	24	8	24	7	21	7	21
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	8	16	8	16	7	14	7	14
3. Taşıma	1	8	8	8	8	7	7	7	7
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	8	8	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	8	8	8	8	8	8	8	8
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	8	16	8	16	7	14	7	14
10. Özendirme Önlemleri	2	6	12	6	12	6	12	6	12
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	8	8	8	8	8	8	8	8
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	8	16	8	16	8	16	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	7	14	7	14	7	14	7	14
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanması	1	7	7	7	7	7	7	7	7
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			195		195		187		187
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			B		B		B		B

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Bims Blok ve Beton Parke		Prefabrik Yapı Elemanları		Isı Yalıtımlı Cam, Temperli Cam		Motorlu Kara Taşıtlarının Motor, Parça ve Aksesuarları	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	8	24	8	24	8	24	9	27
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	7	14	7	14	8	16	8	16
3. Taşıma	1	7	7	8	8	8	8	8	8
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	8	8	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	8	8	8	8	8	8	8	8
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	7	14	7	14	9	18	8	16
10. Özendirme Önlemleri	2	6	12	6	12	7	14	7	14
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	8	8	8	8	8	8	8	8
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	8	16	8	16	8	16	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	7	14	7	14	8	16	8	16
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanması	1	7	7	7	7	8	8	8	8
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			190		191		202		203
Yatırımın Yer Aldığı Göreli Üstünlük Grubu			B		B		A		A

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Dorse, Römork, Damper, Karoser Sacı		Ticari Araç Klimaları ve Soğutucu sistemleri, Makine Soğ. Sistemleri		Jant, Römork Dönerleri, Römork Liftleri		Diferansiyel, Motor, Şanzuman ve Fren Yedek Parçaları	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	8	24	9	27	8	24	8	24
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	8	16	8	16	8	16	8	16
3. Taşıma	1	8	8	8	8	8	8	8	8
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	8	8	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	8	8	8	8	8	8	8	8
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	8	16	8	16	7	14	7	14
10. Özendirme Önlemleri	2	7	14	7	14	7	14	7	14
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	8	8	8	8	8	8	8	8
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	8	16	8	16	8	16	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	7	14	8	16	7	14	7	14
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanması	1	7	7	8	8	7	7	7	7
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			197		203		195		195
Yatırımın Yer Aldığı Göreli Üstünlük Grubu			B		A		B		B

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Traktör Parçaları ve Aksesuarları	
		Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	8	24
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	8	16
3. Taşıma	1	8	8
4. İşgücü	2	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	8	8
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	7	14
10. Özendirme Önlemleri	2	7	14
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	8	8
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	7	14
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanma	1	7	7
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18
TOPLAM			195
Yatırımın Yer Aldığı Göreli Üstünlük Grubu			B

Tablo 123: Hizmetler Sektöründe Önerilen Yatırım Konularının Kuruluş Yeri Faktörlerine Göre Değerlendirilmesi

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Soğuk Hava Deposu		Bakliyat Paketleme ve Depolama		Tohum Depolama, Sınıflama ve Ambalajlama		Tahıl Ambarlama Hizmetleri	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	9	27	9	27	8	24	8	24
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	9	18	8	16	8	16	8	16
3. Taşıma	1	9	9	8	8	8	8	8	8
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	8	8	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	8	8	8	8	8	8	8	8
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	9	18	8	16	8	16	8	16
10. Özendirme Önlemleri	2	7	14	7	14	7	14	7	14
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	8	8	8	8	9	9	9	9
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	8	16	8	16	8	16	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	8	16	8	16	8	16	8	16
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanma	1	8	8	8	8	8	8	8	8
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			208		203		201		201
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			A		A		A		A

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Ambalajlama ve Etiketleme Hizmetleri		Öğrenci Yurtları		Beş Yıldızlı Otel		Dört Yıldızlı Otel	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	9	27	9	27	9	27	9	27
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	8	16	9	18	9	18	9	18
3. Taşıma	1	8	8	9	9	8	8	8	8
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	8	8	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	8	8	7	7	8	8	8	8
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	8	16	9	18	7	14	7	14
10. Özendirme Önlemleri	2	7	14	7	14	6	12	6	12
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	9	9	8	8	8	8	8	8
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	8	16	8	16	8	16	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	8	16	8	16	6	12	6	12
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanma	1	8	8	8	8	6	6	6	6
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			204		207		195		195
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			A		A		B		B

Tablo Devamı

Kuruluş Yeri Faktörleri	Faktör Ağırlığı	Cerrahi Hastane Hizmetleri		Tıbbi Atık Sterilizasyonu		Plastik Geri Kazanımı	
		Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı	Puan	Faktör Puanı
1. Pazara Yakınlık	3	9	27	8	24	8	24
2. Yardımcı Malzeme ve Hammadde Kaynaklarına Yakınlık	2	8	16	8	16	8	16
3. Taşıma	1	8	8	8	8	8	8
4. İşgücü	2	8	16	8	16	8	16
5. Enerji, Yakıt ve Su	1	8	8	8	8	8	8
6. Arsanın Maliyeti, Topoğrafik Yapısı ve İnşaat Maliyeti	1	7	7	7	7	8	8
7. Sosyal ve Kültürel Çevre	1	8	8	8	8	8	8
8. İklim Koşulları	1	8	8	8	8	8	8
9. Çevre Koşullarına Uygunluk	2	8	16	8	16	7	14
10. Özendirme Önlemleri	2	7	14	7	14	6	12
11. Yan Sanayiye Yakınlık	1	8	8	8	8	8	8
12. Üst Düzey Yöneticilerin ve Teknik Pers. Sağlanması	2	8	16	8	16	8	16
13. İletişim İmkânları	1	8	8	8	8	8	8
14. Toplam Yatırım Tutarı, İşletme Sermayesi İhtiyacı	2	6	12	6	12	7	14
15. Finansman İmkânları ve Bankacılık Hizm. Yararlanması	1	6	6	6	6	7	7
16. Diğer (Güvenlik ve Milli Savunmaya Uygunluk vs.)	2	9	18	9	18	9	18
TOPLAM			196		193		193
Yatırımın Yer Aldığı Görelî Üstünlük Grubu			B		B		B

Konya ili ve yöresinin ekonomik, sosyal ve doğal koşulları dikkate alınarak önerilen yatırım konularının, tahmini kapasite, sabit yatırım tutarı ve istihdam miktarları aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 124: Önerilen Yatırım Konularının Tahmini Yatırım Tutarı ve İstihdam Durumu

Sektörler	Kapasite	Sabit Yatırım Tutarı (TL)	İstihdam (Kişi)
MADENCİLİK			
Mermer İstihracı ve İşleme	FAB	FAB	FAB
Linyit İstihracı	FAB	FAB	FAB
Kum-Çakıl İstihracı ve İşlenmesi	230,400 ton/yıl	3,047,500	5
Bentonit İstihracı	FAB	FAB	FAB
Kil İstihracı	FAB	FAB	FAB
Kaolen İstihracı	FAB	FAB	FAB
ENERJİ			
Rüzgâr Enerjisi Santralı (RES)	Potansiyel toplam kurulu güç 1,860 MW	FAB	FAB
Güneş Enerjisi Santralı (RES)	Potansiyel toplam kurulu güç 92 MW	FAB	FAB
TARIM VE HAYVANCILIK			
Serada Bitkisel Yetiştiriciliği	8,000 m ²	7,700,000	45
Karma Yem Üretimi, Yem Bitkileri Yetiştiriciliği	Karma yem 2 ton/gün Yem bitkileri yetiştiriciliği 75,000 m ²	FAB	FAB
Süt İnekçiliği	300 adet	5,250,000	30
Büyükbaş besiciliği	650 adet/dönem	9,250,000	30
Küçükbaş besiciliği	2,500 adet/dönem	2,350,000	25
İMALAT SANAYİİ			
Süt ve Süt Ürünleri	5,000 ton/yıl	6,700,000	25
Kırmızı Et ve Et Ürünleri	2,000 ton/yıl	1,650,000	22
Beyaz Et ve Et Ürünleri	4,800 ton/yıl	670,000	10
Çikolata ve Kakaolu Ürünler, Muhtelif Şekerlemeler	Çikolata ve kakaolu ürünler 1,000 ton/yıl Muhtelif şekerlemeler 2,500 ton/yıl	4,100,000	35
Sebze Meyve Kurutma	10 ton/gün	1,200,000	15
Sebze ve Meyve Suları	1,500 ton/yıl	1,200,000	15
Ayakkabı	240,000 çift/yıl	2,135,000	25
Bavul, El Çantası vb. Üretimi	95,000 adet/yıl	1,600,000	85
Oluklu Mukavva, Mukavva Kutu Üretimi	Oluklu mukavva 19,800 ton/yıl Mukavva kutu 16,000 ton/yıl	43,500,000	200
Oluksuz Kâğıt / Kartondan Katlanabilir Kutu, Koli vb.	610 ton/yıl	1,400,000	15
Muhtelif Yapıştırıcılar, Gaz Beton, Kimyasal Dübel, Poliüretan Mastik	Yapıştırıcı 1,100 ton/yıl Gaz beton 60,000 ton/yıl Kimyasal dübel 600 kg/yıl Poliüretan mastik 1,100 ton/yıl	19,400,000	35

Tablo 124'ün Devamı

Sektörler	Kapasite	Sabit Yatırım Tutarı (TL)	İstihdam (Kişi)
CMC-Karboksümetil Selüloz	1,800 ton/yıl	3,900,000	30
Sıvı Deterjan, Toz Deterjan	Sıvı deterjan 10,000 ton/yıl Toz deterjan 2,000 ton/yıl	1,250,000	40
Azotlu Mineral / Kimyasal Gübre	22 ton/yıl	830,000	20
Plastik Yağmurlama ve Sulama Ekipmanları	1,000,000 adet/yıl	1,000,000	15
PVC Doğrama	21,500 m ² /yıl	750,000	8
Plastikten Damacana, Şişe vb. Diğer Ambalaj Ürünleri	Plastik damacana, şişe 5,000,000 adet/yıl Ambalaj ürünleri 35,000 ton/yıl	850,000	10
Plastiklerden Kutu, Kasa, Sandık vb.Eşyalar	550 ton/yıl	550,000	10
Rot Balans Makineleri ve Test Cihazları	3,650 adet/yıl	3,320,000	30
Diyalizör	540,000 adet/yıl	8,800,000	60
Plastik Oksijen Maskesi, Nazal Oksijen Kanülü, Nebülizatör Seti	Plastik ok.maskesi 1,200,000 adet/yıl Nazak ok.kanülü 1,200,000 adet/yıl Nebülizatör seti 1,200,000 adet/yıl	575,500	10
Panel Radyatör	206,500 adet/yıl	10,800,000	25
Motorlu Kara Taşıtları vb. Taşıtlar İçin Demir/Çelikten Dövme Aksam ve Parçalar	5,000 ton/yıl	4,915,000	25
Alüminyum İletken	6,000 ton/yıl	24,100,000	40
Alüminyum Korkuluk Sistemleri	950 ton/yıl	5,250,000	30
Metalden Prefabrik Yapı Elemanları	240,000 m ² /yıl	3,650,000	40
Güneş Enerjisi Sistem.(Kollektör)	750 adet/yıl	525,000	20
Muhtelif Tarım Alet ve Makineleri	25,000 adet/yıl	8,000,000	15
Su Arıtma ve Mineralize Cihazı	150,000 adet/yıl	5,355,000	20
Değirmen ve Un Makineleri	400 adet/yıl	4,250,000	40
Çikolata ve Şekerleme Makineleri Kalıpları	Çikolata ve şek. mak. 1,500 adet/yıl Çik.ve şek.kalıpları 100,000 adet/yıl	3,300,000	15
Plastik, Alüminyum, Metal Kalıplar	Plastik kalıp 70 adet/yıl Alüminyum kalıp 30 adet/yıl Metal kalıp 20 adet/yıl	1,115,000	20
Oto Far ve Sinyalizasyon Elemanları	700,000 adet/yıl	7,550,000	15
Fişli Kablo, İzolasyonlu Elektrik Kablosu	Fişli kablo 23,500,000 adet/yıl İzolas. elektrik kablosu 10,000 ton/yıl	25,350,000	35
Hazır Beton	185,000 m ³ /yıl	3,100,000	12
Briket Asmolen	2,350,000 adet/yıl	1,650,000	10
Bims Blok ve Beton Parke	4,200,000 adet/yıl	4,850,000	10

Tablo 124'ün Devamı

Sektörler	Kapasite	Sabit Yatırım Tutarı (TL)	İstihdam (Kişi)
Prefabrik Yapı Elemanları	25,000 adet/yıl	2,850,000	25
Isı Yalıtımlı Cam, Temperli Cam	Isı yalıtımlı cam 51,000 m ² /yıl Temperli cam 230,000 m ² /yıl	2,100,000	15
Motorlu Kara Taşıtlarının Motor, Parça ve Aksesuarları	Fren kampanası 10,000 adet/yıl Fren poryası 10,000 adet/yıl Fren Diski 10,000 adet/yıl Motor volanı 3,000 adet/yıl	28,000,000	40
Dorse, Römork, Damper Karoser Sacı	2,550 ton/yıl	580,000	6
Ticari Araç Klimaları ve Soğutucu Sistemleri, Makine Soğ. Sistemleri	Ticari araç klimaları 1,000 adet/yıl Makine soğutma sis. 200 adet/yıl Frigofirik soğutucu sis. 500 adet/yıl	3,300,000	30
Jant, Römork Dönerleri, Römork Liftleri	Jant 5,000 adet/yıl Römork dönerleri 25,000 adet/YIL Römork liftleri 35,000 adet/yıl	4,025,000	10
Diferansiyel Motor, Şanzuman ve Fren Yedek Parçaları	32 ton/yıl	820,000	6
Traktör Parçaları ve Aksesuarları	Traktör kampanaları 240,000 adet/yıl Traktör ön poryaları 40,000 adet/yıl Traktör egzozları 60,000 adet/yıl Traktör vites kapakları 3,500 adet/yıl Traktör toz bacaları 77,000 adet/yıl Traktör hava filtreleri 70,000 adet/yıl	4,900,000	110
HİZMETLER			
Soğuk Hava Deposu	1,100 m ²	1,775,000	10
Bakliyat Paketleme ve Depolama	11,900 ton/yıl	580,000	10
Tohum Depolama, Sınıflama ve Ambalajlama	900ton/yıl	3,400,000	20
Tahıl Ambarlama Hizmetleri	34,500 ton/yıl	2,450,000	5
Ambalajlama ve Etiketleme Hizmetleri	10,200 ton/yıl	1,300,000	20
Öğrenci Yurtları	700 öğrenci	4,400,000	30
Beş Yıldızlı Otel	135 oda 270 yatak	30,000,000	70
Dört Yıldızlı Otel	145 oda 290 yatak	20,000,000	50
Cerrahi Hastane Hizmetleri	32 yatak	30,000,000	128
Tıbbi Atık Sterilizasyonu	2,160 ton/yıl	1,640,000	15
Plastik Geri Kazanımı	900 ton/yıl	2,400,000	10

NOT: Önerilen yatırım konuları ile ilgili kapasite, toplam yatırım tutarı ve istihdam miktarı verileri fikir vermek amacıyla verilmiş olup, tahmini tutarlardır. Dolayısıyla fizibilite aşamasında kapasite, maliyetler ve istihdam rakamlarında değişiklikler olabilir.

FAB: Fizibilite Aşamasında Belirlenecektir.

IV. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bir yörede ekonomik gelişmenin en önemli koşullarından biri yatırımların rasyonel bir şekilde en verimli alanlara yapılmasıdır. Üretim faktörlerinin etkin ve verimli kullanımı en uygun zamanda gerekli olan yatırımların yapılması ile gerçekleşir. Kalkınmanın temel faktörlerden biri de tasarrufların başka bir ifadeyle finansal kaynakların kârlı ve verimli alanlara tahsis edilmesidir.

Bir yörenin yatırımcılar için çekim merkezi olması ülke ve bölgenin gelişmişliği yanında, kendi özel konum ve koşullarına da bağlıdır. Yerleşim yerlerinin gelişmişlik düzeyi, kendi iç dinamikleri ve/veya kamunun desteği ile şekillenmektedir. Bir yörenin, gelişme dinamiklerini oluşturan unsurlar, genel olarak doğal altyapı, maddi altyapı, kurumsal altyapı ve beşeri altyapıdan oluşmaktadır. Söz konusu altyapılar birbirlerini tamamlayarak geliştiği ölçüde sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi de artmaktadır.

Finansal kaynakların karlı ve verimli alanlara yönlendirilmesinde ve yörenin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyini artırıcı yatırım projelerinin değerlendirilmesinde ilk adım olan uygun yatırım alanları araştırması önem kazanmaktadır. Uygun yatırım alanları araştırmasında temel amaç, yörenin kısa ve uzun dönemde beklenen gelişmeleri de dikkate alınarak, yöre kalkınmasına katkıda bulunacak, yöre kaynakları ile uyumlu, iç ve dış talebe yönelik uygun yatırım konularını önermektir.

Uygun yatırım konuları önerilerinin temel analizi de kuruluş yeri faktörleri analizine dayanmaktadır. Kuruluş yeri faktörleri, belirlenen üretim konusunun belli bir coğrafi konuma yerleştirilmesi durumunda, söz konusu üretim konusunun yatırım ve işletme maliyetleri, satış hasılatı ve sermaye yapısı üzerinde etkili olan tüm konumsal özellikleri kapsamaktadır. Bir yatırım projesinde kuruluş yeri, işletmenin amaçlarına ulaşması için gerekli koşulları yerine getirebilecek özellikleri taşımalıdır. Bu amaca yönelik olarak, kuruluş yerinin belirlenme sürecinde verimlilik, ekonomiklik ve karlılık şeklinde üç temel ekonomik unsur dikkate alınmalıdır.

Konya ili, kuzey ve güney illeri ile doğu ve batı illeri arasında ulaşımı sağlayan önemli bir üretim ve ticaret merkezi olup, tarıma elverişli arazileri ile zengin tarımsal ve hayvansal üretimin yanında imalat sanayiinin de geliştiği ve uygun coğrafi konumu ile daha da

gelişmeye açık olan bir ildir. Çalışmada yer alan sosyo-ekonomik göstergeler birlikte değerlendirildiğinde, Konya'nın çoğu gösterge açısından Türkiye ortalamalarının üzerinde olduğu ve Türkiye'nin diğer illerine göre daha üst sıralarda yer aldığı görülmektedir. Konya, Yeni Teşvik Sistemi'ne göre de sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından 2. derecede gelişmiş iller arasında sayılmaktadır.

Konya ilinin, sahip olduğu doğal kaynakları, ulaşım avantajları, tarımdan imalat sanayiine geniş bir üretim yelpazesine dayalı olarak iç ve dış ticaretteki deneyimi, görece üstünlükleri ve gelişmiş sosyo-ekonomik düzeyi, insan kaynakları, yeni yatırımlara uygun altyapısı ile önümüzdeki dönemlerde de yeni yatırımlar ve yatırımcılar için cazibe merkezi konumunu sürdüreceği tahmin edilmektedir.

Bu çalışmada Konya ili ve yöresinde kısa ve orta dönemde yapılabilirliği olası görülen, yeni istihdam alanları yaratabilecek yatırım konusu önerileri geliştirilmiştir. Yörenin doğal, sosyal ve ekonomik koşulları ve potansiyel gelişme eksenleri dikkate alınarak 69 yatırım konusu önerilmiş olup; önerilen yatırım konularının 19'u A grubunda, 50'si B grubunda yer almıştır.

A grubu içerisinde, sorunsuz yatırım konuları arasında yer alan yatırım konularından 3'ü tarım ve hayvancılık sektöründe, 10'u imalat sanayiinde ve 6'sı hizmetler sektöründe yer almaktadır.

B grubu içerisinde, belirli koşullara ve ön hazırlıklara bağımlı yatırım konuları arasında yer alan yatırım konularından 6'sı madencilik sektöründe, 2'si enerji sektöründe, 2'si tarım ve hayvancılık sektöründe, 35'i imalat sanayiinde ve 5'i de hizmetler sektöründe bulunmaktadır.

Konya ilinin, ekonomik, sosyal ve doğal koşulları ve gelişme dinamikleri dikkate alınarak yapılan araştırmalar ve değerlendirmeler sonucunda, belirlenen yatırım konuları öneri niteliğinde olup, bu yatırım konularının yapılabilirliği, her konu için teknik, ekonomik ve mali değerlendirmelerin yapılacağı fizibilite çalışmaları sonucunda belirlenecektir. Söz konusu yatırım önerilerinin gerçekleşme oranı ise şüphesiz potansiyel yatırımcıların Konya ili ve yöresinde yatırım yapmaya motive edilmesine ve tasarrufların yeterli oranlarda yatırımlara kanalize edilmesine bağlıdır.

EK: YENİ TEŞVİK SİSTEMİ KAPSAMINDA KONYA İLİNİN YARARLANACAĞI TEŞVİK UNSURLARI

Türkiye’de yatırımlara sağlanan kamu desteklerinin çerçevesi, Yatırımlarda Devlet Yardımı Genel Çerçevesi şeklinde 05.04.2012 tarihi itibariyle Ekonomi Bakanı tarafından tanıtılan yeni teşvik paketi ile yeniden düzenlenmiştir.

Yeni Teşvik Sistemi,

- Genel Teşvik Uygulamaları,
  - Bölgesel Teşvik Uygulamaları,
  - Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki,
  - Stratejik Yatırımların Teşviki,
- şeklinde dört ana bölümde sunulmuştur.

ŞEKİL: YENİ TEŞVİK SİSTEMİ

1. Genel Teşvik Uygulamaları

Genel teşvik uygulamalarında, bölge ayrımı yapılmaksızın, teşvik edilmeyecek yatırım konuları ile diğer teşvik uygulamaları kapsamında yer almayan ve belirlenen asgari sabit yatırım tutarı şartını sağlayan yatırımlar, **KDV İstisnası** ve **Gümrük Muafiyeti** destekleri ile desteklenecektir. Konya ili de genel teşvik sistemi kapsamında yer almaktadır.

2. Bölgesel Teşvik Uygulamaları

Bölgesel teşvik uygulamalarında, yeni bir bölgesel harita-il bazlı bölgesel teşvik sistemine geçilmekte olup Türkiye sosyo-ekonomik gelişmişlik durumuna göre 6 bölgeye ayrılmaktadır.

HARİTA : YENİ TEŞVİK SİSTEMİ BÖLGELER HARİTASI

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı.

TR52 Düzey 2 Bölgesi illerinden olan Konya ili, yeni teşvik sistemine göre 2. derecede gelişmiş illerin yer aldığı 2. Bölgede bulunmaktadır. TR52 Düzey 2 Bölgesi'nin diğer ili olan Karaman ise 3. derecede gelişmiş illerin yer aldığı 3. Bölgede bulunmaktadır.

TABLO: YENİ TEŞVİK SİSTEMİNE GÖRE BÖLGELER

1.Bölge	2.Bölge	3.Bölge	4.Bölge	5.Bölge	6.Bölge
Ankara	Adana	Balıkesir	Afyonkarahisar	Adıyaman	Ağrı
Antalya	Aydın	Bilecik	Amasya	Aksaray	Ardahan
Bursa	Bolu	Burdur	Artvin	Bayburt	Batman
Eskişehir	Çanakkale	Gaziantep	Bartın	Çankırı	Bingöl
İstanbul	Denizli	Karabük	Çorum	Erzurum	Bitlis
İzmir	Edirne	Karaman	Düzce	Giresun	Diyarbakır
Kocaeli	Isparta	Manisa	Elazığ	Gümüşhane	Hakkari
Muğla	Kayseri	Mersin	Erzincan	Kahramanmaraş	Iğdır
	Kırklareli	Samsun	Hatay	Kilis	Kars
	Konya	Trabzon	Kastamonu	Niğde	Mardin
	Sakarya	Uşak	Kırıkkale	Ordu	Muş
	Tekirdağ	Zonguldak	Kırşehir	Osmaniye	Siirt
	Yalova		Kütahya	Sinop	Şanlıurfa
			Malatya	Tokat	Şırnak
			Nevşehir	Tunceli	Van
			Rize	Yozgat	
			Sivas		

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Bölgesel Teşvik Uygulamalarında Destek Unsurlarında Değişen Süreler ve Oranlar:

Bölgesel teşvik uygulamalarında, vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği ve faiz desteği değişiklik yapılan destek unsurlarıdır.

Vergi İndirimi:

TABLO: VERGİ İNDİRİMİ, YATIRIMA KATKI ORANI

BÖLGELER	YATIRIMA KATKI ORANI (%)			
	Bölgesel Teşvik Uygulamaları		Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki	
	31.12.2013 tarihine kadar başlanılan yatırımlar	01.01.2014 tarihinden sonra başlanılan yatırımlar	31.12.2013 tarihine kadar başlanılan yatırımlar	01.01.2014 tarihinden sonra başlanılan yatırımlar
I	15	10	25	20
II	20	15	30	25
III	25	20	35	30
IV	30	25	40	35
V	40	30	50	40
VI	50	35	60	45

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Vergi indirimi desteği münhasıran teşvik belgesine konu yatırımdan elde edilecek kazançlara uygulanmakla birlikte, 2'inci, 3'üncü, 4'üncü, 5'inci ve 6'ıncı bölgelerde yatırım yapan firmalar için, yatırıma katkı tutarının belirli bir kısmı yatırım döneminde tüm faaliyetlerinden elde ettiği kazançlar üzerinden uygulanabilecektir. Söz konusu uygulama 2. Bölgede yer alan Konya için de geçerlidir.

TABLO: VERGİ İNDİRİMİ

Bölgeler	Yatırıma Katkı Oranı (%)	Vergi İndirim Oranı (%)	İşletme/Yatırım Döneminde Uygulanacak Yatırıma Katkı Oranı (%)	
			Yatırım Dönemi	İşletme Dönemi
			I	15
II (Konya)	20	55	10	90
III	25	60	20	80
IV	30	70	30	70
V	40	80	50	50
VI	50	90	80	20

Bölgeler	Yatırıma Katkı Oranı (%)	Vergi İndirim Oranı (%)	BÜYÜK ÖLÇEKLİ YATIRIMLARIN TEŞVİKİ UYGULAMALARINDA VERGİ İNDİRİMİ	
			İşletme/Yatırım Döneminde Uygulanacak Yatırıma Katkı Oranı (%)	
			Yatırım Dönemi	İşletme Dönemi
I	25	50	0	100
II (Konya)	30	55	10	90
III	35	60	20	80
IV	40	70	30	70
V	50	80	50	50
VI	60	90	80	20

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Konya ilinde yapılacak yatırımlar için bölgesel teşvik uygulamalarında vergi indirimi, 2. bölgede yer alan oranlar üzerinden şöyledir: Yatırıma katkı oranı %20 ve vergi indirim oranı %55, yatırım döneminde uygulanacak yatırıma katkı oranı %10 ve işletme döneminde uygulanacak yatırıma katkı oranı %90.

Konya ilinde yapılacak büyük ölçekli yatırımların teşviki uygulamalarında vergi indirimi 2. bölgede yer alan oranlar üzerinden şöyledir: Yatırıma katkı oranı %30 ve vergi indirim oranı %55, yatırım döneminde uygulanacak yatırıma katkı oranı %10 ve işletme döneminde uygulanacak yatırıma katkı oranı %90.

Konya ili için örnek vergi indirimi uygulaması (5,000 bin TL yatırım tutarı üzerinden) aşağıdaki gibidir:

TABLO: KONYA ÖRNEK VERGİ İNDİRİMİ UYGULAMASI

VERGİ İNDİRİMİ UYGULAMASI			
Yatırım Tutarı (Bin TL)			5,000
Vergi İndirimi (%)			55
Yatırıma Katkı Oranı (%)			20
İndirilebilecek Vergi Tutarı (Bin TL)			1,000
-Yatırım Döneminde (Bin TL)	(%10)		100
-İşletme Döneminde (Bin TL)	(%90)		900
Yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar uygulanacak kurumlar/gelir vergisi oranı	%9	(indirilecek vergi oranı %11)	
VERGİ İNDİRİMİ UYGULAMASI- ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ			
Yatırım Tutarı (Bin TL)			5,000
Vergi İndirimi (%)			60
Yatırıma Katkı Oranı (%)			25
İndirilebilecek Vergi Tutarı (Bin TL)			1,250
-Yatırım Döneminde (Bin TL)	(%20)		250
-İşletme Döneminde (Bin TL)	(%80)		1,000
Yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar uygulanacak kurumlar/gelir vergisi oranı	%8	(indirilecek vergi oranı %12)	

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği:

TABLO: SİGORTA PRİMİ İŞVEREN HİSSESİ DESTEĞİ

Bölgeler	31.12.2013'e kadar	01.01.2014 itibariyle	Destek Tavanı (Sabit Yatırıma Oranı %)	
			Bölgesel Teşvik Uygulamaları	Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki
I	2 yıl	-	10	3
II (Konya)	3 yıl	-	15	5
III	5 yıl	3 yıl	20	8
IV	6 yıl	5 yıl	25	10
V	7 yıl	6 yıl	35	11
VI*	10 yıl	7 yıl	50	15

*6. Bölgede yer alan OSB'de destek 12 yıl süreyle uygulanacaktır.

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Sigorta primi işveren hissesi desteğinden, Konya ili 31.12.2013'e kadar olan yatırımlarda 3 yıl süre ile yararlanabilecektir. 01.01.2014 tarihinden itibaren Konya'nın içinde bulunduğu 2. bölgede söz konusu destek unsuru uygulanmayacaktır. Bölgesel teşvik uygulamalarında destek tavanı %15, büyük ölçekli yatırımların teşvikinde destek tavanı %5'tir.

Faiz Desteği, Gelir Vergisi Stopajı Desteği, Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği

Yeni teşvik sisteminde Konya'nın içinde yer aldığı 2. Bölge, kredilerde faiz desteğinden yararlandırılmamaktadır. Aynı şekilde, gelir vergisi stopajı desteği ve sigorta primi işçi hissesi desteği de 2. Bölge ve Konya için yararlandırılmayan teşvik unsurlarındandır.

ŞEKİL: BÖLGESEL TEŞVİK UYGULAMASI

BÖLGESEL TEŞVİK UYGULAMASI							
DESTEK UNSURLARI		I	II	III	IV	V	VI
KDV İstisnası		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Gümrük Vergisi Muafiyeti		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Vergi İndirimi Yatırıma Katkı Oranı (%)	OSB Dışı	15	20	25	30	40	50
	OSB İçi	20	25	30	40	50	55
Sigorta Primi İşveren His. Desteği (Destek Süresi)	OSB Dışı	2 yıl	3 yıl	5 yıl	6 yıl	7 yıl	10 yıl
	OSB İçi	3 yıl	5 yıl	6 yıl	7 yıl	10 yıl	12 yıl
Yatırım Yeri Tahsisi		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Faiz Desteği		YOK	YOK	✓	✓	✓	✓
Gelir Vergisi Stopajı Desteği		YOK	YOK	YOK	YOK	YOK	10 yıl
Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği (Destek Süresi)		YOK	YOK	YOK	YOK	YOK	10 yıl

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

TABLO: KONYA ÖRNEK TEŞVİK BELGESİ UYGULAMASI

(YATIRIM TUTARI: 5 MİLYON TL, İSTİHDAM:40 KİŞİ)

Destek Unsurları	(Bin TL)
KDV İstisnası	114
Gümrük Vergisi Muafiyeti	70
Vergi İndirimi	1,000
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği	248
Faiz Desteği	-
Yatırım Yeri Tahsisi	250
Gelir Vergisi stopajı	-
Sigorta Primi İşçi Hissesi	-
Toplam Devlet Desteği	1,682
Destek Yoğunluğu	34

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Yukarıdaki tabloda Konya ili için 5 milyon TL yatırım tutarında ve 40 kişilik istihdam yaratan bir yatırımın yararlanabileceği teşvik unsurları örnek olarak verilmektedir. Tablodan görüldüğü gibi, yatırım tutarı 5 milyon TL olan bir yatırım, 114 bin TL KDV istisnasından, 70 bin TL gümrük vergisi muafiyetinden, 1,000 bin TL vergi indiriminden, 248 bin TL sigorta primi işveren hissesi desteğinden ve 250 bin TL yatırım yeri tahsisinden yararlanmakta olup, söz konusu yatırımın yararlanabileceği toplam devlet desteği 1,682 bin TL olmaktadır.

Öncelikli Yatırımlar:

Yeni teşvik sisteminde öncelikli alanlarda yapılacak yatırımlar, 1'inci, 2'inci, 3'üncü, 4'üncü ve 5'inci Bölgelerde yer alması durumunda 5'inci Bölge desteklerinden yararlanacaklardır. Konya ilinde yapılacak öncelikli yatırımlar da 5. Bölge desteklerinden yararlanacaktır. Öncelik arz eden yatırım konuları şunlardır:

- Madencilik yatırımları,
- Demiryolu ve denizyolu ile yük veya yolcu taşımacılığına yönelik yatırımlar,
- Test merkezleri, rüzgâr tüneli ve benzeri nitelikteki yatırımlar,
- Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde yapılacak turizm yatırımları,
- Özel sektör tarafından gerçekleştirilecek ilk, orta ve lise eğitim yatırımları,
- Yatırım tutarı 20 Milyon TL üzerinde olan;
  1. Belirli ilaç yatırımları,
  2. Savunma sanayi yatırımlar.

Yukarıda bulunan öncelikli yatırım konularından, kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde yapılacak turizm yatırımları maddesinde belirtilen kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi olarak 28 bölge belirlenmiştir. Konya ili bu 28 bölge arasında yer almadığından Konya ilinde yapılacak turizm yatırımları, öncelik arz eden yatırım konuları arasına girmemektedir.

Kümelenme ve Ar-Ge Yatırımları:

Bölgesel teşvik uygulamalarının yatırım havzalarının oluşturulması ve kümelenmenin desteklenmesi hedefleri çerçevesinde, kümelenme ve ar-ge yatırımları şu şekilde tanımlanmıştır:

- Organize Sanayi Bölgeleri'nde yapılacak yatırımlar,
- Sektörel işbirliğine dayalı yatırımlar,
- TÜBİTAK tarafından desteklenen Ar-Ge projeleri neticesinde geliştirilen ürünün üretimine yönelik yatırımlar.

Kümelenme ve Ar-Ge yatırımları grubuna giren yatırımlar, vergi indirimi ve sigorta primi işveren hissesi destekleri açısından bir alt bölgede uygulanan desteklerden yararlanacaklardır. Konya ilinde yapılacak herhangi bir kümelenme ve Ar-Ge yatırımı da vergi indirimi ve sigorta primi işveren hissesi destekleri açısından 3. Bölgenin oran ve sürelerine tabi olacaktır.

Bölgesel teşvik uygulamasında diğer önemli değişiklikler şöyle sıralanabilir:

- Demir cevheri ve linyit kömürü yatırımları bölgesel teşvik sistemi kapsamında desteklenecektir.
- Tersanelerin inşa edecekleri gemilerde, yatırım döneminde istihdam edilen işçiler için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmı Ekonomi Bakanlığı tarafından karşılanacaktır.

3. Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki

Teknoloji ve Ar-Ge kapasitesini artıracak ve uluslararası alanda rekabet üstünlüğü sağlayacak büyük ölçekli yatırımlar;

- KDV istisnası,
- Gümrük Vergisi Muafiyeti,
- Vergi İndirimi,
- Sigorta Primi İşveren Hissesi desteği,
- Yatırım Yeri tahsisi

şeklindeki teşvik unsurları ile desteklenecektir. Büyük ölçekli yatırım konuları aşağıdaki tabloda verilmektedir:

TABLO: BÜYÜK ÖLÇEKLİ YATIRIMLAR

Yatırım Konuları	Asgari Sabit Yatırım Tutarı (Milyon TL)
Kimyasal Madde ve Ürünlerin İmalatı	200
Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri İmalatı	1,000
Transit Boru Hattıyla Taşımacılık Hizmetleri Yatırımları	50
Motorlu Kara Taşıtları Ana Sanayi Yatırımları	200
Motorlu Kara Taşıtları Yan Sanayi Yatırımları	50
Demiryolu ve Tramvay Lokomotifleri ve/veya Vagon İmalatı Yatırımları	50
Liman ve Liman Hizmetleri Yatırımları	200
Elektronik Sanayi Yatırımları	50
Tıbbi Alet, Hassas ve Optik Aletler İmalatı Yatırımları	50
İlaç Üretimi Yatırımları	50
Hava ve Uzay Taşıtları ve/veya Parçaları İmalatı Yatırımları	50
Makine (Elektrikli Makine ve Cihazlar Dahil) İmalatı Yatırımları	50
Metal Üretimine Yönelik Yatırımlar: Maden Kanunu'nda belirtilen IV/c grubu metalik madenlerin cevher ve/veya konsantresinden nihai metal üretime yönelik yatırımlar (bu tesislere entegre madencilik yatırımları dahil)	50

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Konya ilinde yapılacak büyük ölçekli yatırımların yararlandırılacağı destek unsurları aşağıdaki tabloda verilmektedir:

TABLO: KONYA'DA BÜYÜK ÖLÇEKLİ YATIRIMLARIN TEŞVİKİ

Destek Unsurları	
KDV İstisnası	Var
Gümrük Vergisi Muafiyeti	Var
Vergi İndirimi Yatırıma Katkı Oranı (%) OSB Dışı	30
Vergi İndirimi Yatırıma Katkı Oranı (%) OSB İçi	35
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği (Destek Süresi) OSB Dışı	3 yıl
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği (Destek Süresi) OSB İçi	5 yıl
Yatırım Yeri Tahsisi	Var
Faiz Desteği	Yok
Gelir Vergisi Stopajı Desteği	Yok
Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği	Yok

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Yukarıdaki tablodan görüldüğü gibi, Konya'da yapılacak büyük ölçekli yatırımlara sağlanan destek unsurları şöyledir:

- KDV istisnası ve gümrük vergisi muafiyeti uygulaması,
- Vergi indirimi yatırıma katkı oranı, Organize Sanayi Bölgesi dışındaki yatırımlarda % 30, Organize Sanayi Bölgesi içindeki yatırımlarda %35'tir.
- Sigorta primi işveren hissesi desteği destek süresi, Organize Sanayi Bölgesi dışındaki yatırımlarda 3 yıl, Organize Sanayi Bölgesi içindeki yatırımlarda 5 yıldır.
- Yatırım yeri tahsisi vardır.
- Faiz desteği, gelir vergisi stopajı desteği ve sigorta primi işçi hissesi desteği yoktur.

4. Stratejik Yatırımların Teşviki

Stratejik yatırım konuları, %50'den fazlası ithalatla karşılanan ara malları veya ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar olarak tanımlanmıştır. Münhasıran bu yatırımların enerji ihtiyacını karşılamak üzere gerçekleştirilecek enerji yatırımları da stratejik yatırım konularına dahildir.

Stratejik yatırımların teşviki ile Girdi Tedarik Stratejisi ve İthalat Haritası çerçevesinde, cari açığın azaltılması amacıyla ithalat bağımlılığı yüksek ara malları ve ürünlerin üretimine yönelik, uluslararası rekabet gücünü artırma potansiyeline sahip, yüksek teknolojili ve yüksek katma değerli yatırımları teşvik etmek amaçlanmıştır.

Stratejik yatırımları değerlendirme kriterleri de şöyledir:

- İthalat bağımlılığı yüksek ara malı veya ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar,
- Asgari yatırım tutarı 50 milyon TL olan yatırımlar,
- %50'den fazlası ithalatla karşılanan yatırımlar,
- Asgari %40 katma değer üreten yatırımlar,
- Üretilecek ürünle ilgili toplam ithalat değeri son 1 yıl itibarıyla en az 50 milyon USD olan (yurt içi üretimi olmayan mallarda bu şart aranmayacaktır) yatırımlar.

Konya ilinde yapılacak bir stratejik yatırımın yararlanacağı destek unsurları aşağıdaki gibidir:

TABLO: KONYA'DA STRATEJİK YATIRIMLARIN TEŞVİKİ

Destek Unsurları	
KDV İstisnası	Var
Gümrük Vergisi Muafiyeti	Var
Vergi İndirimi Yatırıma Katkı Oranı	%50
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği Destek Süresi	7 yıl
Yatırım Yeri Tahsisi	Var
KDV İadesi	500 Milyon TL'nin üzerindeki yatırımların bina-inşaat harcamaları için
Faiz Desteği	Yatırım tutarının %5'ini geçmemek kaydıyla azami 50 Milyon TL'na kadar

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Yukarıdaki tablodan görüldüğü gibi, Konya'da yapılacak stratejik yatırımlar, KDV istisnası ve gümrük vergisi muafiyetinden yararlanmaktadırlar. Bu tip yatırımlarda, vergi indirimi yatırıma katkı oranı %50, sigorta primi işveren hissesi desteği destek süresi 7 yıl olup yatırım yeri tahsisi yapılacaktır. Diğer destek unsurlarından KDV iadesi 500 milyon TL'nin üzerindeki yatırımların bina-inşaat harcamaları için uygulanacak, faiz desteği de yatırım tutarının %5'ini geçmemek kaydıyla azami 50 Milyon TL'na kadar uygulanacaktır.

Aşağıdaki tabloda yatırım tutarı 50 Milyon TL, istihdamı 100 kişi ve yatırım tutarı 500 Milyon TL, istihdamı 1,000 kişi olan iki stratejik yatırım için örnek destek unsurları hesaplamaları verilmiştir:

TABLO: STRATEJİK YATIRIM ÖRNEĞİ

Destek Unsurları (Bin TL)	Yatırım Tutarı:50 Milyon TL	Yatırım Tutarı:500 Milyon TL
	İstihdam: 100 Kişi	İstihdam: 1000 Kişi
KDV İstisnası	1,140	11,400
Gümrük vergisi Muafiyeti	700	7,000
KDV İadesi	-	11,460
Vergi İndirimi	25,000	250,000
Sig. Primi İşveren His.Des.	1,445	14,448
Faiz Desteği	2,500	25,000
Yatırım Yeri Tahsisi	2,500	25,000
Toplam Devlet Desteği	33,285	344,308
Destek Yoğunluğu (%)	67	69

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

KAYNAKLAR

- Bölgesel Göstergeler TR52 2010, TÜİK.
- İl Maden Potansiyelleri, Konya İli Maden ve Enerji Kaynakları, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü.
- Toprak ve Su Kaynakları, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü.
- Konya'nın Yeraltı Kaynakları ve Potansiyeli, Fethullah ARIK, Alican ÖZTÜRK, 1. Konya Kent Sempozyumu, 26-27 Kasım 2011.
- Konya İli Çevre Durum Raporu 2009.
- Karaman İli Çevre Durum Raporu 2011.
- Su Kaynakları Potansiyeli ve Su Kaynaklarının Etkin Kullanılması Yöntemleri, Celil ÇALIŞ, 1. Konya Kent Sempozyumu, 26-27 Kasım 2011.
- Kentsel Dönüşüm ve Demiryolları Uygulamaları, Ulaşım 2023 derneği.
- Konya Kentsel Dönüşüm Projesi, TCDD.
- TEİAŞ, Türkiye Elektrik İletim A.Ş. 9. İletim Tesis ve İşletme Grup Müdürlüğü.
- Konya Bölgesi Rüzgâr Enerjisi Potansiyeli ve Bunun Kullanılmasında Lisanslı ve Lisanssız Üretimlerin Değerlendirilmesi, Yrd. Doç. Dr. Faruk KÖSE, 1. Konya Kent Sempozyumu, 26-27 Kasım 2011.
- Konya ve Civarının Güneş Enerjisi Potansiyeli ve Selçuklu Belediyesi Muhtar Evlerinde Güneşten Elektrik Üretim Sistemi Uygulaması, İsmail Hakkı KARACA, Efe Can GÜRKAN, Hüdaverdi YARAR, 1.Konya Kent Sempozyumu, 26-27 Kasım 2011.
- T.C. Konya Valiliği Karapınar İlçesi'nde Güneş Enerjisine Dayalı Elektrik Üretim Tesis Yatırımları İçin Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi Kurulmasına Yönelik Fizibilite Çalışması Raporu, 28.10.2010.
- Medeniyetler Şehri Konya, Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- Türkiye'de Turizm Sektörüne Sağlanan Teşvik ve Destekler, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Şubat 2012, Ankara.
- Gümrük Birliği Sonrasında (1996-2009) Türkiye'nin Avrupa Birliği ile Dış Ticaretinin Ülke ve Fasil Bazlı Yoğunlaşma Analizi, Seyhun DOĞAN, Semanur SOYYIĞIT KAYA, Ekonometri ve İstatistik Dergisi, Sayı:14, 2011.
- İl İl Dış Ticaret Potansiyeli, Ekonomi Bakanlığı, 2011.

- Kamu Yatırımlarının İllere Göre Dağılımı, Kalkınma Bakanlığı, Yatırımlar ve Proje Analiz Dairesi Başkanlığı, Temmuz 2011.
- Türkiye İmalat Sanayiinin Analizi, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü, Ankara 2012.
- Türkiye Bankacılık Sistemi Banka, Şube Mevduat ve Kredilerin İllere ve Bölgelere Göre Dağılımı, Türkiye Bankalar Birliği.
- Konya Uygun Yatırım Alanları Araştırması, Mehmet Ali KAFALI, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Araştırma Müdürlüğü, Şubat 2001,Ankara.
- TRC3 Mardin Alt Bölgesi Stratejik Gelişme Raporu, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü, Eylül 2010, Ankara.
- Türkiye 2004 İnsani Gelişme Raporu Bilişim ve İletişim Teknolojileri, UNDP.
- 27.05.2011 tarih ve 27946 sayılı Resmi Gazete.
- SGK Konya İl Müdürlüğü.
- Konya Ticaret Odası
- Konya İl Sağlık Müdürlüğü.
- T.C.Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- TÜİK İzmir Bölge Müdürlüğü.
- www.tuik.gov.tr
- www.mta.gov.tr
- www.dsi.gov.tr
- www.ogm.gov.tr
- http://bolge8.ormansu.gov.tr
- www.kgm.gov.tr
- www.tcdd.gov.tr
- www.mmo.org.tr
- www.ulasim2023.org
- www.iskur.gov.tr
- www.sgk.gov.tr
- www.selcuk.edu.tr
- www.konya.edu.tr
- www.mevlana.edu.tr

- www.karatay.edu.tr
- www.tbb.org.tr
- www.deprem.gov.tr
- www.turkstat.gov.tr
- www.turkiye.gov.tr
- www.tedas.gov.tr
- www.saglik.gov.tr
- www.tobb.org.tr
- www.eie.gov.tr
- www.kultur.gov.tr
- www.ekonomi.gov.tr
- www.kalkinma.gov.tr